

Kufundisha Madarasa ya Watoto Daraja la 1

Taasisi ya Ruhi

Kitabu cha 3

Kufundisha Madarasa ya Watoto Daraja la 1

Taasisi ya Ruhi

Vitabu katika Mlolongo:

Hapo chini yapo majina ya vitabu vilivyopo kwa sasa katika mlolongo ulioandaliwa na Taasisi ya Ruhi. Vitabu hivi vinakusudiwa kutumika kama mlolongo mkuu wa kozi katika juhudi ya hatua kwa hatua ya kuongeza uwezo wa vijana na watu wazima kuhudumia jumuiya zao. Taasisi ya Ruhi pia ina kuza seti ya kozi zinazochepuka kutoka kitabu cha tatu katika mlolongo kwa ajili ya kuwafunza walimu wa madarasa ya watoto ya Kibahá'í, hali kadhalika seti nyingine kutoka kitabu cha tano kwa ajili ya kuinua wahuishaji wa vikundi vya vijana chipukizi. Hizi, pia, zimeoneshwa katika orodha hapo chini. Inapashwa kukumbukwa kwamba orodha hii inaweza kubadilika kadiri uzoefu ugani uendeleavyo, na majina ya ziada yataongezwa kadiri idadi ya vipengele vya kimtaala vinavyoendelea kukuzwa vifikiapo hatua ambapo vinaweza kusambazwa kwa upana.

Kitabu cha 1	<i>Mawazo Juu ya Maisha ya Roho</i>
Kitabu cha 2	<i>Unikaji kwa Kuhudumu</i>
Kitabu cha 3	<i>Kufundisha Madarasa ya Watoto, Daraja la 1</i> <i>Kufundisha Madarasa ya Watoto, Daraja la 2 (kozi ya mchepuo)</i> <i>Kufundisha Madarasa ya Watoto, Daraja la 3 (kozi ya mchepuo)</i> <i>Kufundisha Madarasa ya Watoto, Daraja la 4 (kozi ya mchepuo)</i>
Kitabu cha 4	<i>Wadhihirishaji Pacha</i>
Kitabu cha 5	<i>Uachiliaji wa Uwezo wa Vijana Chipukizi</i> <i>Msukumo wa Awali: Mchepuo wa kwanza wa kozi ya Kitabu cha 5</i> <i>Duara Lipanukalo: Mchepuo wa pili wa kozi ya Kitabu cha 5</i>
Kitabu cha 6	<i>Ufundishaji Hoja</i>
Kitabu cha 7	<i>Kutembea Pamoja katika Njia ya Huduma</i>
Kitabu cha 8	<i>Ahadi la Bahá'u'lláh</i>
Kitabu cha 9	<i>Kupata Mtazamo wa Kihistoria</i>
Kitabu cha 10	<i>Kujenga Jumuiya Hai na Zenye Kupuma</i>
Kitabu cha 11	<i>Nyenzo za Kimwili</i>
Kitabu cha 12	<i>Familia na Jumuiya</i>
Kitabu cha 13	<i>Kujihusisha katika Shughuli za Kijamii</i>
Kitabu cha 14	<i>Kushiriki katika Mjadala ya Umma</i>

Hakimiliki © 1987, 1995, 2022 ya Udhhamini wa Ruhi, Colombia
Haki zote zimehifadhiwa. Toleo la 2.2.1.PE.PV (tafsiri ya muda) Juni 2022
ISBN 978-628-95102-0-1

Kilichapishwa awali kwa Kihispania kama *Enseñar clases para niños, primer grado*
Hakimiliki © 1987, 1996, 2021 ya Udhhamini wa Ruhi, Colombia
ISBN 978-958-52941-7-2

Taasisi ya Ruhi
Cali, Colombia
Barua pepe: instituto@ruhi.org
Tovuti: www.ruhi.org

Yaliyomo

Mawazo Machache kwa ajili ya Mkufunzi	v
Baadhi ya Kanuni za Elimu ya Kibahá'í	1
Masomo kwa ajili ya Madarasa ya Watoto, Daraja la 1	39

Mawazo Machache kwa ajili ya Mkufunzi

Kitabu hiki ni mkusanyiko wa vitengo viwili vinavyokusudiwa kujenga uwezo katika idadi inayoendelea kukua ya watu binafsi wanataka kufanya kitendo kistahilicho sifa kabisa cha ufundishaji wa madarasa ya ya mara kwa mara kwa ajili ya elimu ya kiroho ya watoto katika ujirani na vijiji. Hiki ni cha tatu katika mlolongo mkuu wa kozi za Taasisi ya Ruhi, na cha kwa nza kufungua njia maalum ya huduma kwa ajili ya wale wanaotaka kuifuata. Washiriki wanaoamua kufanya hivyo wataendelea kusoma mlolongo wa kozi za mchepuo kwa ajili ya ufundishaji wa watoto, wakati wanaendelea, kila mmoja kwa mwendo unaofaa hali yake binafsi, sambamba na njia iliyochorwa na mlolongo mkuu.

Katika kuongoza kundi moja kupitia kitabu, mkufunzi sharti aweke maono yaliyopo hapo juu akilini, akikumbuka kuwa asilimia fulani tu ya washiriki inaweza kuchagua kujitolea wenyewe kwa eneo hili la jitihada. Mbele zaidi ya lengo la papo hapo, basi, kitabu kitatumika kwa upana zaidi kwa ajili ya kumtambulisha kila mtu binafsi ambaye sasa amejikita kufuata kwa uthabiti njia ya huduma na baadhi ya dhana na maoni ambayo yanaipa umbo programu ya kielimu kwa ajili ya vijana wadogo inayokunjuka katika kijiji au ujirani wake. Katika hili, kitabu hutumaini kuchangia kwa utambuzi ulioongezeka uliomo ndani ya jumuiya, majukumu yake yote mawili ya kulea watoto kiroho na sifa, mielekeo na tabia ambazo wajumbe wake watu wazima wanapaswa kuonesha katika mwingiliano wao nao.

Kutoka usomaji wao wa kitengo cha pili cha Kitabu cha 2, washiriki tayari wanafahamu tamko la ‘Abdu’l-Bahá kwamba elimu ni ya aina tatu: ya kimwili, ya kibinadamu, na ya kiroho. Hapa watapewa fursa ya kuendeleza uelewa wao wa ile aina ya tatu ya elimu, ambao kwa msaada wake, asili ya kiroho, asili ya juu zaidi ya mtu binafsi inakuzwa. Kile kinachopaswa kuwa wazi tangu mwanzoni ni kwamba elimu ya kiroho kwa ajili ya watoto kama ilivyofikiriwa na Imani ya Kibahá’í inatofautiana kimsingi na ulazimishaji wa mafundisho ya imani kali ambayo wakati mwingine hushirikishwa na mafunzo ya kidini. Inalenga kulea, badala yake, upendo kwa ajili ya maarifa, mwelekeo wazi kuelekea ujifunzaji, na shauku ya kila mara ya kuchunguza uhalisia.

Ni muhimu vile vile kukiri kwamba, katika elimu ya vijana, mafundisho ya kidini hayawezi kusukumwa pembeni, kwa sababu kufanya hivyo ingekuwa sawa na kuwanyima fursa ya kupata ukweli mtakatifu na kanuni za kiroho, kanuni ambazo lazima zije kutawala mawazo yao na vitendo. Wale wanaohimili dai kwamba vijana wanatakiwa kuachwa huru kupata viwango vyao wenyewe na maoni ya ulimwengu kutoka mwingiliano wao pamoja na jamii, labda kwa chaguo huru, hawaonekani kuthamini jinsi ukali wa uwezo wa kisiasa, kiuchumi na kitamaduni unavyoendeleza ruwaza za itikadi na tabia ambazo zinawafaa katika maslaahi yao wenyewe. Lakini hata kama hii isingekuwa hivyo, hakuna sababu ya kufikiria kuwa vizazi vitakavyofuata vingeweza kujenga ulimwengu bora zaidi bila elimu inayolea asili ya kiroho ya mtu binafsi. Jamii ya binadamu bila mwongozo kutoka Mwelimishaji Mtakatifu, inaweza kuzalisha zaidi kidogo kuliko machafuko, utovu wa haki, na mateso.

Mafundisho ya Kibahá'í, hivyo, yamejikita kwenye programu ya miaka sita ambayo elimu ya mtoto iliyotazamiwa katika kitabu hiki na katika vile ambavyo vinachepuka kutoka humo. Baada ya kusema hayo, mtindo wa programu, hususan mlolongo wa maudhui kupitia madaraja, hufungua njia kwa ajili ya vijana wadogo wa kila usuli kushiriki. Somo la kwa ajili ya Daraja la 1 yanahusiana na maendeleo ya sifa za kiroho katika watoto wenye umri wa miaka 5 au 6 — hii ni, katika juhudi ya kuchangia kwenye uboreshaji wa tabia. Daraja la 2 hujenga juu ya masomo haya kwa kuendeleza tabia na ruwaza ya mwenendo ambayo huelezea sifa za ndani zilizochunguzwa mwaka uliopita — kwa mfano, mwenendo wa kusali, ambao kupitia humo hali ya ndani iliyoainishwa na hamu ya kukaribia karibu na Mungu unaoneshwa. Madaraja yanayofuata yanageukia suala la maarifa. Hasa, kufanya kazi kwa utambuzi kwa ajili ya ukuaji wao wenyewe wa kiroho, watu binafsi lazima waunganike kwenye Chanzo ambacho kutoka humo maarifa ya Mungu hutiririka. Dhima hujikita kwenye maisha ya Wadhihirishaji Pacha wa Mungu kwa ajili ya Siku hii, hali kadhalika na ya Wadhihirishaji waliokuja kabla Yao, wanajadiliwa, hivyo, katika masomo kwa ajili ya madaraja haya. Daraja la mwisho huwapa watoto fursa ya kukua katika maarifa yao ya Ufunuo wa Bahá'u'lláh, wakiongozwa kwa, na kufaidika kutoka, kwa maelezo na mfano wa 'Abdu'l-Bahá. Inategemewa kuwa hii itawasaidia kuongeza nguvu mwenendo katika watoto wa kugeukia kwenye Maandiko Yake na matamshi kadiri wanavyosonga mbele maishani na kujitahidi kuweka sambamba mawazo yao na vitendo pamoja na Mafundisho ya Bahá'u'lláh. Pindi wafikapo umri wa miaka 11 au 12, vijana wadogo wanakuwa wako tayari kuingia katika programu ya uwezeshwaji kiroho wa vijana chipukizi, ambamo ukuzaji wao wa utambuzi utaendelea kupanuka zaidi kupitia mlolongo wa vitabu, walivyosoma sambamba na mhuishaji, wakijumuisha vitabu vinavyoendelea na elimu ambayo waliipata katika madarasa ya Kibahá'í ya watoto. Walimu wa madarasa ya watoto wenye matarajio wanatakiwa kuwa wenye imani kwamba wazazi ambao wenyewe siyo Wabahá'í wanakaribisha fursa za kuwapeleka watoto wao wa kiume na wa kike katika madarasa na daima wafurahie kuona athari za elimu ya kiroho juu ya mioyo yao mororo na akili.

Kama ilivyoona hapo juu, madarasa katika Daraja la 1 yanalenga juu ya uboreshaji wa tabia. Ni katika muktadha huu, kwa hiyo, kwamba kitengo cha kwanza, “Baadhi ya Kanuni za Elimu ya Kibahá'í”, huchunguza baadhi ya dhana za kimsingi zilizotolewa kutoka Maandiko ya Imani ambayo yana matokeo ya kina kwa ajili ya elimu. Nusu ya mwanzo ya kitengo imetolewa kwa ajili ya majadiliano haya, wakati iliyobaki hutazamia kwenye mbinu zinazopaswa kufuatwa katika kuendesha masomo na juu ya uhusiano wa mwalimu pamoja na wazazi.

Mojawapo ya dhana za kwanza kujadiliwa katika kitengo ni ubora mtu ambao unachunguzwa kupitia taswira inayopatikana katika tamko la Bahá'u'lláh ambalo linamfananisha mwanadamu na “chimbo la madini lililojaa vito vya thamani isiyokadirika”. Washiriki wanaombwa kutafakari juu ya matokeo mawili ya papo hapo ambayo yanaweza kuchotwa kutoka tamko hilo — yaani, kwamba mbinu za kielimu ambazo zinawaona wanafunzi kama vyombo vitupu vinavyosubiri kujazwa taarifa ni bora zikawekwa kando na kwamba, bila malezi yanayofaa, watoto hawataweza kudhihirisha vito vingi vilivyojificha ndani mwao kabisa.

Miongoni mwa vito ambavyo kila mtu amejaliwa, kitengo kinapendekeza, ni vile vinavyoitwa “sifa za kiroho”, zinazoonekana kama miundo ya kudumu ambayo juu yake ubora na unyoofu vingeweza kujengwa. Ya kwamba zinajumuisha aina dhahiri za “njema” — msamiati wa ujumla unaotumika kwa ajili ya kila aina ya sifa stahiki, zikiwemo mienendo na mielekeo halikadhalika ujuzi na uwezo — ni wazo la lazima ambalo washiriki wote

wanapaswa kuzingatia ipasavyo. Sehemu ya 6 na ya 7 zinafikiria baadhi ya matokeo ya tamko hili. Mkufunzi atapendelea kuhakikisha kwamba wajumbe wa kikundi wanaweza kulinganisha kile wanachokijadili kwenye masomo yao ya kitengo cha tatu cha Kitabu cha 1, ambako walifikiria kuhusu jinsi sifa za kiroho, kama vipawa vya roho ya binadamu, lazima vikuzwe katika maisha haya kwa ajili ya kutusaidia katika safari yetu ya milele kumwelekea Mungu. Upendo wa Mungu na maarifa ya Mungu ni vitu vya lazima katika kulea sifa za kiroho. Ni muhimu kwa washiriki kuona jinsi maoni katika sehemu hizi mbili zimetenganisha masomo ya Daraja la 1, tuseme, kozi juu ya njema ambayo inaongelea kwamba kujali muda na ukweli, zichukuliwe kama aina moja ya sifa. Na, pale walimu wanapothamini ainisho hili, wao wataepukana na mwelekeo wa kuona maendeleo ya tabia nzuri kimsingi kukana kama masharti ya urekebishaji tabia.

Sifa za kiroho, kwa hakika, zina nguvu zao zenyewe, ambazo vipengele vya msingi vya masomo — sala, kukariri mateuzi, na hadithi — kipekee anajitahidi kuzikuza. Washiriki tayari wanao umaizi katika asili ya vipengele hivi kutoka usomaji wao wa Kitabu cha 1 na cha 2, na Sehemu ya 8 imekusudiwa kuwasaidia kukuza kile walichojifunza katika kazi ya ufundishaji wa watoto. Katika kufanya hivyo, wanapaswa kutambua kwamba, ili kukuza sifa za kiroho ndani ya watoto, masomo haya huwaunganisha mara moja na Neno la Mungu na huwatia hamasa kupitia hadithi za ‘Abdu’l-Bahá, mfano wa sifa bora kabisa za binadamu.

Dhana nyingine iliyochunguzwa katika kitengo hiki ni kicho cha Mungu, ambayo imewasilishwa katika Sehemu ya 12. Kafuatana na Maandiko ya Kibahá’í, ni “jambo la msingi” katika elimu ya mwanadamu. Jambo ambalo ni muhimu kwa washiriki kuelewa ni kwamba kicho hiki hakitenganiki kutoka upendo wa Mungu, kwa sababu ni kicho kitokanacho na hamu ya kumfurahisha Yule tunayempenda na kuepukana na kitendo chochote ambacho kingezuia fadhila za upendo Wake kutufikia katika. Katika ukosefu wa upendo, na kicho ambacho hutuchochea kugeukia mbali kutoka matendo safi ni aina nyingine — kicho cha kuadhibiwa na Mungu aliyekasirika. Hii siyo taswira inayopaswa kuingia katika akili za watoto. Wakati walimu watarajiwa wanahitaji kuzingatia vizuri uhusiano kati ya upendo wa Mungu na kicho cha Mungu katika mchakato wa kielimu, wanatakiwa kutambua kwamba siyo mada watakayoiongelea mahususi darasani. Bali wanapaswa kuchochea mwale wa upendo wa Mungu katika mioyo ya wanafunzi wao na kuwasaidia kupata uhakika kamili kwamba, baada ya kuwaumba wanadamu kutokana na upendo mkubwa kabisa, Mungu hawezi kamwe kuacha kutulea na kutulinda. Ni upendo wa Uzuri Wake kwamba, katika uchambuzi wa mwisho, utawazuia kutenda katika njia ambazo ni kinyume kwa furaha Yake.

Majadiliano juu ya dhana na maoni yaliyopo hapo juu sharti yawaongoze washiriki kwenye utambuzi kwamba, hatimaye, kupitia mchakato wa elimu ya kiroho, watoto waweze kufikia uelewa kuwa upatikanaji wa sifa za kiroho kama tuzo yenyewe na umiliki wa tabia isiyostahili kama adhabu kubwa kabisa. Yote haya, basi, yanapaswa kuwafanya washiriki waone marekebisha ya tabia katika watoto kutoka mtazamo sahihi — siyo kama lengo kuu bali kama msaada kwa ajili ya uboreshaji wa tabia. Wao, kwa hiyo, watapata njia zinazofaa katika mwingiliano wao pamoja na watoto kwa ajili ya kuhamasisha tabia inayotakiwa na kukataza ruwaza zisizofaa za tabia, na baadhi yao zimetajwa katika Sehemu ya 13. Dhana nyingine zilizowasilishwa kwa kifupi katika sehemu hii ni zile zinazohusu uhuru na nidhamu. Ambapo adhabu kali ni dhahiri kuwa haina nafasi katika elimu ya watoto, kuwaachilia uhuru kamili kufanya wnavyopenda pia inaweza kuwa na madhara juu ya maendeleo yao ya kiroho.

Kitengo halafu kinageukia kwenye suala la jinsi ya kudumisha utaratibu na nidhamu darasani, wakati huohuo kujenga mazingira ya ujifunzaji yenye furaha. Mkufunzi lazima

akumbuke kuwa washiriki wengi watakuwa hawana tajiriba ya ufundishaji watoto huko nyuma, na kwa hiyo yametolewa maoni machache tu ya mwanzoni kwa ajili ya wao kuzingatia. Pengine wao watapenda kurudi kwenye ile sehemu husika baada ya kuanza kufanya vitendo vya huduma vya mwanzo na kutafakari juu ya maoni kufuatana na tajiriba.

Washiriki halafu wataendelea kuchunguza baadhi ya njia wanazoweza kuzifuata katika kuwahusisha watoto katika shughuli zinazojumuisha masomo. Katika nyongeza kwa vipengele vya msingi vya sala, kukariri mateuzi, na hadithi, zilizotiliwa mkazo hapo juu, shughuli hizi zinajumuisha nyimbo, michezo, na upakaji rangi. Katika kufanya uchambuzi wa mbinu wanazoweza kupata, washiriki hupitia somo la kwanza juu ya sifa ya kiroho ya utakaso.

Mwishowe, katika Sehemu ya 26, wao hutafakari juu ya asili ya mazungumzo yanayoendelea kukunjuka kati ya mwalimu na wazazi wa watoto katika darasa lake. Sehemu hii hujenga juu ya kile ambacho washiriki tayari wameshasoma kuhusu mada hii katika Kitabu cha 2, pia na juu ya tajiriba yoyote ambayo wanaweza kuwa wamepata baada ya hapo kama sehemu ya kiini kinachoendelea kukua cha marafiki wanaotembelea kaya mbalimbali zenye watoto wanaokuja madarasani katika ujirani wao au kijiji. Mkufunzi lazima ahakikishe anawapa washiriki muda wa kutosha wa kufanya zoezi ambalo linawahitaji kuchunguza tena dhana katika kitengo hiki cha kwanza katika maandalizi kwa ajili ya mazungumzo yao pamoja na wazazi. Zoezi litatumika kama mbinu kwa ajili ya wajumbe wa kikundi kuimarisha katika akili yao sehemu kubwa ya dhana na maoni yaliyojadiliwa.

Kitengo cha pili, “Masomo kwa ajili ya Madarasa ya watoto, Daraja la 1”, kina sehemu mbili, masomo ishirini na nne yaliyopendekezwa kwa ajili ya daraja hili na sehemu ya mwanzo iliyotengenezwa kuwawezesha walimu kujua vizuri maudhui ya masomo, ambayo kila moja yameundwa kuzungukia maendeleo ya sifa ya kiroho. Yakichukua masomo manne kwa wakati, sehemu ya mwanzo inawaongoza washiriki kupitia vipengele vya msingi vya kila somo, ambavyo wanapembua kwa namna ile ile walivyofanya mara ya kwanza juu ya utakaso katika kitengo kilichotangulia.

Teuzi kutoka Maandiko ya Kibahá’í linajumuisha vipengele mhimili vya kila somo. Linasindikizwa na tamko fupi ambalo walimu wanahamasishwa kutumia katika kutambulisha teuzi kwa watoto. Ingawa fupi, tamko linatumia mjumuiko wa maneno na picha zilizochoywa kutoka Maandiko ambazo zitawasaidia watoto kuanza kutengeneza picha katika akili zao juu ya nguvu zinazoainisha sifa za kiroho zinazowasilishwa. Uwezo wa mwalimu wa kuwasilisha maelezo ya utangulizi kwa njia ya kawaida tu na kuwasaidia wanafunzi kupata umaizi katika taratibu hizi utakuwa kupitia tajiriba na kupitia tafakari endelevu juu ya sifa za kiroho zilizojadiliwa katika masomo. Katika mwanga huu, washiriki wanaombwa katika sehemu za mwanzo kufanya tafakari ya mwanzoni juu ya maana ya kila sifa moja, pote pawili katika maisha ya mtu binafsi na kwa ajili ya juhudi zao za ufundishaji, na uchaguzi mdogo wa mateuzi unaohusiana na kila moja umejumuishwa kwa ajili ya kusudi hili.

Baada ya kujihusisha katika tafakari kama hiyo, washiriki halafu wanachunguza hadithi inayoonesha sifa ambazo wamekuwa wakizifikiriia. Kwa sehemu kubwa zimekusanywa kutoka maisha ya ‘Abdu’l-Bahá, hizi zinakusudiwa kuwapa watoto mtazamo wa udhihirisho usiokuwa na kikomo wa sifa za kiroho ambao ni sifa ya roho ya binadamu. Kwa hatima hii, baadhi ya maswali yametolewa kwenye kila hadithi kwa ajili ya kuwasaidia walimu kutazama mbele zaidi mlolongo wa matukio kwenye uhalisi wa kiroho unaochunguzwa. Hasa kuhusu hadithi ya ‘Abdu’l-Bahá, maswali haya yametungwa kwa ajili ya kuhakikisha kwamba, katika masimulizi yao, walimu wanatilia mkazo juu ya jinsi Yeye

alivyodhihirisha sifa za kiroho kwa ukamilifu kabisa na kuepokana kuchota aina ya muungano wa mara moja na wa kijuujuu ambao unaweza kuwapotosha watoto kutoka kuona maana ya kweli ya vitendo Vyake.

Baada ya washiriki kuchambua kila kundi la masomo manne kwa namna hii, wao wanaombwa kutumia muda kufanya mazoezi ya vipengele tofauti miongoni mwao wenyewe, wakitumia mbinu zilizojadiliwa katika kitengo cha kwanza. Umuhimu wa kipengele cha mazoezi hauwezi kudharauliwa. Mambo mengi yatamwangukia mkufunzi juu ya kuwasaidia wajumbe wa kikundi katika juhudi yao ya kuimarisha uwezo wao kama walimu muhimu. Mpangilio wa masomo katika seti nne unaruhusu kiwango fulani cha unyumbulifu kuhusu swala hili, na wazo fulani linapaswa kutolewa kwa mkufunzi juu ya namna nzuri anavyotakiwa kuendelea, katika ushauriano, kadiri inavyohitajika, pamoja na mratibu wa taasisi kwa ajili ya madarasa ya watoto. Unaweza kutokea wakati ambamo washiriki wanamaliza usomaji kitengo kizima, pamoja na sehemu yake ya mazoezi, kabla hawajafanya vitendo hivi vya huduma. Katika jambo lile, ni muhimu kwamba wale wanaotaka kuanzisha madarasa, waweza kupata tajiriba haraka sana baada ya kumaliza usomaji wao wa Kitabu cha 3, kama ni kwa kuanzisha darasa lao wenyewe ama kwa kufanya kazi pamoja mwalimu mwingine, akisaidia baadhi ya shughuli. Katika hali nyingine, hata hivyo, pengine inaweza kuwa na matokeo mazuri kwa ajili ya washiriki kuanza kupata tajiriba kama hiyo, kwa kufundisha baada ya kumaliza masomo ya na kufanya mazoezi ya, tuseme, seti moja au mbili, za masomo manne. Kwenye kitambo cha muda kinachofaa, kwa hiyo, mkufunzi angewaleta washiriki pamoja kusoma na kujaribu kufanya masomo mengine manne kufuatana na tajiriba yao inayoendelea kukua. Inapaswa kutajwa hapa kwamba mpangilio wa sehemu za mwanzo katika makundi ya masomo manne haimaanishi kwamba sifa za kiroho zilizowasilishwa ndani yake zimeungana kwa njia yoyote maalum.

Bila kujali mpangilio huo, ni muhimu kwa walimu kujijua vizuri kabisa masomo na kujiandaa ipasavyo kwa ajili ya kila kipindi cha darasa. Madarasa ya watoto yatafanikiwa zaidi iwapo mwalimu hatasoma moja kwa moja kutoka kwenye kitabu, bali amejifunza kusema sala na mateuzi aliyokariri, amejandaa kutambulisha mateuzi kwa ajili ya somo, na amefanya mazoezi ya kusimulia hadithi. Mbali na maandalizi ya aina hii, vitu vichache sana vinahitajika kama zana na vyanzo vya nje, zaidi ya vifaa vichache kwa ajili ya michezo na upakaji rangi, karatasi na penseli za rangi. Karatasi za upakaji rangi, zilizopo mwishoni mwa kitengo cha pili, zinaweza kudurufiwa, au kunakiliwa kwa mkono juu ya karatasi nyingine. Pia zinaweza kupakuliwa kutoka kwenye tovuti ya Taasisi ya Ruhi kwa ajili ya kuchapisha. Katika tovuti pia zinapatikana nyimbo kwa ajili ya Daraja la 1, ambazo pengine walimu wangependa kutumia, siyo tu kwa ajili ya kujiandaa wao wenyewe bali pia kuwasaidia watoto kujifunza na kuziimba. Wale wanaoanzisha darasa kwa ajili ya watoto katika jumuiya yao wanahamasishwa kuweka daftari kwa ajili ya kuandika taarifa za juhudi zao, ambalo litawasaidia kuwa na taarifa wanazohitaji mara moja na litaimarisha ruwaza ya maandalizi na tafakari.

Ni muhimu kuweka wazi hapa kuwa masomo ishirini na nne kwa ajili ya Daraja la 1 yametengenezwa kwa kusudi la kuhakikisha kuwa kila somo linaisha ndani ya kipindi kimoja cha darasa, katika hali ya kawaida. Ugawanyaji wa vipengele vya somo katika vipindi viwili huchangia mwelekeo wa kurefusha shughuli bila sababu. Muhimu zaidi ni kwamba, unaweza kudhoofisha ufaaji wa mchakato wa ujifunzaji ambamo usitawishaji wa mdundo katika shughuli, kila moja ya ngazi tofauti za nguvu, lakini zote zikizungukia kwenye sifa moja ya kiroho, ni lazima.

Mwishowe, maneno machache yanapaswa kusemwa kuhusu mahusiano kati ya mwalimu na wanafunzi katika mchakato wa kielimu, mada liyoshughulikiwa katika Sehemu ya 9 na ya 10 ya kitengo cha kwanza lakini inayowazi kupitia kitabu kizima. Kwamba kila mwalimu hanabudi kufanya juhudi zote kwa ajili ya kuleta katika shughuli zake miongoni mwa watoto, sifa zote za kiroho ambazo wanajifunza katika Daraja la 1. Miongoni mwa hizi hakuna muhimu zaidi kuliko upendo, upendo ambao ni picha inayoakisika ya upendo wa Mungu. Upendo huu utasikika katika mazingira yatakayojengwa na mwalimu — katika kiwango cha maandalizi yanayofanywa kabla ya darasa, katika sala zinazosomwa mwanzoni mwa kila moja, katika lugha inayotumika katika mwingiliano pamoja na wanafunzi, na jinsi wanafunzi wanavyopokea uhamasishaji na sifa kwa ajili ya maendeleo wanayofanya.

Baadhi ya Kanuni za Elimu ya Kibahá'í

Kusudi

Kuchunguza baadhi ya kanuni na dhana zilizopo katika Maandiko ya Kibahá'í zinazohusiana na elimu na kutafakari juu ya jinsi ya kuwahusisha watoto katika madarasa yanayowalea kiroho

SEHEMU YA 1

Kitabu hiki cha tatu cha Taasisi ya Ruhi hutambulisha kwako kitendo stahiki kabisa cha huduma, kufundisha madarasa Kibahá’i kwa ajili ya elimu ya kiroho ya watoto. Kama, baada ya kusoma kitabu hiki na kutimiza sehemu ya kivitendo, utaamua kutoa sehemu ya muda wako na nguvu zako kwa ajili ya kufanya kitendo hiki cha huduma, utakuwa katika hatua ya kuanza darasa la kila juma katika jumuiya yako kwa ajili ya kundi la watoto linaloingia katika daraja la kwanza la programu ya kielimu ya miaka sita. Wakati ukifundisha darasa, kwa hakika, utaweza kuendelea kwenda mbele kupitia vitabu vingine vya mlolongo mkuu.

Kufundisha watoto ni mojawapo tu ya vitendo kadhaa vya huduma juu ya njia ambayo unaikanyaga. Hata kama usingechagua kujihusisha nayo, utagunsala kuwa usomaji wa kozi hii utakuwa wenye thamani. Katika kuchangia kwenye mchakato wa ujengaji jumuiya katika kijiji chako, mji au ujirani, utachangamana na watoto wadogo mara nyingi na aghalabu utaweza kuchota juu ya umaizi ulioupata kutoka masomo yako hapa. Chukua muda mfupi kutafakari juu ya hisia ambazo tamko lililopo hapo chini kutoka Nyumba ya Haki ya Ulimwengu imeibua kuhusiana na watoto:

“Watoto ni hazina yenye thamani kabisa ambayo jumuiya inaweza kumiliki, kwa sababu ndani mwao ipo ahadi na uhakika wa wakati ujao. Wao wanabeba mbegu za tabia za jamii ya siku za mbele ambayo kwa sehemu kubwa inapata umbo lake kutokana na kile ambacho watu wazima wa jumuiya wanafanya ama wanashindwa kufanya kwa ajili ya watoto. Wao ni amana ambayo jumuiya hiwezi kupuuzia. Upendo unaokumbatia vyote kwa ajili ya watoto, jinsi ya kuwashughulikia, sifa za umakini wanazopewa, roho ya tabia ya utu uzima kuwaelekea wao — hivi ni miongoni mwa vipengele muhimu vya mwelekeo unaohitajika.”¹

Masomo kwa ajili ya daraja la kwanza, yaliyowasilishwa katika kitengo cha pili cha kitabu, ni rahisi. Kila moja imejumuisha seti ya shughuli zinazolenga juu ya maendeleo ya sifa za kiroho. Watoto wanahamasishwa kukariri sala na mateuzi kutoka Maandiko, kusikiliza hadithi na maelezo ya mafundisho, kuchora na kupaka rangi, kuimba na kucheza. Ili kuwasilisha masomo haya, ufahamu mwingi katika uwanja wa elimu hauhitajiki. Bila kujali kama wewe umepitia mafunzo rasmi kama mwalimu, kozi hii itakuandaa kuendesha darasa la watoto ipasavyo juma baada ya juma. Kadiri unavyosoma kozi zinazochepeka kutoka Kitabu cha 3 na kupata tajiriba, utapata fursa ya kutoa mawazo kwenye masuala mengi ya kimsingi kwenye elimu. Mwanzoni, pengine utafuata maandalio ya somo kwa karibu lakini utaweza kuendelea kuitajirisha pamoja na maudhui ya nyongeza ambayo mwenyewe unayaeleza.

SEHEMU YA 2

Hebu tutafakari juu ya maneno yafuatayo ya Bahá’u’lláh na ‘Abdu’l-Bahá, ambayo yanatusaidia kuthamini kazi inayofanywa na mwalimu. Pengine utapenda kuyakariri, ili uweze kuyakumbuka wakati wa kufundisha.

“Amebarikiwa mwalimu yule ambaye atainuka kuwafunza watoto, na kuwaongoza watu katika njia za Mungu, Mpaji, Mpendwa Kabisa.”²

“Miongoni mwa huduma kuu kabisa kati ya zote ambazo yawezekana kutolewa na mtu kwa Mwenyezi Mungu ni uelimishaji na ufunzaji wa watoto . . .”³

“Kwa mujibu wa Maandiko Matakatiifu dhahiri, ufundishaji wa watoto ni sharti na wajibu. Inaonekana kwamba walimu ni watumishi wa Bwana Mungu, maadam wameinuka kutimiza kazi hii, ambayo ni sawa na ibada. Hivyo lazima mtoe sifa kwa kila pumzi, kwa kuwa mnawaelimisha watoto wenu wa kiroho.”⁴

1. Wakati unatafakari juu ya maana ya maneno haya, jaza nafasi katika sentensi hapa chini.
  - a. _____ yule ambaye atainuka _____ watoto, na ku _____ watu katika _____ za Mungu, _____ , _____ .
  - b. Miongoni mwa _____ kati ya zote _____ yaweza kutolewa na mtu kwa Mwenyezi Mungu ni _____ na _____ ya watoto.
  - c. Kwa mujibu wa Maandiko matakatiifu dhahiri, ufundishaji wa watoto ni _____ na _____. Inaonekana kwamba _____ ni _____ wa Bwana Mungu, maadam wame _____ kutimiza kazi hii, ambayo ni _____ na _____. Hivyo lazima mtoe _____ kwa kila pumzi, kwa kuwa mnawaelimisha _____.
2. Juu ya misingi ya yale tuliyosoma hadi sasa, amua yapi kati ya matamko haya ni kweli:
  - _____ Wazazi, walimu, na jumuiya wote wanachangia katika jukumu kwa ajili ya elimu ya kiroho ya watoto.
  - _____ Kila jumuiya inalowajibu wa kuanzisha madarasa kwa ajili ya elimu ya kiroho ya watoto.
  - _____ Kufundisha watoto inaweza kuchukuliwa kama kitendo cha ibada.
  - _____ Kwa kuwa watoto huenda shule, jumuiya haihitaji kuanzisha madarasa kwa ajili ya elimu yao ya kiroho.
  - _____ Mwalimu wa watoto anawalea watoto wa kiume na wa kike wa kiroho.

SEHEMU YA 3

Vipo vifungu vingi katika Maandiko ya Imani vinavyoongelea juu ya uga wa elimu. Tutasoma baadhi yao katika kozi hii na katika zile zinazochepuka kutoka humo. Kwa kuanza, soma maneno yafuatayo ya Bahá'u'lláh:

“Mfikirie mtu kama chimbo la madini lililojaa vito vya thamani isiyokadirika. Elimu pekee, inaweza yaweza kufichua hazina zake, na kumwezesha binadamu kunufaika kutoka humo.”⁵

Kukamilisha sentensi hapa chini itakusaidia kutafakari juu ya maana ya kina ya tamko hili na kulikariri, kama bado hujafanya hivyo.

- a. Mwanadamu ni kama _____ lililojaa vito vya _____ isiyokadirika .
- b. _____ pekee yaweza, ku _____ hazina zake, na kumwezesha binadamu ku _____ kutoka humo.

Matokeo ya maneno ya Bahá'u'lláh kwenye uga wa elimu ni mapana, na idadi yao yatawasilishwa katika sehemu itakayofuata. Kwa sasa, hebu tufikirie wazo moja. Fikiria kuwa ninyi mmepeva majagi ishirini matupu na mnaambiwa kuyajaza na maji, kwa kijiko kimoja kimoja. Kama elimu ingetolewa kwa njia hii — kwa kuwapa wanafunzi vipande vidogo vya habari — ingekuwa kazi ya kuchosha sana, ama sivyo? Halafu, hebu fikiria mgodi uliojaa vito vilivyofichwa ambavyo viko tayari kufichuliwa na kuletwa nje. Je, ninyi mnakubali kuwa ufundishaji unaonwa kama uchimbaji wa vito vya thamani kwa hakika ni kazi inayofurahisha kabisa?

SEHEMU YA 4

Hebu tufikirie zaidi kuhusu teuzi lililopo hapo juu. Je, tunaweza kujumuisha sifa kama vile upendo, ukweli, haki, ukarimu, uthabiti na uadilifu kati ya vito ambavyo Bahá'u'lláh anarejea? Na kuhusu nguvu ya akili ya mwanadamu, na nguvu zake za kuvumbua siri za kiasili, kutengeneza kazi nzuri za sanaa, kuelezea mawazo bora na yainuayo? Watoto ambao utawafundisha wana uwezo wa kumiliki sifa zote hizi. Je, unaweza kutaja nyinginezo? Je, zozote kati yao zinaweza kukuzwa bila elimu inayofaa? Ktika kutafakari juu ya maswali haya, kumbuka mfano uliotumika katika Kitabu cha 1, kwamba taa ina uwezo kiasili wa kutoa mwangaza lakini, ili kufanya hivyo, lazima iwashwe.

SEHEMU YA 5

Ili tuweze kukuza uwezo tulionao, sote tunapitia hatua tofauti za mchakato wa kielimu ambao, tunaweza kusema, huendelea kukunjuka hadi mwisho wa maisha yetu.

Tunaelimishwa nyumbani, shuleni, kazini, na ndani ya jumuiya. Swali moja lazima tujiulize wenyewe hapa ni, ni upi unatakiwa kuwa mkazo wa madarasa ya Kibahá’í kwa ajili ya watoto, hususan katika daraja la kwanza, kama sura moja ya mchakato huu ya maisha yote ya kielimu? Baadhi ya ushauri wa ‘Abdu’l-Bahá utatusaidia kupata majibu:

“Ninyi mnapaswa kufikiria swali la tabia nzuri kama lenye umuhimu wa kwanza. Ni lazima juu ya kila baba na mama kuwashauri watoto wao kwa kipindi kirefu na kuwaongoza kwa vitu vile ambavyo vinawaelekeza kwenye heshima ya milele.”⁶

“Kuwafunza katika maadili na tabia nzuri ni muhimu zaidi kuliko ujifunzaji wa kitabu. Mtoto ambaye ni msafi, mwenye haiba ya kupendeza, mwenye tabia nzuri, mwenye adabu — japo kuwa hana elimu — anapendelewa kiliko mtoto ambaye jeuri, mchafu, mwenye visirani, na walakini amesoma sana aina zote za sayansi na sanaa. Sababu ya hili ni kwamba mtoto ambaye anaweza kuwa mwenye adabu, japo kuwa yeye hajasoma, ni mwenye manufaa kwa wengine, ambapo mtoto mwenye tabia mbaya, asiye na adabu ni mbaya na mwenye madhara kwa wengine, japo kuwa yeye ni msomi. Kama, hata hivyo, mtoto akifundwa katika yote mawili, elimu na wema, matokeo yake ni mwangaza juu ya mwangaza.”⁷

“Katika siku zijazo, maadili yatamomonyoka kwa kiwango kikubwa sana. Ni lazima watoto walelewe katika njia ya Kibahá’í, ili wao waweze kupata furaha zote mbili katika ulimwengu huu na ule ujao. La sivyo, wao watapata huzuni na shida, kwa sababu furaha ya wanadamu imewekwa juu ya misingi ya tabia za kiroho.”⁸

Vifungu kama hivi vimeisukuma Taasisi ya Ruhi kulenga juu ya uboreshaji wa tabia katika daraja la kwanza la programu yake kwa ajili ya elimu ya kiroho ya watoto. Kabla ya kuendelea juu ya uchunguzi wa lengo hili, pengine utapenda kujadili katika kikundi chenu kile ambacho mmelewa kwa msamiati “tabia nzuri” na andikeni baadhi ya mahitimisho yenu katika nafasi iliyopo hapo chini.

SEHEMU YA 6

Dhana ambayo inakuja papo hapo akilini, mtu anapofikiria kuhusu tabia nzuri ni “njema”. Zipo programu nyingi stahiki katika ulimwengu zinazotafuta kukuza ndani ya mwanafunzi seti moja ya sifa njema au nyingine. Programu hizi zinatumia istilahi “njema” kueleza chaguo pana la sifa njema za binadamu. Baadhi ni tabia kama kujali muda. Nyingine ni mielekeo kama vile huruma kwa ajili ya wale wenye matatizo. Tena nyingine hurejea kwa stadi fulani na uwezo, tuseme, uwezo wa kuongea kwa ufasaha. Lakini ipo aina moja ya sifa

njema ambayo inasimama peke yake kutoka nyingine zote — ukweli, ukarimu, unyenyekevu, upendo, kutaja mifano michache — ambazo tunaziita “sifa za kiroho”. Wewe unaombwa kukazia juhudi zako katika daraja la kwanza juu ya maendeleo haya ya kimsingi ya sifa za kiroho za mwanadamu. Hii haimaanishi kuwa katika mwingiliano wako pamoja na watoto, utapuuzia sifa njema nyingine. Ni kwamba masomo ambayo unafundisha kimsingi yatahusu sifa ambazo ni za lazima kwa safari ya milele ya roho kumuelekea Mungu. Ili uweze kuthamini tofauti ya aina hii inayofanywa hapa, fikiria kujali muda kama njema. Mtu ambaye anakuja kwa muda pia anaweza kuwa bahili na katili. Ukatili na ubahili, hata hivyo, haviwezi kuwa tabia za yule ambaye amepata sifa za mbinguni za ukweli na uadilifu, upendo na haki, ukarimu na usamehevu. Kwa sababu kwa mtu kama huyo tabia ya kujali muda pia, kwa uhakika, inatakiwa sana.

Mmetoa baadhi ya mawazo kwenye sifa ambazo roho lazima inatakiwa kuzipata katika maisha haya katika kitengo cha tatu cha Kitabu cha 1. Pengine ingewasaidia kurudi kwenye kitengo hicho na kupitia sehemu husika. Halafu fikirieni kuhusu kile mnachokisoma hapo katika muktadha wa umuhimu wa kukuza sifa za kiroho tangu miaka ya utotoni. Hapo chini ipo nafasi kidogo kwa ajili yenu kuandika fikra zenu.

SEHEMU YA 7

Katika kuwasaidia watoto kudhihirisha tabia stahiki, ninyi kwa kawaida mtahusika na tabia yao, kwa sababu sifa njema lazima ifanyiwe mazoezi. Kama mwalimu, utaimarisha mwenendo mzuri kwa njia nyingi. Kwa kusifu, kuhamasisha, kufundisha, kueleza, kutoa tuzo — kila moja ya hizi utazitumia tena na tena katika kufuatilia maendeleo ya kundi dogo la watoto. Wakati mwingine, onesho la kutopendezwa kutoka kwako pia linaweza kutumika kama mbinu ya kuwazuia tabia mbaya inayoweza kuoneshwa na mtoto mmoja au mwingine — hili litatokea pindi utakapokuwa umeshajenga mafundo ya kina ya upendo na huba pamoja na wanafunzi katika darasa lako. Tutachunguza baadhi ya masuala yanayohusu jinsi utakavyofanya pamoja na wanafunzi wako katika sehemu za baadaye. Kwa kusudi la majadiliano yetu ya sasa, hebu tufikirie mfano mmoja. Katika mwingiliano wako pamoja na watoto, bila shaka utajaribu kukuza ndani mwao mwelekeo wa kugawana na tabia yenye uwiano. Ni yapi baadhi ya mambo ambayo tunaweza kusema na kufanya? Jadili swali hili pamoja na wajumbe wengine wa kikundi chenu.

Sasa tafakari juu ya swali lifuatalo: Je, tabia ya ugawanaji itaweza kuendelea katika nyakati za uhaba, kama siyo udhihirisho wa ukarimu, sifa moja ya kiroho ambayo inaakisi sifa ya Mungu, Mkarimu, Mpaji Kabisa? Jibu, kwa uhakika, ni kwamba ambapo urekebishaji wa tabia una nafasi yake, lengo haswa ni maendeleo ya sifa za kiroho ambazo, kama vipawa

vya kiroho vya mwanadamu, lazima vilelewe kwa ujuzi wa Mungu na upendo wa Mungu. ‘Abdu’l-Bahá anatushauri:

“Wewe uliandika kuhusu watoto: tangu mwanzo kabisa, watoto lazima wapate elimu takatifu na lazima wakumbushwe kila mara kumkumbuka Mungu wao. Acha upendo wa Mungu ujaze uwepo wao wa ndani kabisa, ukichanganywa pamoja na maziwa ya mama yao.”⁹

“Kutoka utotoni, mtoto lazima alelewe kwenye kifua cha upendo wa Mungu, na akuzwe katika pambaja ya Ujuzi Wake, ili yeye aweze kuangaza mwangaza, akue katika roho, ajazwe hekima na elimu, na achukue tabia za jeshi la kimalaika.”¹⁰

“ Kuhusu swali lako juu ya elimu ya watoto : inakupasa kuwakuza kwenye kifua cha upendo wa Mungu, na kuwahimiza kuelekea kwenye vitu vya roho, kwamba wao waweze kugeza nyuso zao kumwelekea Mungu; kwamba njia yao iende sambamba na sheria za tabia nzuri na tabia yao isiwe pungufu kwa mtu yeyote; kwamba wao wazimiliki kama zao neema zote na sifa stahiki za wanadamu . . .”¹¹

Wewe pengine utapenda kukariri angalau moja kati ya mateuzi haya.

SEHEMU YA 8

Masomo ambayo utakuwa unawafundisha watoto katika daraja la kwanza, kwa kawaida wenye umri wa miaka mitano au sita, yameelezwa pamoja na maoni ambayo tumeyachunguza hadi sasa akilini. Pengine hapa itakusaidia kama utageukia kwenye kitengo cha pili na kusoma kupitia masomo mawili au matatu, ukiwa makini haswa kwa lile la kwanza. Baadaye utapata fursa ya kuchambua masomo yote ishirini na nne kwa utondoti. Kwa sasa, unatiwa moyo kufikiria vipengele vyao tofauti, kama vilivyoelezwa hapo chini, katika mwangaza wa majadiliano katika sehemu zilizotangulia.

Kila darasa huanza pamoja na sala zinazosomwa na wewe na baadhi ya watoto. Mara baadaye, watoto watatumia muda wao kukariri sala kwa msaada wako. Sala haiepukiki kwa maendeleo ya mtoto ambaye anatakiwa “kulelewa kwenye kifua cha upendo wa Mungu”. ‘Abdu’l-Bahá anatuambia kwamba “watoto ni kama mimea michanga, na kuwafundisha sala ni kama kuruhusu mvua iwanyeshee juu yao, ili wao waweze kukua mororo na kijani, na pepo nyanana za upendo wa Mungu ziweze kupeperuka juu yao, zikiwatetemesha kwa shangwe.” Chukua dakika moja kutafakari juu ya kipengele hiki cha darasa kinavyochangia kwa lengo la jumla la kulea tabia nzuri ndani ya watoto. Jaribu kuelezea maoni yako katika sentensi chache. Baadhi ya vifungu vilivyonukuliwa katika Kitabu cha 1, kama hivi vifuatavyo, vitakusaidia:

“Pato kuu kabisa au hali iliyo tamu zaidi si nyingine ila ni mazungumzo na Mungu. Hufanyiza hali ya kiroho, hufanyiza ufahamivu na maono ya mbingubi, hufanya mivuto mipya ya Ufalme na huamsha mwelekeo wa akili ya juu sana..”¹²

“Imba, Ee mtumishi Wangu, aya za Mungu ambazo umezipokea, kama ziimbwavyo na wale ambao wamemkaribia Yeye, ili utamu wa wimbo wako mzuri uweze kuwasha roho yako mwenyewe, na kuvutia mioyo ya watu wote.”¹³

“Roho ina ushawishi; sala ina athari ya kiroho.”¹⁴

“Inampasa mtumishi kusali na kutafuta msaada kutoka kwa Mungu, na kumuomba na kumsihi msaada Wake. Hiki ndicho kinachostahili daraja la utumishi, na Bwana ataamuru chochote apendacho Yeye, kufuatana na hekima Yake kamili.”¹⁵

Dhima ya kila somo inazungukia teuzi kutoka Kitabu Kitakatifu ambacho watoto wanatarajiwa kukariri. Unaombwa kufanya kila uwezalo kuwasaidia kupata uelewa wa msingi wa maana yake, uelewa ambao bila shaka unathibitishwa kuwa wa lazima kwa maendeleo ya sifa za kiroho. Swali moja la kufikiria kuhusu suala hili ni kama unaweza kulea sifa inayohitajika kwa mbinu yenye maana bila msaada wa Neno la Mungu. Tena, wakati wa kutunga mawazo yako, kumbuka baadhi ya fikra zako katika vitabu vilivyotangulia kwa mfuatano — kwa mfano, juu ya nguvu ya Neno la Mungu katika kitengo cha kwanza cha Kitabu cha 2. Kifungu hususan kilichopo hapo chini, ambacho pengine unakijua akilini, kutakusaidia kushughulikia swali hili?

“Neno la Mungu laweza kufananishwa na mmea mchanga, ambao mizizi yake imepandikizwa katika mioyo ya watu. Imewapasa kusaidia ukuaji wake kwa maji ya uzima ya hekima, ya maneno yaliyotakasika na matakatifu, ili kwamba mizizi yake iweze kuwa imewekwa uimara na matawi yake yaweze kutanda hadi juu mbinguni na zaidi.”¹⁶

Kipengele kingine cha masomo kinapatikana katika hadithi zinazosimuliwa kwa watoto. Nyingi ya hizo zinachotwa kutoka maisha ya ‘Abdu’l-Bahá, Ambaye, kama Kielelezo kamili cha mafundisho ya Baba Yake, alikuwa ana sifa ambazo unapenda kuzikuza. Kutoka masomo yako ya kitengo cha tatu cha Kitabu cha 2, tayari unatambua fadhila ya kipekee ambayo imejaliwa juu ya jamii ya binadamu kupitia Uwepo wa ‘Abdu’l-Bahá. Hadithi

watakazojifunza za maisha Yake zina nafasi maalum katika ukuzaji wa tabia zao, na wao wanapaswa kukumbushwa mara na tena kuhusu upendo Wake mkubwa kwa ajili ya watoto. Kadiri fundo lao pamoja na ‘Abdu’l-Bahá linavyopata nguvu, unaweza kuwahakikishia kuwa, wao wanapojaribu kufuata Mfano Wake, wataamletea furaha moyoni Mwake. Unafikiria hadithi kutoka maisha ya ‘Abdu’l- Bahá, zikisimuliwa kwa shangwe na heshima, zitachangiaje kwa maendeleo ya sifa inayotakiwa katika watoto?

Kuimba nyimbo ni kipengele kingine tena cha darasa, kile ambacho kitajaza mioyo na roho za watoto kwa furaha. ‘Abdu’l-Bahá anasema:

“Usanii wa muziki ni mtakatifu na wa matokeo yanayofaa. Ni chakula cha moyo na roho. Kupitia nguvu na mvuto wa muziki roho ya mtu huinuliwa. Una ushawishi wa ajabu na matokeo katika mioyo ya watoto, kwa kuwa mioyo yao ni safi na sauti tamu huwa na mvuto mkubwa ndani mwao. Vipaji ambavyo havijadhihirika ambavyo kwayo mioyo ya watoto huwa imejaliwa vitajidhihirisha kwa kupitia njia ya muziki.”¹⁷

Jadilini pamoja na kundi lenu kwa nini ni muhimu kwa watoto kujifunza kuimba nyimbo nzuri tangu utotoni.

Michezo na upakaji rangi ni vipengele vingine viwili vya darasa. Michezo ni shirikishi kiasili na inatakiwa kuchangia kwenye maendeleo ya baadhi ya mielekeo inayotakiwa na tabia. Karatasi za upakaji rangi zinazotolewa kwa ajili ya masomo zinahusu sifa za kiroho ambazo juu yake kila moja amelenga. Upakaji wa rangi, pia, unaimarisha idadi fulani za stadi na uwezo muhimu unaohitajika kwa ajili ya watoto kwenye hatua hii ya ukuaji. Shughuli hizi mbili zinasaidia kujenga mazingira ya shangwe ambayo lazima iwe alama ya darasa kwa ajili ya elimu ya kiroho ya watoto. Pengine utapenda kusema maneno machache kuhusu jinsi mazingira yenye furaha yasivyoepekika kwa ajili ya ukuzaji wa sifa za kiroho.

SEHEMU YA 9

Kupitia sehemu kadhaa umepata umaizi kadhaa katika lengo la masomo katika daraja la kwanza na umeona jinsi kila kipengele kinavyochangia kuboresha tabia. Hebu sasa tuchunguze kwa kifupi asili ya uhusiano wako pamoja na watoto utakaokuwa unawafundisha.

Kwanza kabisa ni upendo ambao utakaouhisi kwa wanafunzi wako, upendo ambao, kama taswira ya upendo wa Mungu, utawakumbatia watoto wote wa kila usuli. Jinsi ya kuuelezea upendo huu kwa namna ambayo utamfikia kila mtoto, ni kitu ambacho mwalimu hujitahidi kujifunza.

Upendo wako kwa wanafunzi wako, safi na usio na upendeleo, utakurahisishia kuvumbua vito vya thamani isiyokadirika ambavyo vimewekwa ndani ya uhalisia wa kila mtoto na Mkono wa Mwenyezi. Utamuona kila mwanafunzi kama kiumbe bora aliyeumbwa katika mfano wa Mungu, ukweli ambao maneno haya ya Bahá'u'lláh yanashuhudia:

“Nikisetirika katika nafsi Yangu ya zama zisizokumbukwa na katika umilele wa kale wa asili Yangu, nilijua upendo Wangu kwako; ndipo nikakuumba wewe na kuichonga sanamu Yangu juu yako na kuuhudhahirisha uzuri Wangu kwako.”¹⁸

“Kwa mikono yenye uwezo nilikufanya na kukuumba kwa vidole vyenye nguvu; na ndani yako mimi nimeweka kiini cha nuru Yangu.”¹⁹

“Wewe ni taa Yangu na nuru Yangu iko ndani yako. Pata mng’ao wako kwayo na nitafute Mimi tu. Kwa maana nimekuumba tajiri na kukupa mbaraka Wangu kwa wingi.”²⁰

Lazima unatambua, kwa hakika, upendo huo haunabudi kujaribiwa. Unapokuwa unafundisha, lazima utakutana na sifa zisizotakiwa katika wanafunzi wako. Litokeapo hilo lazima ukatae dhana potovu inayoamini kuwa baadhi wa watoto hawarekebishiki. Mwalimu wa madarasa ya Kibahá’í ya watoto lazima asiwe na mashaka kuwa kila mtoto anao uwezo wa kumjua Mungu kupitia Wadhahirishaji Wake na kutii mafundisho Yao. Kila mtoto anao uwezo wa kuendelea kiroho. Kila mtoto katika darasa lako ameumbwa bora na kwa msaada wako, anaweza kuonesha ubora wake.

Tukiwa na kumbukumbu ya virai alivyotumia Bwana Mpendwa wakati wa kuwaongelea watoto itakusaidia kuona wazi zaidi kiini chao cha kiroho kama muumbo wa Mungu. Hapo chini makusanyo ya virai hivyo; visome na tafakari juu ya jinsi vinavyoweza kubumba mtazamo wako wa viumbe wenye thamani ambao utakuwa ukiwafundisha.

- watoto hawa wependwa
- watoto hawa waangavu, wenye kung’aa

- watoto hawa wazuri wa Ufalme
- miche hii ambayo imechipuliwa na kijito cha mwongozo Wako
- mimea michanga ya Paradizo ya Abhá
- mimea ya kiunga Chako
- mimea michanga katika bustani ya upendo wa Mungu
- miche mipya katika konde za ujuzi wa Mungu
- miche inayofunguka kuwa maua katika msimu Wako takatifu wa mchipuo
- mawaridi ya bustani Yako
- mawaridi ya bustani ya mwongozo Wako
- maua ya konde Lako
- matawi ya mti wa uhai
- matawi machanga yanayoota katika bustani ya ujuzi Wako
- vijitawi vinavyo chipua katika viunga Vyako vya neema.
- ndege wa mashamba ya wokovu
- mishumaa ambayo imewashwa kwa vidole vya Mkamilifu Aliyebanikiwa
- kazi ya mikono ya vidole vya uwezo Wako
- alama za ajabu za ukuu Wako
- wapendwa wa ‘Abdu’l-Bahá

SEHEMU YA 10

Sambamba na upendo, uhusiano unaoulea na wanafunzi wako utainishwa na sifa za kiroho nyingine zote zilizomo katika masomo ya daraja la kwanza. Hakuna shaka kwamba utajitahidi kudhihirisha zaidi sifa hizi siyo tu katika mwingiliano wako pamoja na watoto darasani bali katika kila sura ya maisha yako. Bahá’u’lláh anatushauri:

“Jihadharini, enyi watu, msije kuwa miongoni mwa wale ambao hutoa ushauri mzuri kwa wengine lakini husahau kuufuata wao wenyewe.”²¹

Hususan ni muhimu kwa walimu wa madarasa ya watoto kupata uthamini unaoendelea kukua wa maana na matokeo ya kila sifa zilizojadiliwa katika masomo, uthamini

ambao utawasaidia katika juhudi yao ya kufunza na kuilea miche miororo chini ya uangalizi wao. Kama utakavyokuwa umeona, kwa mfano, somo la kwanza linalenga juu ya utakaso. Inafaa kuwa madarasa yanayoshughulika na swali la tabia, lazima yaanze kwa kuchunguza sifa ya utakaso wa moyo. Bahá'u'lláh anatumkumbusha kuwa, “Yote yaliyomo mbinguni na duniani” Mungu ameamuru kwa ajili yetu “isipokuwa moyo wa mwanadamu,” ambao Yeye amefanya makazi ya Uzuri Wake na utukufu. Usafishaji wa kioo cha moyo wa mtu kunauwezesha kuakisi sifa zingine zote ambazo roho ya mwanadamu inapaswa kupambwa.

Ili kuwasaidia walimu kufikiri kuhusu sifa za kiroho zilizoongelewa katika daraja hili, kitengo cha pili kinajumuisha mateuzi kadhaa yanayohusu kila moja. Kwa sasa, mnatiwa moyo kusoma mateuzi yaliyopo hapo chini kuhusu utakaso. Halafu, pamoja na wajumbe wengine wa kundi lako, jadilini maana ya sifa hii katika maisha ya mwanadamu, kwa ujumla, na kwenye juhudi za wale wanaoinuka kufundisha hususan watoto. Baada ya kuandika baadhi ya mawazo yenu katika nafasi iliyotolewa, pengine mpenda kukariri angalau teuzi moja.

“Ewe kaka Yangu! Moyo msafi ni kama kioo; kisafishe kwa kuusugua kwa upendo na kujitenga kutoka wote isipokuwa Mungu, ili jua la ukweli liweze kung’ara ndani mwake na alfajiri ya milele kuchomoza.”²²

“Ewe Mwana wa Kuwa! Moyo wako ni makao Yangu; uutakase kwa mshuko Wangu. Roho yako ndio mahali Pangu pa ufunuo; isafishe kwa ajili ya udhihirisho Wangu.”²³

“Kadiri moyo wa mtu unavyokuwa msafi na kutakasika, ndivyo unavyokuwa karibu na Mungu zaidi, na mwangaza wa Jua la Uhalisia linadhihirika ndani mwake.”²⁴

“Jambo la kwanza katika njia ya maisha ya mwanadamu lazima liwe utakaso, halafu upya, usafi, na uhuru wa roho. Kwanza lazima mkondo wa kijito usafishwe, halafu ndipo maji matamu ya mto yaweze kuelekezwa humo.”²⁵

SEHEMU YA 11

Sasa, unahitaji kujiuliza mwenyewe, kama mwalimu wa watoto wadogo, jinsi utakavyo wasaidia kuimarisha hamasa yao kutenda kufuatana na mafundisho ambayo Mungu ameyadhihirisha kupitia Mdhahirishaji Wake Bahá'u'lláh na kukuza sifa ambazo Yeye anatumambia zinapaswa kuremba roho zetu. Wakati unatafuta majibu kwa swali hili, tafakari juu ya maneno yafuatayo ya Bahá'u'lláh:

“Ulimi wa uwezo Wangu, kutoka mbingu ya uwezo Wangu kamili mtakatifu, ambao umeuambia muumbo Wangu maneno haya: ‘Fuata Amri Zangu, kwa ajili ya upendo wa Uzuri Wangu.’ Ni mwenye furaha yule mpendwa ambaye amepumua manukato matakatifu ya Mpendwa wake Kabisa kutokana na maneno haya, yaliyojaa marashi ya neema ambayo hakuna ulimi unaoweza kuyaeleza.”²⁶

“Acha mwale wa upendo wa Mungu uwake kwa wangavu ndani ya mioyo yenu miangavu. Ulisheni kwa mafuta ya muongozo Mtakatifu, na muuhifadhi ndani ya kinga ya uthabiti wenu. Ulindeni ndani ya ulimwengu wa imani na kujitenga kutoka vyote isipokuwa Mungu, ili kwamba minong’ono ya uovu ya wasio mcha Mungu isiweze kuuzima mwanga wake.”²⁷

“Ee mwana wa kuwa! Upendo Wangu ndiyo ngome Yangu, yeyote aingiae humo yuko salama salimini na yeyote aipae kisogo hakika atapotea na kuangamia.”²⁸

1. Kamilisha sentensi zifuatazo kwa maneno kutoka mateuzi yaliyotangulia:
  - a. Sharti tufuate amri za Mungu kwa ajili ya upendo wa _____ Wake.
  - b. _____ wa upendo wa Mungu sharti uwake _____ ndani ya mioyo yetu _____.
  - c. Tunapaswa kuulisha mwale wa _____ wa Mungu kwa _____ ya _____ Mtakatifu.
  - d. Tunapaswa kuulinda ndani ya _____ wa _____ yetu.
  - e. Tunapaswa _____ mwale wa _____ wa Mungu ndani ya ulimwengu wa _____ na _____ kutoka _____.
  - f. Lazima tufuate amri za Mungu kwa ajili ya upendo wa _____ Wake. _____ wa upendo wa Mungu sharti uwake _____ ndani ya mioyo yetu _____. Tunapaswa kuulisha mwale huu kwa mafuta ya mwongozo _____. Tunapaswa kuuhifadhi ndani ya kinga ya _____. Tunapaswa kuulinda ndani ya ulimwengu wa _____ na _____ kutoka vyote isipokuwa Mungu. Tunapaswa kuulisha mwale wa upendo wa Mungu, kuuhifadhi ili kwamba minong’ono ya uovu ya wasio mcha Mungu isiweze kuuzima _____. Yeyote aingiae katika ngome ya _____ wa Mungu yuko _____ na yeyote aipae kisogo hakika atapotea na kuangamia.

SEHEMU YA 12

Katika muda ambao utatumia pamoja na watoto, utakuwa unajaribu kuchochea “mwale wa upendo wa Mungu” katika mioyo yao miangavu na kuwafanya wawe na utambuzi wa baraka Zake na furaha ya kuweza kukua kupitia maneno Yake. Kwa hakika, upendo wetu kwa ajili ya Mungu na shauku yetu ya kupokea fadhila Zake inaambatana na hofu kwamba, kwa sababu fulani, upendo Wake huenda usitufikie. Je, inawezekana kuwa makosa yetu yanaweza kuwa vizuizi vinavyotuzuia kupata baraka Zake? Upendo wa Mungu ndio sababu yenyewe ya uwepo wetu, na kama tungenyimwa upendo hata kwa nukta moja, maisha yetu yangevunjika. Hofu hii, kwamba kama tusipomtii Mungu pengine hatutapokea upendo Wake, hutufanya tuendeleo juu ya njia nyoofo na hutulinda kutoka vishawishi vya ubinafsi wetu wa kujipenda na kutoka husda, tamaa, dhana potofu na matamano yasiyofaa.

Katika jitihada yako ya kupanda mbegu za upendo wa Mungu katika mioyo ya watoto, pia lazima ufikiri juu ya kicho cha Mungu, kwa kuwa vitu hivi viwili havitenganiki kimoja kutoka kingine. ‘Abdu’l-Bahá anatumfundisha:

“Wafunzeni watoto hawa kwa mashauri matakatifu. Kutoka utoto wao ingizeni katika mioyo yao upendo wa Mungu ili waweze kudhihirisha katika maisha yao kicho cha Mungu na waweze kuwa na imani katika majaliwa ya Mungu. Wafundisheni kuondokana na mapungufu ya kibinadamu na kupata ukamilifu mtakatifu uliyojificha ndani ya moyo wa mtu.”²⁹

Ni muhimu kutambua kwamba kicho cha Mungu siyo dhana inayoweza kujadiliwa moja kwa moja pamoja na watoto. Mfano pekee ambao wao wanapaswa kubeba ndani mwao ni ule wa Mungu mwenye upendo, Ambaye katika fadhila na majaliwa Yake wao wanapaswa kuwa na imani kamili na uaminifu. Kadiri unavyojitahidi kukuza ndani mwao upendo wa Mungu, wazo ambalo unaweza kulitambulisha, ni kwamba maneno na vitendo fulani vinamfurahisha Mungu na vingine havimfurahishi. Unaweza kuwakumbusha watoto mara kwa mara kwamba kwa kuwa wao wanampenda Mungu, wanataka kumfurahisha Yeye. Wao wanaweza kuambiwa, kwa mfano, kwamba ulimi mwema na kuoneshana upendo mmoja kwa mwingine ni vitendo vinampendeza Mungu, ambapo maneno makali au yanayowaumiza wengine hayamfurahishi Yeye.

Mateuzi yafuatayo yametolewa kwa ajili ya tafakari yako:

“Ni lazima juu yako kuwaita watu, katika kila hali, kwa chochote kitakacho wawezesha kuonesha tabia za kiroho na vitendo vyema, ili wote waweze kutambua sababu ya uinukaji wa mwanadamu na kwa jitihada zote, wajielekeze wenyewe kuelekea Daraja la juu kabisa na Kilele cha Utukufu. Kicho cha Mungu daima kimekuwa jambo la msingi katika elimu ya viumbe Wake. Ni vyema kwa wale ambao wamefikia hapo!”³⁰

“Katika Ufunuo huu majeshi yanayoweza kuiletea ushindi ni majeshi yenye vitendo stahiki na tabia adilifu. Kiongozi na kamanda wa majeshi haya daima amekuwa kicho cha Mungu, kicho ambacho kinavizingira vitu vyote na kutawala juu ya vitu vyote.”³¹

“Sifa zingine za ukamilifu ni kumcha Mungu, kumpenda Mungu kwa kuwapenda watumishi Wake, kuwa wapole na wastahimilivu na watulivu, kuwa wakweli,

wapatanifu, wenye huruma na wafariji; wenye dhamira na ujasiri, wasadikifu, na wenye nguvu, wenye kujitahidi na wapambanaji, wenye kuwa wakarimu, watiifu, bila uovu, wenye ari na hisia ya heshima, kuwa wenye akili inayofikiri mema na wakarimu, na wenye kujali haki za wengine.”³²

Katika mwanga wa vifungu katika sehemu hii na iliyopita, andika kifungu kimoja au viwili kueleza uhusiano kati ya upendo wa Mungu na kicho cha Mungu na jinsi mwingiliano hai wa vyote viwili ni muhimu kwa maendeleo ya tabia stahiki.

SEHEMU YA 13

Kama itakavyokuwa wazi kutokana na majadiliano yetu katika sehemu zilizotangulia, elimu ya kiroho huchota kutoka nguvu ya mvuto kwa uzuri na, kwa kulenga juu ya maendeleo ya sifa za kiroho, huelekeza ipasavyo mioyo ya watoto kwa uzuri wa kweli — uzuri wa tabia njema, uzuri uliomo kiasili katika Neno Takatifu, uzuri wa mfano wa tabia, uzuri wa mawazo ya juu, na muhimu kabisa, mvuto kwa uzuri wa Mtukufu Kabisa. Hatimaye, utiifu kwa sheria za Mungu hutokea kutoka upendo wa uzuri Wake. Hivyo watoto hukua wakiona kuwa upataji wa sifa za kiroho ni tuzo kubwa kabisa kama lilivyo, na kuwa mwenye tabia isiyostahili adhabu kubwa kabisa. ‘Abdu’l-Bahá anasema:

“Mzizi mkuu wa ufanyaji makosa ni ujinga, na lazima kwa hiyo tuvishikilie kwa nguvu zana za utambuzi na ujuzi. Tabia nzuri lazima ifunzwe. Mwangaza lazima usambae kufika mbali ili, katika shule ya jamii ya binadamu, wote waweze kupata tabia za mbinguni za roho, na waone wao wenyewe bila shaka yoyote kwamba hakuna jehanam kali zaidi, hakuna moto wa kuzimu kuliko kuwa mwenye tabia uovu na isiyo salama; hakuna shimo lenye giza wala mateso yenye kuchukiza kuliko kuonesha sifa zinazostahili kulaaniwa.”³³

Kuwasaidia watoto kupata tajriba ya kuakisi furaha ya sifa za mbinguni, tunapaswa kuwatia moyo katika juhudi zao za kuonesha tabia adilifu na kukemea tabia isiyotakiwa. Yote mawili adhabu kali na uhuru kamili, kuwaruhusu watoto kufanya wanavyotaka, sharti viepukwe. Kama Nyumba ya Haki ya Ulimwengu inavyotukumbusha, “Upendo unadai nidhamu, ujasiri wa kuwazoesha watoto tangu umri mdogo shida, kutokuendekeza kila wanalotaka au kuwaachia kufanya wanchotaka.” watoto, inaendelea kusema, “lazima waongozwe kwa upendo lakini kwa unanganivu, kwamba waishi kufuatana na viwango vya Kibahá’í”. Na ‘Abdu’l-Bahá anaeleza:

“Wakati wowote mama amuonapo mtoto wake akifanya vizuri, yeye anapaswa kumsifu na kumpongeza na kuufurahisha moyo wake; na kama ikitokea tabia isiyotakiwa hata ndogo kabisa, anapaswa kumshauri mtoto na kumwadhibu, na kutumia mbinu za kimantiki, hata kumsema kwa lugha kali kidogo kama itakuwa ya lazima. Hata hivyo, hairuhusiwi kumpiga mtoto au kumdhalilisha, kwa sababu tabia ya mtoto itaharibika kabisa kama yeye atapigwa au akitukanwa.”³⁴

Ili aweze kufuata mwongozo wa ‘Abdu’l-Bahá, mwalimu anatakiwa kufikiria njia za kuwasifu watoto na kuiletea furaha mioyo yao, pale wao wanapotenda vyema. Hii inahitaji kuwa mwalimu awe makini kutazama maendeleo ya kila mtoto, akiwa mwangalifu kutowasifu watoto wale wale muda wote wakati anawapuuzia wengine. Kwa sababu mtoto aliyezoea kufuatiliwa sana na mwalimu, halafu, tendo moja tu rahisi la kukemea tabia mbaya linaweza kutosha kama njia laini ya adhabu. Wakati mwingine pengine itahitajika kwenda mbele zaidi na kukemea kwa maneno ukosefu wa adabu, hususan kama mtoto anavuruga mpango wa shughuli. Hili linatakiwa kufanywa kwa sauti kakamavu na thabiti na yenye heshima bila kuonesha dalili yoyote ya hasira au ukosefu wa subira. Kama nyongeza, walimu aghalabu wanahitaji kutafuta muda nje ya darasa kwa ajili ya kumshauri mtoto mmoja au mwingine.

Inawezekana kuwa, hata baada ya mwalimu kufuata ushauri uliopo hapo juu, baadhi ya watoto hawafanyi wanavyo takiwa. Katika hali kama hiyo, adhabu ndogo na zinazofaa pengine zitahitajika. Mifano ya adhabu kama hizo zinajumuisha kutoruhusu mtoto kutumia rangi za kuchorea au kumzuia kucheza katika mchezo fulani kwa kipindi cha dakika chache. Yapo maoni mawili ya lazima ya kukumbukwa akilini kuhusu suala hili. La kwanza ni kwamba mwalimu lazima amweze kwa uwazi mtoto kwa nini yeye anaadhibiwa, kwa kusema, kwa mfano, “kwa sababu wewe ulifanya kitu hiki na kile, itakubudi kusubiri dakika tano kabla ya kuingia kucheza.” Wazo la pili ni kwamba adhabu lazima itolewe mara baada ya tukio la utovu wa adabu; la sivyote mtoto pengine hataweza kuunganisha adhabu kwa mwenendo wake.

Sasa jadilini maoni yaliyopo hapo juu pamoja na wajumbe wengine wa kundi lako. Je, unaweza kuunda sentensi ambayo unafikiri ingefaa kutumia katika kuhamasisha tabia nzuri ndani ya watoto na katika kusifu maendeleo ambayo unayaona ndani mwao, pote pawili kama mtu binafsi na kama kundi? Sentensi ipi unaweza kufaa katika kukataza utovu wa adabu, pale panapohitajika?

SEHEMU YA 14

Ili kuwasaidia watoto kukuza sifa stahiki, ni muhimu kuwa lazima uunde mazingira yanayofaa darasani, mazingira yanayoainishwa na nidhamu na utaratibu.

‘Abdu’l-Bahá anasema:

“...shule ya watoto lazima pawe pahali pa nidhamu kamili na utaratibu, kwamba mafundisho lazima yawe kamili, na maandalizi lazima yafanywe kwa ajili ya urekebishaji na uboreshaji wa tabia; ili, katika miaka yake ya mwanzo kabisa, ndani ya kiini cha mtoto, msingi mtakatifu utawekwa na muundo wa utakatifu uinuliwe.”³⁵

Na akiongelea madarasa ya kila juma kwa ajili ya watoto, Yeye anatoa ushauri ufuatao:

“Wewe lazima kwa uhakika uendelee kupanga shughuli bila kusita, na kutilia umuhimu juu yake, ili siku hadi siku iweze kukua na kuhuishwa kwa pumzi za Roho Mtakatifu. Kama shughuli hii imepangiliwa vyema, uwe mwenye uhakika kwamba itazaa matokeo makubwa.”³⁶

Sehemu kubwa ya sanaa ya ufundishaji imo katika ujuzi wa jinsi ya kuongoza tabia za kila mtoto ili ichangie kwa mandhari ya ujifunzaji yenye furaha walakini yenye nidhamu. Ingawa unahitaji kupata umaizi mwingi kutokana na tajiriba kuhusu suala hili, tutajadili maoni machache ya msingi na kukusaidia kujiandaa mwenyewe tangu mwanzo. Kwa kuanza, soma maelezo yafuatayo ya kipindi cha darasa:

Wape watoto dakika chache za kujipanga wenyewe na kukaa kimya wao wanakapofika. Watoto wote wakisha tulia, unaweza kutumia fursa hiyo ya mandhari yenye utulivu kufungua darasa kwa sala. Shughuli inayofuata utakayo itambulisha ni kuimba nyimbo, baada ya hapo utawasilisha mada ya somo na kuwasaidia watoto kukariri teuzi. Halafu, baada ya kujenga mandhari ya matarajio, utawasimulia watoto hadithi. Baadaye wao watacheza mchezo. Watakapo maliza, utasambaza karatasi za upakaji rangi na kalamu za rangi au penseli na waambie kupaka rangi katika picha kwa uangalifu. Kufunga darasa, utawahamasisha watoto kukaa kimya na wajiandae wenyewe kwa ajili ya sala za kufunga, ambazo zitasomwa na wewe na watoto wachache.

Je, mfuatano huu wa shughuli una mantiki? Unafikiri kwa nini shughuli hizi zinapangwa katika njia hii?

SEHEMU YA 15

Kama ambavyo mmekwisha jadili hapo juu, watoto hawaji darasani kukaa kimya. Wala lisiwe kusudi lako kuwaacha waendeleo hivyo. Sharti ujaribu kutumia faida ya nguvu zao za kiasili na uzielekeze kwenye ujifunzaji. Ili uweze kufanya hivyo, utahitaji kufanya kupangilia wakati wa kimya na wakati wa vipindi vya shughuli na vitendo upole. Katika hali zote, mpangilio ni kipengele cha msingi. Pale ambapo darasa lina mpangilio mzuri, ni rahisi zaidi kwa watoto kuwa makini na kujifunza. Inastahili kufikiria angalau vipengele vitatu vifuatavyo kuhusu jambo hili:

1. Kila kipindi cha darasa lazima kianze katika njia wazi yenye utaratibu usiobadilika na kufungwa pia kwa njia yenye mpangilio kadhalika.
2. Ratiba inatakiwa kuanzishwa. Hivyo kidogo kidogo, watoto watakuja kujua ni shughuli zipi wanapaswa kufuata, na nini kinatarajiwa kutoka kwao.
3. Muda unaopangwa kwa ajili ya kila shughuli unatakiwa kuwa mnyumbulifu na unapaswa kutegemea juu ya shauku na nguvu za watoto.

Kama ilivyoona katika maelezo katika sehemu iliyotangulia, shughuli watakazo zifanya watoto katika kila kipindi cha darasa ni kama ifuatavyo:

- a. Kusoma na kuariri sala
- b. Kuimba nyimbo
- c. Kujifunza na kukariri mateuzi kutoka Maandiko ya Kibahá'í
- d. Kusikiliza hadithi
- e. Kucheza michezo
- f. Kupaka rangi katika michoro
- g. Kughani sala za kufunga

Shughuli hizi kwa kiasilia zinatofautiana katika kiwango cha nguvu na kiasi cha mjongeo kinachohitajika; baadhi zitakuwa amilifu sana na nyingine zitakuwa tulivu zaidi.

Ni zipi kati ya shughuli hizi saba ambazo zinahusisha mjongeo zaidi? _____

Zipi ni shughuli tulivu kabisa? _____

Yapo mahitaji fulani ambayo hudumisha sehemu za mazingira yenye utaratibu kwa mwalimu. Ni yapi kati ya yafuatayo huchangia kwenye mandhari yanayotakiwa na ni yapi yanayozuia? Weka alama “C”(changia) au “H” (hapana) ipasavyo.

- _____ Kuweka safi nafasi ambako darasa linafanyika na yenye mpangilio
- _____ Kuendelea kuwa watulivu na wenye subira bila kujali hali yoyote
- _____ Kupoteza uvumilivu pale ambapo watoto wanakataa kusikiliza maagizo
- _____ Kuandaa zana kwa ajili ya kila shughuli mapema
- _____ Kujifanya unatafuta tafuta vitu kwa ajili ya shughuli yoyote, wakati watoto wanasubiri
- _____ Kueleza kwa uwazi kile ambacho kila mtoto anatakiwa kufanya kwa ajili ya kila shughuli
- _____ Kuweka tayari shughuli nyingine kwa ajili ya watoto ambao wanamaliza kazi zao mapema, ili waendeele kujishughulisha
- _____ Kusaidia watoto kutoka shughuli moja hadi nyingine katika mpangilio mzuri
- _____ Kuwasomea hadithi watoto kutoka kwenye kitabu
- _____ Kujifunza hadithi vizuri sana ili uweze kuwasimulia watoto kwa shauku na urahisi

SEHEMU YA 16

Wakati wa kujaribu kujenga mandhari yenye nidhamu na mpangilio darasani, wewe utahitaji kuanzisha viwango fulani vya tabia. Majuma machache ya mwanzo, haswa yatakuwa muhimu katika suala hili. Matarajio yoyote yanayowekwa katika kipindi hiki cha mwanzo yataweza kuendelezwa kupitia mwaka mzima. Mwanzoni, mwalimu anapaswa kuchagua viwango kadhaa vya tabia na kuwaeleza watoto, siyo zaidi ya vitatu au vinne kwa wakati mmoja, katika lugha rahisi. Viwango vya kawaida kabisa kama “Sisi tunapaswa kuwa wenye adabu” haiwasaidii sana, lakini nyingine kama “Sisi tunapaswa kuongea kwa zamu” ni nyepesi kuelewa.

- a. Sisi tunasaidiana kila mmoja tunapocheza mchezo.
- b. Sisi tunaendelea kuwa wamoja na hatupigani.
- c. Sisi tunawakaribisha marafiki wapya kwenye darasa letu.
- d. Sisi tunamsikiliza kila moja na pia mwalimu wetu wanapoongea.
- e. Sisi tunasemezana kwa lugha njema.
- f. Sisi tunasubiri zamu yetu ya kuongea.
- g. Sisi tunagawana rangi zetu pamoja na wengine.
- h. Sisi tunajitahidi kumaliza kazi zetu.
- i. _____
- j. _____
- k. _____
- l. _____

Matarajio ya tabia, wakati yametungwa katika sentensi rahisi kama hizi, yanaweza kujadiliwa na watoto, na matamko hayo yanaweza kusomwa pamoja nao mara kwa mara. Kwa njia hii matamko yanaweza kukumbukwa kama viwango ambavyo watoto wanatarajia na haitaonwa kama kanuni kali wanazolazimishwa kufuata. Pale wao watakapokuwa wameshazoea seti ya matarajio mojawapo, mwalimu anaweza kutambulisha nyingine, akikumbuka kuepukana na kuwapa nyingi kwa wakati mmoja. Ikiwa litaibuka tatizo maalum darasani, watoto wanaweza kusaidiwa kuunda sentensi rahisi inayoongelea suala hili. Katika hali kama hiyo, mwalimu anapaswa kuwa mwenye msimamo na imara, walakini kwa wakati huohuo awe rafiki na aliyejaa upole.

SEHEMU YA 17

Katika sehemu ya 8 tulichunguza kwa kifupi maana ya vipengele tofauti vya masomo ya Daraja la 1 na tulijadili jinsi kila kimoja kinavyoweza kujitahidi kuchangia kwenye tabia stahiki. Katika sehemu hii na nyingine saba tutafikiria baadhi ya njia ambazo unaweza kuzifuata katika kuwahusisha watoto kwenye shughuli iliyopendekezwa, wakianza kwa kukariri.

Kukariri sala na mateuzi kutoka Maandiko ni kiini kwa masomo utakayowafundisha, na katika kila kipindi cha darasa ambalo utawasaidia wanafunzi wako katika juhudi yao kughani sala kutoka kichwani na kujifunza kukariri teuzi moja jipya kimoyomoyo. Kabla hatujajadili jinsi utakavyofanya kuwahusisha katika shughuli hii, maneno machache hayanabudi kusemwa kuhusu kosa moja la kawaida ambalo ni bora kuliondoa wakati wa kujaribu kuwasaidia watoto kukariri Neno Takatifu.

Pengine umewahi kusikia ama utasikia wakati unianza kufundisha, maoni kama “watoto hawatakiwi kurudia vitu”, “wao wanapaswa kujifunza kueleza maoni yao wenyewe”, “wao hawapaswi kurudia kama kasuku ukweli na taarifa”. Kwa kweli, ukosoaji huu wa tabia ya kukariri bila kufikiri, unapenyeza sana kiasi kwamba unaenea katika sehemu zote za ulimwengu. Ni kweli mtu anaweza kukariri mlinganyo katika hesabati, maelezo ya kanuni katika fizikia, sehemu ya insha katika fasihi kwa kuvielewa kidogo au bila kuvielewa kabisa. Lakini swali ambalo unapaswa kujiuliza mwenyewe ni hili: Kwa nini kukariri kauli ya kina na ufahamu wa maana yake viwekwe katika hali ya upinzani moja dhidi ya nyingine? Kumbukumbu ni kama nguvu ya akili ya binadamu kama ilivyo nguvu ya ufahamu, fikra, na mawazo. Vyote hivyo vinakamilishana na kuimarishana kati yao. Tunaweza kudhani tu kiasi gani kukariri Neno la Mungu, pamoja na uwezekano uliofichwa usio na kikomo ndani mwake wa kuumba upya moyo wa mwanadamu na akili, utaimarisha akili na uelewa ndani ya watoto. Baadaye, kadiri wao wanavyopitia hatua tofauti za ukuaji, watapata umaizi mpya kutoka vifungu ambayo wameweka katika kumbukumbu, na kupitia maisha yao yote wataweza kuchota kutoka nguvu, zinazoumba, kuhuisha na kubadilisha za Neno la Mungu.

Jadilini pamoja na wajumbe wengine wa kikundi chako kwa nini ni muhimu kwa walimu kwamba kukariri Neno la Mungu husaidia kupanda kwa uthabiti katika akili na mioyo ya watoto mbegu za ujuzi wa kiroho, mbegu ambazo zitaendelea kukua kadiri wakati upitavyo na kuzaa matunda matamu.

SEHEMU YA 18

Pamoja na tafakuri zilizopo hapo juu akilini, hebu tufikirie jinsi utakavyofanya kuwasaidia wanafunzi wako kukariri vifungu kutoka Maandiko, ukichukua teuzi katika Somo la 1 kama mfano. Kwa kuanza, utapendelea kuwasaidia kupata baadhi ya umaizi wa mwanzo kuhusu maana ya sifa za kiroho ambazo somo limekazia. Kwa lengo hili, kauli fupi ya utangulizi imetolewa kwa ajili yako kuweza kuchota kutoka humo. Halafu unatiwa moyo kuwasaidia kupata uelewa wa msingi wa kwanza wa maana ya teuzi kwa kuchagua maneno magumu yaliyomo na kuyatumia katika hali ambayo watoto wanaweza kuyatambua kwa urahisi. Fikiria njia hii iliyowasilishwa katika Somo la 1, ambayo inaongelea sifa ya utakaso.

Mioyo yetu ni kama vioo. Tunapaswa kuiweka safi daima. Kushikilia kinyongo dhidi ya mtu, kumwonea mtu wivu, na kutomfanyia wema mtu yeyote kwa sababu yoyote — vitu hivi ni kama vumbi ambalo linafunika kioo cha mioyo yetu. Wakati mioyo yetu ikiwa safi, yenyewe inaakisi mwangaza wa Mungu na sifa Zake — sifa kama vile wema, upendo, na ukarimu — na tunakuwa chanzo cha furaha kwa wengine. Ili tuweze kuisaidia kuweka mioyo yetu safi, hebu tukariri teuzi hili la Bahá'u'lláh:

“Ewe Mwana wa Roho! Shauri langu la kwanza ni hili: Uwe na moyo safi, mwema na ung’ao . . .”

Ushauri

1. Siku moja Gerard na Mary walikuwa wanapaka rangi baadhi ya michoro. Gerard alihitaji rangi ya manjano, lakini Mary hakutaka kumpa rangi. Mwalimu alimwambia Mary kuwa anapaswa kugawana. Mwalimu alimpa Mary ushauri mzuri.
2. Patricia anatakiwa kuamua kama atatumia fedha zake kwa ajili ya peremende au kwa ajili ya kitabu cha hadithi. Wazazi wake walimpa Patricia ushauri mzuri.

Kuwa

1. Tinaye hupenda kusoma sala kabla ya kwenda kulala. Yeye anacho kitabu kidogo cha sala kwa ajili ya kusoma. Tinaye ana kitabu kidogo cha sala.
2. Tumepanda mbogamboga tamu nyingi katika bustani yetu. Tuna bustani ambayo inatupa mbogamboga nyingi kila siku.

Moyo safi

1. Cathy alikasirika na alimwambia maneno yasiyo mema Agot. Agot alisikitika lakini alimsamehe upesi Cathy. Agot ana moyo safi.
2. Gustavo anapenda kugawana biskuti zake pamoja na watoto wote, hata pamoja na Jorge, ambaye hagawani chochote na wengine. Gustavo ana moyo safi.

Moyo mwema

1. Wakati wazazi wake wanapowaalika marafiki nyumbani kwao, Ming Ling kwa furaha huwahudumia chakula. Ming Ling ni mwenye moyo mwema.

2. Bw. Robertson ni mzee sana. Jimmy anamsaidia kupeleka mavuno ya matunda yake sokoni. Jimmy ni mwenye moyo mwema.

Moyo ung'ao

1. Ninapokuwa mwenye huzuni, mama yangu daima huniliwaza na kunifurahisha. Mama ni mwenye moyo ung'ao.
2. Obuya aliugua na ilimlazimu atumie muda wake wote kitandani. Yeye alisema sala nyingi, hakuhuzunika, na aliendelea kuonesha furaha. Obuya ni mwenye moyo ung'ao.

Kwa hakika, hutasoma tu kauli ya utambulisho na sentensi za maelezo kutoka ndani ya kitabu. Na kwa hiyo utahitaji kujiandaa mapema sana ili uweze kuziwasilisha kwa njia ya kawaida.

Kama ilivyo kwa sala watoto wanazokariri, inapendekezwa kwamba uchukue njia kama hiyo, lakini ndiye utakayeamua maneno yapi au virai gani vitahitaji maelezo. Itakubidi kuwa mwangalifu katika suala hili. Wakati mwingine pengine itatosha kuwaruhusu watoto kuchota maana ya maneno polepole kutoka sala wenyewe. Tazama, kwa mfano, sala hapo chini ambayo watoto wanaanza kujifunza katika Somo la 1. Wao kwa urahisi watatambua kuwa yote miwili “moyo safi” na “lulu” ni vitu vyenye thamani. Lakini, ili tuweze kuelewa kwamba, hatimaye, Mungu hutujalia moyo safi, pengine watataka kujifunza neno “jaalia” linamaanisha nini. Ungetumia sentensi ipi kwa ajili ya kusudi hili?

“Yeye ni Mungu! Ee Mungu, Mungu wangu! Nijalie moyo safi, kama lulu.”³⁷

SEHEMU YA 19

Sasa hebu tufikirie njia moja ambayo unaweza kuitumia kuwasaidia wanafunzi wako kukariri sala na teuzi. Kile unachoweza kufanya ni kugawanya kifungu katika sehemu ndogo, ambayo halafu wanaweza kujifunza moja baada ya lingine. Wakisha kariri sehemu ya kwanza, sehemu ya pili inaweza kuongezwa na kuendelea, hadi teuzi zima sala nzima imekaririwa. Unaweza kuwauliza watoto kurudia sehemu kwa kukufuatisha wewe, wakati mmoja kama mtu binafsi na wakati mwingine kama kundi.

Kwa mfano, kufundisha wanafunzi wako teuzi katika Somo la 1, ungeweza kuanza kwa kirai hiki “Ee Mwana wa Roho!” na waambie waurudie. Halafu ungeunganisha “Ee Mwana wa Roho!” na “Shauri Langu la kwanza ni hili” na waambie warudie virai viwili kwa

pamoja. Mwisho utaongeza maneno “uwe na moyo safi, mwema na ung’ao”. Pindi kundi litapokuwa limejifunza teuzi katika njia hii, wachache wanaweza kusaidiwa kughani kutoka kumbukumbu. Kwa hakika, utahitaji kuhakikisha kuwa zoezi hili linafanyika kwa uchangamfu, ili watoto waendeleo kuwa makini na mandhari yenye furaha inadumishwa. Zaidi, kadiri uwezo wao unavyoendelea kuongezeka, ndivyo wao watakavyoweza kukariri sehemu ndefu zaidi katika sala na teuzi nzima yote kwa wakati mmoja.

Wakati unafanya zoezi hili la darasani, pengine hali fulani inaweza kujitokeza ambayo siyo rahisi kuitabiri, na utaweza kujifunza jinsi ya kukabiliana nayo kupitia tajiriba yako mwenyewe, siyo ya kuambiwa. Hata hivyo, zipo hali fulani ambazo ungeweza kuzifikiria kama sehemu za maandalizi yako. Jadili maswali yafuatayo pamoja na wajumbe wengine wa kundi lako:

- Kama wapo watoto wengi katika darasa lako, utafanyaje kuwasaidia waweze kukariri teuzi?
- Wewe utafanyaje kama baadhi ya watoto wanakariri haraka zaidi kuliko waliobaki?
- Wewe utafanyaje kama mtoto mmoja au zaidi wana matatizo ya kukariri?
- Wewe utafanyaje kuhakikisha kuwa, hata kama mtoto hawezi kukariri teuzi nzima darasani, bado anapata hisia ya kwamba amefanikiwa?

SEHEMU YA 20

Watoto hupenda kuimba, na shughuli hii, inayotangulia kukariri mateuzi, ni mojawapo ya shughuli zinazofurahisha sana. Ufunguo wa mafanikio ni mazoezi. Wewe mwenyewe sharti uimbe nyimbo pamoja na anayezifaha, na hususan kuwa makini kwa mdundo na lahani. Kama unaweza kusikiliza nyimbo zilizorekodiwa, utaweza kujifunza haraka zaidi. Pamoja na watoto, itakubidi kuimba nyimbo tena na tena hadi wao wazijue kabisa. Maneno ya nyimbo yanaweza kukaririwa kama wanavyokariri mateuzi, ila katika muda huu maneno yanarudiwa sambamba na lahani. Unaweza kukuta, kufuatana na uwezo wa wanafunzi wako, baadhi ya nyimbo ni ngumu sana kwa ajili yao kuimba. Katika hali kama hizo, inawezekana kuwa uimbe beti na wanafunzi wako wajunge na wewe wakati wa kuimba kibwagizo.

SEHEMU YA 21

Shughuli inayofuata tutakayoifikiria ni usimuliaji wa hadithi. Kama ilivyotajwa mwanzoni, sehemu kubwa ya hadithi katika daraja la kwanza zimechotwa kutoka maisha ya ‘Abdu’l-Bahá. Hadithi hizi zinahudumu kwa makusudi maalum sana. Huwasaidia watoto kuona jinsi sifa za kiroho ambazo wao wanajaribu kupata zilidhihirishwa kwa ukamilifu na Mfano kamili kupitia siku zote za maisha Yake juu ya sura ya sayari hii. Heshima inayooneshwa na mwalimu anaposimulia visa husisimua hisia za mbinguni katika mioyo yao miyororo na kuamsha ufahamu wao wa kiroho.

Ingawa hadithi utakazowasimulia watoto kuhusu ‘Abdu’l-Bahá ni fupi, umaizi zinazotoa ni wa kina. Kwa hiyo utataka kuwapeleka wanafunzi wako mbali zaidi ya matukio yaliyoelezwa na kuwasaidia kuona ndani yao uhalisia wa kiroho. Hebu tuchunguze hadithi kutoka Somo la 1 katika mwangaza huu.

Abdu’l-Bahá daima alijua kilichomo ndani ya moyo wa mtu, na Yeye aliwapenda sana watu ambao mioyo yao ni safi na angavu. Alikuwapo mwanamke mmoja ambaye alipata heshima ya kuwa mgeni wa ‘Abdu’l-Bahá kwenye chakula cha jioni. Alipokuwa ameketi anasikiliza ‘maneno Yake yenye busara, aliangalia glasi ya maji iliyokuwa mbele yake na kufikiri, Oh! ‘Laiti, ‘Abdu’l-Bahá angeuchukua moyo wangu na kuondoa kutoka ndani yake kila tamaa ya kidunia na halafu akaujaza kwa upendo na uelewa kama mtu anavyofanya Kwa glasi hii ya maji.”

Wazo hili lilipita akilini mwake upesi sana, na yeye hakusema chochote kwa mtu yeyote, lakini punde tu lilitokea jambo ambalo lilimfanya atambue kuwa ‘Abdu’l-Bahá alikuwa anajua kile alichokuwa anafikiria. Alipokuwa katikati ya mazungumzo Yake, Yeye alisita kidogo kwa ajili ya kumwita mhudumu na alimwambia maneno machache kwa sauti ndogo, mhudumu alikwenda hadi mezani alipokuwa amekaa yule mwanamke, alichukua glasi yake, alikwenda kumwaga maji, na aliirudisha mezani mbele yake.

Baadaye kidogo, ‘Abdu’l-Bahá, wakati anaendelea kuongea, alichukua jagi la maji kutoka mezani, na kwa njia ya kawaida kabisa, alijaza glasi ya huyo mwanamke. Hakuna aliyeona kilichotokea. Lakini mwanamke alijua kwamba ‘Abdu’l-Bahá alikuwa anajibu shauku ya moyo. Yeye alijawa na shangwe. Sasa yeye alijua kwamba mioyo na akili vilikuwa kama vitabu wazi kwa ‘Abdu’l-Bahá, Ambaye alivisoma kwa upendo mkubwa na wema.

Ni dhahiri kuwa utakaso ni sifa ya kiroho ambayo juu yake hadithi hii imeandikwa — na, kwa uhakika, somo lote — limelengwa juu yake. Maswali yafuatayo yatakusaidia kufikiri kuhusu jinsi masimulizi yako yatakavyoongeza kina cha uelewa wa wanafunzi juu ya sifa hii na inamaana gani kuendelea kujitahidi kuipata.

1. Itakuwa muhimu kwa watoto kutambua kuwa mgeni wa ‘Abdu’l-Bahá alikuwa anatamani kupata utakaso wa moyo. Kuna uhusiano gani katika hadithi hii kati ya shauku yake na glasi ya maji iliyoko mbele ya mgeni?
2. Kufika kwenye utakaso, lazima, sawa na glasi iliyoondolewa maji yote kisha kujazwa upya, tujiondolee mawazo yasiyostahili na hisia, ili Mungu aiangaze mioyo yetu kwa sifa kama upendo, ukarimu, na wema. Tunajua, kwa hakika, kwamba hakuna kinachofichwa kutoka uoni wa Mungu. Uelewa kama huu unatusaidia namna gani katika juhudi zetu za kujaribu kutafuta utakaso?

Baada ya kujadili maswali haya pamoja na wajumbe wengine wa kikundi chako, yaandike baadhi ya mawazo yenu hapa.

Zipo hadithi chache katika daraja hili ambazo, ingawa hazihusu maisha ya ‘Abdu’l-Bahá, zinaonesha maana ya sifa za kiroho. Ndani yao, watoto wanaweza kuona tuzo kwa ajili ya kuonesha sifa hizi na matokeo ya kuzipuuzia. Kwa mfano, hadithi iliyomo katika Somo la 4 ya mchungwa kondoo anayepiga kelele za mbweha mbweha, ambayo ni maarufu katika tamaduni nyingi, inaonesha matokeo ya kusema uwongo na, kwa njia hii, hutoa umaizi juu ya sifa ya ukweli. Watoto wanaweza kufaidi sana kutoka jumbe zinazotolewa katika hadithi hii, ambazo zitakuwa zenye thamani kwao katika uundaji wa tabia zao.

SEHEMU YA 22

Usimuliaji hadithi ni sanaa. Kusema hadithi kiufanisi, mtu lazima aifahamu vizuri. Katika sehemu hili, tutasoma kwa utondoti mkubwa zaidi hadithi kutoka Somo la 1 kuona jinsi mwalimu anavyopaswa kuwasimulia watoto.

Tumeshahakikisha kuwa mada kuu ya hadithi ni sifa ya kiroho ya utakaso wa moyo, ambayo imechunguzwa kupitia mfano wa glasi. Swali la kwanza ambalo unahitaji kujiuliza mwenyewe kwa hiyo ni, Ni sehemu zipi za hadithi zinahusiana moja kwa moja na mada kuu? Yale maneno ya busara ya ‘Abdu’l-Bahá yanamfanya huyo mwanamke afikiri kuwa alikuwa anataka sana kutakasa moyo wake kutoka tamaa za kidunia, kama glasi yenye maji iliyokuwa mbele yake, ni sehemu moja ya lazima. Maagizo yaliyotolewa na ‘Abdu’l-Bahá kwa mhudumu ya kumwaga maji yaliyokuwa katika glasi, ambayo ‘Abdu’l-Bahá baadaye alijaza,

ni nyingine. Ingekuwaje kama usingetaja, kwa mfano, kuwa ‘Abdu’l-Bahá alimwambia mhudumu kumwaga maji yaliyokuwa katika glasi?

Sasa, japo kuwa tumbaine sehemu za lazima za hadithi, na tondoti nyingine haziwezi kusahaulika. Je, ingekuwa ni hadithi, kama ungesema tu kuwa mgeni wa ‘Abdu’l-Bahá alipokuwa amekaa kula chakula cha jioni, alipenda kutakasa moyo sawa na jinsi mtu anapomwaga maji kutoka kwenye glasi? Zipo daima tondoti katika hadithi ambazo zinaipa hisia zaidi na kuifanya shirikishi. Ni zipi hizi?

- Wazo la glasi tupu linamjia mgeni alipokuwa anakula, alikuwa anamsikiliza ‘Abdu’l-Bahá akishiriki nasaha Zake, lakini yeye kamwe hasemi mawazo yake kwa sauti kubwa.
- Ingawa alikuwa anaongea na waliokusanyika mezani kwa ajili ya chakula cha jioni, ‘Abdu’l-Bahá anasita kidogo kushughulikia wazo la mwanamke ambalo alikuwa hajalitamka.
- Hakuna mwingine aliyeona kilichotokea.
- Mgeni anahisi furaha kubwa sana kujua kuwa ‘Abdul-Bahá alitambua haja ya moyo wake.

Hapa sharti ikumbukwe kuwa kila mwalimu lazima awe mwangalifu kutopamba sana hadithi katika Daraja la 1 kwa tondoti za ziada na vipengele vingine, ambavyo vinaweza kuondoa umakini wa watoto kutoka kweli za kiroho ambazo hadithi inakusudia kuonesha.

Kupitia masimulizi yako yote, kwa hiyo, utaendelea kukumbuka kuwa kusudi la kusimulia hadithi ni kuwafundisha watoto jambo muhimu. Unaposimulia kwa furaha na hisia, wao watakuielewa vizuri zaidi. Watoto hawatawutiwa na hadithi inayosimuliwa kwa sauti moja ya kuchosha. Lazima ujifunze kuwasilisha hisia kama vile, furaha, huzuni, kukata tamaa, hofu, na ujasiri kupitia sauti yako, mwonekano wa sura yako, na ishara za mikono. Mwelekeo na ukubwa wa sauti yako unapaswa kubadilika kufuatana na maendeleo ya hadithi, na ishara zako, ingawa rahisi, zinatakiwa kuwiana na kila sehemu. Utahitaji pia kufikiri, kuhusu mdundo na mwendo wa masimulizi yako. Kama ukiongea polepole sana, watoto watachoka, na kama utaongea kwa haraka sana, hawataweza kuifuatilia hadithi. Juu ya yote, sharti ukumbuke kwamba haufanyi maigizo ya kujifanyisha, na hisia zako lazima ziwe sadikifu. Watoto wanaweza kubaini haraka sana ukosefu wa usadikifu. Kile kinachotakiwa ni muungano pamoja na mioyo ya watoto na kuendeleza mila ya kale ya usimuliaji, ambayo kupitia humo kwa karne zaidi ya kumi sasa, akiba ya hekima walioipata jamii ya binadamu imerithishwa kutoka kizazi kimoja hadi kingine.

SEHEMU YA 23

Sasa hebu tufikirie zile shughuli mbili ambazo zinazofuata masimulizi ya hadithi — kucheza michezo na upakaji rangi. Katika sehemu hii tutajadili jinsi ya kukiendea kipindi cha michezo, na upakaji rangi utaongelewa katika sehemu inayofuata.

Kama ilivyotajwa hapo awali, michezo katika Daraja la 1 ni shirikishi kiasili. Watu wengi huamini kuwa, ili michezo iweze kutoa changamoto, watoto wanahitaji kushindana mmoja dhidi ya mwingine. Kile tunachopaswa kutambua ni kwamba, pale watoto wanapowekwa katika hali ya kushindana, baadhi ya mielekeo na tabia zisizotakiwa zinajengwa ambazo huendelea kudumu hata baada ya kipindi cha mchezo. Zaidi, lipo wazo kuwa ubora unaweza kupatikana tu kupitia ushindani. Unahitaji kuchunguza kwa karibu ukweli wa dhana hii. Je, wazo hili ni kweli kwamba hatuwezi kupata ubora kwa kupitia ushirikiano? Katika ushindani, baadhi hushinda wakati wengine hushindwa; katika ushirikiano kila mtu anahisi kuwa amefanikiwa.

Michezo katika daraja la kwanza inatafuta kuimarisha katika watoto stadi za usikilizaji na ufuatiliaji maelekezo. Pia watakuja kuona kuwa kila mchezo unaanizisha lengo la kawaida kwa ajili ya darasa zima na kwamba, wakati wa kuratibu juhudi zao, kila mmoja wao ana nafasi ya kucheza katika upatikanaji wake. Juu ya yote, inatarajiwa kuwa wao wataongeza kiwango cha uangalifu ambacho wanaoneshana. Wanajifunza ustahimilivu, na kuongeza nguvu za mafundo ya urafiki ambao unawaunganisha. Sharti ukumbuke kwa hiyo, kwamba wao hawahitajiki kucheza mchezo kwa ukamilifu ili waweze kupata hisia ya ushindi. Tazama, kwa mfano, mchezo uliopendekezwa katika Somo la 1. Unachangiaje kwa malengo yanayotarajiwa?

Kwa shughuli inayofuata, weka gurudumu la gari juu ya udongo na halafu waambie watoto wasimame ndani yake kuona wangapi wataweza kuenea humo kwa wakati mmoja. Kama hakuna gurudumu, unaweza kutumia mkeka au taulo, au kitu chochote, juu ya udongo au sakafu, badala yake. Kitu chochote utakachochagua, sharti kiwe kidogo ili kufanya mchezo uwape changamoto kwa watoto watakao kuwa darasani.

Jinsi mwalimu anavyotambulisha mchezo ni muhimu, ndivyo utakavyoathiri matokeo ya jinsi watoto watakavyocheza. Lengo lake lazima lielezwa kwa uwazi. Tena wakati wa kuwapa watoto maelezo, mwalimu aghalabu anatakiwa kuonesha jinsi ya kucheza na kufanya mazoezi pamoja nao.

SEHEMU YA 24

Shughuli za sanaa ni muhimu kwa maendeleo ya ubunifu wa watoto na ujuzi wa kiakili, na tangu umri mdogo wao lazima wapewe fursa ya kutumia fikra zao kupitia uchoraji huru na aina nyingine za maelezo ya kisanii. Hata hivyo, katika sehemu nyingi za ulimwengu, watoto wanakuwa na nafasi ndogo sana ya kuchora kabla ya umri wa miaka mitano au sita, ni kidogo sana kupata nafasi ya kupata kalamu za rangi. Kwao, upakaji rangi katika picha zilizotolewa pamoja na masomo katika Daraja la kwanza ni fursa ni moja ya vipindi vya kuisimua vya darasa, na vinajenga ndani yao hisia ya kujiamini inayohitajika kusogea juu zaidi katika shughuli ngumu zaidi ya kisanii katika madaraja yatakayofuata. Pia ni mbinu ya kukuza wepesi wao na hisia ya nidhamu. Ni kwa jinsi gani uwezo, stadi na mielekeo ifuatayo inaweza kuimarishwa kwa watoto kupitia upakaji rangi?

- Kuthamini mpangilio na uzuri
- Kumakinika juu ya kila tondoti
- Kumakinika juu ya kazi wanayofanya wakati huo
- Kugawana rasilimali pamoja na wengine
- Kuwaheshimu wengine

Kuongeza juu ya kulea baadhi ya stadi na mielekeo, kipindi cha darasa kilichotengwa kwa ajili ya upakaji rangi kinampa mwalimu fursa nyingine tena ya kujadiliana pamoja na wanafunzi juu ya sifa zilizoongelewa katika masomo ya Daraja la 1. Kwa kuuliza darasa maswali kuhusu michoro iliyomo katika picha hizo, walimu wanaweza kuwapa watoto fursa ya kusema maoni yao na kuunganisha katika akili zao mazungumzo yao kuhusu kile kinachotokea katika picha. Tazama karatasi ya kupaka rangi kwa ajili ya somo la kwanza na chunguza pamoja na kundi lenu jinsi ungeitambulisha kwa watoto. Andika mawazo yenu hapo chini.

Mwalimu lazima andae ipasavyo kwa ajili ya shughuli hii. Watoto daima huonesha shauku kubwa ya upakaji rangi; walakini sehemu hii ya darasa inaweza kuwa yenye vurugu kama haikupangwa ipasavyo. Sehemu kwa ajili ya watoto kuchora kwa rangi lazima iainishwe, na nakala ya michoro kwa ajili ya kila somo imeandaliwa kabla. Hususan katika masomo machache ya mwanzo, mwalimu pengine atahitaji kuweka kiwango kwa ajili ya jinsi watoto wanavyotakiwa kufanya pamoja na rangi na kusimamisha pamoja nao hisia ya nidhamu na ushirikiano. Mwanzoni, kila mtoto apewe rangi moja kutoka katika boksi alionalo mwalimu. Pale wao watakapotaka kubadilisha rangi, wao wanaweza kurudisha rangi na kuchukua nyingine badala yake. Baada ya madarasa kadhaa, wao watakapokuwa wamezoea kuwa na rangi moja kwa wakati, boksi la rangi linaweza kuachwa kati yao.

Sasa, tazama hali hapo chini. Ni hali ipi katika kila jozi itakayochangia kwa mafanikio ya shughuli hii?

- _____ Mwalimu anaruhusu mtoto kupaka rangi nje ya mistari, ilimradi anajitahidi kupaka rangi vizuri.
- _____ Watoto wote wanaambiwa kupaka rangi ndani ya mistari peke yake.
- _____ Wakati watoto wanachora kwa rangi, mwalimu anatembea miongoni mwao, akiwapa msaada na hamasa.
- _____ Wakati watoto wanachora kwa rangi, mwalimu anakaa na anafanya kazi zake mwenyewe.

- _____ Katika muda uliotengwa kwa ajili ya upakaji rangi, watoto wanamakinikia juu ya kazi waliyonayo wakati huo.
- _____ Katika muda uliotengwa kwa ajili ya upakaji rangi, watoto wanasumbuana kati yao.
- _____ Wakati wao wanapaka rangi, watoto wanakuwa kimya kabisa.
- _____ Wakati wao wanapaka rangi, watoto wanatenda pamoja kwa furaha na wanahamasishana mmoja kwa mwingine.

SEHEMU YA 25

Walimu wengi wanaona kuwa inawasaidia kuandika taarifa za msingi katika daftari juu ya kundi la watoto wanao wafundisha ambalo linadumishwa. Jedwali mbili zitasaidia katika suala hili, moja kwa ajili ya majina na umri wa wanafunzi na kuandika mahudhuri katika madarasa; na lingine kwa ajili ya kufuatilia maendeleo yao katika kukariri mateuzi. Hili jedwali la pili linaweza kuwa, kwa mfano, na majina ya watoto katika safu ya kushoto na idadi ya masomo katika msitari wa juu. Mwalimu halafu anaweza kuweka alama katika nafasi inayofaa kwa ajili ya watoto waliokariri, mateuzi gani.

Daftari pia linaweza kuwa na sehemu iliyotengwa kwa ajili ya masomo yenyewe, ambapo walimu wanaweza kuandika uchambuzi wao wa kila somo, mawazo yao juu ya jinsi ya kulifundisha, na, baadaye, maoni yao juu ya jinsi tafakari pamoja na watoto zilivyokunjuka.

Katika sehemu nyingine, mwalimu anaweza kuandika maendeleo ya kila mtoto, pia na wazo lingine lolote ambalo angependa kushiriki pamoja na wazazi wake. Baadhi ya walimu watakuta kuwa itawasaidia kujumuisha katika sehemu hii majina ya wazazi wa mtoto na ndugu zake na maelezo mafupi juu ya mada walizoongelea katika matembezi ya nyumbani mwao.

SEHEMU YA 26

Kama mwalimu wa darasa la watoto, utahitaji kuanzisha uhusiano wa karibu na wenye upendo pamoja na wazazi wa kila mtoto, kukutana nao kila mara kujadili ukuaji na maendeleo ya mtoto wao na kutafuta msaada wao. Pengine tayari umeshatembelea familia ya baadhi ya watoto ambao wanakuja madarasani katika jumuiya yako baada ya kukamilisha masomo yako ya Kitabu cha 2. Ili uweze kujikumbusha, pengine utapenda kurejea kwa Sehemu ya 15 katika kitengo cha tatu cha kile kitabu. Katika sehemu hiyo tunaona jinsi Maribel, mwalimu wa madarasa ya watoto, anakusanya mawazo yake pamoja kuhusu kile ambacho atamwambia mama yake Emma katika ziara yake ya pili nyumbani kwao. Yeye anaamua kuanza kwa kumwambia furaha anayoipata moyoni kutokana na uwepo wa Emma katika darasa lake na kwa kutaja sifa nzuri ajabu alizozigunsala ndani ya binti yake. Ni muhimu kiasi gani kwa wazazi kuona mwalimu wanavyo wahudumia watoto wa jumuiya kwa furaha na shauku? Ni zipi baadhi ya tabia zingine ambazo zitaivutia mioyo ya wazazi na kuunda mafundo ya kuaminiana pamoja nao?

Kwa nini ni muhimu kwa mwalimu kuwamakinisha wazazi juu ya sifa za kiroho ambazo yeye anazona zikiendelea kwa mtoto wao?

Maribel pia anaamua kushiriki pamoja na Mama yake Emma teuzi ambazo ulilojifunza katika Sehemu ya 3 ya kitengo na kuchunguza pamoja naye matokeo yake katika elimu ya watoto. Katika mazungumzo mengi ambayo utafanya pamoja na wazazi, utapata fursa kueleza mawazo ya kielimu ambayo yameipa umbo programu ya darasa la watoto. Hapo chini zipo baadhi ya dhana ambazo umechunguza katika kitengo hiki. Utawaambia nini wazazi kuhusu kila dhana iliyomo katika muktadha wa elimu ya kiroho ya watoto wao? Vipo vifungu vyovyote kutoka Maandiko yanayohusu wazo moja au lingine ambalo ungependa kushiriki pamoja na wazazi katika mazungu yako?

Ukuzaji wa tabia stahiki: _____

Upatikanaji wa sifa za kiroho: _____

Athari ya sala juu ya mioyo ya watoto: _____

Umuhimu wa kukariri Neno la Mungu: _____

Ushawishi wenye kufundisha juu ya watoto kutokana na hadithi kutoka maisha ya ‘Abdu’l-Bahá: _____

Upendo wa Mungu na kicho cha Mungu: _____

Nidhamu na uhuru: _____

Maribel anaamua kukatisha kidogo uwasilishaji wake wa maoni na kumwalika Mama yake Emma kueleza mawazo yake. Inatarajiwa kuwa mazungumzo ya kina yatakuzwa kadiri muda unavyopita kati ya walimu na wazazi wa watoto. Kwa nini ni muhimu kuwa, tangu ziara yao ya kwanza kabisa kwa wazazi, walimu wapate kutoka kwao, mawazo, na maoni juu ya mada wanayoongelea?

Zaidi ya kujadili pamoja na wazazi mawazo ya kawaida juu ya sifa za kiroho, unapaswa kuchukua fursa zinazojitokeza zenyewe katika mwaka mzima kuzungumza pamoja nao kuhusu sifa maalum ambayo masomo yanajaribu kukuza ndani ya watoto wao. Ukikumbuka akilini umaizi uliopata juu ya sifa ya utakaso wa moyo, uliongelewa katika Somo la 1, chunguza pamoja na wajumbe wa kikundi chako cha mafunzo jinsi utakavyo yaendea mazungumzo haya.

Maribel anatambua kuwa lipo hitaji la kuelewana na kuhimiliana kati yake na mama yake Emma, kama mwanaye anatakiwa kufaidi kikamilifu kutoka madarasa anayosoma. Sala na mateuzi anayojifunza darasani, kwa mfano, vinaweza kusomwa nyumbani kwa msaada wa wazazi. Kwa njia hii, watoto wanaweza kuingiza akilini Neno la Mungu, ambalo litapenyeza katika mioyo yao na roho na kubumba tabia zao. Jadilini pamoja na wajumbe wa kundi lenu, jinsi wazazi watakavyo weza kuimarisha na kuhimili juhudi za walimu.

Tabia zinayotakiwa za moyo na akili zinaweza kulelewa tu katika watoto kupitia elimu inayofaa kupitia kipindi kirefu cha wakati. Ni dhahiri sasa kuwa kile kinachohitaji kutiliwa mkazo ni katika mikutano yako ya kila mara pamoja na wazazi ni maendeleo yanayofanywa na watoto wao, japokuwa ni kidogo tu. Kadiri mazungumzo yako yanavyoendelea, unaweza kuchunguza pamoja na wazazi jinsi ya kujenga juu ya mafanikio haya. Mawasiliano chanya kama haya yakishastawishwa, mwalimu ndipo atakapoweza kushiriki pamoja na wazazi, kwa uangalifu mkubwa, matatizo yoyote ambayo ameyaona katika watoto wao. Lengo linapaswa kuwa la kupata mbinu ya ushirikiano ambayo itamsaidia mtoto kushinda matatizo yake. Jadilini pamoja na kikundi chenu umuhimu wa kuunda mfumo wa kujenga kama huo pamoja na wazazi.

SEHEMU YA 27

Kama ilivyotajwa mwanzoni mwa kitengo hiki, siyo kila mmoja anayeshiriki katika kozi hii atabeba jukumu la kuanzisha darasa la watoto. Kwa wale wanavyofanya hivyo, baadhi wanaweza kuchagua kufanya darasa, kwa muda tu kabla ya kwenda mbele zaidi kwa ulingo mwingine wa huduma. Wengine vado watajikita wenyewe eneo hili la jitihada, wakidumisha kwa kipindi kirefu madarasa ambayo yatalea watoto katika upendo wa Mungu. Walakini, licha ya njia ambayo washiriki wanaweza kuchukua, wote watapata nafasi ya kufanya kazi pamoja na wajumbe vijana zaidi wa jumuiya yao, kama ni kuwatembelea majirani, kuhudhuria katika mikutano na mikusanyiko, au kama ndugu na wazazi. Yoyote

iwayo hali, dhana na maoni yaliyochunguzwa katika kitengo hiki itawapa washiriki umaizi katika jukumu la jumuiya yao kutunza, kama Nyumba ya Haki ya Ulimwengu inavyotambia, “hazina yake yenye thamani kabisa”. Nanaomba kuwa sote, kadiri tunavyotazama kwa macho yenye matumaini kuelekea kwa mustakabali mwangavu wa jamii ya binadamu, tupate hamasa na riziki kutoka vifungu vifuatavyo:

“Tunawaamuru watu wote kile ambacho kitaelekeza wa utukazi wa Neno la Mungu miongoni mwa watumishi Wake, na vilevile, kwa maendeleo ya ulimwengu wa uwepo na uinuaji wa roho. Kwa hatima hii, mbinu kubwa kabisa ni elimu ya mtoto.”³⁸

“Elimu na ufundishaji wa watoto ni kati ya vitendo stahiki kabisa vya wanadamu na huvutia neema na upendeleo wa Mwenye Rehema Kabisa, kwa sababu elimu ni msingi usioepukika wa ubora wote wa wanadamu na humruhusu mtu kusonga mbele hadi kwenye vilele vya utukufu wa milele. Kama mtoto akifunzwa kutoka utoto wake, yeye, kupitia matunzo yenye upendo ya Mtunza Bustani Mtakatifu, kunywa maji safi ya roho na ya ujuzi, kama mti mdogo kati ya vijiti vinavotiririka. Na kwa uhakika yeye atajikusanyia mionzi miangavu ya Jua la Ukweli, na kupitia mwangaza wake na joto mti utakua kijani daima na mzuri katika bustani ya maisha. . . .

“Kama, katika kazi hii istahilio sifa, inafanyika juhudi kubwa, ulimwengu wa jamii ya binadamu itameremeta pamoja na mapambo mengine, na kumimina mwangaza mzuri kabisa. Ndipo mahali hapa penye giza pataangazwa, na makazi haya ya dunia yatageuka kuwa Mbingu.”³⁹

MAREJEO

1. Kutoka ujumbe wa tarehe 21 Aprili 2000, uliochapishwa katika *Jumbe kutoka Nyumba ya Haki ya Uimwengu, 1986–2001: Muhula wa Nne wa Zama za Utungo* (Wilmette: Shirika la Uchapishaji la Kibahá’í, 2010), na. 331.26, uk. 727.
2. Bahá’u’lláh, katika “Makusanyo juu ya Elimu ya Kibahá’í”, yaliyokusanywa na Idara ya Utafiti ya Nyumba ya Haki ya Uimwengu, yaliocchapishwa katika *Mkusanyo wa Makusanyo* (Maryborough: Shirika la Uchapishaji la Kibahá’í Australia, 1991), kitabu 1, na. 576, uk. 251.
3. *Mateuzi kutoka Maandiko ya ‘Abdu’l-Bahá* (Wilmette: Shirika la Uchapishaji la Kibahá’í, 2010, 2015 kuchapisha), na. 106.1, uk. 187.
4. ‘Abdu’l-Bahá, katika “Makusanyo juu ya Elimu ya Kibahá’í”, yaliocchapishwa katika *Mkusanyo wa Makusanyo*, kitabu 1, na. 614, ku. 273–74.
5. *Mateuzi kutoka Maandiko ya Bahá’u’lláh* (Wilmette: Shirika la Uchapishaji la Kibahá’í, 1983,2017 kuchapisha), CXXII, aya. 1, uk. 294.
6. *Mateuzi kutoka Maandiko ya ‘Abdu’l-Bahá*, na. 108.1, uk. 188.
7. Kama hapo juu, na. 110.2, uk. 190.
8. Kama hapo juu, na. 100.2, uk. 179.
9. Kama hapo juu, na. 99.1, ku. 178–79.
10. Kama hapo juu, na. 103.5, uk. 183.
11. Kama hapo juu, na. 122.1, ku. 198–99.
12. Maneno ya ‘Abdu’l-Bahá, iliyotolewa katika *Nyota ya Magharibi*, kitabu 8, na. 4 (17 Mei 1917), uk. 41.
13. *Mateuzi kutoka Maandiko ya Bahá’u’lláh*, CXXXVI, aya. 2, uk. 334; pia katika *Sala za Kibahá’í: Uteuzi wa Sala zilizofunuliwa na Bahá’u’lláh, Báb, na ‘Abdu’l-Bahá* (Wilmette: Shirika la Uchapishaji la Kibahá’í, 2002, 2017 kuchapisha), uk. iii.
14. Kutoka hotuba iliyotolewa 5 Agosti 1912, iliochapishwa katika *Uenezaji wa Amani ya Ulimwengu: Zilizotolewa na ‘Abdu’l-Bahá katika Ziara Yake kwa Muungano wa Majimbo ya Amerika na Canada katika 1912* (Wilmette: Shirika la Uchapishaji la Kibahá’í, 2012), aya. 6, uk. 345.
15. ‘Abdu’l-Bahá, katika *Sala na Maisha ya Kiibada: Mkusanyo wa dondoo kutoka Maandiko ya Bahá’u’lláh, Báb, na ‘Abdu’l-Bahá na Barua za Shoghi Effendi na Nyumba ya Haki ya Ulimwengu*, zilizokusanywa na Idara ya Utafiti ya Nyumba ya Haki ya Uimwengu (Wilmette: Shirika la Uchapishaji la Kibahá’í, 2019), na. 24, uk. 7.

16. *Mateuzi kutoka Maandiko ya Bahá'u'lláh*, XLIII, aya. 9, uk. 109.
17. Kutoka hotuba iliyotolewa na 'Abdu'l-Bahá juu ya 24 Aprili 1912, iliyochapishwa katika *Uenezaji wa Amani ya Ulimwengu*, aya. 1, uk. 71.
18. Bahá'u'lláh, *Maneno Yaliyofichwa* (Wilmette: Shirika la Uchapishaji la Kibahá'í, 2003, 2012 kuchapisha), Kiarabu na. 3, uk. 4.
19. Kama hapo juu, Kiarabu na. 12, uk. 6.
20. Kama hapo juu, Kiarabu na. 11, uk. 6.
21. *Mateuzi kutoka Maandiko ya Bahá'u'lláh*, CXXVIII, aya. 6, uk. 313.
22. *Wito wa Mpendwa Mtukufu: Kazi Zilizoteuliwa za Ghaib za Bahá'u'lláh* (Haifa: Makao Makuu ya Ulimwengu ya Kibahá'í, 2018), na. 2.43, uk. 31.
23. *Maneno Yaliyofichwa*, Kiarabu na. 59, uk. 17.
24. Kutoka hotuba iliyotolewa na 'Abdu'l-Bahá 26 Mei 1912, uliochapishwa katika *Uenezaji wa Amani ya Ulimwengu*, aya. 1, uk. 204.
25. *Mateuzi kutoka Maandiko ya 'Abdu'l-Bahá*, na. 129.2, uk. 204.
26. *Mateuzi kutoka Maandiko ya Bahá'u'lláh*, CLV, aya. 4, ku. 376–77.
27. Kama hapo juu, CLIII, aya. 5, uk. 369.
28. *Maneno Yaliyofichwa*, Kiarabu na. 9, uk. 5.
29. Kutoka hotuba iliyotolewa na 'Abdu'l-Bahá juu ya 24 April 1912, uliochapishwa katika *Uenezaji wa Amani ya Ulimwengu*, aya. 4, uk. 73.
30. Bahá'u'lláh, *Waraka kwa Mwana wa Kiume wa Mbwa Mwitu* (Wilmette: Shirika la Uchapishaji la Kibahá'í, 1988, 2016 kuchapisha), uk. 27.
31. *Nyaraka za Bahá'u'lláh Zilizofunuliwa baada ya Kitáb-i-Aqdas* (Wilmette: Shirika la Uchapishaji la Kibahá'í, 1988, 2005 kuchapisha), na. 8.53, uk. 126.
32. 'Abdu'l-Bahá, *Siri ya Ustaarabu Mtukufu* (Wilmette: Uchapishaji Bahá'í, 2007, 2016 kuchapisha), aya. 74, uk. 53.
33. *Mateuzi kutoka Maandiko ya 'Abdu'l-Bahá*, na. 111.1, uk. 191.
34. Kama hapo juu, na. 95.2, ku. 176–77.
35. Kama hapo juu, na. 111.4, ku. 191–92.

36. Kama hapo juu, na. 124.1, ku. 200.
37. ‘Abdu’l-Bahá, katika *Sala za Ki-Bahá’í*, uk. 29.
38. Kutoka Waraka uliofunuliwa na Bahá’u’lláh, katika *Utendaji wa Kijamii: Makusanyo yaliyoandaliwa na Idara ya Utafiti ya Nyumba ya Haki ya Ulimwengu* (Wilmette: Shirika la Uchapishaji la Kibahá’í, 2020), na. 178, uk. 107.
39. *Mateuzi kutoka Maandiko ya ‘Abdu’l-Bahá*, na. 103.1–3, uk. 182.

Masomo kwa ajili ya Madarasa ya Watoto Daraja la 1

Kusudi

Kukuza uwezo wa kufundisha madarasa
kwa ajili ya watoto wenye umri wa miaka tano au sita ambayo,
yanalenga juu ya uboreshaji wa tabia, yakijumuisha
kukariri sala na mateuzi na nyimbo,
hadithi, michezo, na upakaji rangi

SEHEMU YA 1

Katika kitengo kilichopita ulifikiria kuhusu asili ya juhudi yako ya kufundisha katika daraja la kwanza na tulichunguza vipengele tofauti vinavyounda somo. Kitengo hiki cha pili kina masomo ishirini na nne, ambayo, kama ujuavyo, yameundwa kuzungukia maendeleo ya sifa za kiroho. Katika sehemu hizi za mwanzo, utapewa fursa ya kujizoeshia maudhui ya masomo na kufanya mazoezi ya kuyaendesha. Kile tutakachokifanya ni kuchukua masomo manne kwa wakati na kutafakari juu ya sifa za kiroho zinazoongelewa katika kila somo. Halafu utahamasishwa kupitia masomo kwa kirefu pamoja na washiriki wenzako, na kufanya shughuli mbali mbali kwa zamu, kabla ya kusonga mbele kwenye masomo manne yanayofuata.

SEHEMU YA 2

Kila kipindi cha darasa katika Daraja la 1 lazima kianze kwa sala ya kufungua inayosomwa na mwalimu. Kama msaada, sala moja itapendekezwa kwa ajili yako ya kusemwa baada ya kila masomo manne, kwa jumla ya sala sita zote pamoja. Kama unaweza kukikariri sala hizi kichwani, watoto watahamasika sana katika juhudi zao za kukariri. Kwa ajili ya Somo la 1 hadi 4, sala ifuatayo imependekezwa:

“Ee Mungu! Waelimisha watoto hawa. Watoto hawa ni miche ya kiunga Chako, maua cha miti ya matunda, mauaya konda Lako, mawaridi ya bustani Yako, acha mvua Yako iwanyeshee; Jua la ukweli liwaangazie kwa upendo Wako. Acha upepo Wako mwanana uwaburudishe ili kwamba wafunzwe, wakue na kuendelea na waonekane katika uzuri wa juu kabisa. Wewe U Mpaji! Wewe U Mwenye huruma.”¹

Baada ya kusema sala iliyopo hapo juu, utawahamasisha watoto wachache waseme sala wanayoifahamu wao akilini. Watoto wote pengine hawataweza kuchangia kwa sehemu hii ya darasa pale mwanzoni. Polepole, hata hivyo, wengi zaidi wataweza kufanya hivyo, kadiri watakavyoendelea kukariri sala watakazo jifunza katika daraja hili. Kutoka mafunzo yako ya kitengo kilichotangulia, tayari unafahamu sala iliyopo hapo chini, ambayo wao watatilia mkazo juu ya juhudi zao katika masomo haya machache ya kwanza.

“Yeye ni Mungu! Ee Mungu, Mungu wangu! Nijalie moyo safi, kama lulu.”²

Kipindi kilichotengwa kwa ajili ya sala ya kufungua ni muhimu sana; kitajenga mandhari ya ibada kwa Mungu, mandhari ambayo ni tulivu kwa ujifunzaji. ‘Abdu’l-Bahá anatuambia kuwa kuwakusanya pamoja watoto na kuwafundisha sala “huwaletea furaha” kwa mioyo yao. Mazungumzo pamoja na Mungu “huruhusu ufungukaji wa uwezo wa akili ya juu zaidi”.

Watoto wanapaswa kusaidiwa kukuza hisia ya heshima kubwa kumuelekea Mungu na katika vitendo vyao wenyewe kama ipasavyo wakati wa kusali. Wao watahitaji kusaidiwa kutuliza mioyo yao na akili juu ya Neno Takatifu, ikiwa wanasali wenyewe au wanasikiliza sala ikiwa inasomwa na mtoto mwingine. Mwalimu anaweza kuwauliza watoto jinsi watakavyoonesha heshima — kwa mfano, watakaaje, wao wataweka wapi mikono yao ili isisumbue, na watafanyaje kama macho yao yataanza kutangatanga. Mwalimu pia anaweza

kuwaambie waoneshe watakavyo fanya watakapo kuwa wanajiandaa wenyewe kwa ajili ya sala. Itakubidi ukumbuke kuwa ni bora watoto wachache kama watatu au wanne kusema sala katika mandhari ya kiroho kuliko kila mtoto kusoma wakati kuna makelele na mijongo. Inashauriwa, kwa hiyo, kuwa uwateue mapema watoto watakaosoma sala mwanzoni mwa kila kipindi cha darasa. Utapaswa kuhakikisha kuwa kila mtoto anapewa fursa ya kusema sala angalau safari moja kila madarasa matatu au manne.

Kwa mwaka mzima, itakuwa muhimu kwako kuzungumza pamoja na wanafunzi wako mara kwa mara kuhusu asili ya sala na kwa nini sisi tunasali. Eleza katika nafasi hapa chini kile unachoweza kuwaambia katika majuma machache ya kwanza.

SEHEMU YA 3

Sasa soma kupitia masomo manne ya kwanza kwa uangalifu, moja baada ya lingine, pamoja na wajumbe wengine wa kikundi chenu. Wewe unapaswa kuzingatia zaidi maelezo ya utambulisho na mateuzi ambayo wanafunzi watakuwa wamekariri. Kwa hakika wewe unajua kwamba somo la kwanza linalenga juu ya dhima ya utakaso. Andika sifa za kiroho ambazo huzungukia sifa hizo katika kila somo katika masomo matatu yafuatayo.

Somo la 1: Utakaso _____

Somo la 2: _____

Somo la 3: _____

Somo la 4: _____

Katika kufanya maandalizi ya kufundisha masomo haya, unapaswa kutumia muda kidogo kutafakari juu ya sifa zilizoongelewa katika kila somo, kama tayari ulivyofanya juu ya utakaso wa moyo katika kitengo cha kwanza. Hapo chini yapo mateuzi machache kutoka Maandiko yanayohusu sifa nyingine tatu. Inapendekezwa kwamba usome kila seti mara kadhaa pamoja na kundi lako na kutafakari pamoja juu ya vifungu, ukizingatia teuzi ambalo

wanafunzi wako watalikariri. Baadaye, andika baadhi ya mawazo yako juu ya maana ya sifa katika maisha ya mtu binafsi, kwa kawaida, na hususan juhudi zako kama mwalimu. Kumbuka kwamba mateuzi hiya hayakukusidiwa kwa ajili ya watoto katika darasa lako, bali kwa ajili ya tafakari yako mwenyewe.

Kuhusu haki, tunasoma:

“Mwangaza wa watu ni Haki. Msiuzime kwa upepo za upinzani wa dhuluma na udhalimu. Kusudi la haki ni upatikanaji wa umoja kati ya watu.”³

“Hakuna mwangaza unaoweza kulinganishwa na ule wa haki. Utaratibu wa ulimwengu na utulivu wa wanadamu unategemea juu yake.”⁴

“Kile kifunzacho ulimwengu ni Haki, kwa kuwa hushikiliwa na nguzo mbili, thawabu na adhabu. Hizi nguzo mbili ni chanzo cha uhai kwa ulimwengu.”⁵

“Ewe Mwana wa Roho! Kipenzi kabisa kuliko vitu vyote mbele ya macho Yangu ni Haki; usiikwepe haki ikiwa unanihitaji Mimi, na wala usiipuze, ili Mimi nipate kukufanya msiri Wangu. Kwa msaada wake utapata kuona kwa macho yako mwenyewe na siyo kwa macho ya wengine, na utapata kujua kwa akili yako mwenyewe na siyo kwa akili ya jirani yako. Waza hili moyoni mwako; jinsi inavyokupasa uwe. Hakika haki ni zawadi Yangu kwako na ishara ya wema Wangu wau pendo. Basi iweke mbele ya macho yako.”⁶

Kuhusu sifa ya upendo, Maandiko yanatuambia:

“Kiini cha upendo ni kwa mtu kugeuzia moyo wake kwa Yule Mpendwa, na kujiondoa mwenyewe kutoka vyote isipokuwa Yeye, na kutotamani lolote isipokuwa kile ambacho ni tamanio la Bwana wake.”⁷

“Katika siku hii, kuhudumia Hoja ya Mungu ni kuzalisha upendo na udugu miongoni mwa marafiki Wake.”⁸

“Kusudi la kutokea kwa Wadhihirishaji watakatifu daima limekuwa kustawisha udugu na upendo katika ulimwengu wa jamii ya binadamu.”⁹

“Fahamu kwa uhakika kuwa Upendo ni siri ya Mwongozo mtakatifu wa Mungu, udhihirisho wa Mwenye Rehema Kabisa, chemchemi ya mmiminiko wa kiroho. Upendo ni mwangaza mwema wa mbinguni, pumzi ya milele ya Roho Mtakatifu inayohuisha roho ya wanadamu.”¹⁰

Na kuhusu ukweli, tunashauriwa:

“Sema: Acha ukweli na adabu viwe pambo lako.”¹¹

“Bila ukweli maendeleo na kufaulu, katika malimwengu yote ya Mungu, haviwezekani kwa roho yoyote.”¹²

“Ukweli ni sifa nzuri kuliko zote hujumuisha sifa njema nyingine zote. Mtu mkweli atalindwa kutoka matatizo yote ya kimaadili, atajiondoa kutoka kila tendo ovu, na atahifadhiwa kutoka kila tendo baya, kwa kuwa sawa na madhambi yote vitendo vibaya ni kinyume kabisa cha ukweli, na mtu mkweli atavitazama vyote kwa kinyaa kabisa.”¹³

Sasa, kuongeza juu ya kukariri mateuzi watoto watajifunza akilini masomo haya, wewe pengine utapenda kukariri angalau kifungu kimoja kutoka kila seti.

SEHEMU YA 4

Pamoja na tafakari zilizopo hapo juu akilini, soma tena hadithi utakayowasimulia wanafunzi wako katika masomo manne ya kwanza. Kama utakavyokuwa umeona, hadithi tatu miongoni mwa zile nne zimechukuliwa kutoka maisha ya ‘Abdu’l-Bahá, mfano wa mawazo ya juu kabisa ya wanadamu. Baadhi ya watoto wewe unaowafundisha katika Daraja la 1 pengine hawamjui ‘Abdu’l-Bahá, kwa hiyo utahitaji kutoa utambulisho Wake mfupi. Kile ambacho umejifunza katika kitengo cha tatu cha Kitabu cha 2 kimeongeza utambuzi wako wa daraja Lake la kipekee, na kadiri unavyoendelea katika mafunzo ya kozi katika mlolongo huu, utakua katika shukrani yako kwa Mungu kwa ajili ya zawadi yenye thamani ambayo Yeye amewajalia jamii ya binadamu kupitia kwa uwepo wa ‘Abdu’l-Bahá. Utawaambia nini watoto juu Yake, kadiri wao wanavyoanza somo la kwanza katika Daraja la 1?

Kutoka mafunzo yako ya kitengo cha kwanza, unajua kuwa, wakati wa kuwasimulia hadithi watoto, utapendelea kuwapeleka mbele zaidi ya matukio na kuwasaidia kuona uhalisia wa kiroho. Tayari ulipewa fursa ya kufikiri kuhusu jinsi hadithi ya mgeni wa ‘Abdu’l-Bahá katika Somo la 1 itakavyowasaidia wanafunzi wako kuelewa maana ya sifa ya utakaso na nini maana ya kujitahidi kwa ajili yake. Hebu tuchunguze hadithi katika masomo matatu yanayofuata kwa njia hiyo.

Kama utakavyokuwa umeona, katika Somo la 2 utasimulia hadithi inayoonesha hitaji la ‘Abdu’l-Bahá kwa ajili ya haki, ambayo ni dhima ya somo. Inaeleza tukio moja linalotokea pale ‘Abdu’l-Bahá alipo kuwa anasafiri siku moja kutoka ‘Akká kwenda Haifa. Zipo tondoti chache ambazo watoto wanaweza kuzingatia kama wao wanahitaji kufuatilia hadithi — kwa mfano, tofauti kati ya nafasi ya kukaa katika gari la kawaida na kukaa katika gari la farasi la binafsi. Hii itawasaidia kuona kuwa ‘Abdu’l-Bahá alikuwa tayari kuachilia mbali starehe Yake ili aweze kuwapa riziki ya kiroho na kimwili watu wenye shida. Wewe utahakikishaje kuwa wanafunzi wako, kuwa hiyo ndio ilikuwa kawaida ya maisha ya ‘Abdu’l-Bahá — Yeye alikuwa hatumii fedha juu Yake Mwenyewe bila sababu maalum na alikidhi mahitaji ya wale wenye shida — alidhihirisha sifa za kiroho za haki? Ni zipi baadhi ya tondoti ambazo zitakuwa wazi katika akili yako kabla hujasimulia hadithi?

Upendo ni mada ya Somo la 3, na hapa utawaambia watoto hadithi kuhusu mtu mmoja wa ‘Akká ambaye, ingawa daima alimkosea adabu ‘Abdu’l-Bahá, alipokea wema Wake wa upendo kwa miaka mingi. Ni rahisi, kwa uhakika, kuwa na upendo katika mioyo yetu kwa ajili ya wale ambao ni wema kwetu. Lakini upendo wa ‘Abdu’l-Bahá haukuwa na mipaka na haukuwa na masharti. Utasimuliaje hadithi, ili kuhakikisha kuwa tabia hii ya ‘Abdu’l-Bahá ya upendo inakuwa wazi kwa watoto? Wewe utawasaidiaje kuthamini nguvu ya upendo wa kubadilisha moyo wa mtu ambaye mwenye tabia mbaya kutokana na ujinga? Ni zipi baadhi ya tondoti ambazo kama zisipoongelewa zitawapa shida watoto kufuatilia hadithi na kupata umaizi huu?

Somo la 4, ambalo linalenga juu ya sifa ya ukweli, linajumuisha hadithi maarufu ya mchungaji anayeita mbwa mwitu. Hadithi hii inaonesha matokeo ya uwongo wa kijana mchungaji, ambayo wataizingatia kwa urahisi. Lakini utapenda waende mbele zaidi na kutambua zawadi ya kuwa wakweli. Zawadi hii ni ipi, na utahakikishaje kuwa watoto wanapata hili kutoka kwenye hadithi?

SEHEMU YA 5

Katika sehemu hizi umefikiria kuhusu sifa za kiroho zilizoongelewa katika masomo manne ya kwanza ya Daraja la 1, ukiongeza kina cha uelewa wa maana yao. Umeona pia, jinsi hadithi hii inavyoonesha asili ya sifa ambazo unatumaini wanafunzi wako watazikuza zaidi katika daraja hili.

Kabla ya kuendelea kwenye masomo manne yanayofuata, itakupasa kutumia muda kidogo pamoja na washiriki wenzako kuandaa kufundisha haya manne ya kwanza. Ukichota kutoka mbinu zilizojadiliwa katika kitengo kilichotangulia, unaweza kusoma kwa zamu pamoja na kutambulisha sala kwa ajili ya kukariri na kuwasilisha sifa za kiroho zilizojadiliwa katika kila somo, pamoja na teuzi wanayohitaji kukariri. Mnapaswa kusimuliana hadithi kati yenu na kucheza michezo na kuimba nyimbo pamoja hadi munaweza kufundisha kwa kiwango fulani cha kujiamini. Fikiria kuhusu jinsi mtakavyotambulisha karatasi za upakaji rangi. Pengine itasaidia, kabla hujaanza zoezi hili, kupitia Sehemu ya 17 hadi 24 katika kitengo cha kwanza. Baada ya kufanya mazoezi ya vipengele tofauti kama ilivyopendekezwa, kila mjumbe wa kundi lako anaweza kuambiwa kufundisha somo moja au zaidi wakati wengine watajifanya wanafunzi. Pengine pia ingewezekana kutegemea juu ya hali yako kukusanya watoto watatu au wanne pamoja na kunapitia masomo pamoja nao.

Katika kutekeleza mazoezi yaliyopo hapo juu, pengine utapenda kuandika vipengele muhimu kuhusu kila somo na kuandika mawazo yako juu ya jinsi ya kulifundisha. Zaidi, kwa baadhi ya michezo, pengine utahitaji kuandaa vifaa mapema kabla ya somo. Walimu wengi hutumia sehemu ya daftari lililoelezwa katika kitengo cha kwanza kwa ajili ya maandalizi haya.

Kumbuka kwamba, ingawa utachukua kitabu hiki na daftari lako darasani, hutapenda kusoma kutoka humo wakati wote. Kadiri utakavyoweza kuwasilisha maudhui kwa urahisi na kwa shauku ndivyo utakavyowafanya wanafunzi wako waweze kufanya shughuli zao. Mazoezi na maandalizi, kwa hiyo, yatakuwa ya lazima.

SEHEMU YA 6

Kwa ajili ya Somo la 5 hadi la 8, inapendekezwa kwamba usome sala ifuatayo kutoka akilini kufungua kila kipindi cha darasa:

“Ewe Bwana mwema! Watoto hawa wa kupendeza ni kazi ya mikono ya vidole vya uwezo Wako na ishara za ajabu za ukuu Wako. Ee Mungu! Uwalinde watoto hawa, kwa neema uwasaidie kufundishwa na uwawezeshe kutoa huduma kwa ulimwengu wa binadamu. Ee Mungu! Watoto hawa ni lulu, uwafanye kulelewa ndani ya koa ya wema Wako wa upendo.

“ Wewe u Mwenye baraka, Apendaye Vyote.”¹⁴

Pengine utapenda kuchukua dakika chache kutafakari juu ya maneno haya kufuatana na juhudi zako za ufundishaji. Yataathirije jinsi unavyoendea kila kipindi cha darasa? Yatagezaje nguvu za upendo wa Mungu katika mioyo miyororo ya watoto ?

Katika masomo haya utawasaidia wanafunzi wako kukariri sala iliyopo hapo chini, ambayo, kama ujuavyo, wataiona rahisi kufanya kama wao wanaelewa kwa kiasi fulani maana yake. Unaweza kuandika katika nafasi iliyotolewa mawazo yako machache kuhusu suala hili. Unafikiri watakuta maneno yapi mapya au hawana ufahamivu nayo, na utawezaje kuwapa maelezo kupitia hali ambazo watoto wanaweza kuzibaini kwa urahisi? Sambamba na maneno haya, utahitaji kuwasaidia kuelewa kuwa vyote viwili taa na nyota hutoa mwangaza na kwamba, bila mwangaza, kuna giza, na hatuwezi kuona na tunaweza kupotea. Katika sala, kwa hiyo, tunamuomba Mungu kwamba tuweze kung’aa kwa mwangaza wa kiroho, na tushuhudie kwa nguvu Zake na uwezo wa kufanya apendavyo Yeye.

“Ee Mungu, uniongoze, unilinde, nifanye taa ing’aayo na nyota angavu. Wewe u Mwenye nguvu na Mwenye uwezo.”¹⁵

SEHEMU YA 7

Sasa soma kupitia Somo la 5 hadi la 8, moja baada ya lingine, uweke umakinifu juu ya maoni ya utambulisho ambayo utashiriki pamoja na wanafunzi na mateuzi watakayo kariri. Onesha hapo sifa za kiroho zilizojadiliwa katika kila somo:

Somo la 5: _____

Somo la 6: _____

Somo la 7: _____

Somo la 8: _____

Hapo chini yapo mateuzi machache kutoka Maandiko yanayotoa umaizi katika sifa hizi nne. Tafakari juu ya kila seti kama ulivyofanya awali na andika baadhi ya mawazo yako katika nafasi iliyotolewa.

Juu ya sifa ya ukarimu, tunasoma:

“Uwe mkarimu katika siku zako za wingi, na mwenye subira katika saa ya hasara.”¹⁶

“Mwanzo wa ukarimu ni pale mtu anapotumia mali yake juu yake mwenyewe, juu ya familia na juu ya masikini kati ya ndugu zake ndani ya Imani.”¹⁷

“Kadiri wanavyokutana na ushindani mkubwa zaidi, ndivyo zaidi watakavyo waonesha imani yao nzuri; kadiri wanavyokabiliana na matatizo na majanga zaidi, ndivyo zaidi watakavyokizunguka kikombe cha ukarimu. Ndivyo ilivyo roho ambayo itakuwa uhai wa ulimwengu, hivyo ndivyo ulivyo mwangaza unavyoenea kwenye moyo wake . . .”¹⁸

“Muwe vyanzo vya ukarimu, mahala pa mapambazuko pa siri ya uwepo, mahali ambapo hamasa inapoangazwa, mahali pa uibukaji wa uzuri, roho zinazosarifishwa na Roho Mtakatifu, wapenzi wa Bwana, waliojitenga kutoka wote isipokuwa Yeye, juu ya yote tabia takatifu za jamii ya binadamu, iliyovishwa mavazi ya sifa za malaika wa mbinguni, ili ninyi muweze kushinda kwa ajili yenu wenyewe fadhila za juu kuliko zote, katika nyakati hizi mpya, zama hizi za kushangaza.”¹⁹

Kuhusu kutojipenda, tunasihiwa:

“ . . . wewe lazima uwe mwenye upendo usiokuwa na mwisho kwa ajili ya kila mtu, kila mmoja akimpendelea mwingine kabla yake mwenyewe.”²⁰

“Bwana! Nipe ninywe kutoka kikombe cha kutojipenda; kwa vazi lake nivishe, na katika bahari yake nizamishe. Nifanye mithili ya vumbi katika njia ya wapendwa Wako, na nijaalie kuwa niweze kutoa roho yangu kwa ajili ya ardhi iliyoboreshwa na nyayo za wateule Wako katika njia Yako, Ee Bwana wa Utukufu Aliye Juu Kabisa.”²¹

“Mtu ni yule anayesahau maslahi yake mwenyewe kwa ajili ya wengine. Starehe yake mwenyewe kwa ajili ya usalama wa wote. La hasha, hata uhai wake mwenyewe atakuwa tayari kuutoa kwa ajili ya maisha ya jamii ya binadamu. Mtu kama huyo ni heshima ya ulimwengu wa jamii ya binadamu. Mtu kama huyo ni utukufu ya ulimwengu wa binadamu. Mtu kama huyo ni yule anayeshinda furaha ya milele. Mtu kama huyo yuko karibu na kizingiti cha Mungu. Mtu kama huyo ni udhahirisho wenyewe wa furaha ya milele.”²²

Katika mateuzi yafuatayo, tutaona nguvu za furaha:

“Ruka juu ya mabawa ya shangwe katika mandhari ya upendo wa Mungu.”²³

“Shangwe yote iwe kwa wale waliofika mbele ya Uwepo Wake, wametazama uzuri Wake, wamesililiza lahani Zake, na wamehuishwa na Neno lililotolewa kutoka midomo Yake mitakatifu na iliyotukuka, tukufu Wake na midomo yenye heshima!”²⁴

“Shangwe hutupa mabawa! Katika nyakati za shangwe uimara ni muhimu zaidi, akili yetu makini zaidi, na uelewa umefungwa kidogo.”²⁵

“Kadiri muwezavyo, washeni mshumaa wa upendo katika kila mkutano, na kwa upole furahini na furahisheni kila moyo.”²⁶

Vifungu vilivyopo hapo chini vinatuambia juu ya usadikifu:

“Sema: Roho yenye kusadikika inatamani ukaribu wa Mungu kama vile mtoto mchanga anayenyonya anavyotamani kifua cha mama yake, la hasha matamano yake ni yenye fukuto zaidi, laiti mngalijua hilo! Tena, hamu yake ni kama ya mtu anayehema kwa ajili ya kiu ya maji yenye uhai ya neema, au matamano ya mwenye dhambi ya kupewa msameha na huruma.”²⁷

“Katika siku hizi ukweli na uadilifu kwa uhakika unataabishwa katika mikono ya uwongo, na haki inaangaishwa na janga la utovu wa haki.”²⁸

“Inampasa kila mmoja kuvuka katika kipindi hiki kifupi cha maisha kwa uadilifu na kutopendelea.”²⁹

“Mioyo yenu lazima iwe safi na nia zenu ziwe adilifu ili ninyi muweze kuwa wapokeaji wa fadhila takatifu.”³⁰

Jaribu kukariri angalau kifungu kimoja kutoka kila seti iliyopo hapo juu.

SEHEMU YA 8

Sasa hebu tugeukie hadithi iliyomo katika Somo la 5 hadi la 8 na kufikiri kuhusu jinsi watakavyo wasaidia watoto kupata umaizi katika sifa za kiroho ambazo wao wanachunguza. Baada ya kusoma tena kila hadithi, fikiria maswali yaliyopo hapo chini.

Ukarimu ni mada kuu ya hadithi katika Somo la 5, ambayo inaeleza tukio moja lililotokea katika utoto wa ‘Abdu’l-Bahá lililohusu makundi ya kondoo wa Baba Yake. Sehemu ipi ya hadithi inahusu mada kuu? Ni zipi baadhi ya tondoti ambazo kama hazikuongelewa, zingewaletea shida watoto kufuatalia hadithi? Muhimu kabisa, kwa hakika, ni furaha iliyooneshwa na Bahá’u’lláh pale alipojua ukarimu wa roho ya Mwanaye kuelekea wachunga kondoo. Maneno Yake yalitabiri jinsi ‘Abdu’l-Bahá ukubwani angegawa kila kitu Chake kwa ajili ya maslahi ya jamii ya binadamu, siyo tu mali za kimwili bali Uwepo Wake mwenyewe. Wewe utatahakikishaje kuwa watoto watatambua ukubwa wa ukarimu wa ‘Abdu’l-Bahá, ambao ulikuwa bila mipaka?

Hadithi katika Somo la 6 inawapa watoto mtazamo wa njia moja ya kutokuwa na ubinafsi. ‘Abdu’l-Bahá, anapokataa kukubali koti lenye gharama kubwa, ilionesha jinsi Yeye alivyowapendelea wengine kuliko Yeye mwenyewe. Utahakikishaje kwamba watoto watafikia hitimisho hili kutokana na masimulizi yako? Ni zipi baadhi ya tondoti ambazo zinapaswa kuwa wazi katika akili yako kabla hujasimulia hadithi?

Dhima ya Somo la 7 ni furaha, na utasimulia hadithi moja kuhusu Leroy Ioas, ambaye kama mtoto mdogo, alikutana na ‘Abdu’l-Bahá na ambaye alijitolea maisha Yake kwa ajili ya kuendeleza Hoja ya Mungu. Katika hadithi hii, Leroy anaamua kutompa ‘Abdu’l-Bahá maua aliyomnunulia Yeye; badala yake anataka kumpa moyo wake. Ili watoto waweze kuelewa kwa nini Leroy alifanya hivyo, itakuwa muhimu kwa ajili yako kuwafahamisha kuwa moyo wa mwanadamu una thamani zaidi kuliko kitu chochote cha kimwili. Je, itatosha kama utatia mkazo katika sauti yako utakapokuwa unawasimulia sehemu hiyo ya hadithi? Utahitaji tondoti zipi kutilia mkazo katika usimuliaji wako, watoto watatakiwa kufuata mlolongo wa maoni na kutambua kwa nini ishara ya ‘Abdu’l-Bahá ya kumpa Leroy waridi jekundu kutoka koti Lake, lilimfurahisha sana yule kijana kiasi hicho?

Katika maisha Yake yote, ‘Abdu’l-Bahá alimletea furaha kila mmoja aliyekuja katika uwepo Wake. Katika kisa hiki, tunaona kuwa Leroy hakutaka lolote zaidi ya kufurahisha moyo wa ‘Abdu’l-Bahá. Kwa nini ni muhimu kabisa kwa watoto kuelewa kuwa chanzo kimoja kikubwa kabisa cha furaha ni kuwafurahisha wengine?

Uadilifu ndio shabaha ya Somo la 8, na katika kuwatambulisha watoto hadithi, pengine utapenda kueleza kuwa, wakati mwingine, tunaelewa vizuri zaidi maana ya kuwa mwenye sifa kwa kusikiliza kisa kinachoonesha wakati sifa hiyo inakuwa haipo. Hadithi ya mtu ambaye anamshawishi jirani yake kukata mti wake ni mfano mzuri. Utawasaidiaje watoto kuzingatia maana ya msamiati unaosema: mwonekano wa nje wakati mwingine unaweza kukuhadaa? Wakati wa kusimulia hadithi hii itakubidi kuhakikisha kuwa watoto hawaondoki na dhana kuwa jirani anapewa zawadi kwa kutokuwa muadilifu. Utawaambia nini watoto kuwasaidia kuelewa athari hasi za kutokuwa muadilifu?

SEHEMU YA 9

Sasa kwa kuwa umepata umaizi kidogo kuhusu sifa za kiroho zilizojadiliwa katika Somo la 5 hadi la 8, unapaswa kusimama kidogo hapa kufanya mazoezi ya kufanya masomo na vipengele vyao pamoja na washiriki wenzako, kama ulivyofanya kwenye masomo manne ya kwanza. Kumbuka kuwa, katika daftari lako, unaweza kuandika kipengele chochote unachotaka kuweka kuhusu kila somo na kuandika mawazo yako juu ya jinsi utakavyolifundisha.

SEHEMU YA 10

Inapendekezwa kwamba, kwa ajili ya Somo la 9 hadi la 12, ufungue kila kipindi cha darasa kwa kusema sala ifuatayo ambayo unahamasishwa kuikariri:

“Ee Bwana wangu! Fanya uzuri Wako kuwa chakula changu, na uwepo Wako kinywaji changu, na ridhaa Yako tumaini langu, na kukusifu Wewe kitendo changu, na kukukumbuka Wewe mwenzi wangu, na nguvu ya enzi Yako msaidizi wangu, na makao Yako maskani yangu, na mahali niishipo kiti ambacho Wewe umekitakasa kutoka mipaka iliyotwishwa juu ya wale ambao wamefungiwa nje kama kwa utando kutoka Kwako.

“Wewe, kwa hakika, u Mweza Yote, Mtukufu Kabisa, Mwenye Nguvu Kabisa.”³¹

Katika masomo haya manne utawasaidia wanafunzi wako kukariri sala iliyopo hapo chini. Utahitaji kueleza maneno au misamiati gani kwa watoto ili wao waweze kujua umuhimu wa sala?

“Heri pahali, na nyumba, na mahali, na mji, na moyo, na mlima, na kimbilio, na pango, na bonde, na nchi, na bahari, na kisiwa, na shamba ambapo Jina la Mungu limetajwa na sifa Yake kutukuzwa.”³²

SEHEMU YA 11

Kama ambavyo umefanya hapo kabla, soma kupitia Somo la 9 hadi la 12, ukizingatia zaidi maoni ya utangulizi na mateuzi kwa ajili ya kukariri. Andika hapo chini sifa ya kiroho ambayo juu yake kila somo limelenga.

Somo la 9: _____

Somo la 10: _____

Somo la 11: _____

Somo la 12: _____

Ili kuongeza uelewa wako mwenyewe juu ya umuhimu wa sifa nne zilizopo hapo juu, tafakari juu ya uchaguzi wa mateuzi yanayohusiana na kila somo. Kadiri ufanyavyo hivyo, weka akilini kifungu ambacho wanafunzi wako watakariri. Baadaye andika mawazo yako kuhusu umuhimu wa sifa katika maisha ya mtu binafsi na kwa ajili ya mwalimu wa watoto wadogo.

Kuhusu sifa ya unyenyekevu, Maandiko yanatuambia:

“Unyenyekevu humwinua mtu hadi kwenye mbingu ya utukufu na nguvu, ambapo kiburi humdhalilisha hadi kwenye vina vya unyonge na udhilifu.”³³

“Kila roho inayotembea kwa unyenyekevu pamoja na Mungu wake, katika Siku hii, na kumshikilia Yeye, itajikuta imevishwa heshima na utukufu wa majina yote mazuri na vyeo.”³⁴

“Wale ambao ni wapendwa wa Mungu mahali popote wao wakutanapo na yeyote wao wakutanaye naye, lazima waoneshe, katika mwelekeo wao kumwelekea Mungu, na katika njia yao ya kusherehekea sifa Yake na utukufu, unyenyekevu mkubwa na udhilifu kana kwamba kila atomu ya vumbi chini ya miguu yao ishuhudie kina cha ibada yao.”³⁵

“Ni hakika kwamba heshima kubwa ya mtu ni kunyenyekea na kumtii Mungu wake . . .”³⁶

Juu ya umuhimu wa shukrani, tunasoma:

“Fahamu kwamba, Mimi nimepeperusha juu yenu nyote manukato ya utakatifu, nimekufunulia kikamilifu neno Langu, nime kamilisha kupitia kwako fadhila

Yangu na nimekutakia wewe kile nilichojitakia Mimi Mwenyewe. Kwa hiyo uwe mwenye kuridhika na furaha Yangu na shukrani kwa ngu.”³⁷

“Mwache Mungu awe mtoshelezaji wako. Ongea kwa karibu pamoja na Roho Yake, na uwe mwenye shukrani.”³⁸

“Kwa hiyo, uwe mwenye shukrani kwa Mungu, kwa kuwa amekupa nguvu ya kusaidia Hoja Yake, kwa kuyawezesha maua ya ujuzi na uelewa kuchipua katika bustani ya moyo wako. Hivyo ndivyo neema Yake ilivyokuzunguka, na kuuzunguka muumbo mzima.”³⁹

“Ukweli ni kwamba Mungu amemjalia mwanadamu sifa njema, nguvu na vipawa vinavyofaa ambavyo havimo kabisa katika asili na ambavyo kwavyo mwanadamu anainuliwa, anaainishwa na ni bora. Lazima tumshukuru Mungu kwa ajili ya majaaliwa haya, kwa ajili ya nguvu hizi ambazo Yeye ametupa, kwa ajili ya taji hili alilotuwekea juu ya vichwa vyetu.”⁴⁰

Mateuzi yaliyopo hapo chini huongea na sisi kuhusu msamaha:

“Yeye lazima amsamehe mwenye dhambi, na kamwe asidharau hali yake ya chini, kwa sababu hakuna ajuaye mwisho wake mwenyewe utakuwaje.”⁴¹

“Kiini cha vitu vyote kinatoa sauti kutoka vitu vyote ushahidi huu: ‘Msamaha wote, katika Siku hii, unatiririka kutoka kwa Mungu, Yule Ambaye halinganishwi na yeyote, Ambaye hakuna awezaye kuwa mshirika Wake, Mlizi Mkuu Kabisa wa watu wote, na Afichaye dhambi zao!’”⁴²

“Kwa hiyo, usitazame mapungufu ya mtu yeyote; tazama kwa uoni wenye msamaha. Jicho lenye upungufu huona mapungufu. Jicho linalofunika makosa hutazama kuelekea Muumba wa roho.”⁴³

“Usiache moyo wako ukasirishwe na yeyote. Kama mtu akifanya kosa na akikukosea wewe, inakubidi umsamehe mara moja.”⁴⁴

Na nukuu hizi zinaeleza kiwango cha uaminifu ambacho tunataka kukifikia:

“Sema: uaminifu, sifa njema, busara na tabia takatifu vinachangia kumuinua mtu kwenye utukufu, wakati udanganyifu, ulaghai, ujinga na unafiki huelekeza kwenye udhalilikaji.”⁴⁵

“Enyi marafiki wa Mungu katika miji Yake na wapendwa Wake katika nchi Zake! Mdhulumiwa huyu anaamuru juu yako uaminifu na ucha Mungu. Umeberikiwa mji ambao unang’aa kwa mwangaza wao. Kupitia humo mwanadamu anatukuka, na mlango wa usalama unafunguliwa mbele ya sura ya muumbo wote. Ni mwenye furaha yule anayevishikilia kwa mkazo, na anayetambua sifa njema yao, na balaa limpate yule anayekataa daraja lao.”⁴⁶

“Uadilifu, busara na uaminifu, kwa kweli, ni mapambo mazuri ya Mungu kwa ajili ya viumbe Wake. Mavazi haya mazuri, ni mavazi stahiki kwa kila hekalu. Ni wenye furaha wale wanaoelewa, na vyema kwao wale wanaopata sifa njema kama hizo.”⁴⁷

Jaribu kukariri angalau kifungu kimoja kutoka kila seti iliyopo hapo juu.

SEHEMU YA 12

Sasa hebu tuone jinsi hadithi katika masomo haya manne zitakavyowapa wanafunzi wako umaizi katika sifa za kiroho zilizopo hapo juu.

Hadithi katika Somo la 9 inaeleza tukio moja lililotokea pale ‘Abdu’l-Bahá alipokutana na baadhi ya wageni matajiri; itawaonesha watoto unyenyekevu Wake mkubwa. Kwamba ‘Abdu’l-Bahá hakutaka kutendewa kwa ufahari na mbwembwe ni wazo kuu. Ni kwa jinsi gani hili linaonesha unyenyekevu Wake? Kwa hakika, mbwembwe za aina hiyo — bakuli, maji, taulo yenye manukato — ni kipengele kimoja tu cha tondoti ya kuvutia na usiache kikuondoe kutoka mada kuu katika usimuliaji wako wa hadithi. Badala yake hitimisho la hadithi ndilo linalopaswa kutiliwa mkazo. Litaongezaje zaidi uelewa wa watoto juu ya unyenyekevu wa ‘Abdu’l-Bahá na shauku Yake ya kuwahudumia wengine?

Mada ya Somo la 10 ni shukrani, na watoto watasikia hadithi moja kuhusu mwanamke aliyemtembelea ‘Abdu’l-Bahá na anaanza kushiriki Naye matatizo yake yote na huzuni. Baadaye ‘Abdu’l-Bahá anamtambulisha yeye kwa Mírzá Haydar-‘Alí, ambaye, licha ya kuwa alipitia shida nyingi maishani, alikuwa kamwe haachi kushukuru kwa baraka zote alizopokea kutoka kwa Mungu. Wakati wa kusimulia hadithi hii, itabidi ueleza kwa uwazi kwa wanafunzi wako kwamba ‘Abdu’l-Bahá hakumtambulisha Mírzá Haydar-‘Alí kwa mwanamke huyo kwa bahati tu. Wewe unafikiri yule mwanamke alijifunza nini kutoka kukutana kwake na Mírzá Haydar-‘Alí? Hadithi hii inajaribuje kueleza somo hili?

Msamaha ni dhima ya Somo la 11, na utawasimulia wanafunzi wako hadithi moja kuhusu ‘Abdu’l-Bahá inayoonesha matokeo ya msamaha juu ya wale tunaowasamehe. Zipa tondoti nyingi katika hadithi ambayo utahitaji kuisimulia kwa uwazi, kama unataka watoto waweze kufuata mlolongo wa mawazo. Inahusisha gavana wa ‘Akká ambaye alikuwa ameamua kumletea madhara makubwa ‘Abdu’l-Bahá na wenzi Wake katika mji huo. Katika hadithi hii, siyo tu ‘Abdu’l-Bahá anamsamehe gavana kwa vitendo vyake; Yeye anamtendea gavana, ambaye alipoteza kila kitu, kwa wema na anamsaidia katika saa yake ya shida. Kile unachotarajia watoto kuelewa kutoka hadithi ni kwamba msamaha, kama ulivyooneshwa na ‘Abdu’l-Bahá, unaenda mbele zaidi ya kutomwekea kinyongo yule ambaye ametuonea. Wewe utajuaje kama wao wamezingatia wazo hili?

Katika hadithi kwa ajili ya Somo la 12, watoto wataona jinsi ‘Abdu’l-Bahá anavyomjibu mwendesha gari anayemda nauli isiyokuwa sahihi kwa ajili ya safari katika gari la farasi. Ingawa Yeye alikuwa kiini chenyewe cha wema na adabu, ‘Abdu’l-Bahá kamwe hakuwaruhusu watu kumtendea kwa udanganyifu au uwongo Yeye au mtu mwingine. Wewe unafikiri mwendesha gari alijifunza nini kutoka kwa jibu la ‘Abdu’l-Bahá? Wewe utawasaidiaje watoto kuelewa kwamba kile tunachokipoteza kwa kuwa wadanganyifu ni kikubwa zaidi kuliko kitu chochote, kama bakshishi nzuri aliyoipoteza huyo mwendeshaaji?

SEHEMU YA 13

Wewe ukisha fanya mazoezi ya shughuli katika Somo la 9 hadi la 12 pamoja na washiriki wenzako, endelea mbele kwenye masomo mengine manne yanayofuata. Inapendekezwa kwamba, kwa ajili ya Somo la 13 hadi la 16, ufungue kila kipindi cha darasa kwa kusema sala kutoka akilini:

“Ewe Bwana Mwenye huruma! Hili ni ua la hyacinth ambalo limeota katika bustani ya furaha Yako njema na kijitawi ambacho kimejitokeza katika kiunga cha ujuzi wa kweli. Kisababishe, Ee Bwana wa fadhila, kuhuishwa wakati wote na wakati wote kupitia pepo zao nyanana zihuishazo, kijani na kinachonawiri kupitia mmiminiko wa mawingu ya upendeleo Wako, Ewe Bwana mwema!

“Kwa kweli Wewe ni Mtukufu Kabisa.”⁴⁸

Hapa chini ipo sala ambayo wanafunzi wako watajifunza kukariri katika Somo la 13 hadi la 16. Ili uweze kuwasaidia kupata uelewa wa umuhimu wake, unapaswa kubaini maneno yoyote au virai ambavyo vitakuwa vipya au kutokujulikana kwa wanafunzi wako na kuunda sentensi zinazofaa kuyaelezea. Kwa hakika, wataweza kuzingatia taswira iliyomo katika sala, ambayo itaifanya pamoja na ile ambayo utaisoma kutoka kichwani katika masomo haya.

“Ee Bwana! Panda mche huu mchanga katika bustani ya fadhila Zako nyingi, umiminie maji kutoka chemchemi ya wema Wako wenye upendo na jaalia kwamba uweze kukua kuwa mti mzuri kupitia mmiminiko wa upendeleo Wako na neema.

“Wewe ni Muweza na Mwenye Uwezo.”⁴⁹

SEHEMU YA 14

Andika sifa zilizoongelewa katika Somo la 13 hadi la 16, baada ya kuwa umesoma kupitia kila moja katika njia ya kawaida pamoja na washiriki wenzako.

Somo la 13: _____

Somo la 14: _____

Somo la 15: _____

Somo la 16: _____

Mateuzi yafuatayo yatakupa fursa kutafakari zaidi juu ya sifa za kiroho zilizojadiliwa katika masomo haya, kama ulivyofanya hapo awali.

Kuhusu umuhimu wa kuonesha huruma, tunasoma:

“Angaza miangaza ya huruma ili mioyo iweze kusafishwa na kutakasika na iweze kuchukua gawio na sehemu kutoka uthibitisho Wako.”⁵⁰

“Uwe mfariji, ili utendaji wako uweze kung’aa kama mwangaza unaotiririka kutoka taa.”⁵¹

“Ninyi ni matunda ya mti mmoja na majani ya tawi moja; uwe mwenye huruma na mwema kwa mbari nzima ya jamii ya binadamu.”⁵²

“Sasa lazima wapendwa wa Mungu wainuke kutekeleza maagizo Yake haya: waache wawe baba wema kwa watoto wa mbari ya wanadamu, na kaka wenye huruma kwa vijana, na watoto wanaojinyima wa wale wenye migongo iliyopinda kutokana na umri.”⁵³

Kuhusu sifa ya kujitenga, tunashauriwa:

“Jitengeni wenyewe kutoka wote ila Mimi, na geuzeni nyuso zenu kuelekea sura Yangu, kwa ni hili ni bora kwenu kuliko vitu vyote mnavyo miliki.”⁵⁴

“Msifurahie katika vitu vya ulimwengu huu na mapambo yake ya kipuuzi, wala msiweke matumaini yenu juu yavyo. Acha tegemeo Lenu liwe juu ya kumbukumbu ya Mungu, Aliyetukuka Kabisa, Mkuu Kabisa.”⁵⁵

“Asili ya kweli ya kujitenga ni kwa mtu kugeuza sura yake kuelekea mabaraza ya Bwana, kwenda mbele ya Uwepo Wake, kuona Wajihi Wake, na kusimama kama shahidi mbele Yake.”⁵⁶

“Kujitenga ni kama jua; katika moyo wowote unamong’aa, huzima moto wa tamaa ya nafsi. Yule ambaye uoni wake umeangazika kwa mwangaza wa uelewa kwa hakika atajitenga mwenyewe kutoka ulimwengu na anasa zilizomo. . . . Usiache ulimwengu na uovu wake ukusikitishe. Ni mwenye furaha yule ambaye utajiri haumjazi utukufu wenye utupu wala umasikini kwa huzuni.”⁵⁷

Mafungu yafuatayo yanatuambia kuhusu sifa ya ridhaa:

“Ewe Mwana wa Mtu! Ungekwenda kwa kasi katika eneo kuu la anga na kupitia mapana ya mbingu, hata hivyo usingepata raha isipokuwa katika kutii amri Yetu na kunyenyekea mbele ya Uso Wetu.”⁵⁸

“Ewe asili halisi ya shauku! Wekea mbali tamaa na tafuta kuridhika; kwa maana mwenye tamaa daima amenyimwa, na mwenye kuridhika daima amependwa na kusifiwa.”⁵⁹

“Kanyaga, kwa hiyo, njia ya ukubali na kujiridhisha. Usiache taabu ziusikitisha moyo wako, wala kuweka matumaini yako juu ya zawadi zozote za kiulimwengu. Uwe mwenye furaha na ridhaa pamoja na chochote Mungu alichoaamuru, ili moyo wako na roho vipate utulivu na uwepo wako wa ndani na utambuzi viweze kupata bashasha ya kweli.”⁶⁰

Nukuu zilizopo hapo chini zinaangazia uelewa wetu wa wema:

“Sisi tunapenda kuwaona ninyi wakati wote mkishirikiana kwa urafiki na upatano ndani ya paradizo ya furaha Yangu njema, na kuvuta pumzi kutoka vitendo vyenu manukato ya urafiki na umoja, wa wema wenye upendo na udugu.”⁶¹

“Uwe mwema kwa uadilifu, siyo kwa mwonekano tu. Mwache kila mmoja kati ya wapendwa wa Mungu aweke umakini wake juu ya hili: kuwa rehema ya Bwana kwa mwanadamu; kuwa neema ya Bwana. Mwache afanye mema kwa kila mtu ambaye atakutana naye, na kuwa wa manufaa kwa ke.”⁶²

“... kwa nini watu wanakosa haki na siyo wema mmoja kwa mwingine, kuonesha kile ambacho ni kinyume kwa Mungu? Kwa kuwa Yeye anatupenda, kwa nini tushughulike na uadui na chuki? Kama Mungu hawapendi wote, Yeye asingewaumba, kuwafunza na kuwapa kila wote. Wema wenye upendo ni sera takatifu.”⁶³

“Usiridhike na kuonesha urafiki kwa maneno peke yake, acha moyo wako uwake kwa wema wa upendo kwa wale wote wanaoweza kupita njia yako.”⁶⁴

Jaribu kukariri angalau kifungu kimoja kutoka kila seti iliyopo hapo juu.

SEHEMU YA 15

Baada ya kuongeza kina cha uelewa wako juu ya sifa za kiroho zilizoelezewa katika Somo la 13 hadi la 16, soma tena hadithi nne na jadili maswali yaliyopo hapo chini pamoja na kundi lako.

Dhima ya Somo la 13 ni huruma, na hadithi ambayo utasimulia inahusu mwanamke mmoja ambaye hakuruhusiwa kuingia katika nyumba ambamo ‘Abdu’l-Bahá alikuwa anakaa pale alipobisha hodi mlangoni akitarajia kukutana Naye. Ni sehemu gani ya hadithi inayoonesha faraja Yake kumuelekea mwanamke huyo? Ni tondoti zipi zitawasaidia watoto kufuata hadithi na kuelewa kuwa moyo wenye huruma, wakati unawajali watu wote sawasawa, huwa unawajali zaidi wale ambao wana shida, huzuni na masikitiko?

Somo la 14 linalenga juu ya sifa ya kiroho ya kujitenga. Hadithi huhusisha marafiki wawili wanaoamua kufanya ziara ya kwenda Nchi Takatifu, mmoja ambaye ni tajiri na mwingine ambaye siyo tajiri. Kwa hakika, kupata umaizi katika sifa ya kujitenga, watoto watahitaji kutambua kuwa safari ya Nchi Takatifu ishara ya kusogea karibu na Mungu. Kile ambacho utapenda watoto waelewe ni kwamba kujitenga hakutegemei juu ya kiasi cha mali ulionayo kama una kidogo au mali nyingi, lakini juu ya kama tunaruhusu mali zetu kutuweka mbali kutoka kumsogelea Mungu. Hadithi hii itasaidia vipi kuongeza uelewa huu?

Hadithi iliyomo katika Somo la 15 itawapa watoto umaizi katika sifa ya ridhaa, ambayo ni dhima kuu. ‘Abdu’l-Bahá anawaambia wenzi Wake kuwa Yeye alikuwa mwenye

furaha wakati alikuwa amefungwa katika mji ngome wa ‘Akká kwa sababu Yeye alipitisha siku hizo katika njia ya huduma. Tamko hili litaathirije uelewa wa watoto juu ya ridhaa? Wao watawezaje kuona kuwa, ingawa alikuwa amefungwa kimwili, roho ya ‘Abdu’l-Bahá kamwe isingeweza kudhibitiwa?

Katika kusimulia hadithi iliyomo katika Somo la 16, ambayo humuhusisha mtu mmoja ‘Akká ambaye alikuwa ametafunwa na hasira na chuki, utahitaji kutilia mkazo baadhi ya tondoti; la sivyo watoto watahondwa kuona jinsi hadithi hii inavyohusu dhima kuu ya wema. Ni zipi tondoti hizi? ‘Abdu’l-Bahá anamfundisha somo gani yule mtu aliyengang’ania kwenye hasira yake na chuki kwa kipindi kirefu?

SEHEMU YA 16

Inatumainiwa kuwa uchambuzi wako wa Somo la 13 hadi la 16 umekuwa wenye matunda na kwamba wewe na washiriki wenzako mmefurahia kufanya mazoezi na vipengele tofauti pamoja. Kuhusu Somo la 17 hadi la 20, ninyi mnaweza kusoma sala kichwani mwanzo wa kila kipindi cha darasa:

“Ee Mungu wangu! Ee Mungu wangu! Mtumishi Wako huyu, amesonga mbele kukuelekea Wewe, anatangatanga kwa shauku katika jangwa la upendo Wako, akitembea katika njia ya huduma Yako, akitazamia fadhila Zako, akitumaini baraka Yako, akitegemea ufalme Wako, na akileweshwa kwa devai ya baraka Yako. Ee Mungu wangu! Ongeza ari ya upendo wake Kwako, uthabiti wa kukusifu kwake Wewe, na shauku ya upendo wake Kwako.

“Kwa hakika, Wewe u Mkarimu Kabisa, Bwana wa neema tele. Hakuna Mungu mwingine ila Wewe, Msamehevu, Mwenye Rehema.”⁶⁵

Katika masomo haya, watoto watamakinikia juu ya kujifunza kughani sala iliyopo hapo chini kutoka kichwani, na inakubidi kuandika, kama ulivyofanya na nyingine, utahakikishaje kuwa wao watapata uelewa wa maneno ambayo wamekariri kichwani. Sala hii ni ndefu zaidi kuliko zile zilizotangulia, na kama watoto wataiona hiyo au yoyote nyingine

kuwa changamoto kukariri katika masomo manne yaliyoteuliwa, unapaswa kufanya marekebisho yoyote unafikiri kuwa ya muhimu.

“Jina Lako ndilo kuonywa kwangu, Ee Mungu wangu, na kukumbuka Wewe ni dawa yangu. Kuwa karibu na Wewe ndio tumaini langu, na upendo kwako ndio mwenzi wangu. Huruma Yako kwangu ni kiponyesho changu na msaada wangu katika ulimwengu huu na ule ujao. Wewe, kwa hakika ni mwenye Baraka zote, Ajuaye yote, Mwenye hekima zote.”⁶⁶

SEHEMU YA 17

Kuanza mapitio yako ya Somo la 17 hadi la 20, soma kupitia moja kwa wakati kama kawaida, na andika sifa za kiroho ambazo utachunguza ndani yao pamoja na watoto.

Somo la 17: _____

Somo la 18: _____

Somo la 19: _____

Somo la 20: _____

Hapa chini yapo mateuzi machache yatakusaidia na washiriki wenzako kupata umaizi wa maana ya sifa zilizopo hapo juu. Kumbuka kuzijadili siyo tu kutoka mtazamo wa maisha ya mtu binafsi; pia unapaswa kufikiri kuhusu maana ya sifa kwa ajili ya mwalimu wa watoto wadogo kama ulivyo wewe.

Juu ya sifa ya ujasiri, tunahimizwa:

“Jaribuni kadiri muwezavyo kugeukia kabisa kuelekea kwa Ufalme, ili ninyi muweze kupata ujasiri wa kiasili na nguvu inayofaa.”⁶⁷

“Ninakuombea ninyi muwe vyanzo vya faraja kwa wale ambao wamevunjika moyo. Wewe uwe kimbilio kwa ajili ya wasafiri. Uwe chanzo cha ujasiri wa wenye kuogopa. Hivyo, kupitia upendeleo na msaada wa Mungu bendera ya furaha ya jamii ya wanadamu iinuliwe juu katikati ya ulimwengu na bendera ya makubaliano ya ulimwengu ikunjuliwe.”⁶⁸

Kuhusu umuhimu wa matumaini, tunasoma:

“Wekeni matumaini yenu yote kwa Mungu, na shikilieni kwa uthabiti kwa rehema Yake isiyoshindwa. Nani mwingine isipokuwa Yeye anaweza kutajirisha masikini, na kuwaokoa wale walioanguka kutoka udhalilifu wake?”⁶⁹

“Ewe Umbile la Vumbi Liendalo! Natamani mazungumzo nawe lakini wewe huweki tumaini Kwangu. Upanga wa uasi wako umeuangusha mti wa tumaini lako. Kila wakati niko karibu nawe lakini wewe daima uko mbali Nami. Nimekuchagulia utukufu wa milele, lakini wewe umejichagulia aibu isiyo na mpaka. Rudi muda ungalipo vado na usipoteze nafasi yako.”⁷⁰

“Mtu katika hali zote amezama katika bahari ya baraka za Mungu. Kwa hiyo, usiwe bila matumaini chini ya hali zozote, bali uwe thabiti katika matumaini yako.”⁷¹

“Kama moyo ukigeukia mbali kutoka baraka ambazo Mungu hutoa utatumainije furaha? Kama hauweki matumaini yake na imani katika Rehema ya Mungu, utaweza kupata pumziko wapi? Aah, mwamini Mungu! kwa kuwa Fadhila Yake ni ya milele, na katika baraka Zake, kwa sababu hizo ni bora kabisa.”⁷²

Na kuhusu uaminifu, Maandiko yanatuambia:

“Enyi watu! Vazi zuri kabisa mbele ya uoni wa Mungu katika Siku hii ni uaminifu. Fadhila zote na heshima vitakuwa sehemu ya roho ambayo inajiandaa kwa pambo hili kubwa kabisa.”⁷³

“Uaminifu ni kama ngome kwa mji wa jamii ya binadamu, na kama macho kwa hekalu la binadamu. Yeyote anayebaki bila uaminifu, mbele ya Kiti Chake cha Enzi atahesabiwa kama mtu asiye na uoni.”⁷⁴

“Muwe wadhihirishaji wa uaminifu wa Mungu katika kila nchi. Mnapaswa kuakisi kwa ukamilifu kabisa sifa hii kiasi kwamba hata kama mngalisafiri kupitia miji iliyojaa lundo la dhahabu, uoni wenu hata kwa sekunde moja usingeshawishika kwa mvuto wake.”⁷⁵

Na haya maneno yanaongea nasi kuhusu muwako:

“Enyi Marafiki! Ninyi nyote lazima katika Siku hii muwake pamoja na kwa moto wa upendo wa Mungu ambao joto lake linaweza kudhihirika katika mishipa yenu yote, viungo vyenu na sehemu za mwili wenu, na watu wa ulimwengu waweze kuwashwa kupitia joto hili na kugeukia kwenye upeo wa Mpendwa.”⁷⁶

“Acha roho yako ing’ae kwa mwale wa Moto huu usiokufa unaowaka katika moyo wa katikati wa ulimwengu, kwa namna ambayo maji yote ya muumbo hayawezi kupoza joto lake.”⁷⁷

“Waka kwa wangavu wa mwale wa Moto huu usiokufa ambao Mwenye Rehema kabisa ameuwasha katika moyo wa katikati wa muumbo, ili kupitia kwa ko joto la upendo Wake uweze kuwaka ndani ya mioyo ya wapendwa Wake. Fuata katika njia Yangu na ifurahishe mioyo ya watu kupitia kumbukumbu Yangu, Mwenyezi, Aliyetukuka Kabisa.”⁷⁸

“Washa moto wa upendo na unguza vitu vyote; halafu weka mguu wako ndani ya nchi ya wapendwa.”⁷⁹

Jaribu kukariri angalau kifungu kimoja kutoka kila seti iliyopo hapo juu.

SEHEMU YA 18

Sasa hebu tugeukie hadithi iliyomo katika Somo la 17 hadi la 20. Baada ya kusoma tena kila somo, fikiria maswali yaliyopo hapo chini pamoja na wajumbe wengine wa kundi lako.

Katika Somo la 17 utasimulia hadithi ya ‘Alí-‘Askar, ambaye, hata alipotishiwa na afisa fisadi, hakukubali kabisa kusema uwongo na kudanganya. Watoto tayari wanajua vizuri kwamba kusema uwongo haupendezi katika uoni wa Mungu. Hadithi itawawezesha kuona jinsi utiifu kwa mafundisho ya Mungu ni chanzo cha ujasiri, ambayo ni dhima ya somo. Sehemu ipi ya hadithi itawasaidia kuunganisha mawazo haya? Tondoti zipi zitakuwa muhimu

kwako, ili kutilia mkazo katika kusimulia matukio kama unataka watoto waifuata hadithi na kuelewa kipengele hiki muhimu?

Somo la 18 linazungukia kwenye sifa ya matumaini, na utawaambia watoto hadithi ya mtu aliyekuwa amekata tamaa, ambaye matumaini yake yanahuishwa na ‘Abdu’l-Bahá. Yeye anamnyeshea mtu huyo wema na kumkumbusha kwamba yeye ni tajiri katika Ufalme wa Mungu. Kuwa tajiri katika Ufalme wa Mungu haumaanishi kuwa tuna mali nyingi za kidunia. Hii ina maana gani? Ukumbushaji wa ‘Abdu’l-Bahá unaongezaje imani ya mtu katika fadhila za Mungu? Wewe utawasaidiaje watoto kutambua hili kwamba bila kuwa na imani katika Mungu, ni vigumu kuendelea kuwa mwenye matumaini?

Uaminifu ni dhima ya Somo la 19, na kuonesha umuhimu wa sifa hii, utawasimulia wanafunzi wako hadithi ya Muḥammad-Taqí, ambaye aliaminiwa na ‘Abdu’l-Bahá pamoja na kazi ya kupokea na kupeleka barua katika Nchi Takatifu. Zipo tondoti nyingi ambazo utahitaji kuweka akilini unapokuwa unasimulia hadithi ili watoto wasikose wazo lake kuu. Ni yapi hayo? Wakati wa kumuelezea Muḥammad-Taqí, utatumia maneno “madhubuti” na “mwenye kutegemewa”. Je, unafikiria inawezekana kutojali na kuwa mwaminifu kwa wakati mmoja?

Utu wa Thomas Breakwell upo katikati ya hadithi katika Somo la 20, ambalo linahusu kuwaka. Fumbo la mshumaa uliowashwa, mwale unaong’aa, moto unaowaka sana, aghalabu hutumika katika Maandiko kwa ajili ya kutusaidia kuelewa sifa hiyo ya kuwaka — ukali wa upendo tulionao katika mioyo yetu kwa ajili ya Mungu. Sharti uwe na imani kuwa, kupitia fumbo hili, wanafunzi wako watapata hisia ya maana ya kuwaka. Uwezo kwa ajili ya kuelewa nadharia umo ndani ya watoto kutoka umri mdogo na hukua kadiri kipaji chao cha lugha kinavyokuwa. Pamoja na mawazo haya akilini, baina sehemu zipi za hadithi zinaonesha kuwa Thomas Breakwell alikuwa anawaka kwa moto wa upendo wa Mungu. Ni zipi baadhi ya tondoti ambazo zitafanya hadithi kuwa shirikishi?

SEHEMU YA 19

Inatarajiwa kwamba wewe na washiriki wenzako mlichota upuzio kwa kufanya mazoezi kutoka vipengele vya Somo la 17 hadi la 20 na kwamba wewe sasa uko tayari kusonga mbele hadi kwenye masomo manne ya mwisho katika Daraja la 1, Somo la 21 hadi la 24. Pengine utapenda kusema sala hii kutoka kichwani wakati wa kuanza kila kipindi cha darasa:

“Umba ndani mwangu moyo safi, Ee Mungu wangu, na fanya upya fahamu tulivu ndani mwangu, Ewe tumaini langu! Kupitia roho ya uwezo Unithibitisha katika Hoja Yako, Ee Tumaini langu! Kwa kupitia roho ya nguvu unithibitisha katika Hoja Yako, Ee Mpendwa wangu Kabisa, na kwa nuru ya utukufu Wako inifunulie njia Yako, Ewe kusudi la haja yangu! Kwa kupitia nguvu ya uwezo Wako mkuu kupita kiasi uniinue hadi kwenye mbingu ya utakatifu wako, Ee Chanzo cha uhai wangu, na kwa pepo nyanana za umilele Wako unifurahishe, Ewe Ambaye u Mungu wangu! Acha nyimbo Zako tamu za milele zinipulizie utulivu juu yangu, Ee Mwenyezi wangu na acha utajiri wa uso Wako wa kale uniokoe kutoka vyote isipokuwa Wewe, Ee Bwana wangu, na acha habari njema za ufunuo wa Asili Yako isiyoharibika zinilettee shangwe, Ewe Ambaye u mwenye kudhihirika kabisa kati ya waliodhihirika na aliyefichwa kabisa kati ya waliofichwa”⁸⁰

Hapo chini ipo sala ya mwisho ambayo watoto wataikariri katika daraja hili. Ingawa wao wataelewa kwa urahisi maana ya sehemu kubwa, wewe utaamua jinsi utakavyoeleza neno lolote au virai watakavyoona ni vipya au hawana ufahamivu navyo.

“Ewe Bwana mwema! Mimi ni mtoto mdogo, niinue kwa kunikubali katika Ufalme. Mimi ni wa kidunia, nifanye wa mbinguni; Mimi ni wa ulimwengu wa chini, nifanye niwe sehemu ya milki ya juu; mwenye huzuni, niridhie kuwa mwangavu; wa udongo, nifanye wa kiroho, na nijaalie nidhihirishe majaaliwa Yako yasiyo na mwisho.

“Wewe ni mwenye Nguvu, Mpenda kabisa.”⁸¹

SEHEMU YA 20

Soma masomo manne ya mwisho ambayo utayafundisha katika Daraja la 1, ukiwekea umakinifu maalum kama siku zote, juu ya maoni ambayo utashiriki pamoja na wanafunzi wako kutambulisha mateuzi ambayo wao watayakariri. Andika sifa ambayo inalengwa na kila somo.

Somo la 21: _____

Somo la 22: _____

Somo la 23: _____

Somo la 24: _____

Mateuzi yafuatayo yatakupa wewe na wajumbe wengine wa kikundi chako fursa ya kutafakari pamoja juu ya sifa za kiroho zilizoongelewa katika masomo haya, kama ulivyokwisha fanya kwa ajili ya masomo yaliyotangulia.

Juu ya umuhimu wa wangavu, Maandiko yanatuambia:

“Ewe mwale wa upendo wa Mungu! Mwonzi lazima umimine mwangaza na jua lazima lichomoze; mwezi mpevu lazima ung’ae na nyota lazima zimeremete. Kwa kuwa wewe ni mwonzi, msihi Bwana akuwezeshe kutoa mwangaza na ujuzi, kuangaza peo na kuuteketeza ulimwengu kwa moto wa upendo wa Mungu.”⁸²

“Enyi watu, ishini mmoja pamoja na mwingine kwa mnururiko na furaha.”⁸³

“Mungu Mpenda vyote aliyemuumba mtu kuangaza mwangaza mtukufu na kuangaza ulimwengu kwa maneno yake, vitendo na maisha.”⁸⁴

“Huduma kwa jamii ya binadamu ni huduma kwa Mungu. Acha upendo na mwangaza wa Ufalme vinururike kupitia kwako hadi wote wanaokutazama watanururika kutokana na uakisi wake. Muwe mithili ya nyota, waangavu na wenye kumeremeta katika ubora wa daraja lao la mbinguni.”⁸⁵

Kutoka vifungu hivi, tunapata umaizi katika sifa ya uaminifu:

“Utukufu wa Mungu uwe juu yako, juu ya kila moyo thabiti na usioyumba na juu ya kila roho imara na aminifu.”⁸⁶

“Waambie vijakazi wa Mwenye Rehema ujumbe kwamba majaribu yakigeuka kuwa makali wao lazima wasimame imara, na waaminifu kwa upendo wao kwa ajili ya Bahá. Katika msimu wa baridi, tufani huja, na upepo mkali huvuma, lakini halafu msimu wa mchipuo hufuata katika uzuri wake wote, ukiremba milima na mbuga kwa mimea inayonukia na maua mekundu ya anemone, yanayopendeza kuona.”⁸⁷

“Katika Siku hii, yule aliyependelewa kwenye Kizingiti cha Bwana ni yule azunguushae kikombe cha uaminifu; anayewapa, hata maadui wake, kito cha fadhila, na anayempa, hata adui yake aliyeshindwa, mkono wa kumsaidia; ni yule ambaye, hata kwa adui yake mkali kabisa, atakuwa rafiki mwenye upendo.”⁸⁸

Vifungu vilivyopo hapo chini vinatuambia kuhusu uvumilivu:

“Ewe Mwana wa Mtu! Kwa kila kitu kuna ishara. Ishara ya upendo ni uvumilivu katika amri Yangu na subirá katika majaribu Yangu. ”⁸⁹

“Wamebarikiwa wale ambao wanavumilia kwa uthabiti, wale ambao ni wenye subira katika maradhi na taabu, ambao hawalalamiki juu ya chochote kilichowasibu, na wale wanaokanyaga njia ya kuridhika.”⁹⁰

“Ridhika kwa kile kilichoamuriwa na amri isiyofutika, na miongoni wa wale wanaostahimili kwa uvumilivu.”⁹¹

“Inambidi yeyote aliyegeuzia sura yake kuelekea Upeo Bora Kabisa kushikilia kwa uimara kwa ugwe wa uvumilivu, na kuweka tegemeo lake kwa Mungu, Msaada katika Mashaka, Asiyezuilika.”⁹²

Na tunasoma yafuatayo kuhusu uthabiti:

“Wajibu wa kwanza kabisa aliopewa mwanadamu, kando ya kumtambua Yule Ambaye ni Ukweli wa Milele, ni wajibu wa kuwa thabiti katika Hoja Yake.”⁹³

“Uthabiti wako katika Hoja ya Mungu, unatakiwa kuwa mkubwa kiasi kwamba hakuna lolote duniani linaloweza kuwa na uwezo wa kukuzuia kufanya wajibu wako.”⁹⁴

“Tembea kwa uthabiti katika upendo wa Mungu, na uendeleo kwa unyooofu katika Imani Yake, na Msaidie Yeye kupitia uwezo wa kauli yako.”⁹⁵

“Hivyo kwa hatua za uthabiti tunazoweza kuganyaga Njia ya yakini, ili pengine upepo mwanana unaovuma kutoka kwenye mashamba ya furaha ya Mungu uweze kupeperusha juu yetu harufu tamu za ukubali mtakatifu, na tuwezeshe, sisi ambao ni watu wa kufa, tufike kwenye Ufalme wa utukufu wa milele.”⁹⁶

“Muwe wenye uhakika na uthabiti; huduma yako imethibitishwa kwa nguvu ya mbinguni, kwa sababu nia yako ni ya juu, makusudio yako ni safi na stahiki.”⁹⁷

Jaribu kukariri angalau kifungu kimoja kutoka kila seti hapo juu.

SEHEMU YA 21

Sasa hebu tutazame hadithi nne za mwisho ambazo utawasimulia wanafunzi wako, ambao pamoja na wewe umeweza kupitisha masaa mengi ya ajabu, ukijaribu kulea ndani mwao sifa za kiroho ambazo wamekuwa wakijifunza. Baada ya kusoma tena kila hadithi, jadili maswali yaliyopo hapo chini pamoja na kundi lako.

Katika Somo la 21, watoto watasikiliza hadithi moja kuhusu Dorothy Baker alipokuwa akingali binti mdogo, pale alipokutana na ‘Abdu’l-Bahá kwa mara ya kwanza. Wataona, wakati unawasimulia hadithi, jinsi anavyovutiwa na kuupenda mng’aro Wake, hiyo ndio dhima kuu. Mng’aro wa ‘Abdu’l-Bahá unakuwa na athari gani juu ya Dorothy? Wewe unatumaini kuwa hadithi hii itawaongezeaje watoto upendo kwa ‘Abdu’l-Bahá?

Dhima ya Somo la 22 ni uaminifu, sifa iliyooneshwa na hadithi ya Isfandíyár. Sehemu ipi ya hadithi zinahusu dhima hii moja kwa moja? Ni sifa zipi za kiroho nyingine

anazozionesha Isfandiyár ambazo zinamsaidia kuendelea kuwa mwaminifu? Utahakikisha kuwa tondoti zipi lazima zijumuishwe katika masimulizi yako?

Somo la 23 linalenga juu ya sifa ya subira. Katika hadithi, Li Xin anaonesha subira anapokuwa anaushughulikia mti wake wa mpichi kadiri unavyopitia hatua tofauti za ukuaji — kutoka mbegu ndogo hadi kufikia mti ambao mwishowe unazaa matunda. Hadithi inatilia mkazo juu ya furaha inayozawadiwa na subira iliyotumika katika kipindi kirefu cha kujituma na inaonesha jinsi aghalabu, kabla ya kuona matunda ya kazi zetu, lazima tufanye jitihada kubwa. Kwa nini ni muhimu kwa watoto kuitazama sifa ya kiroho ya subira kwa njia hii? Wewe utakuwa na tondoti zipi wazi akilini mwako pale utakapokuwa unawasimulia wanafunzi wako hadithi?

Katika Somo la 24 utawaambia watoto hadithi moja kuhusu maisha ya Bahíyyih Khánum, dada wa ‘Abdu’l-Bahá. Itawaonesha jinsi Bahíyyih Khánum alivyodhihirisha uthabiti mbele ya shida. Lakini pia utapenda kuwa wapate uelewa kwamba uthabiti katika upendo wa Mungu unahusisha zaidi ya kushinda msukosuko wowote maalum au matatizo. Hadithi hii ya maisha yake itawapaje watoto taswira ya ushupavu na uendelevu ambao uimara katika Hoja ya Mungu unadai?

SEHEMU YA 22

Katika kitengo hiki, umefikiria kuhusu sifa za kiroho ambazo utazichunguza pamoja na watoto katika daraja la kwanza na ambazo umezifanyia mazoezi katika vipengele tofauti vya masomo ishirini na nne ambayo wewe utawafundisha kwa matumaini ya kuchangia katika maendeleo ya tabia yao. Chukua muda kidogo sasa kukumbuka sifa zote za kiroho

utakazo jaaliwa kuwasaidia wanafunzi wako kuzikuza katika Daraja la 1. Ni jambo muafaka kuwa kati ya hizi, uthabiti katika upendo wa Mungu ni dhima ambayo utaitumia kuhitimisha masomo yao, sawasawa na jinsi itakavyo kuwa muhimu kwa ajili yao kuanza, kama tulivyojadili mwanzoni, kwa kulenga juu ya utakaso wa moyo. Wakati unaanza jitihada yako ya kwanza ya kufundisha, aghalabu unapaswa kutafakari juu ya jinsi uthabiti katika upendo Wake utawavyosaidia wanafunzi unaowatunza, kustahimili katika jitihada yao ya kudhihirisha sifa kama ya vito ambazo zimejificha ndani yao.

Masomo 24 kwa ajili ya Watoto

SOMO LA 1

A. Kusoma na kukariri sala

Kuvutia Baraka Tukufu na kuunda mandhari ya kiroho, anza darasa kughanni sala ambayo unaijua kichwani, kama ile iliyopendekezwa katika Sehemu ya 2. Halafu unaweza kuwauliza watoto kama yeyote kati yao anajua sala moja kichwani, ambayo wao wangeweza kughanni kwa ajili ya darasa. Baadaye, watakariri sala iliyopo hapo chini. Kuwasaidia kuzingatia maana yake, baini maneno yoyote ambayo unafikiri yatahitaji kuelezwa pamoja na mifano maalum. Inatarajiwa kuwa sehemu kubwa ya watoto watajifunza hii ifuatayo kwa urahisi, lakini unatakiwa kuipitia pamoja nao mwanzoni mwa vipindi vya madarasa matatu yanayofuata, ili hadi kufikia Somo la 5 pale wao watakapoanza kujifunza sala mpya, hii itakuwa imefanya mwangwi juu ya mioyo yao na akili zao.

“Yeye ni Mungu! Ee Mungu, Mungu wangu! Nijalie moyo safi, kama lulu.”⁹⁸

Kwa kuwa sala ambayo watoto watajifunza kukariri katika masomo haya machache ya kwanza ni fupi, utapata fursa kadhaa za kujadili pamoja nao baadhi ya maoni yaliyotajwa katika Sehemu ya 2 kuhusu heshima na asili ya ibada.

B. Nyimbo

Baada ya kipindi cha ibada, watoto wanaweza kujifunza kuimba wimbo ufuatao, ambao wanauwekea muziki teuzi watakalo kariri baadaye linalohusu dhima ya somo, utakaso wa moyo. Kwa kuwa baadhi ya maneno yanaweza kuwa magumu kwa ajili ya vijana, unaweza kuwasaidia kujifunza kuimba mistari minne ya kwanza, wakati unaendelea pamoja na inayobaki.

Ushauri Wangu wa Kwanza

C C/B Am C/B
Ewe Mwana wa Roho!

C C/B Am C/B
Ewe Mwana wa Roho!

F G
Ushauri Wangu wa kwanza ni huu

F G
Ushauri Wangu wa kwa nza ni huu

F G C Am
Uwe na moyo safi, mwema na ung’ao

F G C Am
Ili yako iwe Enzi

F G C C/B Am C/B
ya Kale, isiyopotea na inayodumu milele

F G C
ya Kale, isiyopotea

C. Kukariri mateuzi

Kama shughuli ifuatayo, watoto watakariri teuzi kutoka Maandiko ya Kibahá'í. Wewe unaweza kutambulisha dhima ya somo na teuzi kwa ajili ya kukariri katika njia ifuatayo:

Mioyo yetu ni kama vioo. Tunapaswa kuiweka safi daima. Kushikilia kinyongo dhidi ya mtu, kumwonea mtu wivu, na kutomfanyia wema mtu yeyote kwa sababu yoyote — vitu hivi ni kama vumbi ambalo linafunika kioo cha mioyo yetu. Wakati mioyo yetu ikiwa safi, yenyewe inaakisi mwangaza wa Mungu na sifa Zake — sifa kama vile wema, upendo, na ukarimu — na tunakuwa chanzo cha furaha kwa wengine. Ili tuweze kuisaidia kuweka mioyo yetu safi, hebu tukariri teuzi hili la Bahá'u'lláh:

“Ewe Mwana wa Roho! Shauri langu la kwanza ni hili: Uwe na moyo safi, mwema na ung’ao . . .”

Watoto watagundua kuwa teuzi ni rahisi zaidi kukariri kama wao wanalielewa vizuri. Inashauriwa, kwa hiyo, kwamba utumie muda kidogo kujadili maana ya maneno na misamiati pamoja nao. Hapo zipo sentensi chache zinazoweza kukusaidia:

Ushauri

1. Siku moja Gerard na Mary walikuwa wanapaka rangi baadhi ya michoro. Gerard alihitaji rangi ya manjano, lakini Mary hakutaka kumpa rangi. Mwalimu alimwambia Mary kuwa anapaswa kugawana. Mwalimu alimpa Mary ushauri mzuri.
2. Patricia anatakiwa kuamua kama atatumia fedha zake kwa ajili ya peremende au kwa ajili ya kitabu cha hadithi. Wazazi wake walimpa Patricia ushauri mzuri.

Kuwa

1. Tinaye hupenda kusoma sala kabla ya kwenda kulala. Yeye anacho kitabu kidogo cha sala kwa ajili ya kusoma. Tinaye ana kitabu kidogo cha sala.
2. Tumepanda mbogamboga tamu nyingi katika bustani yetu. Tuna bustani ambayo inatupa mbogamboga nyingi kila siku.

Moyo safi

1. Cathy alikasirika na alimwambia maneno yasiyo mema Agot. Agot alisikitika lakini alimsamehe upesi Cathy. Agot ana moyo safi.
2. Gustavo anapenda kugawana biskuti zake pamoja na watoto wote, hata pamoja na Jorge, ambaye hagawani chochote na wengine. Gustavo ana moyo safi.

Moyo mwema

1. Wakati wazazi wake wanapowaalika marafiki nyumbani kwao, Ming Ling kwa furaha huwahudumia chakula. Ming Ling ni mwenye moyo mwema.

2. Bw. Robertson ni mzee sana. Jimmy anamsaidia kupeleka mavuno ya matunda yake sokoni. Jimmy ni mwenye moyo mwema.

Moyo mwangavu

1. Ninapokuwa mwenye huzuni, mama yangu daima huniliwaza na kunifurahisha. Mama ni mwenye moyo ung'ao.
2. Obuya aliugua na ilimlazimu atumie muda wake wote kitandani. Yeye alisema sala nyingi, hakuhuzunika, na aliendelea kuonesha furaha. Obuya ni mwenye moyo ung'ao.

D. Hadithi

Pindi watoto wakisha kariri teuzi, utawaambia hadithi iliyopo hapo chini kuhusu 'Abdu'l-Bahá ambayo itawaonesha umuhimu zaidi wa usafi wa moyo. Kumbuka kuwa, kama baadhi ya vijana katika darasa lako hawana uzoefu kuhusu 'Abdu'l-Bahá, itakubidi ujiandae kusema maneno machache kumhusu Yeye kabla hujaanza kusimulia hadithi.

Abdu'l-Bahá daima alijua kilichomo ndani ya moyo wa mtu, na Yeye aliwapenda sana watu ambao mioyo yao ni safi na angavu. Alikuwepo mwanamke mmoja ambaye alipata heshima ya kuwa mgeni wa 'Abdu'l-Bahá kwenye chakula cha jioni. Alipokuwa ameketi anasikiliza maneno Yake yenye busara, aliangalia glasi ya maji iliyokuwa mbele yake na kufikiri, Oh! 'Laiti, 'Abdu'l-Bahá angeuchukua moyo wangu na kuondoa kutoka ndani yake kila tamaa ya kidunia na halafu akaujaza kwa upendo na uelewa kama mtu anavyofanya Kwa glasi hii ya maji."

Wazo hili lilipita akilini mwake upesi sana, na yeye hakusema chochote kwa mtu yeyote, lakini punde tu lilitokea jambo ambalo lilimfanya atambue kuwa 'Abdu'l-Bahá alikuwa anajua kile alichokuwa anafikiria. Alipokuwa katikati ya mazungumzo Yake, Yeye alisita kidogo kwa ajili ya kumwita mhudumu na alimwambia maneno machache kwa sauti ndogo, mhudumu alikwenda hadi mezani alipokuwa amekaa yule mwanamke, alichukua glasi yake, alikwenda kumwaga maji, na aliirudisha mezani mbele yake.

Baadaye kidogo, 'Abdu'l-Bahá, wakati anaendelea kuongea, alichukua jagi la maji kutoka mezani, na kwa njia ya kawaida kabisa, alijaza glasi ya huyo mwanamke. Hakuna aliyeona kilichotokea. Lakini mwanamke alijua kwamba 'Abdu'l-Bahá alikuwa anajibu shauku ya moyo. Yeye alijawa na shangwe. Sasa yeye alijua kwamba mioyo na akili vilikuwa kama vitabu wazi kwa 'Abdu'l-Bahá, Ambaye alivisoma kwa upendo mkubwa na wema.

E. Mchezo: "Kugawana"

Kwa shughuli inayofuata, weka gurudumu la gari juu ya udongo na halafu waambie watoto wasimame ndani yake kuona wangapi wataweza kuenea humo kwa wakati mmoja. Kama hakuna gurudumu, unaweza kutumia mkeka au taulo, au kitu chochote, juu ya udongo au sakafu, badala yake. Kitu chochote utakochagua, sharti kiwe kidogo ili kufanya mchezo uwape changamoto kwa watoto watakao kuwa darasani.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 1

Baada ya mchezo, unaweza kuwakusanya watoto pamoja na kuwapa kila mmoja nakala moja ya Mchoro wa 1 kwa ajili ya kupaka rangi, ukieleza kuwa teuzi ambalo wao wamelikariri lipo chini mwisho wa ukurasa na kuwaambia maneno machache ambayo umeyaandaa tangu mwanzo kuhusu jinsi mfano unavyohusu dhima ya somo.

G. Sala za kufunga

Kufunga darasa, watoto wawili au watatu wanaweza kuombwa kughanni sala mmoja wao wanayoifahamu au teuzi ambalo wao wamejifunza kusema kutoka kichwani. Wewe halafu unaweza kusema sala ya mwisho.

SOMO LA 2

A. Kusoma na kukariri sala

Inapendekezwa kuwa ufungue darasa hili na madarasa mawili yanayofuata kwa sala ambayo wewe uliisoma mwanzoni mwa Somo la 1. Halafu unaweza kuwaomba watoto wachache ambao umewateua mapema, kila mmoja aseme sala anayoifahamu. Baadaye, wasaidie wanafunzi wako kuendelea kukariri sala iliyotambulishwa katika somo lililotangulia.

B. Nyimbo

Kwa shughuli inayofuata, watoto wanaweza kuimba nyimbo mbili — moja kutoka somo lililotangulia na hii mpya hapo chini kuhusu haki, ambayo ni dhima ya somo.

Njia Bora

D

Haki ni Njia Bora

A

D

Haki huleta siku Angavu

G

D

Mwangaza kwa wale wenye kuhitaji

A

D

Iking'aa kupitia matendo mema

D

A

D

Oh, haki ndio njia

(Unaendelea ukurasa unaofuata)

D
Sisi tunajua “Abdu’l-Bahá angegawana

A D
Akionesha upendo na akionesha kujali

G D
Yeye aliridhika na kidogo

A D
Ili awalettee wengine furaha

D A D
Yeye aliridhika na kidogo

D
Ili tuwe wenye haki, inabidi tutoe

A D
Gawana upendo wetu na bashasha ya kuishi

G D
Kugawana baraka sisi tunazopokea

A D
Ulimwengu mzuri zaidi sisi tutaupata

D A D
Oh, haki ndio njia

(rudia beti la kwanza, imba mstari wa mwisho mara mbili)

C. Kukariri mateuzi

Baada ya nyimbo mbili, utawahamasisha watoto kukariri teuzi moja kutoka Maandiko ya Bahá’u’lláh. Hapa yapo baadhi maoni kwa ajili yako kuwasilisha dhima ya somo na teuzi lililopendekezwa:

Mungu hupenda haki. Kama ipo haki, kila mmoja anafurahia vitu vizuri vya maisha. Kila mtoto anaweza kwenda shule, kila familia ina makaazi mazuri, na wale ambao wanacho zaidi, wanatoa kwa furaha fadhila wao walioipokea kutoka kwa Mungu kwa ajili ya kuwasaidia wengine. Mungu anatumfurahia pale tunapotendeanza bila upendeleo na kwa haki. Kama tukimuona mtu anaonewa, lazima tumtete na kumsaidia. Tusichukue kutoka kwa marafiki wetu au majirani kile ambacho ni chao. Kama kuna kitu fulani cha kugawana, lazima tuhakikishe kuwa hakuna anayeachwa na kwamba kila mtu anapokea sehemu yake ya haki. Ili kutusaidia kuwa wenye haki, hebu tukariri teuzi hili la Bahá’u’lláh:

“Kanyageni njia ya haki, kwakuwa hii, kwa uhakika, ndiyo njia iliyonyooka.”¹⁰⁰

Itakuwa muhimu kuhakikisha kuwa watoto wanakuwa na uelewa wa msingi wa teuzi lililopo hapo juu kabla ya wao kuanza kulikariri. Sentensi chache zimetolewa hapo chini kwa ajili ya kukusaidia kueleza maana wa maneno yanayoweza kuwa mapya kwao.

Kanyaga

1. Majani mengi yameanguka kutoka kwenye miti msituni, yakifunika njia. Fumiko hutembea kupitia msituni. Yeye anakanyaga njia iliyo funikwa kwa majani.
2. Pedro anapenda kuwasaidia marafiki zake wote kucheza pamoja kwa furaha. Pedro na marafiki zake wana umoja. Pedro anakanyaga njia ya umoja.

Njia

1. Luis ana punda. Yeye alimpeleka kondeni kuchunga na alimwacha huko peke yake. Punda alifuata njia yake ya kurudi nyumbani peke yake.
2. Zipo njia mbili za kwenda shule. Millie daima anapenda kutumia njia inayopitia karibu na nyumba ya Bibi yake.

Haki

1. Carlos alipewa rangi azigawe darasani. Zilikuwepo rangi kumi na watoto watano. Carlos aliwapa rangi mbili kila mtoto. Carlos alitenda kwa haki wakati wa kugawa rangi.
2. Anna ana maji mengi kisimani uani kwake, lakini wakati mwingine kisima cha jirani yake hukauka. Anna kamwe haruhusu jirani yake kupata taabu, na humkaribisha kuchukua maji. Anna anapenda haki.

D. Hadithi

Watoto wakisha jifunza kughanni teuzi kutoka kichwani, unaweza kuwasimulia hadithi iliyopo hapo chini kuhusu ‘Abdu’l-Bahá ambayo inaonesha jinsi alivyokuwa mwenye haki.

Siku moja ‘Abdu’l-Bahá alitaka kwenda kutoka ‘Akká hadi Haifa. Alikwenda kuchukua nafasi ya kukaa katika gari la farasi la kawaida ambalo lilikuwa limejaa watu. Mwendeshaji alishangazwa na lazima atakuwa amejuliza kwa nini ‘Abdu’l-Bahá alikuwa mwangalifu sana wa kutumia pesa na kusafiri katika gari la bei nafuu. “Kwa hakika, Mheshimiwa ungependelea kusafiri katika gari la farasi la faragha,” yeye alisema kwa msisimko. “Hapana,” Bwana alijibu, na Yeye alisafiri katika gari la kawaida njia nzima hadi Haifa. Alipotelemka kutoka kwenye gari ndani ya Haifa, mwanamke mmoja muuza samaki aliyekuwa ana tatizo kubwa alimwendea na kuomba msaada Wake. Mchana kutwa alikuwa hajafanikiwa kuvua chochote na sasa alipaswa kurudi nyumbani kwa watoto wake wenye njaa. ‘Abdu’l-Bahá alimpa kiasi kikubwa cha fedha, akamgeukia yule mwendeshaji na kusema, “Kwa nini mimi nisafiri katika starehe wakati watu wengi wana kufa kwa njaa?”

E. Mchezo: “Kiu Kinachounguzi”

Baada ya kipindi cha masimulizi ya hadithi, watoto watakuwa na shauku ya kucheza mchezo. Funga vijiti kwenye viwiko vya mikono yao ili wasiweze kukunja viwiko vyao, na halafu waambie wadhani kuwa wanatembea pamoja jangwani na wote wana kiu sana. Pale

wanakuta maji katika vikombe ambavyo umeviandaa kwa ajili yao, wao lazima watafute njia ya kuyanywa. Watagunsala kuwa njia pekee ya kufanya hivyo ni kusaidiana kati yao, wakati wanakuwa waangalifu wasiloweshe nguo zao.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 2

Kwa ajili ya shughuli inayofuata, mpe kila mtoto nakala moja ya Mchoro wa 2 kwa ajili ya kupaka rangi. Wewe unapaswa kuwakumbusha watoto kwamba dondoo ambayo wao wameikariri ipo hapo chini ya ukurasa na wanapaswa kujiandaa kusema maneno machache kuhusu jinsi mfano huo unavyohusu mada ya somo.

G. Sala za kufunga

Watoto wakishamaliza kuchora kwa rangi, unaweza kuwaalika wachache miongoni mwao kusema sala au teuzi ambalo wao wamelikariri katika somo hili au lile lililotangulia. Wewe halafu unaweza kusema sala ya kufunga.

SOMO LA 3

A. Kusoma na kukariri sala

Kufungua darasa, ghanni sala moja kutoka akilini na waombe watoto wachache walioteuliwa mapema, kila mmoja kusema moja vilevile. Wewe halafu unaweza kutumia muda kidogo pamoja na wanafunzi wako kupitia sala ambayo wao walianza kujifunza katika Somo la 1.

B. Nyimbo

Anza shughuli inayofuata kwa kuwaambia watoto waimbe nyimbo mbili ambazo wao wamejifunza katika masomo yaliyotangulia. Halafu wafundishe wimbo mmoja uliopo hapo chini, ambao unahusu dhima ya somo, upendo.

Upendo, Upendo, Upendo

C F
Upendo, upendo, upendo, upendo

G C
Wapende watu wenzako

C F
Upendo, upendo, upendo

D7 G
Ndivyo ulimwengu ulivyoanza

C F
Mungu alipenda muumbo

(Unaendelea ukurasa unaofuata)

C G
Hivyo alikuumba wewe kum

C F
Penda, Penda, Penda Yeye

G C
Na wanadamu wote

Penda, Penda, Penda
Wema wa milele
Penda, Penda, Penda
Mbegu ya undugu
Penda muumbo wote
Kwa sababau Yeye alikuumbwa wewe, kum
Penda, Penda, Penda Yeye
Na wanadamu wote

Upende viumbe wa Mungu
Wakiwa karibu ama mbali
Muone kila mtu
Kama nyota ing'aayo
Upende muumbo wote
Kwa sababau Yeye alikuumbwa wewe, kum
Penda, Penda, Penda Yeye
Na wanadamu wote

C. Kukariri mateuzi

Kuwasilisha teuzi kwa ajili ya kukariri, unaweza kushiriki pamoja na wanafunzi wako maoni yafuatayo yanayohusu dhima ya somo:

Upendo wa Mungu unang'aa juu ya jamii yote ya binadamu kama mionzi ya jua. Mionzi ya jua inaanguka juu ya majangwa makavu na bustani za kijani vilevile. Kupitia joto lake, mbegu iliyopandwa katika udongo wenye rutuba inakua na kuzaa matunda yenye thamani. Ndivyo sisi tunapaswa kupanda katika udongo safi wa mioyo yetu mbegu ya upendo wa Mungu, ambayo itakua na kuchanua chini ya joto la uangalizi Wake wenye upendo. Ndipo upendo wetu utaenea kote, na tutamwonesha upendo kila mtu, hata yule ambaye wakati mwingine siyo mwema kwetu. Ili kutusaidia kuipenda jamii ya binadamu, hebu tukariri teuzi hili la Bahá'u'lláh:

“Ewe Rafiki! Katika bustani ya moyo wako usipande chochote ila waridi la upendo . . .”¹⁰¹

Katika teuzi hili neno ambalo linaweza tu kuhitaji maelezo ni “bure”, ambalo humaanisha “hakuna kitu”.

1. Dineo hupenda kuimba nyimbo kuhusu jua na maua, na haaimbi nyimbo nyingine kuhusu chochote kingine. Dineo haaimbi kuhusu chochote isipokuwa mwangaza wa jua na maua.
2. Ta Jen alikuwa anataka kwenda mtoni, lakini alikuwa hajamaliza kazi zake za nyumbani. Baba yake alimwambia kuwa yeye hawezi kuondoka hadi amemaliza kazi zake. Kwa bahati mbaya Ta Jen alikereka. Bibi yake alimwambia, “Mwanangu, mipango yako yote haitakuwa chochote kama wewe usipomtii baba yako.”

D. Hadithi

Baada ya kipindi cha kukariri, unaweza kuwasimulia wanafunzi wako hadithi ifuatayo:

Katika kipindi ambamo ‘Abdu’l-Bahá alikuwa anaishi katika mji-gereza wa ‘Akká, alikuwepo mtu mmoja ambaye alikuwa akimtendea vibaya mno. Yeye alidhani kuwa ‘Abdu’l-Bahá hakuwa mtu mwema na kwamba Mungu hakujali kama Wabahá’i walitendewa vibaya. Haswa yeye aliamini kuwa alikuwa anaonesha upendo kwa Mungu kwa kuonesha chuki dhidi ya Wabahá’i. Yeye alimchukia ‘Abdu’l-Bahá kwa moyo wake wote. Chuki hiyo ilikuwa kama donda ndani mwake, wakati mwingine ilimwagika nje kama maji yanavyomwagika kutoka mtungi uliovunjika. Msikitini, watu walipokuja kusali mtu huyu alilalamika dhidi ya ‘Abdu’l-Bahá na kusema vitu vibaya kumhusu Yeye. Alipopishana na ‘Abdu’l-Bahá njiani, yeye alifunika uso wake kwa joho lake ili asimuone.

Sasa, mtu huyu alikuwa masikini na hakuwa na chakula cha kutosha wala nguo nzito za kuvaa dhidi ya baridi. Wewe unafikiri ‘Abdu’l-Bahá alifanyaje? Yeye alimwonesha wema mwingi, alimpelekea chakula na mavazi, na alihakikisha kuwa anapata matunzo yote. Kwa mfano, wakati mmoja mtu huyo aliugua sana, ‘Abdu’l-Bahá alimtumia daktari ambaye alimlipa, pia alilipia dawa na chakula, na pia alimpa pesa kidogo. Yeye alipokea zawadi kutoka kwa ‘Abdu’l-Bahá, lakini hakumshukuru. Kwa uhakika, alimpa mkono mmoja daktari ili ampime, na alijifunika uso kwa mkono wa pili ili asilazimike kuuona Wajihhi wa ‘Abdu’l-Bahá. Na hali hiyo iliendelea kwa miaka mingi sana. Na halafu, siku moja moyo wa mtu huyo ulibadilika. Yeye alikwenda nyumbani kwa ‘Abdu’l-Bahá, akamwangukia miguuni na kwa moyo mzito na machozi yakitirirka juu ya sura yake kama mito miwili pacha, alilia na kusema, “Nisamehe Bwana! Kwa kipindi cha miaka ishirini na nne mimi nimekufanyia Wewe uovu. Kwa miaka ishirini na nne Wewe umenionesha wema tu. Sasa ninajua kuwa nimekosea. Tafadhali nisamehe mimi!” Hivyo ndivyo upendo mkubwa wa ‘Abdu’l-Bahá ulivyoshinda chuki.

E. Mchezo: “Daraja”

Kwa shughuli inayofuata, unaweza kutumia fomu, mbao, matofali, au taili kuweka mstari juu ya sakafu. Hili ndilo “daraja”. Wagawe watoto katika makundi mawili na waambie kuwa makundi yote mawili yavuke daraja kwa wakati mmoja, kuelekea ng’ambo ya pili bila kumwachia yeyote kuanguka kutoka darajani. Watoto watagunsala kuwa, ili waweze kufanikiwa, iliwabidi wao wasaidiane kwa kubadilishana na kupishana mtu mmoja mmoja.

Ili uweze kuwasaidia, unaweza kwa upole kuongoza watoto kwenye mahali pao pa kuanzia na kuwasaidia kupitia kila hatua. Badala ya kuwaweka vijana wote juu ya daraja kwa wakati mmoja, unaweza kufanya mazoezi pamoja na wachache wao, wawili kwa wakati. Baada ya kuwaonesha mara kadhaa, idadi ya watoto juu ya daraja inaweza kuongezwa, hadi kila mmoja anashiriki.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 3

Baada ya mchezo, unaweza kumpa kila mtoto nakala moja ya Mchoro wa 3 kupaka rangi kama shughuli ya mwisho. Kumbuka kusema maneno machache kuhusu jinsi mfano huu unavyohusu dhima ya somo.

G. Sala za kufunga

Kufunga darasa, wahamasishe wanafunzi wako kukaa kimya, wakati watoto wawili au watatu wanaghamni sala moja au teuzi ambalo wao wamelikariri. Halafu wewe au mtoto mmoja mnaweza kusoma sala ya kufunga.

SOMO LA 4

A. Kusoma na kukariri sala

Baada ya kufungua ibada, pitia pamoja na wanafunzi wako sala ambazo wamekuwa wakijifunza kukariri katika masomo yaliyotangulia.

B. Nyimbo

Kwa shughuli inayofuata, watoto waimbe nyimbo ambazo wao wamejifunza katika masomo yaliyotangulia, kabla ya kuwafundisha wimbo huu mpya juu ya dhima ya ukweli:

Maneno yenye Ukweli

G D
Kioo kilichofunikwa na vumbi
A D
Hakiwezi kuakisi mwangaza angavu wa Jua
G D
Ndege mwenye mabawa wote yaliyojaa tope
A D D7
Hawezi kuruka

KIBWAGIZO:

G D
Maneno yetu yote yakiwa yenye ukweli

(Unaendelea ukurasa unaofuata)

A D D7
Roho zetu zinaweza kusogea mbele

G D
Msingi wa sifa njema zote za wanadamu

A D
Sisi tunajua ni ukweli

KIBWAGIZO

Jahazi haiwezi kushika upepo
Kama inatumia tanga zilizopasuka
Macho hayaoni njia iliyoko mbele
Kama yamefuni kwa na utando

KIBWAGIZO (*pamoja na kurudia msitari wa mwisho*)

C. Kukariri mateuzi

Inapendekezwa wewe uwasilishe mada ya somo na teuzi kwa ajili ya kukariri kwa namna hii:

Ukweli ni moja ya sifa za kiroho muhimu kabisa kwa ajili ya kila mwanadamu kuwa nayo. Sisi hatupaswi kusema hata uwongo mdogo kabisa, hata kama hakuna atakayegundua. Wakati mwingine watu husema uwongo kwa sababu wanaogopa kusema ukweli. Walakini tunajua kuwa Mungu anaona vitendo vyetu vyote na kwamba hatuwezi kuficha chochote kutoka kwake. Sisi tunapaswa kupenda ukweli. Kama siyo wakweli, itatuwia vigumu kwetu kukuza sifa nyingine, kama haki, upendo, na wema, na ili tuweze kumkaribia Mungu. Hebu tukariri teuzi lifuatalo la ‘Abdu’l-Bahá:

“Ukweli ni msingi wa sifa njema zote za binadamu.”¹⁰²

Hapo chini zipo baadhi ya sentensi kwa ajili ya kukusaidia kueleza maana wa maneno yaliyomo katika teuzi lililopo hapo juu ambalo watoto wanaweza kuyaona magumu.

Ukweli

1. Sanjay alianguka glasi na akaivunja. Mama yake alipomuuliza nini kilichotokea, yeye alimwambia ukweli na hakuongopa. Sanjay alikuwa mkweli.
2. Gita alitumia muda mwingi akicheza jioni moja kana kwamba hakuweza kufanya kazi ya shuleni ya kufanyia nyumbani. Siku iliyofuata wakati wa kukabidhi ulipofika, yeye aliamua kumwambia mwalimu ukweli, japo kuwa yeye alitambua kuwa mwalimu asingefurahi. Gita alitenda kwa ukweli.

Msingi

1. Baba yake Alok alikuwa anajenga nyumba. Kabla ya kuinua kuta, aliweka mawe na saruji chini ya sehemu ambapo kuta zingeinuliwa. Mawe na saruji viliunda msingi wa nyumba. Inasaidia kuiweka nyumba pamoja.
2. Kabla hujajifunza kusoma na kuandika, unapaswa kujua herufi na sauti zao. Kujifunza sauti ya herufi ni msingi kwa ajili ya kujifunza kusoma na kuandika

Sifa njema

1. Aurora ni mwenye upendo, mwenye adabu, na mwema. Kuwa wenye urafiki, adabu, na wema ni baadhi ya sifa njema zake nyingi.
2. Bi. Patel hufundisha watoto kuhusu haki, ukarimu, unyenyekevu, na uaminifu. Hizi ni baadhi ya sifa njema muhimu, kila mtu anapaswa kuwa nazo.

D. Hadithi

Kama shughuli inayofuata, wewe kuwasimulia wanafunzi wako hadithi ifuatayo, ambayo itawasaidia kufikiri kuhusu sifa ya ukweli.

Katika nchi moja ya mbali sana, zamani za kale, aliishi mchungu kondoo mmoja, ambaye wakati baba alifanya kazi mashambani na mama yake alitunza kaya yao, yeye alikuwa na kazi ya kuchunga kondoo wa familia. Siku moja, mvulana huyo alijihisi mchovu sana na aliamua kuwachezea majirani zao. Ghafla yeye akianza kupiga mayowe, “Mbwa mwitu! Mbwa mwitu! Mbwa mwitu anakula kondoo!” Marafiki zake wote walikuja mbio kumsaidia kufukuza mbwa mwitu, lakini wao walipofika pale, walimkuta kijana mchungu kondoo akiwacheka kwa sababu wao walikuwa wameshituka sana na hakuwepo mbwa mwitu popote pale. Marafiki zake waliondoka na kurudi kwenye kazi zao akisema kuwa huyo kijana alikuwa mkorofi sana.

Siku iliyofuatayo, mvulana huyo alirudia ujinga wake. “Mbwa mwitu! Mbwa mwitu! Nisaidieni mimi! Nisaidieni mimi!” Baadhi ya majirani walikuja tena mbio kumsaidia, walimkuta kijana mchungu kondoo, akiwacheka hata safari hii, aliwadanganya kuwa mbwa mwitu alikuwa karibu. Siku ya tatu, wao walijpomsikia mvulana huyo akiita “Mbwa mwitu! Mbwa mwitu! Mbwa mwitu anakula kondoo! Tafadhali njooni mnisaidie!” hakuna aliyekuja; wao walifikiri anafanya mzaha kama siku zote. Kumbesiku hiyo mbwa mwitu alikuja kweli na akamla kondoo! Kijana mchungu kondoo alisikitika sana, lakini yeye alikuwa amejifunza somo zuri. Kama sisi tunasema uwongo, itafika siku ambapo hakuna atakaye tuamini, siyo wazazi wetu, kaka ama dada, au hata marafiki zetu hawatatuamini, hata ikiwa ukweli!

E. Mchezo: “Gusa Simu”

Baada yakusimulia hadithi iliyopo hapo juu, unaweza kucheza mchezo na watoto. Waambie wasimame katika msitari. Wao wote wanatakiwa kutazama kuelekea upande ule ule, pamoja na mtoto wa mwisho akitazama karatasi iliyotundikwa juu ya ukuta ama mti au kama upo, ubao wa darasani. Yeye atahitaji kifaa cha kuandikia. Zaidi ya msitari mmoja unaweza kuandikwa kama watoto ni wengi.

Sasa, kwa kutumia kidole chako, chora kitu juu ya mgongo wa mtoto wa kwanza, ambaye na yeye atachora alichokihisi juu ya mgongo wa mtoto wa pili, na pili juu ya mgongo wa mtoto wa tatu, na kuendelea hadi mchoro unamfikia mtoto wa mwisho ambaye atachora mchoro aliouhisi juu ya karatasi au ubaoni. Sasa utachora kando yake kile ulichochora kwa kidole juu ya mgongo wa mtoto wa kwanza. Mchoro wako unataiwa kuwa rahisi ili watoto wote waweze kuuiga.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 4

Unaweza kugawa kama kawaida nakala ya Mchoro wa 4 kwa ajili ya watoto kupaka rangi kama shughuli inayofuata.

G. Sala za kufunga

Kama siku zote, funga darasa kwa kuwaomba watoto kukaa kimya wakati mateuzi na sala vinasomwa.

SOMO LA 5

A. Kusoma na kukariri sala

Kwa somo hili na masomo matatu yanayofuata, wewe lazima uanze darasa kwa kusoma sala nyingine ambayo wewe unaijua kutoka kichwa ni, na moja inapendekezwa katika Sehemu ya 6 kwa kusudi hili. Watoto wachache wakihajiunga na wewe kusoma sala ya kufungua, wewe unaweza kutambulisha ile iliyopo hapa chini kwa ajili ya wao kukariri. Inategemewa kuwa wote wataweza kujifunza angalau sehemu ya sala hii katika darasa hili na utaweza kughanni kutoka akilini sala nzima hadi kufikia mwisho wa Somo la 8.

“Ee Mungu, uniongoze, unilinde, unifanye taa ing’ aayo na nyota angavu. Wewe u Mwenye nguvu na Mwenye Uwezo.”¹⁰³

B. Nyimbo

Kwa somo hili, kwa kuongezea juu ya ufundishaji wa watoto wimbo uliopo hapa chini, unaweza kuimba pamoja nao nyimbo nyingine chache ambazo wao tayari wanazifahamu.

Chemchemi ya Ukarimu

C
Uwe chemchemi, Uwe chemchemi

C   G
Uwe itu kinachotiririka daima

(Unaendelea ukurasa unaofuata)

F   C

Ni kweli kuwa kama wewe utafanya

Dm7   G7   C

Furaha itakuja kwa ko

F   C

Chunguza moyo wako kila siku

D7   G7

Unacho kitu fulani wewe unachoweza kugawa

Furaha iwe lengo lako
 Gawa moyo wako, na gawa roho yako
 Ni kweli kuwa kama wewe utafanya
 Mungu daima atakuwa pamoja na wewe
 Chunguza moyo wako kila siku
 Unacho kitu fulani wewe unachoweza kugawa

Furaha iwe lengo lako
 Gawa moyo wako, na gawa roho yako
 Ni kweli kuwa kama wewe utafanya
 Mungu daima atakuwa pamoja na wewe

C. Kukariri mateuzi

Maoni yafuatayo yatakusaidia kutambulisha mada ya somo na dondoo watoto watakayoikariri:

Mungu ni mkarimu sana katika uumbaji Wake. Huimiminia mimea mvua na kuwapatia chakula na kuwalisha wanyama wote na binadamu. Hututunza sote. Yeye ametupa zawadi nyingi: macho ya kuona milima, mito na nyota, na uzuri wote utuzunguukao; masikio ya kusikiliza nyimbo tamu, uimbaji wa ndege, ushauri wa wazazi wetu, na Neno la Mungu. Ametupa akili ya kufikiri ambayo pamoja nayo tunaweza kujifunza kuhusu siri za muumbo na, juu ya yote, Ametupa uwezo wa kiroho ambao pamoja tunaweza kumjua na kumpenda Yeye. Vivyo hivyo kama Mungu alivyo mkarimu pamoja nasi, sisi tuwe wakarimu mmoja kwa mwingine. Sisi tutoe kile tulichonacho — chakula chetu, mali zetu, muda wetu, ujuzi wetu — kukabiliana na mahitaji ya wengine. Tugawane upendo wetu, furaha yetu, na vitu vizuri ambavyo tunajifunza nyumbani na shuleni. Ili kuweza kutusaidia katika jitihada zetu za kuwa wakarimu, hebu tukariri teuzi hili la Bahá'u'lláh linalotukumbusha ukarimu wa Mungu:

“Kutoa na kuwa mkarimu ni sifa Zangu; ni heri yake yule ajipambaye kwa njema Zangu.”¹⁰⁴

Mkarimu

1. Ram na Rajish wameweka akiba ya fedha kidogo. Wao wameamua kununua vitabu vichache kwa ajili ya wadogo zao. Ram na Rajish ni wakarimu.

2. Bi. Murphy alitumia asubuhi nzima akioka keki. Kabla ya kuzipeleka mjini kwa ajili ya kuuza, yeye aliwapa majirani keki mbili kubwa. Bi. Murphy ni mkarimu.

Sifa

1. Jiwe ni gumu sana. Ugumu ndio sifa ya mawe.
2. “Mojawapo ya sifa zako ni kwamba wewe ni mchapa kazi mzuri,” mwalimu alimwambia Charlene.

Remba

1. Leo usiku kuna mkutano wa ibada kwenye senta ya jumuiya. Watoto walichuma maua ya kuweka katika chumba cha mikutano. Chumba kimerembwa kwa maua.
2. Li Feng ana tabasamu inayong’aa. Tabasamu huremba sura yake takriban wakati wote.

D. Hadithi

Katika somo hili, utawahadithia watoto hadithi ifuatayo, ambayo itawasaidia kutafakari juu ya dhana ya ukarimu:

Siku moja, ‘Abdu’l-Bahá alikaribishwa na mtu aliyekuwa anasimamia kondoo wa Baba Yake, Bahá’u’lláh, ili ashinde siku hiyo mbugani pamoja na wachunga kondoo. ‘Abdu’l-Bahá alikuwa mtoto mdogo wakati huo, na ilikuwa kabla Bahá’u’lláh na familia hawaja lazimishwa kuacha nchi yao walioipendoa. Bahá’u’lláh alikuwa ana ardhi nyingi milimani na kundi kubwa la kondoo. Kwa idhini ya mama Yake, ‘Abdu’l-Bahá aliwatembelea wachunga kondoo na alipitisha siku nzuri ajabu pamoja nao, wao waliimba na kucheza na waliaanda karamu nzuri. Siku ilipofikia mwisho na ‘Abdu’l-Bahá alikuwa tayari kuondoka, wachunga kondoo wote walikusanyika na kumzunguka Yeye na walitoa hotuba zao za kumuaga. Yule mtu aliyekuwa amemsindikiza ‘Abdu’l-Bahá, alimweleza kuwa ilikuwa desturi kwa wenye kumiliki ardhi na mashamba na makundi ya kondoo kutoa zawadi za kuwaaga. ‘Abdu’l-Bahá alikaa kimya kwa muda kidogo. Yeye hakuwa na chochote cha kuwapa, lakini yule mtu aling’ang’ania kuwa wachunga kondoo walitarajia kupata chochote. Halafu ‘Abdu’l-Bahá alipata wazo: angempa kila mmoja kondoo wachache kutoka kundi la kondoo ambalo wao walikuwa wakilitunza. Bahá’u’lláh alifurahi sana aliposikia kisa cha mawazo yenye ukarimu ya ‘Abdu’l-Bahá kuelekea wachunga kondoo. Yeye kwa utani alisema kuwa ni bora kila mtu amtunze sana ‘Abdu’l-Bahá kwa sababu Yeye siku moja angejigawa Yeye mwenyewe. Kwa hakika, hiki ndicho ‘Abdu’l-Bahá alichokifanya katika maisha Yake yote. Yeye alitoa kila kitu alichokuwa nacho, kila nukta na kila dakika ya maisha Yake, kwa jamii ya binadamu, kwa ajili ya kutuunganisha na kutuletea furaha ya kweli.

E. Mchezo: “Mapacha”

Baada ya kipindi cha kusimulia hadithi, watoto, kama siku zote, watacheza mchezo. Wagawanye wawili wawili, ukijaribu kadiri uwezavyo kuweka pamoja watoto wanaolingana kimo. Waambie wote wasimame wamepeana migongo, na kuchuchumaa chini. Waambie kila

mtoto apitishie mkono ndani ya kiwiko cha mwenzake kwa nyuma, halafu wajaribu kusimama. Wakishafanikiwa kufanya hivyo wawili wawili, wanaweza kujaribu hufanya hivyo watatu watatu, au kundi la watoto wanne wajaribu kusimama.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 5

Kama shughuli ya mwisho, wewe unaweza kuwaawia nakala ya Mchoro wa 5 ili watoto wapake rangi.

G. Sala za kufunga

Darasa linaweza kufungwa katika njia ya kawaida, pamoja na sala moja na teuzi linalosomwa na wewe na watoto wachache.

SOMO LA 6

A. Kusoma na kukariri sala na sala

Baada ya wewe na wanfunzi wachache kusema sala za kufungua, unaweza kuwasaidia watoto kuendelea kujifunza sala iliyotambulishwa katika Somo la 5.

B. Nyimbo

Kama shughuli inayofuata, wafundishe watoto kuimba wimbo ufuatao, ambao unahusu dhima ya somo. Wao pia wanaweza kuimba nyingine chache ambazo wao wanazifurahia zaidi.

Mpendeleo Kaka Yako

C   G/B   Am7   C
Mimi nina kiu, Mimi nina kiu
Dm   G   C   Am7
Lakini kaka yangu, lazima atangulie
F   Em   Dm   C
Kwa hiyo ninampa maji
Dm   G   C
Yatakayo zima kiu chake

KIBWAGIZO:

F   G   C   Am
Ni baraka kumpendelea yako kaka
F   G   C   Am
Hii ni njia ya kuonesha wewe unajali

(Unaendelea ukurasa unaofuata)

F G C Am

Ni baraka kumpendelea yako dada

F G C
Wewe ni tajiri zaidi, kadiri unavyo gawana zaidi

Mimi nina njaa, Mimi nina njaa
Na dada yangu, ananjaa pia
Kwa hiyo ninampa sehemu ya chakula changu
Hilo ndilo jambo la kufanya

KIBWAGIZO

C. Kukariri mateuzi

Katika somo hili, watoto watajifunza kughanni teuzi kutoka Maandiko ya Bahá'u'lláh ambalo linatuasa tusiwe wabinafsi. Wewe unaweza kuwasilisha dhima hii katika njia ifuatayo:

Mungu anatupenda kila mmoja wetu, na Yeye ameumba moyo wa mwanadamu kumjua Yeye na kumpenda Yeye. Mioyo yetu inapokuwa safi, tunaweza kuona dalili za Mungu zikiakisika katika muumbo Wake. Tunauona ukarimu Wake, wema Wake, huruma Yake. Katika upendo wetu kwa Mungu, tunataka kuleta shangwe na furaha kwa wote wanaotuzunguka — wazazi wetu, kaka na dada zetu, marafiki zetu na majirani. Upendo wetu ni mkubwa sana kiasi kwamba kinachotufurahisha zaidi ni kuwaletea furaha watu wengine na kuweka starehe zao kabla ya zetu. Kwa hiyo tunawafikiria binadamu wenzetu kabla ya kujifikiria. Hebu tukariri teuzi lifuatalo ya Bahá'u'lláh:

“Amebarikiwa yule ampendeleaye nduguye kabla yake yeye mwenyewe.”¹⁰⁵

Amebarikiwa

1. Mama yake Amelia alimwomba aende dukani na anunue vitu vitano. Yeye hakuandika orodha, lakini alikumbuka na alinunua vitu vyote, bila kusahau hata kitu kimoja. Amelia amebarikiwa kuwa na kumbukumbu nzuri.
2. Familia ya Victor inasema sala pamoja kila asubuhi katika kaya yao. Kaya ya familia ya Victor imebarikiwa kwa kumkumbuka Mungu.

Pendelea

1. Bibi yake Anoushka hupenda chai zote ya mnanaa na ya ndimu, lakini yeye akiwaambia kuchagua, basi yeye anachagua chai ya mnanaa. Yeye anapendelea chai ya mnanaa.
2. Veasna anaweza kwenda nje na kucheza au anaweza kumsaidia baba yake bustanini. Yeye anaamua kumsaidia baba yake bustanini. Veasna anapendelea kumsaidia baba yake.

D. Hadithi

Hadithi iliyopo hapo chini inaonesha jinsi, kupitia yote maneno Yake na vitendo Vyake, ‘Abdu’l-Bahá anatuonesha njia ya kuwa bila bunafsi.

“Abdu’l-Bahá alipendelea mavazi ya bei nafuu kwa ajili Yake Mwenyewe. Muhimu zaidi kwake ulikuwa ni usafi wa hali ya juu. Yeye alipokuwa na nguo za ziada, daima alizigawa kwa watu wengine. Siku moja Yeye alikuwa anakwenda kumburudisha gavana wa ‘Akká. Mke Wake alifikiri kuwa koti Lake halikuwa zuri kwa ajili ya tukio maalum kama lile. Mapema kabisa yeye alimwendea fundi wa nguo na aliagiza koti moja zuri lishonwe kwa ajili ya ‘Abdu’l-Bahá. Siku ya kwenda kwa gavana ilifika, koti jipya liliwekwa tayari kwa ajili Yake. Lakini ‘Abdu’l-Bahá aliendelea kutafuta koti Lake la zamani. Ingewezekanaje kuwa koti la gharama lililokuwa limeandaliwa pale liwe Lake? Kwa kiasi kile kile cha fedha, angeweza kushonesha makoti matano ya kawaida. “Ndipo, unaona,” Yeye alimwambia mkewe, “Mimi siyo tu nitakuwa na koti jipya, bali nitakuwa na manne ya kuwapa watu wengine!”

E. Mchezo: “Konokono”

Kwa shughuli inayofuata, utawaambia watoto kuwa wao watakwenda kuwa konokono. Kufanikiwa, wao lazima wasimame katika mstari, washikane mikono, na wasiiachilie. Mtu wa kwanza atakuwa katikati, na lazima asimame wima bila kutingishika. Mtoto wa mwisho wa msitari ataanza kuwaongoza kila mmoja katika mstari kuelekea kumzunguka yule wa kati. Kidogo kidogo wataendelea kumzunguka kutengeneza konokono.

Kama njia mbadala ya mchezo ambayo ipo hapo juu, waambie watoto kusimama katika mstari tena na kushikkana mikono. Halafu mwambie mtoto wa mwisho aanze kugeuka katika duara, polepole akizunguka na kuwavuta wengine nyuma yake. Hakikisha kuwa wanakuwa waangalifu hawakanyagani miguu wakati wakati wanafanya hivyo.

Kama muda unaruhusu, watoto wakishaunda konokono, mwambie yule ambaye yupo katikati ainame kidogo na apite chini ya mikono ya mtoto aliye karibu yake na aendeleo kupita chini ya mikono ya wote hadi afike nje ya konokono. Watoto wengine wataendelea kushikana mikono, watamfuata yule aliyetangulia na kupita chini ya mikono ya watoto hadi mwisho wa mstari nje ya konokono tena ni wazi kuwa ili mchezo huu ufanikiwe, lazima uwe na idadi ya kutosha ya watoto darasani.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 6

G. Sala za kufunga

SOMO LA 7

A. Kusoma na kukariri sala

Wewe unaweza kupitia pamoja na watoto sala ambayo wao walianza kukariri katika Somo la 5, baada yako na vijana wachache mkishafungua ibada.

B. Nyimbo (yakiwemo mapitio ya nyimbo zilizotangulia)

Furaha Hutupa Mabawa

D A D G D
Furaha hutupa mabawa ya kuruka, furaha hutupa mabawa

D A D A D
Furaha hutupa mabawa ya kuruka, furaha hutupa mabawa

A D
Katika wakati wa furaha, nguvu zetu hukua katika uwezo

A D
Katika wakati wa furaha, akili zetu za kufikiri zaruka

A D
Katika wakati wa furaha, uelewa wetu ni mwangavu

D A D A D
Furaha hutupa mabawa ya kuruka, furaha hutupa mabawa

Dm A7 Dm A7 Dm
Lakini pale huzuni inapotute mbele a, pale huzuni inapotutembelea

A Dm A Dm
Sisi twadhhoofika, nguvu zetu zaondoka

A Dm A Dm
Umaizi wetu unafifia, mawazo yetu yanapauka

A7
Hata hivyo-o-o

Furaha hutupa mabawa ya kuruka, furaha hutupa mabawa
Furaha hutupa mabawa ya kuruka, furaha hutupa mabawa

Katika wakati wa furaha, nguvu zetu hukuwa katika uwezo
Katika wakati wa furaha, akili zetu za kufikiri zaruka
Katika wakati wa furaha, uelewa wetu ni mwangavu
Furaha hutupa mabawa ya kuruka, furaha hutupa mabawa

C. Kukariri dondoo

Yafuatayo yatakusaidia kuwakilisha teuzi ambalo watoto watalikariri katika somo hili, linaloongelea dhima ya uwepo wa furaha:

‘Abdu’l-Bahá anatuambia kwamba furaha hutupa mabawa, kwamba tukiwa wenye furaha tunakuwa wenye nguvu zaidi, na kwamba tukiwa wenye furaha tunakuwa wepesi zaidi kuelewa. Furaha ni sifa ya moyo wa binadamu. Kwa mioyo iliyojaa furaha, tunaona baraka za Mungu kila mahali kutuzunguka — baraka za wazazi

wenye upendo, baraka za urafiki, na, yaliyopo juu ya yote, baraka za kumjua Yeye na kumpenda Yeye. Lazima tuwe wenye furaha na shangwe katika hali zote na tufanye kila tuwezalo kuwaletea furaha wengine. ‘Abdu’l-Bahá anataka watoto wote wang’ae mithili ya taa angavu zinazomimina mwangaza wa furaha kila mahali. Ili kutusaidia kukumbuka kuwa daima tunapaswa kuwa wenye furaha, hebu tukariri teuzi liifuatalo:

“Ewe Mwana wa Mtu! Shangilia katika furaha ya moyo wako, ili uweze kustahili kukutana Nami na kama kioo kuonesha uzuri Wangu.”¹⁰⁶

Shangilia

1. Ronald anaishi mbali kutoka babu zake. Alipopata habari kuwa angewatembelea wakati wa likizo ya shule, yeye alifurahi sana. Moyo wake ulishangilia.
2. Mouzhgan anawasaidia mama na baba yake kupanda mbegu za matango katika bustani yao. Moyo wake unashangilia pale matango madogo ya kwanza yanapoanza kutokeza.

Stahili

1. Sjona amesoma kwa bidii sana na amepata alama nzuri. Mwalimu amesifu bidii yake na kazi ngumu. Kazi ngumu ya Sjona inastahili sifa ya mwalimu.
2. David daima anawatunza vizuri kaka na dada zake. Wazazi wake wanajua kuwa wao wanaweza kumwamini kumwachia watoto. David anatahili imani ya wazazi wake.

Kuakisi

1. Amari alilisugua jiwe alilopata hadi likang’aa sana na likanza kuakisi mwangaza.
2. Mioyo iliyo safi huakisi sifa za Mungu.

Uzuri

1. Mama yake Ilana hufurahia kuona ndege wakiruka angani, maua yanapochanua, na mawimbi ya bahari kuu yanapopiga ufukwe. Yeye huona uzuri katika mazingira.
2. Wakati mwingine uzuri wa wimbo unagusa mioyo yetu sana hadi tunatokwa na machozi machoni.
3. Wakati wowote Munir anaposema sala, yeye hukumbuka uzuri wa Mungu, upendo, na ukarimu Wake na hekima Yake.

D. Hadithi

Hadithi iliyopo hapo chini itawaonesha watoto jinsi ‘Abdu’l-Bahá alivyoleta furaha kwa mioyo ya wale waliomzunguka Yeye.

Leroy Ioas alikuwa Mbahá’i maarufu kabisa ambaye aliteuliwa na Mlinzi kuwa Mkono wa Hoja ya Mungu mnamo mwaka 1951. Alikuwa akingali kijana mdogo

katika mwaka 1912 Bwana alipotembelea jiji la Chicago. Unaweza kufikiria msisimko wenye furaha ya mtoto huyu wa kiroho kufika mbele ya 'Abdu'l-Bahá? Siku moja, wakati yeye na baba yake walikuwa wakielekea kwenye hoteli alikofikia Bwana, Leroy alipata wazo: aliamua kuwa alitaka kumchukulia 'Abdu'l-Bahá maua machache. Kwa fedha kidogo alizokuwa nazo alifanikiwa kununua shada la maua mazuri meupe ya karnesheni. Lakini alipoikaribia hoteli akawa ameshabadili mawazo yake. Aliamua kuwa hakutaka kutoa chochote cha kidunia kwa Bwana, hata kama ni maua mazuri. Angempa moyo wake. Hicho ndicho kitu muhimu ambacho angekitoa. Kwa hiyo, baba yake Leroy aliwasilisha maua kwa 'Abdu'l-Bahá bila kumwambia yalikutoka.

'Abdu'l-Bahá baadaye aliwahotubia marafiki wote waliokuwa wamekusanyika hapo hotelini kwa ajili ya kukutana Naye. Wakati wa hotuba Yake, Leroy alikaa kimya miguuni kwake na alisikiliza maneno Yake yenye busara na upendo. Baadaye, Bwana alisimama na kuwapa mikono wageni wake, akimpa kila mmoja ua moja ya karnesheni nyeupe kama ishara ya upendo Wake. Leroy sasa alikuwa amesimama nyuma ya Bwana. "Ah! Ninatamani kuwa Angegeuka na kunipa hata mimi ua moja," kijana huyo aliwaza. Pengine, kwa siri moyoni mwake alitaka Bwana ajue nani haswa aliyeyaleta maua hayo mazuri. Lakini moja moja, karnesheni nyeupe zilikuwa zinatolewa kwa watu wengine, na ilionekana kuwa Leroy asingefanikiwa kupata moja. Halafu, ghafla, Bwana aligeuka na kumtazama Leroy Ioas. Uso Wake ulionesha upendo na macho Yake yalijaa wema. Na je, alimpa karnesheni nyeupe? Hapana. 'Abdu'l-Bahá alimpa kitu chenye thamani zaidi. Yeye alikuwa amevaa ua la waridi juu ya koti Lake. Aliliondoa ua hilo na kumpa mvulana huyo. Moyo wa Leroy uliruka kwa furaha. Bwana alijua haswa nani aliyemletea maua ya karnesheni nyeupe.

E. Mchezo: "Kukamata mkia wa Dragoni"

Anza kwa kuwaambia watoto wasimame mstarini, wakiweka viganja vya mikono yao juu ya mabega ya mtoto aliye mbele yao. Mtoto wa kwanza kwenye mstari ni kichwa cha dragoni. Wa mwisho mstarini ni mkia wa dragoni, tayari kabisa kushambulia kulia na kushoto ili kukitoroka kichwa. Hadi itolewe amri ya "nenda", dragoni anapaswa kutulia katika msitari ulionyooka. Kijana mmoja atahesabu "Moja, mbili, tatu, nenda!" ikishatolewa amri "nenda" kichwa kinaanza kuukamata mkia. Mwili mzima ubaki na kichwa bila kuvunja msitari. kichwa kikifanikiwa kuugusa mkia, mtoto aliyeko mbele ataendelea kuwa kichwa lakini mstari ukiachana kabla hajaugusa mkia, hapo kichwa kitakuwa mkia, na mtoto afuataye ndiye atakuwa kichwa. Mchezo huendelea kwa jinsi hii hadi kila mtoto amepata nafasi ya kuwa kichwa na mkia angalau mara moja.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 7

G. Sala za kufunga

SOMO LA 8

A. Kusoma na kukariri sala

Ufungue darasa katika njia ya kawaida kwa kusema sala moja kutoka kichwani na kuwaomba wanafunzi wachache walioteuliwa mapema kufanya hivyo pia. Wewe halafu unaweza kupitia pamoja na watoto sala ambazo wao walikuwa wameanza kujifunza katika Somo la 5.

B. Nyimbo (yakiwemo mapitio ya nyimbo zilizotangulia)

Katika Nykati Zote

KIBWAGIZO:

E A
Sisi nyakati zote lazima tuoneshe

B E A B
Ukweli wetu na uadilifu

E A
Sisi nyakati zote lazima tuoneshe

B E A B
Ukweli wetu na uadilifu (*rudia*)

E A B
Ninapooonga, ninashiriki kutoka ndani kabisa ya moyo wangu

E A B
Ninaacha maneno mema na kweli yawe sanaa yangu

E A B
Ah uadilifu ni hazina iliyoje

A E B E
Ni mchanganyiko mzuri wa uaminifu na utakaso

A E B E A E
Ah uadilifu ni hazina iliyoje

Ninapohudumu, ninatoa kutoka ndani kabisa ya moyo wangu
Ninatakasa mawazo yangu na kusali kabla sijaanza

Hivyo vitendo vyangu vitajenga umoja wa kweli
Ah uadilifu ni hazina iliyoje
Ah uadilifu ni hazina iliyoje

Ninapoomba, ninaomba kutoka ndani kabisa ya moyo wangu
Ninafumba macho yangu na kumfikiria Mungu

(*Unaensdelea ukurasa unaofuata*)

Mimi sifikirii juu ya matamano yangu, Mimi sifikirii juu ya ninachohitaji
Mimi ninafikiri jinsi uadilifu unaweza kungaa kupitia vitendo vyangu
Ah uadilifu ni hazina iliyoje

KIBWAGIZO (*rudia mara mbili*)

C. Kukariri mateuzi

Kuwasilisha teuzi kwa ajili ya kukariri, unaweza kuchota kutoka mawazo yafuatayo yanayohusu dhima ya somo:

Maneno yetu na vitendo vinapoakisi kilichomo mioyoni mwetu, tunaonesha sifa ya uadilifu. Uadilifu hutuhamasisha kuwa wakweli na waaminifu katika shughuli zetu pamoja na wengine. Kwa mfano, pale tunapomba radhi kwa ajili ya kitu fulani tulichofanya na pia tunajua katika mioyo yetu kuwa tutafanya kila jitihada tusirudie makosa yetu, tunakuwa waadilifu. Ni kupitia uadilifu wetu kuwa wengine wanaweza kuona utakaso wa mioyo yetu na kutuamini kabisa. Kutusaidia kukumbuka umuhimu wa sifa hii, tutakariri teuzi lifuatalo la ‘Abdu’l-Bahá:

“Sharti nyakati zote tuoneshe ukweli wetu na uadilifu . . .”¹⁰⁷

Dhihirisha

1. Csaba aliondoa matope kutoka komba la baharini ambalo alikuwa ameliokota ufukweni na alilisugua hadi lilipolainika na kung’aa. Alipomaliza, uzuri wa kweli wa komba ulionekana.
2. Jua lilichomoza na ukungu wa asubuhi uliinuka, uzuri wa milima uka dhihirika.

Uadilifu

1. Wanafunzi wenzake wa darasa la Leo aghalabu walipenda kucheza badala ya kusoma. Leo anawasiwasi kuwa wao wasingefaulu shuleni, kwa hiyo alipendekeza kuwa wao wote wasome pamoja na wajaribu kufikiri njia ambayo wao inaweza kuwasaidia kila moja kujifunza. Wasiwasi wa Leo kwa ajili ya wenzake ulikuwa mwadilifu.
2. Rosa alimwahidi mama yake kuwa angefanya kazi ya shule nyumbani kila siku. Wazazi wake walipokuwa hawapo, Rosa alifanya bidii kumaliza kazi ya shule ya kufanyia nyumbani. Rosa alikuwa mwadilifu katika ahadi yake.

D. Hadithi

Hadithi hii ambayo utawasimulia watoto katika somo hili itawasaidia kufikiri kuhusu maana ya kuwa mwenye sifa ya uadilifu na kuona pale inapokuwa haipo.

Kwa miaka mingi mti ulisimama nyuma ya nyumba iliyomilikiwa na mwaume mmoja na mkewe na watoto wao kadhaa. Kadiri mti ulivyoendelea kukua, matawi yake

yalipanuka na kwenda juu, yakiweka kivuli juu ya sehemu ya nyuma ya familia. Asubuhi moja katika msimu wa baridi, baba alipokuwa anapita chini ya mti alikutana na jirani yake. Wao waliongea kidogo kuhusu masuala ya kijiji chao. Baada ya muda, jirani akiutazama ule mti mkubwa alimwambia mtu, “Unajua, muda umefika kwa ajili yako kuukata huu mti mkubwa. Umesambaa na haupendezi. Itakuwaje kama mojawapo ya matawi lingevunjika na kuangukia paa la nyumba yako — au mbaya zaidi, linaweza kumwangukia mmoja wa watoto wako watapokuwa wanacheza kivulini?” Wale wawili walipoachana, yule mtu aliufikiria ushauri wa jirani yake. Huo mti ulikuwepo hapo tangu zamani sana hata hakumbuki tangu lini, na hakuna madhara yaliyotokana nayo. Ulitoa kivuli kizuri wakati wa kiangazi na uliilinda nyumba kutoka upepo mkali wa msimu wa baridi. Mti ulionekana imara na wenye nguvu. “Hata hivyo, pengine jirani yangu amesema la maana,” Yule mtu alijiambia moyoni. “Mwonekano wakati mwingine hupotosha. Itakuwaje kama mti siyo mathubuti unavyoonekana?” Na kwa hiyo aliamua kuukata.

Ilikuwa kazi ngumu, kwa sababu mti ulikuwa mkubwa sana, kwa uhakika, na ulikuwa na matawi mengi, baadhi yao yalikuwa marefu sana. Mara tu mtu alipomaliza, jirani yake alirudi, alikuwa amesindikizwa na wanawe wawili na mkokoteni. “Naona umeamua kuukata mti,” jirani alisema, huku akitazama lundo kubwa la kuni. “Nadhani utahitaji mtu wa kukuondolea lundo hilo. Pengine tunaweza kuwasaidia. Mimi nimeleta mkokoteni na wanangu wawili, na tutafurahi kukuondolea yote haya kutoka uwanja wako.” Bila kusubiri jibu, vijana wakaanza kupakia kuni ndani ya mkokoteni. Wao walipokuwa wanaondoka zao pamoja na mkokoteni uliojaa, yule mtu alikaa juu ya kisiki cha mti uliolinda nyumba yake kwa kipindi kirefu. Ndipo yeye alipotambua kuwa jirani yake alikuwa hajali kuhusu usalama wa familia yake, bali alikuwa anataka kuni za bure za kuwasha katika msimu wa baridi. Mwonekano, kwa uhakika, wakati mwingine unaweza kuhadaa,” yeye alisema kwa kupiga kite. Ilisikitishaje kuwa familia ilipoteza mti wake mzuri siku hiyo. Lakini cha kusikitisha zaidi — jirani alipoteza rafiki mwaminifu, na fursa ya kushinda furaha njema ya Mungu.

E. Mchezo: “Moto au Baridi”

Anza kwa kumwambia mtoto mmoja aondoke chumbani au kusogea mbali na mahali pa darasa. Baada ya hapo, wengine wafiche kitu kidogo, kwa mfano, penseli au rangi, kisha wamwite yule mtoto aliyeondoka kurudi darasani na aambiwe kutafuta kitu kilichofichwa. Watoto wapige makofi kwa nguvu yule mtoto akisogea karibu na mahali kilipo kile kitu, na kupunguza makofi akisogea mbali. Badala ya kupiga makofi, watoto wanaweza kusema “moto”, “moto zaidi”, na “moto sana” kadiri yule mtoto anavyozidi kukisogelea kile kitu kilichofichwa. Ikiwa yule mtoto atasogea mbali kidogo, watoto waseme, “baridi”, “baridi zaidi”, “baridi ya kuganda”. Watoto wawe na tahadhari ya kutomdanganya rafiki yao anaye tafuta kitu kilichofichwa; au la, yule mtoto ataacha kuwaamini watu wengine, na mchezo utakuwa hauna maana.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 8

G. Sala za kufunga

SOMO LA 9

A. Kusoma na kukariri sala

Kwa kuanza darasa hili na madarasa mengine matatu, chagua sala ya kughanni kutoka kichwani, kama iliyopendekezwa katika Sehemu ya 10. Wanafunzi wachache wanaweza kuungana na wewe wakati wa kusema sala ya kufungua, baada ya hapo unaweza kutambulisha hii iliyopo hapo chini kwa ajili ya kukariri. Sala hii ni ndefu kuliko mbili zilizotangulia ambazo watoto walizikariri, lakini ngumu kwao kuzingatia na wao wote wataweza kuikariri hadi kufika Somo la 12.

“Heri pahali, na nyumba, na mahali, na mji, na moyo, na mlima, na kimbilio, na pango, na bonde, na nchi, na bahari, na kisiwa, na shamba ambapo jina la Mungu limetajwa na sifa Yake kutukuzwa.”¹⁰⁸

B. Nyimbo (yakiwemo mapitio ya nyimbo zilizotangulia)

Uwe Kama Dunia

C G
Tazama dunia
F G C
Ni nyenyekevu mno
C G
Inao utajiri wote wa Mungu kugawa
F G C
Kila kitu tunachohitaji kuishi
C G
Huturuhusu kutembea juu yake kila siku
F G C
Lakini umewahi kusikia ikisema
C G
“Mimi ni tajiri zaidi
F G C
Mkuu zaidi kuliko wewe”

Tazama mti ule
Ni myenyekevu mno

Kadiri matunda yaongezekavyo
Ndivyo huinama zaidi kufikia ardhi
Na hivyo hugawana matunda
Lakini uliwahi kusikia ukisema
“Mimi ni tajiri zaidi
Mkuu kuliko wewe”

(Unaendelea ukurasa unaofuata)

C G
Uwe kama dunia

F G C
Uwe kama mti

C G
Inuka ufikie mbingu ya utukufu

F G C
Juu ya mabawa ya unyenyekevu

C G
Inuka ufikie mbingu ya utukufu

F G C
Juu ya mabawa ya unyenyekevu

C. Kukariri mateuzi

Maoni yaliyopo hapo chini yatakusaidia kutambulisha dhima ya somo hili na teuzi kwa ajili ya kukariri.

Sifa ya kiroho muhimu sana ni unyenyekevu. Wale ambao ni wanyenyekavu mbele ya Mungu hutambua ukuu wa Mungu na muumbo Wake. Wao wanajua kuwa, bila msaada Wake na neema, hakuna kati yetu ambaye angeweza kufanikisha chochote. Yeye ni Mwenyezi, Mwenye Uwezo. Na, kama vile kamwe hatuwezi kuonesha kiburi mbele ya Mungu, tunaendelea kuwa wanyenyekavu mbele ya muumbo Wake wote. Tunakumbuka kuwa dunia na kila mmoja juu yake kiliumbwa na Yeye na kuakisi dalili Zake na sifa. Tunaheshimu mazingira asilia na tunajua katika mioyo yetu kwamba daima kipo kitu fulani ambacho tunaweza kujifunza kutoka wale wanaotuzunguka. Hebu tukariri teuzi lifuatalo:

“Ewe Mwanawa Mtu! Jinyenyekeze mbele Yangu, ili kwa hisani Nipate kukutembelea.”¹⁰⁹

Unyenyekevu

1. Zinab hufanya kazi kwa bidii juu ya kazi yake ya hesabati aliyopewa kufanya nyumbani na daima hufanya vizuri sana. Yeye ni mnyenyekevu na kamwe hajigambi kuhusu mafanikio yake.
2. Watoto ambao ni majirani wa Yong Fu wanashauku ya kujifunza, na yeye ameombwa kuanzisha darasa dogo kwa ajili yao. Hata kama yeye anao uzoefu mdogo na anajihisi kuwa siyo mstahiki, huweka imani yake yote kwa Mungu na hujitahidi kadiri awezavyo. Anaiendea kazi hiyo kwa unyenyekevu.

Kwa neema

1. Familia ya Candace imewaalika majirani wachache nyumbani kwao kwa ajili ya chakula. Wageni walipofika, Candace anawasalimia kwa furaha na kwa neema anawaletea kinywaji baridi.

2. Giovanni alimuona jirani yake mkongwe akihangaika kutembea hadi nyumba pamoja na mkoba wake wa manunuzi. Kwa hiyo yeye kwa neema aliomba ambebee mzigo hadi nyumbani kwake.

D. Hadithi

Unyenyekevu ulikuwa moja ya sifa maarufu za ‘Abdu’l-Bahá. Marafiki walitaka kumpatia vyeo vikubwa, lakini Yeye alipenda kuitwa “‘Abdu’l-Bahá”, jina ambalo maana yake ni “Mtumishi wa Utukufu”. Pia alipenda vitu vya kawaida bila mbwembwe. Siku moja, baadhi ya marafiki Zake tajiri kutoka Magharibi walifanya mpango kabambe wa kumnawisha mikono kabla ya kula chakula. Walimleta kijana aliyevaa nguo rasmi aliyebeba beseni lenye urembo na maji masafi yenye kung’ara, na walikuwa na taulo yenye kupuliziwa manukato ikimngoja Yeye. Bwana alipoliona kundi la marafiki pamoja na mvulana, beseni, na taulo wakielekea Kwake, alitambua kusudi lao. Haraka sana Alitafuta maji hapo jirani, na kunawa mikono Yake, na aliikausha kwa kutumia kitambaa alichokuwa anacho mtunza bustani. Aliwageukia kwa ung’aavu mkubwa wageni Wake, na kuwarudishia ile heshima waliyokuwa wanataka kumpa Yeye, kwa upendo aliwaomba watumie maji kunawia mikono yao na akawapa taulo yenye manukato!

E. Mchezo: “Wakati mwingine Sisi Ni warefu”

Mfungue macho mtoto mmoja na wapange wenzake katika duara kumzuka yeye. Kwa pamoja waseme:

“Sisi ni warefu sana.” (Wasimame juu ya vidole vya miguu na kujinyoosha kadiri wawezavyo.)

“Sisi ni wafupi sana.” (Wachuchumae na kujifanya wafupi kadiri wawezavyo.)

“Wakati mwingine sisi ni warefu.” (Wainuke na kujinyoosha tena.)

“Wakati mwingine sisi ni wafupi.” (Wachuchumae tena.)

Halafu uwaashirie watoto, ama wajinyooshe au wachuchumae, na waseme pamoja:

“Haya kisia tukoje hivi sasa, ni warefu au wafupi!”

Mtoto aliyefungwa macho abahatishie kusema kwa kusikiliza kwa makini sauti zao zinatokea kwenye kimo kipi “kifupi” au “kirefu”. Kila mtoto afungwe macho kwa zamu.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 9

G. Sala za kufunga

SOMO LA 10

A. Kusoma na kukariri sala

Baada ya kufungua kwa sala, watoto wanaweza kuendelea kukariri sala iliyotambulishwa katika somo lililopita.

B. Nyimbo (yakiwemo mapitio ya nyimbo zilizotangulia)

Nakushukuru na Kukusifu Bwana

C Am Em
Nakushukuru na kukusifu Bwana
F G
Kwa taji ya rehema
C Am
Uliyoweka juu yakichwa changu
F C
Daima itameremeta
G7 Am
Kadiri nitavyo kushukuru zaidi
Dm G7 C
Ninakushukuru na kukusifu Bwana

Nakushukuru na kukusifu Bwana kwa
Upendo na ujuzi
Ulioweka katika moyo wangu
Vitakua zaidi na zaidi kadiri nitakavyo
Kushukuru zaidi ninakushukuru na
Kukusifu Bwana nakushukuru na

Kukusifu Bwana
Kwa mwangaza wa ukweli
Unaoangaza macho yangu nitatazama
Fadhila zako zikimiminika kadiri nitavyo
Kushukuru zaidi ninakushukuru na
Kukusifu Bwana
Nakushukuru na kukusifu Bwana

C. Kukariri mateuzi

Teuzi ya kukariri, inaweza kutambulishwa kwa wanafunzi wako katika njia ifuatayo:

Pale tunapokea hata zawadi ndogo kabisa, tunamshukuru huyo mtu aliyetupa zawadi. Tunapaswa kumshukuru zaidi Mungu kwa ajili ya zawadi Zake nyingi na fadhila — macho yanayojali ya kutuangualia, mioyo ya kutupenda, na yote

aliyoyaumba ili tuweze kukua na kuendelea. ‘Abdu’l-Bahá anatuambia kwamba tunapaswa kumshukuru Mungu kwa fadhila nyingi ambazo Yeye ametupa na kwa ajili ya kujaza mioyo yetu kwa upendo Wake. Lazima tumshukuru Mungu wakati wote, hata katika nyakati za matatizo. Kumshukuru Mungu hutuwezesha kupokea zaidi na zaidi fadhila Zake zisizokuwa na mwisho. Hebu tukariri teuzi lifuatalo:

“Uwe mwenye furaha na uwe mwenye kutoa shukrani kwa Mungu, ili kwamba utoaji shukrani wako uweze kupelekea kwenye ongezeko la fadhila.”¹¹⁰

Amka

1. Salma alifurahi kumuona bibi yake akiamka na kutembea kidogo baada ya kuugua kwa kipindi kirefu.
2. Watoto huamka mapema kila asubuhi kusema sala na sala.

Pelekea

1. Nadia daima ni msafi. Anafahamu kwamba usafi ni muhimu kwa ukuaji wa kiroho. Usafi hupelekea kwenye hali ya kiroho.
2. Familia ya Seff mara kwa mara huongelea kuhusu masuala muhimu ya familia. Kwa kuwa wanashauriana pamoja, wao wanaishi katika upatano. Ushauriano hupelekea kwenye upatano.

Ongeza

1. Mwaka jana, shule ya Maria ilikiwa na walimu watano tu. Mwaka huu ina walimu wanane. Idadi ya walimu hapo shuleni imeongezwa na walimu watatu.
2. Shayan ni mvulana mwenye furaha, na furaha yake huendelea kukua wakati wowote yeye anapoweza kuwasaidia watu wengine. Furaha yake inaongezeka pale anapowatumikia wengine.

D. Hadithi

Siku moja, mwanamke mmoja tajiri alikuja kutoka mbali sana kumuona ‘Abdu’l-Bahá katika Nchi Takatifu kwa maelezo mengi, yeye alianza kumsimulia ‘Abdu’l-Bahá taaba zake ndogo, moja baada ya nyingine. ‘Abdu’l-Bahá alimsikiliza kwa subira na wema kwa muda mrefu kidogo, hatimaye miadi mingine ilifanya Aondoke. Kabla ya kumuacha mgeni Wake, walakini, yeye alimwashiria mwanaume mmoja aliyekuwa anapita nje ya dirisha. “Nitamleta mtu huyo aongee pamoja na wewe.” Yeye alisema.”Jina Lake ni Mirzá Haydar-‘Alí. Yeye anatembea duniani lakini anaishi mbinguni,” ‘Abdu’l-Bahá alieleza. “Yeye ana matatizo mengi na atakwambia wewe kila kitu.”

Mirzá Haydar-‘Alí alikuwa amepata matatizo mengi kwa hakika. Alikuwa kutoka Uajemi, ambako Wabahá’i walikuwa wakitendewa bila haki na kwa ukatili mkubwa sana. Baadhi walikamatwa na walifungwa bila hatia; wengine walipigwa na watu waliojaa chuki na hasira. Moyo wako utasikitishwa sana kusikia kuhusu yote yaliyompata Mirzá Haydar-‘Alí maishani mwake.

Sasa, ‘Abdu’l-Bahá alikwenda kumwita Mirzá Haydar-‘Ali na kumleta kukutana na mgeni Wake. Baada ya kumtambulisha kwa huyo mwanamke, ‘Abdu’l-Bahá aliondoka. Mara moja Mirzá Haydar-‘Ali alianza kuongea naye kwa furaha nyingi na unyenyekevu juu ya wakati mzuri wa ajabu tunamoishi na kuhusu baraka zote za Mungu zitakazo kuja. Yule mgeni alimsikiliza kwa kitambo kidogo, halafu, alikosa subira na akamkatisha akisema, “Lakini ‘Abdu’l-Bahá alisema wewe ungeniambia kuhusu matatizo yako.” Mirzá Haydar-‘Ali alimtaazama kwa mshangao. “Matatizo?” yeye alijibu. “Mbona mama, mimi kamwe sijawahi kuwa na matatizo. Mimi sijui matatizo ni nini.” Kwa uhakika, ‘Abdu’l-Bahá alijua kwamba, japo kuwa Mirzá Haydar-‘Ali alipata majaribu mengi makubwa, hayakugusa furaha yake, na aliona baraka zake ambazo Mungu alimpa maishani na alikuwa mwenye shukrani.

E. Mchezo: “Msukumo wa Haraka”

Waombe wanafunzi kufanya mduara kwa kukamatana mikono. Kwanza, wasaidia kusogeza mikono yao ya kushoto na halafu mikono yao ya kulia. Baada ya hapo, waelezee kuwa wanakwenda kupeleka ishara ya “msukumo” kupitia kundi. Mtoto mmoja atianza kwa kubonyeza haraka haraka mkono wa mtoto aliye kando yake, ambaye pia hupeleka ishara kwa mtoto mwingine, na vivyo hivyo, hadi irudi kwa mtoto wa kwanza. Watoto wapimiwe muda na wapewe changamoto ya kufanya haraka haraka. Mara watoto wanapojifunza misingi ya mchezo, unaweza kuwaambia kutuma mapigo kuelekea kinyume na walivyokuwa wakienda mwanzoni au kuongeza idadi ya mabonyezo ya kila pigo.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 10

G. Sala za kufunga

SOMO LA 11

A. Kusoma na kukariri sala

Fungua darasa katika njia ya kawaida kwa kusoma sala moja kutoka kichwani na kuwakaribisha wanafunzi kusema sala moja. Wewe halafu unaweza kuwasaidia watoto kuendelea kukariri sala ambazo wao walianza kujifunza katika Somo la 9.

B. Nyimbo (yakiwemo mapitio ya nyimbo zilizotangulia)

Kutafuta Yaliyo Mazuri

C

Mimi nina ubora kama lengo langu

F7

Lakini bado njia ni ndefu

(Unaendelea ukurasa unaofuata)

C

Name ninajua utaniasaidia s katika njia yangu

G7   C

Ninapoona uziri katika kila siku

F7

Kwa hiyo nikiona kipo kitu fulani unachokosea

C

Sitaimba juu yake katika wimbo huu

G7

Sitaongea juu yake pamoja na marafiki zangu

F7   C

Sitaifikiri juu yake tena

KIBWAGIZO:

F7

Nitatafuta wema tu ndani yako

C

Nitatafuta wema tu ndani yako

G7

Mimi ninajua kuwa wewe ungetaka nifanue hivyo

F7   C

Kwa sababu mimi ningependa wwe ufanye hivyo

F7

Na Mungu anatazama uzuri ndani mwangu

C   Am

Mungu anatazama uzuri ndani mwangu

C   G

Na ninapofunika

F7

Juu ya makosa ya wengine

C   G7   C

Ninatumaini Mungu atayafunika makosa yangu pia

‘Abdu’l-Bahá alikuwa mwenye busara sana
Aliuona moyo wako kupitia macho yako
Na alipoona kitu fulani kimekosewa
Yeye alitafuta njia yakukufanya mwenye nguvu
Kwa hiyo kama mimi nikipata kosa ndani yako
Nitajua haswa la kufanya
Sitamwambia yeyote
La, sitajiambia hata mimi mwenyewe.

KIBWAGIZO

C. Kukariri mateuzi

Inapendekezwa kuwa utambulishe dhima ya somo na teuzi kwa ajili ya kukariri kwa kushirikiki pamoja na wanafunzi wako mawazo yafuatayo:

Msamaha ni mojawapo ya sifa za Mungu. ‘Abdu’l-Bahá anatuambia kuwa daima tunapaswa kuwa wasamehevu mmoja kwa mwingine. Tunapaswa kuona kwa macho ya msamaha na tusitazame makosa ya wengine. Kama tutafuata mfano wa ‘Abdu’l-Bahá, tutaonesha usamehevu siyo tu kwa marafiki zetu, pale wanapokosea, lakini wale pia wasio wema kwetu. Kutusaidia katika jitihada zetu za kuwa wasamehevu, hebu tukariri teuzi lifuatalo:

“... acha pambo lako liwe msamaha na rehema na kile kinacho furahisha moyo ya wapendwa wa Mungu.”¹¹¹

Huruma

1. Mvua iliendelea kunyesha kwa siku hadi siku. Hata kijiji kilipofurika, mvua haikusimama. Mvua haikuwa na huruma.
2. Tunapo sali kwa Mungu, Yeye hutusamehe makosa yetu. Yeye anatumurumia.

Furaha

1. Ursula hajisikii vizuri. Rafiki yake Elsie alimletea maua na anakaa pamoja naye kwa muda mrefu akimsimulia hadithi na akiongea naye. Ziara ya Elsie imemsaidia ajisikie vizuri Ursula. Ziara yake iliufurahisha moyo wa Ursula.
2. Bi. Sanchez alipokea barua ndefu kutoka kwa mume wake ambaye alikwenda kufanya kazi katika mji jirani. Barua ilileta habari nzuri kwamba yeye hivi karibuni angerudi nyumbani. Habari hizi zilimfurahisha sana.

Wapendelewa

1. Mwalimu aliwapenda wanafunzi wake wote na alikuwa makini na kila mmoja wao. Yeye aliwapendelea wote.
2. James alipenda masomo yote shuleni, lakini alifanya vizuri zaidi katika sayansi. Sayansi ni somo alilolipenda kuliko yote.

D. Hadithi

Katika siku ambapo Bwana aliishi katika mji wa ‘Akká, alikuwepo gavana ambaye, mara kwa mara alijaribu kuwaumiza Wabahá’i. Safari moja alipanga njama ya kuharibu njia zao za kupata riziki: aliwaamuru maaskari wake wafunge maduka ya Wabahá’i na kumpelekea funguo. Lakini ‘Abdu’l-Bahá alipata fununu ya mpango wa gavana na aliwashauri marafiki wasifungue maduka yao siku inayofuata. Yeye aliwaambia wasubiri na kuona kile ambacho Mungu angeamuru.

Fikiria mshangao wa gavana pale aliposikia kutoka kwa maaskari wake kuwa wasingeweza kumletea funguo kwa sababu maduka hayakuwa wazi. Lakini kabla yeye hajafikiria la kufanya, kitu kisichotarajiwa kilitokea. Ilifika simu kutoka wakubwa wake ikimtaarifu kuwa alikuwa amefukwa kazini kutoka nafasi yake ya ugavana wa mji. Na hivyo maduka ya Wabahá'i yaliokolewa.

Gavana aliyefukuzwa alipewa amri ya kuondoka mara moja kutoka 'Akká na kwenda kwenye mji mwingine unaoitwa Damascus. Hakujua la kufanya. Yeye aliambiwa kuondoka upesi na peke yake. Familia yake ingefanyaje? Nani angemsaidia mtu aliye poteza upendeleo wa serikali? Bwana alisikia habari hizi na alikwenda kumuona. Yeye alimminia huyo mtu asiye na furaha wema mwingi, kana kwamba alikuwa hajawahi kuwa adui wa Imani. Hata mara moja hakutaja makosa yake yaliyopita. Badala yake, Yeye alijitolea kumsaidia kwa njia yoyote iliyowezekana. Gavana aliyefukuzwa alikuwa na wasiwasi wa kumwacha nyuma mke wake na watoto. 'Abdu'l-Bahá alimwahakikishia kuwa Yeye angheshughulikia kila kitu. Baadaye Yeye alifanya mipango ya safari yenye starehe alimtafuta mtu wa kuwasindikiza mke na watoto na kulipia gharama zote na aliipeleka familia kuelekea Damascus.

Gavana aliyefukuzwa alipo unganishwa pamoja na familia yake, alishangilia. Kwa moyo uliojaa shukrani, yeye alimgeukia mtu aliyekuwa amesafiri pamoja na familia yake kuhusu gharama za safari. Yule mtu alimweleza kuwa kila kitu kilikuwa kimeshalipwa na 'Abdu'l-Bahá. Halafu Gavana aliyefukuzwa alimpa zawadi kwa ajili ya wema wake na bidii wakati wa safari. Lakini yeye alikataa kuipokea; yeye alisema kuwa alikuwa anamtii 'Abdu'l-Bahá na hakutaka kupokea chochote kwa ajili ya huduma alizotoa. Gavana aliyefukuzwa halafu alimwambia yule mtu awe mgeni wake kwa usiku huo. Hata hivyo, alikuwa mwenye shauku ya kuondoka na kufuata maagizo ya Bwana, ambaye alimwambia arudi mara moja 'Akká bila kuchelewa. Gavana aliyefukuzwa alimuomba mtu yule asubiri kidogo angalau amwandikie barua 'Abdu'l-Bahá. Hili alikubali kufanya na aliporudi 'Akká aliwasilisha barua kwa Bwana. Barua ilsema hivi: "Ewe 'Abdu'l-Bahá, ninakuomba unisamehe, mimi sikuelewa. Nilikuwa sijui nimekufanyia uovu mkubwa. Wewe umenizawadia wema mkubwa."

E. Mchezo: "Watu kwa Watu"

Waambie watoto kutembea hapa na pale bila mpangilio, wakati wanapiga makofi na kusema "watu kwa watu". Wewe utoapo agizo "mgongo kwa mgongo", wao wanapaswa kusimama, na kila mmoja ampe mgongo mwenzake. Itolewapo ishara, wao waanze kusogea hapa na pale tena, wakipiga makofi na kusema "watu kwa watu". Wewe utoapo amri "uso kwa uso", wao wanapaswa kusimama, na kila mmoja amuangalie mwenzake, huko ameinamisha kichwa. Mchezo huendelea kwa njia hii, pamoja na amri hizi zikirudiwa mara nyingi. Maagizo mengine kama "goti kwa goti" na "kiwiko kwa kiwiko" yanaweza kujumuishwa.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 11

G. Sala za kufunga

SOMO LA 12

A. Kusoma na kukariri sala

Kama siku zote, darasa lazima lianze kwa sala moja ya kufungua. Halafu unaweza kupitia pamoja na watoto sala ambazo wamekuwa wakijifunza katika masomo matatu. Lazima uhakikishe kuwa wao wote wanaisema vyema, kwa kuwa utatambulisha sala mpya kwa ajili ya kukariri katika Somo la 13.

B. Nyimbo (yakiwemo mapitio ya nyimbo zilizotangulia)

Angavu Kuliko Jua

C G D G
Ukweli ni mwangavu zaidi kuliko mwangaza wa jua

C G D G
Ukweli ni mwangavu zaidi kuliko mwangaza wa jua

C G D G
Kwa ukweli, Enyi watu, Rembeni ndimi zenu

C G D G
Kwa ukweli, Enyi watu, Rembeni ndimi zenu

Uaminifu huremba roho ya kila mmoja
Uaminifu huremba roho ya kila mmoja
Uaminifu ni mwangavu zaidi kuliko mwangaza wa jua
Uaminifu ni mwangavu zaidi kuliko mwangaza wa jua

C. Kukariri mateuzi

Hapo chini yapo maoni machache ambayo unaweza kushiriki pamoja na wanafunzi wako kuwasilisha dhima ya somo, ambayo ni uaminifu, na teuzi watakayoikariri.

Bustani zimepambwa kwa maua ya maumbo na rangi tofauti. Katika msimu wa mchipuo, miti ya matunda imepambwa kwa maua yanayonukia. Tunajipamba pamoja kwa mavazi safi na bila madoa. Urembo wote huu huumba uzuri. Walakini, zaidi kuliko zana za kimwili, ni mnururiko wa sifa za kiroho ambao unafanya wanadamu wazuri, ambao huleta furaha kwa mioyo yetu. Mojawapo ya sifa nzuri ambazo zinaweza kupamba maisha yetu ni uaminifu. Tunapojipamba kwa uaminifu, hatuchukui vitu ambavyo ni mali ya watu wengine bila idhini yao, kamwe hatudanganyi au kuwahadaa watu ufanya kitu. Ili kutusaidia kukumbuka sifa ya uaminifu, hebu tukariri teuzi lifuatalo la Baha'u'llah:

“Rembesheni ndimi zenu, Enyi watu, kwa ukweli, na pambeni roho zenu kwa mapambo la uaminifu.”¹¹²

Rembesheni

1. Malit alipanda mawaridi mazuri katika bustani. Mawaridi yameremba bustani.
2. Sunil husema ukweli tu. Maneno yake daima yanarembwa na ukweli.

D. Hadithi

Katika kipindi cha baadaye cha maisha Yake, ‘Abdu’l-Bahá aliweza kusafiri kwenda sehemu nyingi za ulimwengu. Popote alikokwenda alikutana na watu wa kila aina — wapagazi na viongozi, waelimishaji na wanasayansi — na Yeye alijitahidi kufanya kila kitu kumfanya kila mmoja ajihisi yuko nyumbani. Siku moja, huko Misri, Yeye alikuwa amemwalika afisa mmoja mwenye cheo cha juu serikalini kwenye chakula cha mchana. ‘Abdu’l-Bahá aliamua kukodi gari la kuwapeleka mahali hapo, kwa kuwa maafisa walikuwa wamezoea raha kama hizo.

Safari haikuwa ndefu, na punde tu wao walifika mahali pa chakula. Lakini mwendesha gari alipokuja kwa ‘Abdu’l-Bahá kupokea nauli, alidai fedha nyingi zaidi kuliko nauli ya kawaida. ‘Abdu’l-Bahá alijua kwamba mwendesha gari hakuwa mkweli. Yeye alimlipa kiasi sahihi alichotakiwa, halafu akageuka kuondoka.

Alipojaribu kubishana, ‘Abdu’l-Bahá alikuwa imara. Alimwambia yule mtu kuwa, laiti angekuwa mkweli kuhusu nauli, Yeye angemzawadia bakshishi nzuri. Halafu Bwana aliondoka Zake akimwacha mwendesha gari kufikiria juu ya vitendo vyake.

E. Mchezo: “Pembenne, Duara, Pembetatu”

Inadhaniwa kuwa watoto wanajua majina ya angalau maumbo machache, kwa mfano, “pembe nne”, “mduara”, na “pembetatu”. Anza kwa kupitia majina ya maumbo hayo pamoja na watoto, mkihakikisha kuwa wanaweza kubaini kila moja. Halafu inua kadi moja ambayo juu yake umechora mlolongo wa maumbo matatu — kwa mfano, mduara, mduara, mraba — na waambie watazame kwa karibu. Halafu kiweke chini ile kadi na muulize mtoto mmoja kusema mlolongo kwa sauti. Rudia zoezi hili mara nyingi kwa kutumia kadi nyingi ambazo juu yake umechora mitiririko tofauti mapema. Unatakiwa kuwa na baadhi ya kadi zenye maumbo mawili tu, ikiwa mlolongo wa tatu utakuwa mgumu sana kwa watoto kukumbuka, na kadi chache kwenye mlolongo wa nne, tano, ikiwa mlolongo wa tatu utakuwa rahisi sana.

Sasa jaribu mlolongo wa maumbo — ama maumbo mawili, matatu, au manne, kutegemeana na uwezo wa wanafunzi wenu — na muombe mtoto mmoja katika kundi hilo kurudia. Baada ya kufanya hivyo mara nyingi pamoja na kila mtoto, unaweza kuufanya mchezo uwe wenye changamoto zaidi kwa kuwaambia watoto wachore mlolongo unaousema kwa sauti.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 12

G. Sala za kufunga

SOMO LA 13

A. Kusoma na kukariri sala

Katika darasa hili na madarasa matatu yanayofuata, watoto watalenga jitihada zao juu ya kujifunza kughanni sala iliyopo hapo chini kichwani. Wewe unaweza kuitambulisha kwao baada ya kusoma sala ya kufungua kutoka kichwani, kama ile iliyopendekezwa katika Sehemu ya 13, na baada ya wanafunzi wako wachache pia kufanya hivyo.

“Ee Bwana! Panda mche huu mchanga katika bustani ya majaaliwa Yako mengi, umwagilie maji kutoka chemchemi za wema Wako wa upendo na uujalie uote na kuwa mti mzuri kupitia mmiminiko wa upendeleo Wako na neema.

“Wewe ni Muweza na Mwenye Uwezo.”¹¹³

B. Nyimbo (yakiwemo mapitio ya nyimbo zilizotangulia)

Usipendeleee

KIBWAGIZO:

A

Usipendeleee, usipendeleee

E7

A

Na jitahidi kuwafaraji wote

A

Usipendeleee, usipendeleee

E7

A

Na jitahidi kuwafaraji wote

A

E

Sisi tusipopendelea katika shughuli zetu pamoja na wengine

E7

A

Sisi tunaaminiwa na dada na kaka zetu

A7

D

Vitu vinapogawanywa kwa usawa

E

A

Haki itang'aa ili ulimwengu uone

KIBWAGIZO

Wewe unapotoa faraja ya kweli na msaada

Wewe utafuata njia ambayo Bwana ameitanda

Ukiwa mwenye busara na haki katika kile unachosema na kufanya

Wewe utaleta furaha kwa mioyo inayokuzunguka

KIBWAGIZO

C. Kukariri mateuzi

Katika somo hili, watoto watajifunza teuzi linalohusu sifa ya faraja, ambayo unaweza kuiwasilisha hivi:

Mungu ni Mfariji kabisa, Mwenye Rehema zote. Katika nyakati za matatizo, tunageuzia mioyo yetu Kwake na Kumuomba faraja na kutuongezea nguvu. Vivyo hivyo, lazima tuwaoneshe faraja wengine. Kama mtu tunayemjua ana tatizo au ana huzuni, tunapaswa kufanya kila tuwezalo kuwa wenye uelewa na kumsaidia yeye. Lazima tuwe wenye faraja na wema kwa kila mmoja, katika hali zote, kama mti unaotoa matunda kwa ajili ya mmoja na wote, hata kwa wale wanaoutupia mawe. ‘Abdu’l-Bahá alionesha faraja wakati wote, kwa watu wote, ingawa maisha Yake yalikuwa yamejaa majaribu. Ili kutusaidia katika jitihada zetu za kuwa wafariji, hebu tukariri maneno Yake:

“Ufalme wa Mungu umeanzishwa juu ya usawa na haki, na juu ya rehema, huruma, na wema kwa kila roho iliyo hai.”¹¹⁴

Anzishwa

1. Daktari alijali kuhusu afya ya watoto katika kijiji chake, na kwa hiyo alifungua kliniki kwa ajili ya kuwatunza. Kliniki ilianzishwa kutokana na upendo wake kwa watoto.
2. Jenna na Mercedes wamekuwa marafiki kwa muda mrefu sana. Wao daima husoma pamoja na hushiriki pamoja vitu walivyojifunza vinavyowafaa. Urafiki wao ulianzishwa juu ya wema na upendo.

Haki

1. Watu wote katika ufalme walifanya kazi sana kwa ajili ya kupata ufanisi. Mazao yote yalipokusanywa, mfalme aligawanya mazao yote miongoni mwa raia wake, kufuatana na ukubwa wa familia zao. Mfalme aliwatendea haki raia wake.
2. Halmashauri ya mji ilijenga barabara hadi kijiji kilichofuata. Halmashauri iliamua kupitisha barabara hapa na pale mashambani. Kwa njia hii wengi waliweza kafaidi kutokana na barabara na wakulima hawakuteseka. Halmashauri ilionesha hisia ya haki katika uamuzi wake.

Huruma

1. Li Yong alitanabahi kuwa rafiki yake Zahra hakuwa na furaha, kwahiyo alitaka kujua kama angeweza kumsaidia kwa njia yoyote. Zahra alimweleza kuwa mama yake alikuwa anaumwa na alikuwa hospitali. Li Yong alimsikiliza na kumfariji Zahra, alijitolea kwenda naye hadi hospitalini siku iliyofuata. Li Yong alimwonesha Zahra huruma.
2. Siku moja Shiori alikuwa akitembea katika mashamba na alimwona mwanakondoo ambaye mguu wake ulikwama katika uzio. Shiori aliukwamua mguu polepole na kuutibu kwa kuufunga bendeji. Shiori alimwonesha huruma mwanakondoo.

D. Hadithi

‘Abdu’l-Bahá alipokuwa anatembea katika nchi za Magharibi, katika kila mji alioutembelea, watu wengi walikuja kumsikiliza maneno Yake yenye kuhamasisha. Mchana na usiku Alikutana na watu wa kila aina — vijana na wazee, matajiri na maskini, maafisa na raia wa kawaida. Baadhi walikuja kutokana na upendo wao mkubwa kwa Bwana, na wengine walikuja kwa sababu walikuwa wanataka kujua Alichotaka kusema.

Siku moja mwanamke mmoja alifika kwenye nyumba alikuwa amefikia Bwana na alibisha hodi mlangoni. Alikuwa mtu wa kawaida tu ambaye alitamani moyoni mwake kutumia dakika chache pamoja na ‘Abdu’l-Bahá. “Unamiadi ya kumuona Bwana?” mtu aliyefungua mlango alimwuliza. Mwanamke alijibu, hapana. Kwa hiyo basi haingewezekana kwake kumuona ‘Abdu’l-Bahá, kwa sababu alikuwa mkutanoni na watu muhimu sana. Aligeuka kwa masikitiko na kuanza kutembea kushuka ngazi zilizokuwa mbele ya nyumba, huku uchungu wa kukata tamaa umemjaa moyoni! Lakini ghafla tarishi kutoka kwa ‘Abdu’l-Bahá alijitokeza, akamwambia arudi. Bwana alitaka kumwona. Sauti Yake ilisikika ikisema kwa nguvu na mamlaka, “Moyo mmoja umeumizwa. Fanyeni haraka, mleteni kuonana nami!”

E. Mchezo: “Pamoja”

Wagawe watoto katika vikundi vya wawiliwawili, wasimame mmoja kando ya mwenzake. Wafahamishe watoto kuwa kama wanataka kushinda katika mchezo huu, itabidi wajifunze kutembea pamoja. Mguu wa kushoto wa mtoto moja ufungwe kwa kamba kwenye mguu wa kulia wa mwenzake. Waambie watembee kutoka sehemu moja hadi nyingine kama walivyopangiwa. Unaweza kuwawekea changamoto kwa kuweka vikwazo vidogo katika njia yao kama vile mawe au vijitawi. Hakikisha unafanya hivyo kwa usalama. Njia nyingine mbadala ni, badala yakutembea, jozi hizo zinaruka kichura, zinakimbia kama farasi na kadhalika. Waambie kuwa hawachezi kwa ajili ya kushindana, bali kushirikiana.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 13

G. Sala za kufunga

SOMO LA 14

A. Kusoma na kukariri sala

Kama siku zote, wewe na baadhi ya wanafunzi mtaghanni sala ya kufungua darasa. Halafu watoto wanaweza kuendelea kukariri sala zilizowasilishwa katika somo lililootangulia.

B. Nyimbo (yakiwemo mapitio ya nyimbo zilizotangulia)

Juu ya Mabawa ya Kujitenga

KIBWAGIZO:

Siku moja ndege alikuwa anaruka hapo juu angani

Mwenye bashasha tele na kwa kujiamini

Akiruka katika Paradizo hii, nyumba yake

Aliporuka, kumbe njaa ikaaza kumpata

Hivyo akageukia maji na udongo hapa chini

Hapa chini

Alinaswa

Na shauku yake

Na mabawa yake yakapata tope

Mazito sana kuruka

Hakuweza kurudi nyumbani kwake

KIBWAGIZO

Kama yule ndege mimi ni wa mbinguni
Kwa hiyo sitashikilia ardhi hii hapa chini
Sitashikilia mali

Sitashikilia matamano yangu
Mimi sitashikilia chochote ila Mungu

Hivyo nitatembe juu ya miguu ya kujitenga

Nitaruka juu ya mabawa ya kujitenga

Nitajikomboa kutoka matamano yote

Kutoka chochote ila Mungu (*rudia*)

C. Kukariri mateuzi

Watoto watakariri teuzi kuhusu sifa ya kujitenga, ambayo ni dhima ya somo. Wewe unaweza kuwatambulisha dhima katika njia ifuatayo:

Mungu ameumba kila kitu kizuri katika ulimwengu huu ili tuwe wenye furaha — afya nzuri, chaula kitamu, upendo na urafiki, uzuri wa mazingira asili, na uwezo wa akili, ambao unatuwezesha kufanya vumbuzi na kuunda vitu vipya kwa ajili ya kuboresha maisha yetu. Tunapaswa kutumia fadhila zote za Mungu na kumshukuru kwa ajili ya furaha ya uhai. Lakini sharti tuwe waangalifu tusivipende sana vitu vya ulimwengu. Roho yetu lazima iwe huru wakati wote; mithili ya ndege mwenye nguvu, ziruke katika mbingu ya utakatifu. Inasikitishaje kama ndege anabaki chini juu ya udongo, asiweze kuruka kwa sababu ya kuvipenda vitu vinavyomzunguka. Hebu tukariri teuzi lifuatalo:

“Fahamu kwamba pambo lako la kweli linajumuishwa na upendo wa Mungu na kujitenga kwako kutoka wote ila Yeye . . .”¹¹⁵

Kujumuishwa na

1. Vladislav ana soseji, viazi mbatata, na maharage machanga kwa ajili ya chakula cha mchana. Chakula cha mchana kinajumuishwa na soseji, viazi mbatata, na maharage machanga.
2. Sentensi hii ina maneno matano. Inajumuishwa na maneno matano.

Kujitenga

1. Helgi alitaka sana kwenda kuogelea na marafiki zake. Hata hivyo, alibaki nyumbani kwa furaha pamoja na dada yake mdogo ili mama yake aweze kwenda dukani. Helgi alionyesha kujitenga kutoka mipango yake mwenyewe kwa sababu alitaka kuisaidia familia yake.
2. Mwisho wa mwaka wa shule, Anjali alifikiri kuwa ingekuwa vyema angemletea maua mwalimu wake. Dada yake alipendekeza kuwa wao wangeweza kuoka keki badala yake. Anjali alifikiri hilo lilikuwa wazo zuri. Yeye alijitenga kutoka wazo lake mwenyewe.

Isipokuwa

1. Watoto wote walifanya vizuri katika mtihani, isipokuwa yule ambaye hakisoma. Wote isipokuwa mwanafunzi mmoja walifanya vizuri katika mtihani.
2. Mama alitaka kupika chakula maalum kwa ajili ya familia. Halafu yeye alitambua kuwa asingeweza kufanya hivyo kwa kuwa alipungukiwa kitu kimoja. Alikuwa na kila kitu isipokuwa kitu kimoja.

D. Hadithi

Siku moja watu wawili, marafiki wa muda mrefu, walikuwa wanajadili masuala ya kiroho wakati wakinywa chai. Sasa, mmoja kati ya watu hawa alikuwa amekusanya utajiri mkubwa katika maisha yake na alikuwa hana mahitaji yoyote. Yule mwingine alikuwa na mali kidogo. “Mimi ningependa kufanya ziara ya kwenda Nchi Takatifu,” alisema yule wa pili kwa rafiki wake tajiri. Mtu wa kwanza alimjibu bila kusita, “Hili ni wazo zuri ajabu! Nitakwenda pamoja na wewe.” Walirudisha vikombe vya chai mezani na waliinuka mara moja, na kuanza safari kuelekea Nchi Takatifu.

Wao walikuwa wanatembea kwa muda mfupi tu ambapo usiku ulianza kuingia. Yule maskini zaidi alipunguza mwendo na halafu alisimama kabisa akisema, “Rafiki yangu, hebu turudi nyumbani kwetu kupitisha usiku. Itakuwa raha zaidi, na tunaweza kuanza upya kesho asubuhi.” “Lakini kwa nini turudi nyumbani?” Yule mwingine alijibu. “Sisi tuko safarini tunaelekea Nchi Takatifu!” Hata hivyo, rafiki yake hakuridhika. “Nchi Takatifu ni safari ya mbali kwa miguu,” yeye alijaribu tena. “Angalau acha nikamchukue punda wangu, ambaye nisingependa kuwaacha nyuma.”

“Basi,” rafiki tajiri alimwambia yule, mwingine, “pengine wewe hustahili kusindikizwa kwenda katika safari hii. Mimi kwa furaha, nimeacha na kutelekeza mali zangu nyingi — farasi, ardhi, mavazi mazuri — lakini sihisi kuwa nimepoteza kitu. Kwani kuna fadhila ipi kubwa zaidi kuliko kutumia hata dakika moja katika Nchi Takatifu. Na wewe huwezi kumuacha hata punda wako nyuma?” Kwa masikitiko, yeye hakuweza kuachilia mali yake moja yenye thamani. Na kwa hiyo aliondoka; na rafiki yake, aliendelea na safari yake, kuelekea Nchi Takatifu na kamwe hakutazama nyuma.

E. Mchezo: “Guruduma”

Waambie watoto wasimame kiubavu katika duara na kunyoosha mkono wao wa kushoto kuelekea katikati ya duara, na kuunganisha vidole vyao pamoja. Sasa wao wataonekana kama gurudumu, na mikono yao kama spoku. Halafu, wafanye watoto wazunguke wameshikana hivyo kama gurudumu. Wao wakisha fanya hivyo, waambie wasogee kuelekea katika nafasi ambako darasa linafanyika, wakati wanageuka katika duara na kuendelea kuwa duara. Kuongeza kwenye changamoto, wao wanaweza kujaribu kurukaruka.

Unaweza kuuchangamsha mchezo na kuufanya wenye changamoto zaidi kwa kuwafanya watoto wakae chini na kunyoosha miguu yao kuelekea katikati ya duara ili vidole vya miguu vigusane. Halafu wao waweke viganja vyao chini juu ya sakafu kando yao kila upande. Wao sasa wako tayari kuzungusha gurudumu. Kufanya hivyo, wao watajiinua juu ya mikono yao na kusogea hatua moja kulia. Wao waendee kusogea hatua moja kwa wakati huku wakiendelea kuunganisha miguu yao, na kwa njia hii wakamilishe mzunguko wa gurudumu.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 14

G. Sala za kufunga

SOMO LA 15

A. Ksoma na kukariri sala

Baada ya kusoma sala ya kufungua, unaweza kuwasaidia watoto kuendelea kukariri sala iliyotambulishwa katika Somo la 13.

B. Nyimbo (yakiwemo mapitio ya nyimbo zilizotangulia)

Nijaalie Juu Yangu Fungu Langu

KIBWAGIZO:

^A
Nijaalie Juu Yangu Hisa Yangu

^D ^A
Ee Bwana, Ee Bwana

^A ^D ^A
Nijaalie Juu Yangu Hisa Yangu

^E ^A
Kama ikupendezavyo Wewe

^A
Ni rahisi kuridhika

^D ^A
Pale vitu vinapo kwenda vizuri

^A
Ni rahisi kuridhika

^E ^A
Wewe unapojihisi vizuri sana

^D ^A
Lakini ni kitu gani ambacho ni changamoto zaidi

^E ^A
Ni kuridhika pale vitu viendapo vibaya

^D ^A
Kwa mwenye subira wakati wa matatizo

^E ^A
Pengine unaweza hata kuimba wimbo

KIBWAGIZO

Tangu alipokuwa mtoto
Bwana alipata fedheha nyingi
Tangu mapema maishani mwake
Yeye hakuwa na raha wala starehe

(Unaendelea ukurasa unaofuata)

Lakini Yeye aliridhika na kutulia
Kamwe hakuwa na wasiwasi
Alimwamini Mungu na alikubali Amri Yake
Aliendelea hivyo kwa subira kabisa

KIBWAGIZO

C. Kukariri mateuzi

Hapo chini yapo baadhi ya maoni yatakayo kusaidia kuwasilishia watoto dhima ya somo na teuzi ambalo watajifunza kwa kukariri.

‘Abdu’l-Bahá aliridhika pamoja na Amri ya Mungu katika kila hali. Yeye alizoea kuwaambia wale waliomzunguka kwamba ni rahisi kuridhika pale kila kitu kinapokwenda vizuri, pale mtu anapokuwa mwenye afya na anaishi kwa starehe. Kile ambacho ni kigumu zaidi ni kuwa mwenye furaha wakati wa shida. Licha ya taabu zote alizopata maishani, ‘Abdu’l-Bahá kamwe hakukata tamaa. Hata kupitia nyakati ngumu kabisa, Yeye aliendelea kuridhika na kumshukuru Mungu. Yeye daima alikuwa mchangamfu na mwenye maoni chanya. Hebu tukariri teuzi lifuatalo ili aghalabu tuweze kukumbushwa thamani ya kuridhika pamoja na Amri ya Mungu:

“Chanzo cha utukufu wote ni kukubali chochote kile ambacho Bwana ametujalia, na kuridhika na kile ambacho Mungu Ameamuru.”¹¹⁶

Utukufu

1. Baada ya kusoma sayansi shuleni, Poh Leng alijiunga na kundi moja la wanasayansi. Wao walivumbua vitu vingi muhimu. Kazi yake iliipa utukufu jina la familia yake.
2. Swee alipenda kutazama mazingira asili — milima, miti, na bahari. Wakati wowote alipoona uzuri wa ulimwengu, yeye alifikiria kuhusu ufahari na ukuu wa Mungu, Muumba wa vitu vyote. Mazingira yalimfanya Swee aufikirie utukufu wa Mungu.

Kujaaliwa

1. Paulo humshukuru Mungu kila siku kwa ajili ya familia yake yenye upendo, afya yake nzuri, na kwa ajili ya vitu vyote vizuri ambavyo Mungu amempa. Paulo anashukuru kwa ajili ya zawadi nyingi ambazo Mungu amemjaalia.
2. Bila jua, dunia ingekuwa giza na baridi, na hakuna kitu ambacho kingeota juu yake. Jua linatujalia mwangaza na joto juu yetu.

Amuru

1. Mfalme aliamuru kuwa watu wote wa nchi yake wasifanye kazi siku ya kwanza ya mchipuo. Siku ya kwanza ya msimu wa mchipuo iliamuriwa kuwa sikukuu.

2. Kwa miezi mingi haikunyesha mvua katika jimbo hilo, na watu waliamuriwa na halmashuri ya kijiji kupunguza matumizi ya maji. Mkatazo uliamuriwa na halmashauri kwa ajili ya kuokoa maji.

D. Hadithi

Jioni moja, 'Abdu'l-Bahá alikuwa anatembea pamoja na Wabahá'i wachache katika mji mwangavu wa London. Wao walitembea kando ya mtaa uliokuwa umeangazwa na taa hadi mwisho wa upeo wa macho. Wale waliomsindikiza Bwana mpendwa walijihisi kana kwamba mioyo yao ilipelekwa kwenye ulimwengu mwingine.

“Mimi nimefurahishwa sana pamoja na mandhari hii,” ‘Abdu'l-Bahá alisema. “Mwangaza ni mzuri, mzuri sana. Kulikuwa kuna giza kubwa katika jela ya ‘Akká.”

Kundi dogo la marafiki wa mpendwa ‘Abdu'l-Bahá, walisikitishwa na kumbukumbu ya kifungo Chake katika mji - gereza wa ‘Akká, ambako Yeye alipitisha miaka mingi kama mfungwa pamoja na Baba Yake, Bahá'u'lláh. Palikuwa mahali ambapo hapakuvutia hata kidogo na familia ilipata shida nyingi. “Sisi tunafurahi, ooh tunafuraha nyingi kwamba Wewe sasa ni huru,” wao walisema.

Kwa hilo ‘Abdu'l-Bahá alijibu: “Mimi nilikuwa mwenye furaha katika jela hiyo, kwa sababu siku hizo zilitumika katika njia ya huduma.” Jela kubwa kabisa, Yeye aliwaambia ni jela ya nafsi. Mnaona, kama kujifikiria wenyewe peke yetu na siyo wale wanaotuzunguka — hapo ndipo tunapokuwa tumefungwa kweli, ndipo tunapoteseka kweli! ‘Abdu'l-Bahá alikuwa anaridhika wakati wote, kwa sababu Yeye alitembea katika njia ya huduma kwa Mungu na jamii ya binadamu. Na kwa hiyo, hata katika siku zenye giza kabisa kama mfungwa ndani ya ‘Akká, mwangaza wa roho Yake isiyotawalika iling'aa na kuwapa joto na starehe watu wengine.

E. Mchezo: “Mchongaji”

Jifanye kuwa wewe ni mchongaji na watoto watakusaidia kutengeneza kazi yako ya sanaa. Mwambie mtoto mmoja aje mbele ya darasa na kufanya mkao ambao wewe utamuonesha — kwa mfano, kuinama kuelekea mbele na kunyoosha mikono. Halafu, mmoja baada ya mwingine au wachache kwa wakati mmoja, waite watoto wengine mbele ya kundi na kuonesha mikao ili wao waweze kuiga. Pindi wao wote wakishajua mikao yao, wakusanye pamoja na kutengeneza kinyago cha sanaa. Halafu jiongeze na wewe mwenyewe kwenye kundi kama sehemu ya mwisho.

Wewe unaweza kuendelea pamoja na mchezo kwa kuwagawanya wanafunzi wako katika jozi za wawili wawili. Na ifanye kila jozi wafanye kwa zamu, mmoja awe sanamu anayefanya mikao inayotakiwa na mwingine mchongaji.

Wewe unaweza kufikiri njia nyingine za mchezo pia. Kwa mfano, unaweza kuuliza maswali kama “Je, unaweza kujifanya uzio?” au “Je, unaweza kujifanya bustani?” Watoto hapo wanaweza kujipanga wenyewe kama inavyotakiwa.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 15

G. Sala za kufunga

SOMO LA 16

A. Kusoma na kukariri sala

Hadi kufikia darasa hili, watoto wote wataweza kughanni kutoka kichwani sala iliyotambulishwa katika Somo la 13, ambayo unaweza kupitia pamoja nao baada ya kufungua kwa sala.

B. Nyimbo (yakiwemo mapitio ya nyimbo zilizotangulia)

Sisi Ni Matone

^C
Sisi ni Matone
Sisi ni Matone (*fanya mwanangwi wa sauti*)

^C
Ya bahari moja
Ya bahari moja

^F
Sisi ni mawimbi ya
Sisi ni mawimbi ya

^G
Ya bahari moja
Ya bahari moja

KIBWAGIZO:

^C
Twende pamoja
Twende pamoja (*fanya mwanangwi wa sauti*)

^F
Kutafuta umoja

^{C G C F C}
Hii ni njia ya maisha kwa ajili yako wewe na mimi

Sisi ni maua (*fanya mwanangwi wa sauti*)
Ya bustani moja
Sisi ni majani
Ya mti mmoja

KIBWAGIZO

Dunia nzima (*fanya mwanangwi wa sauti*)
Ni Nchi moja
Mwanadamu ni moja
Huwezi kuona

KIBWAGIZO (*rudia msitari wa mwisho*)

C. Kukariri mateuzi

Mawazo yaliyopo hapo chini yatakusaidia kutambulisha dhima ya somo, wema, na teuzi ambalo watoto watalikariri.

Mungu aliumba jamii nzima ya binadamu kuishi pamoja kama familia moja. Kama tukifanya hivyo, hatuwezi kuacha tofauti zije kati yetu. Badala yake, tunapaswa kuchanyika pamoja na watu wa kila dini, taifa na usuli kwa upendo na wema katika moyo yetu. Ili kutusaidia kukumbuka hili, hebu tukariri teuzi lifuatalo la Bahá'u'lláh:

“Amebarikiwa yule achanganikae pamoja na watu wote kwa roho ya wema mkubwa kabisa na upendo.”¹¹⁷

Changanyika

1. Yangeyange na ndege ng'ombe ni aina mbili za ndege wanaoishi kondeni. Wao aghalabu huonekana pamoja. Ndege hawa wa aina mbili huchanganyika.
2. Katika mkutano wa ibada, baada ya sala kusomwa, watu walibaki na kuchanganyika.

D. Hadithi

Wewe unajua kutoka baadhi ya hadithi za awali kwamba, 'Abdu'l-Bahá alipofika 'Akká mara ya kwanza, watu wengi walimtendea vibaya sana. Wao walikuwa wakatili kwa Wabahá'i na hawakutaka kuongea nao. Punde tu hata hivyo, wao walikuja kuona kuwa Wabahá'i walikuwa watu wenye upendo na wema, na polepole watu wote wa mji walianza kuwaonesha wema badala yake. Lakini walikuwepo baadhi ambao walishikilia hasira yao na chuki.

Sasa, siku moja, mtu mmoja ambaye bado alishikilia chuki nyingi katika moyo wake dhidi ya 'Abdu'l-Bahá alivasikia watu wengine wakiusifu ukuu Wake na wema. Yule mtu alikasirika sana. Yeye angewaonesha, alisema kwa hasira, kwamba Mtu huyu ambaye wao wote walimheshimu, hakuwa mtu mzuri hata kidogo. Na aliondoka haraka, huku moyoni mwake aliungua kwa hasira. Yeye alijua kwamba 'Abdu'l-Bahá angekuwa anasali wakati huo msikitini, na aliharakia huko, tayari kumkamata na kumwumiza mpendwa Bwana. Lakini 'Abdu'l-Bahá alimwalia yule mtu kwa utulivu na heshima. Kwa upendo, Yeye alimkumbusha kuhusu mafundisho ya Mungu kwamba tunatakiwa kuwa wakarimu kwa wageni wote, hata wale ambao ni tofauti kuliko sisi. Aliposikia maneno haya, yule mtu alitambua kuwa 'Abdu'l-Bahá na Wabahá'i, kwa hakika, kama wageni ndani ya mji wa 'Akká, makazi yake. Na, mwenyeji mkarimu, ilimbidi yeye kuwakaribisha kwa upendo na kuwatendea kwa wema.

E. Mchezo: “Sifa Iliyojificha”

Waambie watoto kutengeneza duara, pamoja na mikono yao miwili ikiwa imeunganishwa mbele yake. Simama katikati ya duara, ukishika kitu kidogo kama changarawe. Kitu hicho kinawakilisha sifa, kwa mfano, “wema”. Kama wewe unatembea kando ya duara, pitisha mkono wako juu ya mikono ya kila mtoto na sema, kwa mfano, “John ni mwema, Isabella ni mwema, Dervi ni mwema, na kadhalika.” Kila mtoto anapawa kufunga

mikono yake, akifanya kana kwamba amepewa kitu. Wewe unatakiwa haswa kuwaachia katika mikono ya mtoto mmoja. Ukishazungukia mduara wote, mtoto mmoja anapaswa kujaribu kubahatisha ni nani aliye na kile kitu kwa kusema, kwa mfano, “Kenji ni mwema sana.” Halafu Kenji anapaswa kufungua mikono na kuonesha kama ana kitu au hana. Mtoto anaweza kubahatisha mara tatu nani aliye na hicho kitu, baada ya hapo mchezo unaweza kurudiwa kwa kutumia sifa nyingine. Wewe lazima uhakikishe kwamba kila mtoto amepewa kitu katika mzunguko mmoja angalau.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 16

G. Sala za kufunga

SOMO LA 17

A. Kusoma na kukariri sala

Katika masomo manne yanayofuata, watoto watajifunza kughanni sala iliyopo hapo chini akilini, na wao wataiona kama chanzo cha hamasa kama utafungua kila kipindi cha darasa kwa sala moja ambayo wewe umeikariri, kama ile ambayo imependekezwa katika Sehemu ya 16. Baada ya wanafunzi kuungana na wewe katika kusema sala ya kufungua, unaweza kuitambulisha hii katika njia ya kawaida.

“Jina Lako ndilo kuponywa kwangu, Ee Mungu wangu, na kukumbuka Wewe ndiyo dawa yangu. Kuwa karibu na Wewe ndiyo tumaini langu, na upendo Kwako ndiyo mwenzi wangu. Huruma Yako kwangu ndiyo kiponyesho changu na msaada kwangu katika ulimwengu huu na ulimwengu ujao. Wewe, hakika, u Mwenye Baraka zote, Ajuaye yote, Mwenye hekima zote.”¹¹⁸

B. Nyimbo (yakiwemo mapitio ya nyimbo zilizotangulia)

Chanzo cha Ujasiri

KIBWAGIZO:

Am
Chanzo cha ujasiri na uwezo
Dm E Am
Ni Mwendelezo wa Neno la Mungu
Am
Chanzo cha ujasiri na uwezo
Dm E Am
Ni uthabiti katika upendo Wake

(Unaendelea ukurasa unaofuata)

G
Jisahau mwenyewe

C
Simama kwa ajili ya kile kilicho sahihi

E7
Watetee wale wenye mahitaji

Am
Tegemea juu ya uwezo Wake

Fundisha Neno moja la Mungu
Uwe jasiri katika vitendo vyako
Utafuata njia Yake
Inayopeleka kwa furaha

KIBWAGIZO

C. Kukariri mateuzi

Kauli ifuatayo itakusaidia katika kuwasilisha dhima ya somo na teuzi kwa ajili ya kukariri:

Kuwa na ujasiri maana yake ni kusimama kwa ajili ya kile ambacho ni sahihi hata kama ni peke yetu ambao tunafanya hivyo, kuwatetea wale wanao hitaji msaada wetu hata kama inatukera, na kusema ukweli hata pale sisi tunapojua itapelekea kwenye matatizo. Unahitajika ujasiri kukabiliana na taabu ya maisha kwa utulivu na madaha. Sisi tunachota ujasiri kutoka upendo wetu kwa Mungu na shauku yetu yakumfurahisha Yeye juu ya wengine wote. Kutusaidia kukumbuka tunapaswa kukabiliana na hali yoyote kwa ujasiri, hebu tukariri teuzi lifuatalo:

“Chanzo cha ujasiri na nguvu ni uendelezaji wa Neno la Mungu, na uthabiti katika Upendo Wake.”¹¹⁹

Chanzo

1. Kyongmi anaishi katika kijiji kimoja bondeni. Theluji inayoyeyuka kutoka juu ya milima jirani hukipatia kijiji maji. Chanzo cha maji ya kijiji ni theluji kutoka vilevile vya milima.
2. Bi. Putters ana watoto watatu wenye upendo na adabu. Watoto wake ni chanzo chake cha shangwe na furaha.

Uendelezaji

1. Marafiki wawili wa Shoa walianza kubishana na walikasirikiana. Shoa anawasaidia kila mmoja kuona mtazamo wa mwenzake na kuleta amani. Shoa daima anaendeleza amani na uelewa kati ya marafiki zake.

2. Muuguzi mmoja anatembelea darasa kwa ajili ya kuwafundisha watoto kuhusu vyakula ambavyo ni vizuri kwa ajili ya afya zao. Muuguzi anaendeleza chakula chenye afya.

Uthabiti

1. Promilla alijua kwamba kuwa yeye alitaka kuwa daktari. Yeye daima alisoma sana shuleni, na baada ya miaka mingi ya kazi ngumu, alifanikisha lengo lake. Alikuwa thabiti katika jitihada yake ya kuwa daktari.
2. Zvondai alikwenda kwenye kijiji cha mbali kusaidia kufungua shule mpya. Ingawa aliikosa familia yake na alikabiliana na matatizo mengi, yeye alionesha uthabiti na alikaa katika kijiji kwa kipindi cha miaka mingi, kuwafunda walimu na kufanya kazi pamoja na watoto.

D. Hadithi

‘Ali-‘Askar alikuwa mfanyabiashara wa Uajemi. Yeye alipokuwa Mbahá’i, alipata shida nyingi kutoka kwa mikono walioipinga Imani. Ndani ya kipindi kifupi, alipoteza kila kitu alichokuwa nacho. Hata hivyo, ‘Ali-‘Askar hakukata tamaa. Alipoona kuwa asingeweza kupata riziki yake katika nchi yake ya kuzaliwa, aliamua kuhamia Adrianopoli, mji mmoja wa nchi jirani.

Katika Adrianopoli, ingawa yeye alikuwa na mali kidogo, alifanikiwa kupata bidhaa kiasi. Hata hivyo, kabla yeye hajafanikiwa kuuza hata kitu kimoja, alishambuliwa na wezi ambao walimwibia kila kitu chake, wakimwacha bila chochote kwa mara nyingine tena.

Muda mfupi baadaye, wezi walikamatwa, na mali nyingi walizokuwa wamekusanya kwa kuwaibia watu zilikamatwa. Afisa mmoja serikalini alibumbuazwa na mali na aliamua kujichukulia mali yote kwa ajili yake mwenyewe. Yeye alimwita ‘Ali-‘Askar ofisini kwake akamweleza.

“‘Ali-‘Askar,” yeye alisema, “wezi hawa ni matajiri sana. Katika taarifa yangu kwa serikali mimi nimeandika kuwa kiasi kilichoibiwa kutoka kwako kilikuwa kikubwa. Kwa hiyo wewe lazima uje mahakamani na kushuhudia kuwa nilichoandika ni kweli.” Kwa njia hii, afisa alifikiri, fedha yote ingerudishwa kwa ‘Ali-‘Askar, na wao wawili wangegawana mali kati yao wenyewe.

‘Ali-‘Askar alijua kwamba yeye asilani asingekubali kuufuata mpango huo “Heshima Yako, Khán,” Yeye alijibu, “bidhaa iliyoibiwa kutoka kwangu ilikuwa kidogo sana. Nitawezaje kutoa taarifa isiyo ya kweli? Wao watakaponiuliza maswali, mimi nitawaambia ukweli kama ulivyo. Ninafikiria hili ndilo jukumu langu, na ni hilo tu.”

Afisa alijaribu tena kumrubuni ‘Ali-‘Askar. “Sisi tumepata fursa nzuri kabisa hapa,” afisa alisema. “Wewe na mimi sote tunaweza kufaidi. Usiache fursa ya kipekee ikupite mikononi mwako!”

Lakini ‘Ali-‘Askar tena alikataa akisema, “Khán, mimi nitamjibu nini Mungu? Niache nilivyo. Mimi nitasema ukweli, na siyo kingine ila ukweli.”

Sasa Afisa alikasirika. Kama 'Ali-'Askar hakukubali kufanya alivyoambiwa, mipango yake yote ingeharibika, na yeye angepoteza mali nyingi ambazo zilikuwa karibu na mikono yake, kwa hiyo alianza kumtishia 'Ali-'Askar, akimtishia kwa ajili ya kumlazimisha ashirikiane naye. "Mimi nitakufunga jela," yeye alisema. "Nitakufaanya ufukuzwe nchini; sitaacha kukupa mateso ya kila namna." Halafu yeye alimwambia kama hakuafiki, yeye angemrudisha Uajemi.

'Ali-'Askar alitabasamu tu. "Jináb-i-Khán," yeye alisema, "nifanyie upendavyo tafadhali; mimi sitasaliti kile ambacho ni ukweli."

E. Mchezo: "Ndio au Hapana"

Anza mchezo kwa kuwaambia watoto kutengeneza mduara mpana, pamoja na ukiwa katikati ya duara. Sasa waeleze watoto kwamba utasema matamko kadhaa. Baadhi yatakuwa sahihi na mengine siyo sahihi. Waambie kuwa, kama tamko ni sahihi, wao wanapaswa kusema kwa sauti kubwa, "ndio" na waruke kuelekea kati ya mduara. Kama siyo sahihi, wao wanapaswa kusema kwa sauti kubwa "hapana" na kuruka kuelekea nyuma.

Matamko yako yote sharti yawekwe juu ya vitu ambavyo watoto wanaweza kuvifuata kwa urahisi. Mifano ya matamko ya "ndio" ni kama yafuatayo: "Jua linaleta mwangaza." "Miti huota kutoka mbegu." "Milima ni mirefu." Wewe pia unaweza kufanya matamko yanayoeleza kile ambacho watoto wamevaa, kwa mfano, "Sera amevaa shati la kibuluu," au kile wanachokiona katika eneo linalowazunguka, kama "zipo fomu mbili hapo."

Mifano michache ya matamko ya "hapana" ni: "Mvua hunyesha kuelekea juu." "Samaki huruka." "Mawe hutembea kwa miguu." Tena, unaweza kuchota kutoka mandhari inayokuzunguka kupata matamko yasiyo sahihi. Kumbuka kwamba unapaswa kuwa na matamko sahihi mengi zaidi kuliko yale yasiyo sahihi, ili hadi kufikia mwisho wa mchezo, watoto wote waweze kukufikia katikati ya mduara.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 17

G. Sala za kufunga

SOMO LA 18

A. Kusoma na kukariri sala

Baada ya kufungua kwa sala, watoto sharti watumie muda kujifunza kughanni kutoka kichwani sala iliyotambulishwa katika somo lililopita.

B. Nyimbo (yakiwemo mapitio ya nyimbo zilizotangulia)

Uwe Mtumainifu

^C ^F
Mustakabali sisi asilani hatuujui
^G ^C
Kitachotokea siku zinayofuata
^C ^F
Walakini fadhila kamwe haiachi kutiririka
^G ^C
Mwamini Mungu na tengeneza njia yako

KIBWAGIZO:

^F ^G
Uwe mtumainifu, uwe mtumainifu,
^C ^F
Na zipate fadhila za Mungu kila mahali
^F
Jua litachomoza
^G
Na kujaza anga
^C ^F
Tazama juu kwa na macho matumainifu
^F ^G ^C
Mtazame Yeye kwa macho matumainifu

Daima uwe mtumainifu, kujitahidi kukua
Na baridi huachia nafasi kwa mchipuo
Fadhila Zake kamwe haziachi kutiririka
Zinaleta uhai kwa kilakitu

KIBWAGIZO

Uwe Chanzo cha bashasha na amani
Tumikia na acha roho imeremete
Kumbuka fadhila kamwe haikomi
Uwe mtumainifu kwa ajili ya kesho

KIBWAGIZO

C. Kukariri mateuzi

Hapo chini yapo baadhi ya mawazo ambayo unaweza kutumia kutambulisha teuzi watakalokariri watoto katika darasa hili.

Upendo wa Mungu daima upo tu pamoja nasi. Yeye kamwe hatuachi peke yetu na huahidi kutusaidia katika maisha yetu yote. Ingawa hajui nini kitakachotokea kutoka siku moja hadi nyingine, tunamwamini Mungu na kukumbuka kwamba zawadi Zake na fadhila zinatuzunguka kote. Na hivyo tunatumaini pale tunapo tazama mustakabali, kwa hakika kuwa tutapokea mgao wa baraka Zake zisizo na mwisho. Kwa mioyo iliyojaa matumaini, kila mara tunatarajia mmiminiko wa fadhila za Mungu juu yetu. Ili kutusaidia kukumbuka umuhimu wa utumainifu, hebu tukariri maneno ya ‘Abdu’l-Bahá:

“Kamwe usipoteze imani yako kwa Mungu. Daima kuwa mtumainifu, kwa sababu fadhila za Mungu kamwe haziachi kutiririka juu ya mwanadamu.”¹²⁰

Amini

1. Edward alikuwa na tatizo na alimwendea Hung Wei kupata msaada. Edward anajua kuwa Hung Wei angefanya kila alichoweza kumsaidia. Edward alimwamini Hung Wei.
2. Nirmala anataka kukarabati paa la nyumba yake lakini hawezi kufanya hivyo peke yake. Marafiki wa Nirmala wanajitolea kuja siku inayofuata kumsaidia. Yeye anaamini wangekuja kama walivyoahidi na anaandaa kila kitu tayari.

Tumainfu

1. Iosefina alipanda mbegu mahali penye jua na alimiminia maji kila siku. Anatayajia kuona mbegu ikiota. Iosefina ni mtumainifu kuwa mbegu siku moja itakuwa mti mkubwa wenye nguvu.
2. Rafiki mzuri wa Antonio, Mattias aliamia mji mwingine. Antonio alimkosa sana rafiki yake, lakini yeye alikuwa mtumainifu kuwa wao wangeonana tena mapema tu.

Fadhila

1. Kila usiku Lilian anaposali, hufikiria kuhusu vitu vingi ambavyo anabahati ya kuwa navyo. Yeye anawafikiria wazazi wake, marafiki zake, walimu wake, na hata kitanda anacholalia. Lilian daima ni mwenye shukrani kwa ajili ya fadhila anazopata.
2. Reza anao marafiki wengi na ndugu wanaompenda na wanamsaidia kukua. Reza ni mwenye shukrani kwa ajili ya fadhila ya upendo wao na msaada.

Kuacha

1. Wakati Tahir anapofunga bomba la maji, maji yanaacha kutoka; maji huacha kutirika.

2. Hata wakati wa siku zenye mawingu, mionzi ya jua huipa joto dunia. Mionzi ya jua kamwe haiachi kuifikia dunia.

D. Hadithi

Alikuwepo mtu ambaye hakuwa na nyumba, ambaye aliishi ufukweni mwa Mto Thames huko London. Yeye alikuwa mwenye huzuni sana na alikuwa amepoteza matumaini yote ya kupata furaha maishani. Siku moja, alilipita duka moja na alivutiwa na picha moja katika gazeti. Ilikuwa picha ya sura ya 'Abdu'l-Bahá. Yule mtu alisimama ameganda, akiikodolea macho picha. Yeye alikuwa hajamuona kamwe 'Abdu'l-Bahá kabla ya hapo na hakujua alikuwa nani, lakini alikuwa ana uhakika kwamba, lazima akutane Naye. Anuani ya nyumba ilikuwa imewekwa gazetini, kwa hiyo yule mtu alianza kutembea, akitumaini kumpata Abdu'l-Bahá pale. Alitembea masafa marefu — takriban kilometa hamsini — lakini aliendelea kutembea hadi alipoifikia hiyo nyumba.

Yule mtu alikuwa amechoka sana na aliumwa njaa, hatimaye alipofika, na mama mwenye nyumba alimkaribisha kwa wema, akampa chakula ale, na alimuacha apumzike kidogo. Alivyokuwa anapumzika, alimweleza hadithi yake yule mwanamke na halafu alimuuliza kama 'Abdu'l-Bahá alikuwa pale. Yule mwanamke alimhakikishia kuwa ndio Yeye alikuwa hapo.

“Je, Atakubali kuniona mimi?” yeye aliuliza. “Hata mtu kama mimi?”

Mara tu yule mwanamke alipomjibu kuwa bila shaka 'Abdu'l-Bahá angemuona, Bwana Mwenyewe alijitokeza mlangoni. Yule mtu alisimama, na 'Abdu'l-Bahá alimyooshea mikono Yake kumsalimia. Ilikuwa ni kana kwamba yule mtu alikuwa rafiki yake wa zamani ambaye 'Abdu'l-Bahá alikuwa anatarajia kumuona. Yeye alimkaribisha kwa upendo na faraja na alimuomba akae chini karibu Yake.

Halafu 'Abdu'l-Bahá, ambaye daima alijua jinsi ya kurudisha furaha ambayo mioyo ya watu ilikuwa imepoteza, alianza kuongea na yule mtu. Yeye alimhamasisha kuachilia mbali huzuni yake, alimkumbusha kuwa yeye alikuwa tajiri katika Ufalme wa Mungu! Kadiri 'Abdu'l-Bahá alivyo mmiminia yule mtu faraja, maneno Yake ya kumfariji yalianza kumponya moyo Wake na alimpa nguvu. Kidogo kidogo, huzuni yake iliondoka. Kabla ya kuondoka, yule mtu alimwambia 'Abdu'l-Bahá kuwa yeye asingeruhusu umasikini umsikitishe tena; badala yake angetafuta kazi mashambani na angeweka akiba ya kununua ardhi, ambamo angepannda maua ya violeti ya kuuza sokoni. Yule mtu alijifunza kutoka kwa 'Abdu'l-Bahá kuweka imani yake kwa Mungu na kuamini kuwa Mungu angeithibitisha na kubariki jitihada zake. Unyonge wake uligeuka kuwa matumaini.

E. Mchezo: “Mleta mvua”

Kwanza wafanye watoto wasimame katika mduara kukuzunguka wewe, na halafu watambulishie mchezo kwa kuwaambia kufikiria kana kwamba wao wamo katika jangwa wakitamani sana kupata mvua. Kuanza, sugua viganja vya mikono pamoja na waambie watoto kwamba, pale utakapomtazama kila mmoja, huyo pia aanze kusugua viganja vyake. Ukisha zungukia mduara mzima na watoto wote wanasugua viganja vyao, waambie waendeleo hadi wewe utakapomtazama kila mmoja pamoja na ishara mpya, wao wanatakiwa

kumuiga. Piga vidole pamoja kama tendo linalofuata na halafu piga makofi na baada ya hapo piga piga mapaja yao na halafu piga miguu yako chini. Sauti inayofanywa na watoto wote pamoja inafanana kama matone machache ya mwanzo ya mvua inayoanza kunyesha na mlio wa radi kubwa mwishoni.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 18

G. Sala za kufunga

SOMO LA 19

A. Kusoma na kukariri sala

Kama siku zote, fungua darasa kwa sala ambayo wewe unaweza kuwasaidia watoto kuendelea kukariri ile ambayo ilitambulishwa katika Somo la 17.

B. Nyimbo (yakiwemo mapitio ya nyimbo zilizotangulia)

Mikono Yenye Pilika

KIBWAGIZO:

C F
Mikono yenye pilika inafanya watoto wenye furaha

C G
Watoto wenye furaha wanaweza kupatikana

C F
Wakiwafurahisha watu wengine

C F G C
Wakienneza amani na upendo kila mahali

C F
Mikono inayofanya kazi kujenga ulimwengu mpya

C G
Kilamtu ana nafasi yake

C F
Ote tunaweza kushukuru sana

C F G C
Kwani sisi punde tu tutafikia lengo letu

KIBWAGIZO

(Unaendelea ukurasa unaofuata)

Mungu atatusaidia kujenga ulimwengu mpya
Ambamo sisi sote tunamsaidia mtu mwingine
Sisi sote tutampenda jirani yetu
Zaidi kuliko tunavyojipenda sisi sisi wenyewe

KIBWAGIZO (*pamoja na rudia msitari wa mwisho*)

C. Kukariri mateuzi

Katika somo hili, watoto watakariri teuzi kuhusu uaminifu, na wewe unaweza kutambulisha dhima hii katika njia ifuatayo:

Sifa moja kubwa kabisa katika uoni wa Mungu ni uaminifu. Mtu mwaminifu ni mkweli na mwadilifu na anaweza kutegemewa kutimiza ahadi yake. Hatupaswi kusema kitu kimoja lakini kufanya kingine. Vitendo vyetu daima lazima viakisi maneno yetu. Tunapokuwa waaminifu, wengine wanaweza kuwa na uhakika kuwa tutakuwa kila tuwezalo kutimiza majukumu yetu na kufanya wajibu wetu kwa njia hii, watu wanaweza kufanya kazi pamoja kwa upatano, wakijua kuwa kila mmoja atafanya sehemu yake. Ili kutusaidia kukumbuka umuhimu wa uaminifu, hebu tukariri teuzi lifuatalo:

“Uaminifu ni mlango mkubwa kabisa uelekezao kwenye utulivu na usalama wa watu.”¹²¹

Uaminifu

1. Athos alimwahidi mama yake kuwa angemsaidia kuandaa chakula cha jioni. Marafiki zake walipokuja nyumbani kwake kumwalika kucheza nje, Athos alimuahidi mama yake na aliwaambia marafiki zake kuwa angecheza pamoja nao wakati mwingine. Athos alionesha sifa ya uaminifu.
2. Sunita alienda dukani kununua vitu vichache kwa ajili ya familia yake, lakini aligundua kuwa hakuleta fedha za kutosha kulipia kila kitu alichohitaji. Yeye alimwuliza mwenye duka kama angeweza kuleta fedha iliyobaki siku inayofuata. Mwenye duka alikubali kwa sababu yeye alijua kuwa Sunita alikuwa mwaminifu na angevilipia vitu kama alivyoahidi.

Utulivu

1. Wakati wowote Emilio anapohitaji kufanya maamuzi muhimu, yeye hujaribu kupata sehemu tulivu kwa ajili ya kufikiri na kutafakari. Yeye huenda kwenye bustani tulivu hapo jirani. Katika utulivu wake, yeye anaweza kusafisha akili yake na moyo.
2. Wakati mmoja tufani kubwa ilipita, kila kitu kikawa na ukimya usiyo wa kawaida na kusimama kabisa. Amani na utulivu vilifuata tufani.

Usalama

1. Mtoto wa mnyama anapoogopa, aghalabu humkimbilia mama yake kwa ajili ya usalama. Mama yake huwapa usalama watoto wake.
2. Msafiri wa miguu aliondoka kwenye kinjia na akapotea msituni. Alipokosa kurudi, viongozi wa msafara kutoka kijijini walikwenda kumtafuta. Yeye alipata hisia ya usalama wao walipompata, akifahamu kuwa wao wangeongoza kurudi tena kwenye usalama.

D. Hadithi

Miaka mingi iliyopita, katika siku za mwanzo za Imani, walikuwepo idadi ndogo ya Wabahá'i, walioenea katika nchi kadhaa. Wao walikabiliana na changamoto nyingi na aghalabu walimwandikia 'Abdu'l-Bahá katika Nchi Takatifu habari na kumwuliza maswali. Barua zao zilisafiri kwa masafa marefu kabla ya kumfikia Yeye, na Yeye alijibu kila barua kwa upendo mkubwa na uangalifu. Maneno Yake ya hamasa yaliwaongezea nguvu na yalifurahisha mioyo yao. Na kwa hiyo ilikuwa muhimu kuwa mtiririko huu wa mawasiliano usikatishwe.

Sasa, katika hilo wakati huo aliishi Mbahá'i aliyeitwa Muḥammad-Taqí. Yeye alikuja kutoka Uajemi miaka mingi kabla kama kijana na alianzisha biashara yake ndogo. Polepole alikuja kujulikana kwa ajili ya uthabiti wake usioyumba. Alikuwa akitegemewa sana kiasi kwamba barua zote kwa ajili ya 'Abdu'l-Bahá katika Nchi Takatifu na majibu yake yalitumwa ng'ambo vyote vilipitia nyumbani kwa Muḥammad-Taqí. Kila mmoja alijua kwamba yeye angeweza kuaminiwa kuhakikisha kila barua ilifika ilikouwa inakwenda mara moja na kwa usalama.

Lakini, halafu, maadui wa Imani waliinuka dhidi ya 'Abdu'l-Bahá. Wao walikuwa na wivu juu ya upendo na heshima ambavyo watu walimuonesha Yeye. Wao waltumaini kuwa wao wangesababisha kufukuzwa Kwake, au mbaya zaidi, kifo Chake. Majasusi waliwekwa kila mahali kuzungukia nyumba Yake, na Yeye alichungwa wakati wote. Wangefurahije maadui Zake kama wangeweza kukatisha mtiririko huu wa mawasiliano na kuvunja kiungo kati ya 'Abdu'l-Bahá na Wabahá'i waaminifu katika nchi nyingine; wangefurahi zaidi kama wangeweza kuiba angalau baadhi ya nyaraka ambazo zingeweza kutumika kuwapotosha mamlaka ya serikali!

'Abdu'l-Bahá, hata hivyo, hakuzuiliwa. Yeye aghalabu alionekana usiku wa manane akiandika kwa mwangaza wa taa Yake; kwa kuwa alikuwa amepata njia yenye uhakika ya kupokea na kutuma barua. Wewe unafikiri Yeye alifanyaje?

Unaona, 'Abdu'l-Bahá alijua kuwa maadui Zake walitambua kazi muhimu ambayo Muḥammad-Taqí alikuwa akiifanya. Wao bila shaka wange jaribu kukatisha njia ya mawasiliano kupitia kwake. Kwa hiyo 'Abdu'l-Bahá alimpeleka Muḥammad-Taqí mahali pengine katika nchi jirani, ambako angekuwa mbali na hatari. Halafu wengine, ambao maadui Wake walikuwa hawajawashuku, waliendelea kuingiza na kutoa nje ya Nchi Takatifu mawasiliano yote kwa Muḥammad-Taqí. Na, kutoka mahali hapo salama, yeye aliendelea kupokea kwa uaminifu na kupeleka, kamwe bila kuteteraka katika imani ambayo 'Abdu'l-Bahá alikuwa ameweka ndani yake. Kwa hiyo ndivyo ilivyokuwa kwamba, hata katika nyakati ngumu kabisa, mawasiliano

pamoja na Nchi Takatifu kamwe hayakusitishwa na mwongozo uliendelea kuwafikia marafiki waliokuwa katika sehemu za mbali kabisa.

E. Mchezo: “Kiongozi”

Wagawe wanafunzi wako katika jozi na washikane mikono na mwenzao. Mtoto mmoja kati ya wawili atafungwa macho na yule wa pili atamuongoza na kumpeleka kila mahali akihakikisha kuwa hajikwai na kitu chochote. Kuongeza changamoto, yule mtoto aliyefungwa macho anaweza kuongozwa kuzungukia visiki vya miti, madimbwi na mawe njiani, na magurudumu. Pindi fundo la uaminifu likishajengwa kati ya wawili kwa njia hii, mtoto aliyefungwa macho anaweza kuongozwa kwa kutumia maelekezo tu. Katika hali hiyo, kiongozi atamfuata kwa karibu ili aweze kumsaidia ama atakuwa katika hatari ya kujikwaa.

Kama mchezo na uliopo hapo juu, watoto wote wanaweza kufungwa macho na kufanya treni, ikiongozwa na wewe au mwanafunzi mmoja.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 19

G. Sala za kufunga

SOMO LA 20

A. Kusoma na kukariri sala

Wewe na wanafunzi wachache mkishasema ibada ya kufungua, pitia pamoja na watoto sala ambazo wamekuwa wakijifunza katika masomo matatu.

B. Nyimbo (yakiwemo mapitio ya nyimbo zilizotangulia)

Kuwasha Moto wa Upendo wa Mungu

D
Moyoni mwangu

A
Upo mwale

G
Ambao Mungu ameuweka

D
Mwale maalum

A
Huu ni moto

(Unaendelea ukurasa unaofuata)

G
Moto

D
Wa upendo Wake

KIBWAGIZO:

D A
Mimi nitaomba
Mimi nitaomba (*fanya mwangwi wa sauti*)

G
Kwa Mungu

A D A
Kuwasha katika moyo wangu
Kuwasha katika moyo wangu (*fanya mwangwi wa sauti*)

G
Ule mwale

A D A
Moto wa upendo Wake

G
Na Nitajaribu

A D
Kwamba mwangaza wake uangaze mioyo yote

Siku hadi siku
Nitaulisha mwale huu
Kadiri ninavyosali

Na kuwafanyia wengine wema
Mwale huu utakuwa
Kadiri ninavyosali
Na kutumikia wanadamu

Na mwale wake utachoma
Kadiri unavyokuwa
Utasikika
Na wote watakao
Kutana nao
Utawaletea joto
Wote watakao
Kutana nao

KIBWAGIZO

C. Kukariri mateuzi

Dhima ya somo hili ni kuwaka, na matamko yafuatayo yatakusaidia wewe kutambulisha dhima hii na teuzi kwa ajili ya kukariri:

Kila mwanadamu aliumbwa kumjua Mungu na kumpenda Yeye, na sote tunayo cheche ya upendo Wake katika mioyo yetu. Ni muhimu kwetu kuulisha mwale wa upendo wa Mungu kwa kumuomba Yeye kila siku na kwa kuwatumikia wengine, ili uweze kupata nguvu zaidi na zaidi. Kadiri mwale uwakavyo kwa wangavu zaidi katika mioyo yetu, ndio fukuto lake litakavyo sikika na wote tutakao kutana nao katika njia yetu. Na mioyo yao, pia, itaangazwa. Tutakapokuwa tumewaka sana, tutakuwa kama mishumaa inayowaka ambayo haiwezi kusaidia bali lazima iwape mwangaza na fukuto wote wanaotuzunguka. Hebu tukariri teuzi lifuatalo:

“Wakeni, Enyi watu, kwa joto la upendo wa Mungu, ili ninyi muweze kuwasha mioyo ya wengine.”¹²²

Washa

1. Nyumba ilikuwa baridi, kwa hiyo baba yake Axel aliamua kuwasha moto. Yeye aliweka magogo mawili mekoni na aliwasha vijiti vidogo chini yao. Kuni punde tu zilianza kuwaka, na moto ulipasha joto chumba.
2. Mwanasayansi mmoja alikuja shuleni na kuwaeleza wanafunzi mambo mengi ya kuvutia kuhusu jinsi muumbo unavyofanya kazi. Wao walianza kumuuliza maswali tofauti baada ya hotuba yake. Yeye alikuwa amewasha katika wanafunzi shauku ya kujua zaidi kuhusu ulimwengu.

D. Hadithi

Thomas Breakwell alikuwa mwanaume kijana ambaye alikuwa na daraja muhimu katika kiwanda cha pamba kusini mwa Muungano wa Majimbo na alipitisha likizo yake katika nchi za Ulaya. Alipokuwa anaelekea Ulaya msimu wa kiangazi cha mwaka 1901, alikutana na mwanamke mmoja katika meli na alianza kuongea naye kuhusu mada za kiroho. Wao walipofika Paris, yule mwanamke alimpeleka kukutana na rafiki yake ambaye aliishi katika fleti moja katika mji na ambaye, yeye alijua, alipenda vitu alivyovipanda yeye. Mwanamke kijana aliwakaribisha na wao watatu waliongea kwa kitambo kidogo. Kabla ya kuondoka, Breakwell aliwauliza wenyeji wake ama angeweza kurudi kuongea zaidi. Yeye alikaribishwa aje kuwaona asubuhi inayofuata.

Alipofika siku iliyofuata, mwanamke kijana aliona kuwa macho yake yalikuwa yanang'aa kwa wangavu na sauti yake ilijaa hisia. Yeye alimkaribisha akae juu ya kiti. Breakwell alimtazama kwa uangalifu kwa dakika moja na halafu alimweleza kitu kilichomtokea. Baada ya kuondoka nyumbani kwake siku iliyopita, yeye alitembea kando ya njia moja pana, peke yake, katika hewa yenye uvuguvugu na nzito ya jioni. Hata jani moja halikupeperuka. Halafu, ghafla upepo mkali ulivuma na kuleta habari nzuri za ujumbe mpya kutoka Mungu!

Mwanamke kujana alimhimiza atulie kidogo, unaona, yeye alikuwa anaujua ujumbe ambao Breakwell alikuwa anauongelea. Katika siku tatu zilizofuata, kupitia masaa mengi, alimwambia kila kitu alichoweza kuhusu Imani ya Kibahá'i — historia yake na mafundisho yake — na kuhusu 'Abdu'l-Bahá, Kielelezo kamili cha mafundisho hayo, Ambaye alikuwa anaishi katika mji-gereza wa 'Akká katika Nchi Takatifu.

Hadi kufikia mwisho wa siku tatu, moyo wa Breakwell ulikuwa umejaa furaha na matumaini mengi kiasi kwamba hakutaka kitu kingine isipokuwa kusafiri hadi 'Akká na kumtembelea 'Abdu'l-Bahá. Iitokea kwamba alikuwepo kijana mwingine ambaye tayari alikuwa amefanya mipango ya kwenda Nchi Takatifu kwa kusudi hilo hilo na ambaye alifurahi sana kuwa Breakwell angeambatana naye. Kwa hiyo ujumbe ulipelekwa kwa 'Abdu'l-Bahá kumuomba idhini ya kwenda kumuona, na baada ya muda mfupi, walianza safari yao.

Wale watu wawili walifika nyumbani kwa 'Abdu'l-Bahá, wao walipelekwa katika chumba ambapo wanaume wengine kadhaa walikuwa wamekusanyika. Akiangaza huku na huko, Breakwell alipata wasiwasi sana. Hakuweko mtu yeyote katika chumba hicho aliyevutia moyo wake na alipofikiria pengine 'Abdu'l-Bahá alikuwa kati ya wale waliokuwamo humo, yeye alichelea kuwa alishindwa kumtambua Kiumbe Mtukufu ambaye kuhusu juu Yake, yeye alikuwa amejifunza huko Paris. Yeye alikaa kitako kwa kukata tamaa. Ndipo, mlango ulifunguliwa, na Breakwell alitazama juu. Aliona mwangaza mkubwa, na kutoka humo 'Abdu'l-Bahá alijitokeza. Yeye mara moja alijua kuwa haja yake kubwa ilikuwa imetimizwa.

Breakwell alipitisha siku mbili nzuri kabisa katika uwepo wa 'Abdu'l-Bahá, ambamo moto uliokuwa umewashwa moyoni mwake ulipata nguvu nyingi zaidi na zaidi. Pale Breakwell alipomwambia 'Abdu'l-Bahá kuhusu kazi yake katika kiwanda cha pamba, ambamo watoto walichukuliwa kama wafanyakazi, 'Abdu'l-Bahá alimshauri aiache kazi hiyo kitu ambacho yeye alifanya bila kusita. Mwishoni mwa ziara yake, alirudi Paris, roho ikiwaka. Kwa kipindi kilichobaki cha maisha yake mafupi yeye aliwaka ama mshumaa mwangavu, kugawana mwangaza uliowashwa katika moyo wake pamoja na kila mmoja aliyekutana naye. Alipofariki, 'Abdu'l-Bahá alidhihirisha Waraka katika heshima yake, ambamo imo aya ifuatayo: “Ewe Breakwell, Ewe mpendwa Wangu! Wewe umewasha mwale ndani ya taa ya Umma ulioko juu, wewe umeingiza mguu wako katika Paradizo ya Abhá, umepata kimbilio katika kivuli cha Mti Uliobarikiwa, umekutana Naye katika kimbilio la Mbinguni.”

E. Mchezo: “Msaidia Mgonjwa”

Mchague mtoto mmoja kujifanye “mgonjwa”. Sasa watoto wengine wawili wasimame wanatazamana, wameshikana mikono kati ya mabega na kiwiko, ili waweze kufanya “kiti”. Ikitegemea juu ya ukubwa na ustadi wa watoto, utawaambia watengeneze kiti kwa njia nyingine. Kwa hiyo, watoto wote wawili washikane mikono karibu ya viganja, pamoja na mkono wa kulia kwa mkono wa kushoto na kushika mkono wa kushoto wa mwenzake kwa mkono wa kulia.

Wanafunzi wenzake sasa watamsaidia “rafiki mgonjwa” katika kukaa juu ya kiti. Chagua mti au mahali pengine kama “kituo cha afya” na waambie watoto wawili waliotengeneza kiti wampeleke mtoto “mgonjwa” kituoni.

Kama kipo kikundi kikubwa zaidi, watoto wanaweza kuombwa kutengeneza “machela ya kubebea wagonjwa” badala ya kiti, kwa kusimama katika mistari miwili inayotazamana. Wao wanapaswa kukunja mikono kwenye kiwiko, kila mmoja akishika mikono juu ya kiwiko cha mtoto aliye mbele yake. Mtoto “mgonjwa” halafu alazwe juu ya machela apelekwe kwenye “kituo cha afya”. Wakumbushe watoto kwamba kila mmoja anatakiwa kufanya kazi pamoja ili wao wamfikishe “mgonjwa” kwa usalama kwenye kituo cha afya. “Kama tukimwachia mgonjwa aanguke,” wewe unaweza kusema, “yeye ataumia, na sote tutasikitika. Lakini kama tukifika kwenye kituo cha afya bila matatizo yoyote, tunaweza kufurahi na kuridhika kwa sababu tunaweza kumsaidia rafiki yetu.”

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 20

G. Sala za kufunga

SOMO LA 21

A. Kusoma na kukariri sala

Kwa somo hili na masomo matatu yanayofuata, semeni sala moja wewe unayojua kichwani, kwa ajili ya kufungua kila kipindi cha darasa, kama ilivyopendekezwa katika Sehemu ya 19. Baada ya wewe na watoto wachache wakishafanya ibada ya kufungua, unaweza kuwasilisha sala iliyopo hapo chini, ya mwisho ambayo wao wataikariri katika daraja hili.

“Ewe Bwana mwema! Mimi ni mtoto mdogo, nitukuze kwa kunikubalia kuingia katika ufalme. Mimi ni wa kidunia, nifanye wa mbinguni; mimi ni wa ulimwengu wa hapa chini, niruhusu kuwa wa milki ya juu; mwenye giza, niruhusu kuwa mwanjavu; mimi ni wa kidunia, niruhusu kuwa wa kiroho, na nijalie ili niweze kudhihirisha fadhila Zako zisizo na mwisho.

“Wewe ni Mwenye Uwezo, Mwenye Upendo.”¹²³

B. Nyimbo (yakiwemo mapitio ya nyimbo zilizotangulia)

Mnururiko

E	A
Wakati sisi tunaakisi mwanjavu unaong'aa kutoka juu	
B	E
Mioyo yetu itaangaza kwa wema na upendo	
E	A
Wakati Sisi tuna bashasha, illuminewenye kuangazwa na angavu	
B	E
Wote wanaozungukia watahisi fukuto la mwanjavu Wake	

(Unaendelea ukurasa unaofuata)

KIBWAGIZO:

E A
Ee Mwana wa kiume! Ewe Mwana wa Uwepo!

B E
Wewe ni taa Yangu na mwangaza Wangu umo ndani mwako!

E A
Ewe Mwana wa Kiume! Ewe Mwana wa Uwepo!

B E
Wewe ni taa Yangu na mwangaza Wangu umo ndani mwako!

Upendo wa Mungu kamwe hauachi kutiririka
Wakati sisi tunainuka kuhudumu, mwangaza wake utaonezea
Usisite! Nururika! Kwa uwezowako wote
Hadi kila moja na kila moyo umrjaa mwangaza Wake

KIBWAGIZO (*pamoja na rudia msitari wa mwisho*)

C. Kukariri mateuzi

Katika somo hili watoto watakariri dondoo sifa inayohusu mnururiko, ambayo wewe unaweza kuitambulisha katika njia ifuatayo:

Mwangaza wa upendo wa Mungu kamwe hauachi kuangaza mioyo yetu. Wakati mwangaza unaendelea kukua na kuwa angavu zaidi, mioyo yetu inakuwa ang’avu pamoja na upendo Wake. Mwangaza wa ujuzi wa Mungu — ujuzi wa ukuu Wake, wa utukufu Wake — huangaza macho yetu. Na, kupitia vitendo vyetu vya ukarimu na maneno mema, mwangaza wa upendo na ujuzi huonekana kung’aa. Wale wanaotuzunguka wanaguswa na mnururiko wa furaha yetu. Ili kutusaidia kukumbuka umuhimu ya sifa ya uangavu, hebu tukariri teuzi lifuatalo:

“Ewe Mwana wa Kuwa! Wewe ni taa Yangu na nuru Yangu iko ndani yako. Pata mng’ao wako kwayo na nitafute Mimi tu.”¹²⁴

Mng’ao

1. Wakati Tyrell alipoamka, chumba kilikuwa kimejaa mwangaza wa jua. Yeye alikuwa mwenye furaha kusalimiwa na mng’ao wa jua.
2. Bi. Santos anampenda kila mmoja kama familia yake. Yeye daima ni mkarimu, mwema na mwenye msaada kuelekea wengine. Upendo katika moyo wake unasikika na watu wote anaokutana nao, anamletea furaha. Kila mmoja anaguswa na mng’ao wake.

Tafuta

1. Kinda la ndege linapototolewa, mama yake lazima atafute chakula kwa ajili ya kumlisha. Ndege mama atatafuta chakula kwa ajili ya kinda mpya.

2. Shule ilikaribisha wanafunzi wote kwa ajili ya matembezi maalum. Ili uweze kuhudhuria, wao walihitaji idhini ya wazazi. Wanafunzi wote waliambiwa kutafuta idhini kutoka kwa wazazi wao ili waweze kwenda kutembea.

D. Hadithi

Dorothy Baker, ambaye juu yake pengine utijifunza zaidi siku moja, alipata heshima ya kukutana na 'Abdu'l-Bahá alipokuwa msichana mdogo. Ni bibi yake Dorothy ambaye alimpeleka kukutana na 'Abdu'l-Bahá katika safari Zake za Magharibi. Alipofia kwenye nyumba ambayo yeye kamwe alikuuwa hajawahi kuona kabla, Dorothy alingia chumba kilichojaa watu. Watu wengi waliokuwa wanaongea taratibu na kwa heshima walipokuwa wanamsubiri 'Abdu'l-Bahá aongee. Bwana alitabasamu pale Dorothy na bibi yake walipoingia na alimwashiria msichana akae karibu Yake. Akiwa mwenye shauku lakini pia na woga kidogo, yeye alikivuka chumba. Bila kuinua macho yake kutoka sakafuni, alitembea kwa uangalifu na kuwapita wageni wengine wote hadi kufika kwenye kigoda kilichokuwa karibu na miguu Yake.

'Abdu'l-Bahá alipoanza kuongea, Dorothy alikaa, akiwa ametazama chini, akivikodolea viatu vyake vyeusi. Yeye hakuwa na ujasiri wa kumtazama 'Abdu'l-Bahá. Lakini punde tu hofu yake ilitoweka. Yeye alijihisi kuvutiwa na fukuto la uwepo wenye upendo wa 'Abdu'l-Bahá. Mng'ao Wake wakuvutia mithili ya sumaku. Bila hata kutambua kuwa alijongea, Dorothy alijikuta amegeuka kumwelekea Yeye, akiwa ameegeza viwiko juu ya magoti yake na kuweka kidevu chake juu ya mikono yake, akiutazama wajihi wenye kung'aa wa 'Abdu'l-Bahá.

Dorothy kamwe hakukumbuka kile 'Abdu'l-Bahá alichokiongelea siku hiyo. Alichokumbuka ni sura Yake yenye wema, sauti Yake yenye kutuliza, na fukuto la Uwepo Wake. Macho Yake yenye upendo yalionekana kana kwamba yanamwambia kuhusu malimwengu ya kiroho ya Mungu. Kadiri muda ulivyopita, upendo wa Mungu ambao ulikuwa umewashwa katika moyo wake uliendelea kuwa wenye nguvu sana kiasi kwamba, yeye aliamua kumwandikia 'Abdu'l-Bahá. Yeye Alimsihi kuwa amruhusu kumhudumia Yeye na Hoja ya Baba Yake, Bahá'u'lláh. Katika jibu Lake kwa Dorothy, 'Abdu'l-Bahá alisifu lengo lake, akimhakikishia fadhila za Mungu, na alieleza matumaini kwamba yeye angefanikiwa katika shauku yake na, kwa uhakika, Dorothy aliyatoa wakfu maisha yake yote akimtumikia Mungu na jamii ya binadamu.

E. Mchezo: “Nakala ya njia Mbili”

Wagawe watoto katika jozi, kila mtoto amwangelie mwenziwe. Sasa mwambie mtoto mmoja aanze kufanya ishara rahisi kwa mwili au mikono, ambayo mtoto mwinine angeiga kana kwamba anajitazama ndani ya kioo. Baada ya dakika chache, mwenzake achukue nafasi ya yule wa kwanza na kumfanyia kioo kwa kufanya ishara za sura badala ya mwili. Halafu, mtoto mmoja asimame nyuma ya mwenzake. Atakacho kifanya yule wa mbele, na wa nyuma yake amwige ishara zake zote.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 21

G. Sala za kufunga

SOMO LA 22

A. Kusoma na kukariri sala

Baada ya ibada ya kufungua, watoto wanaweza kuendelea kukariri sala iliyotambulishwa katika somo lililopita.

B. Nyimbo (yakiwemo mapitio ya nyimbo zilizotangulia)

Mimi Ninataka Kufurahi

Am
Kipo kitu fulani wewe lazima ujue
Am E7
Katika Imani sisi lazima tuoneshe
Dm
Sisi ni watu wa vitendo, siyo wa maneno
Am E7 Am
Maisha yetu yenyewe aoneshe Imani yetu kwa rafiki na adui

KIBWAGIZO:

Am
Mimi ninataka kufurahi
Am
Mimi ninataka kuwa mwenye nguvu
Am
Kuwa mtumishi Wake
Am
Maisha yangu yote
Dm Am
Kwa hiyo, mimi lazima nitii sheria za Mungu
E7 Am
Ndio, mimi lazima nitii sheria za Mungu

Kipo ni kitu fulani wewe lazima ujue
Katika ulimwengu wenye ufahari na maonesho
Watu wamechoka na maneno matupu
Wao wanataka kuona unafanya unachokifundisha

KIBWAGIZO

C. Kukariri mateuzi

Watoto watajifunza kughani teuzi lililopo hapo chini kutoka kichwani katika somo hili, ambalo linalenga juu ya dhima ya uaminifu. Hapo yapo baadhi ya maoni ya kukusaidia kutambulisha dhima:

Roho aminifu kamwe haisahau fadhila zote ambazo Mungu amejaalia juu yake; kamwe haiachi kumpenda Mungu. Ni kutokana na uaminifu Kwake kwamba daima tujaribu kwa uwezo wetu wote kufuata mafundisho Yake na kutii amri Zake, hata ikiwa vigumu. Kwa hiyo lazima tufanye kazi sana kuwahudumia wengine na kufanya vitendo stahiki, bila wazo lingine, kupata furaha Yake njema. Kwa roho yenye uaminifu hakuna furaha kubwa zaidi kuliko kujitahidi kumfurahisha Mungu. Hebu tukariri teuzi hili la Bahá'u'lláh:

“Ni mwenye furaha yule mwaminifu ambaye amevaa vazi la jitihada ya juu na ameinuka kuihudumia Hoja hii.”¹²⁵

Kuvaa

1. Mae ana nguo nzuri ambayo yeye anaivaa wakati wa tukio maalum. Yeye huivaa kwa ajili ya mkutano wa jumuiya. Mae alivaa nguo yake maalum.
2. Natalia ni mwema kwa kila mmoja. Mungu ameivisha roho yake wema.

Mavazi

1. Mahali pengine, majaji lazima wavae wigi nyeupe na joho refu jeusi katika mahakama ya sheria. Wao lazima wavae mavazi kamili ya jaji.
2. Kabla ya kuondoka kwenye jumba, mwanamfalme alivaa mkanda wake na taji. Yeye alivaa mavazi yake ya kifalme.
3. Jakob anasema sala kila asubuhi kabla ya kuondoka nyumbani. Sala ni kama vazi kwa roho yake. Sala huongeza nguvu zake na kumlinda katika siku nzima.

Jitihada

1. Wanafunzi waliamua kupanda miti kuzunguka shule. Jumuiya ilihimili juhudi zao kwa kuwapa miche na udongo.
2. Pierre na Arlene waliamua kuwa wao wangepanda hadi juu ya mlima. Wao alijua kwamba hii jitihada ngumu, lakini walidhamiria kujaribu.

D. Hadithi

‘Abdu’l-Bahá alipokuwa akingali mvulana mdogo, familia Yake, ambayo ilikuwa sehemu ya tabaka la juu la Uajemi, ilikuwa na mtumishi aliyeitwa Isfandiýár. Yeye alikuwa mwaminifu na mzalendo kwa familia, na wao walimwamini kabisa. Serikali, kutokana na wivu na ujinga, ilipomkamata Bahá'u'lláh, Baba mpendwa wa ‘Abdu’l-Bahá, mali zote za familia ziliporwa. Wao walibakia bila chochote, na yeyote

aliyekuwa karibu na Bahá'u'lláh alikuwa hatarini. Hata hivyo, Isfandiyár aliendelea kuiangalia familia. Akijua kuwa maafisa wangukuwa wanamtafuta Isfandiyár, mama yake 'Abdu'l-Bahá alimshauri aondoke mjini. Lakini Isfandiyár hakutaka kuondoka.

“Mimi siwezi kwenda,” yeye alisema, akieleza kuwa alikuwa anadaiwa fedha nyingi na wafanya biashara wengi kwa ajili ya vitu alivyounua. “Ninawezaje kwenda?” yeye aliuliza. “Watasema kuwa mtumishi wa Bahá'u'lláh amenunua na kutumia bidhaa na vyakula kutoka madukani bila kuvilipia. Kama nisipolipa majukumu yote haya, siwezi kwenda. Lakini kama wao wakinichukua, siyo muhimu. Kama wao wakiniadhibu, hakuna madhara katika hilo. Kama wao wakiniua, msiomboleze. Lakini kuondoka kwenda mbali, haiwezeani. Mimi lazima nibaki hadi nimalize kuwalipa wote wanaonidai.”

Kwa kipindi cha mwezi mmoja Isfandiyár alienda mitaani kama kawaida na sokoni, akiuza vitu vidogo alivyomiliki. Alipomaliza kulipa madeni yake yote, yeye alikwenda mbele ya familia na aliwaaga, kwa sababu alijua kuwa asingeweza kukaa nao tena. Afisa mmoja wa serikali alikubali kumwajiri na kumlinda katika wakati huu wenye hatari.

Miezi mingi baadaye, Bahá'u'lláh aliachiliwa kutoka jela, na serikali iliwapa Yeye na familia Yake uhamisho wa maisha kutoka Uajemi. Wao walikwenda Baghdád, mji mmoja katika nchi jirani. Isfandiyár, ambaye alikuwa mwaminifu daima kwa Bahá'u'lláh, alisafiri nao hadi Baghdád na aliuliza kama angeweza kurudi kufanya kazi katika kaya Yake. Bahá'u'lláh alimwambia, “Pale wewe ulipotuacha, alikuwepo waziri mmoja wa Uajemi ambaye alikupa wewe mahali pa kujisetiri, ambapo hakuna yeyote aliyetaka kukulinda. Kwa sababu yeye alikupa mahali pa kukaa na kukulinda, inabidi wewe lazima uwe mwaminifu kwake. Kama ataridhika nenda kwake, halafu, njoo kwetu; lakini kama hapendi huondoki, usimwache.”

Kwa uhakika, Isfandiyár alikuwa mwadilifu sana na mwaminifu na mzalendo, kiasi kwamba waziri hakutaka kumwachilia aondoke. “Ewe Isfandiyár!” alisisimka. “Mimi sitaki kukuachilia uondoke, walakini, kama unataka kwenda, na iwe kufuatana na maamuzi yako mwenyewe.” Lakini Isfandiyár alikumbuka maneno ya Bahá'u'lláh. Yeye aliendelea katika utumishi wa waziri hadi, baada ya muda, yule waziri alifariki dunia na Isfandiyár kwa mara nyingine tena alirudi kwenye familia yeye aliyoienda, akimtumikia 'Abdu'l-Bahá hadi mwisho wa siku zake.

E. Mchezo: “Nani anabisha Hodi kwenye Mlango Wangu?”

Fumba macho ya mtoto mmoja, ambaye akae juu ya fomu akiwapa kichogo wengine darasani. Sasa mwaashirie mtoto mwingine. Yeye sharti amwendee yule mtoto aliyefungwa macho na kubisha hodi juu ya fomu. Mtoto aliyekaa aulize, “Nani anabisha Hodi kwenye Mlango Wangu?” yule mwingine, atabadilisha sauti na kujibu, “Ni mimi!” Mtoto aliyekaa halafu atajaribu kubahatisha ni nani anayebisha. Yeye atapewa nafasi tatu za kujibu, Baada ya hapo mtoto mwingine achukue nafasi yake. Wewe pengine utapenda kuwaambia watoto kwamba, kama tunataka mtoto aliyefungwa macho asikilize kwa uangalifu, watoto wengine wa darasani wanahitaji kuwa kimya kabisa.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 22

G. Sala za kufunga

SOMO LA 23

A. Kusoma na kukariri sala

Unaweza kufungua darasa kwa sala na halafu wasaidie kuendelea katika juhudi yao ya kukariri sala iliyotambulishwa katika Somo la 21.

B. Nyimbo (yakiwemo mapitio ya nyimbo zilizotangulia)

Subira

D A
Miguu yako inanza kuchoka
A D
Na njia ni ndefu, ndefu, ndefu
D A
Wewe unataka kuacha kuajaribu
A D
Na Jua linapiga kweli
G D
Hakuna haja kutaharuki
G D
Ni bure kama wewe utalia
G D
Kama wewe utaenda hatua kwa hatua
A D
Muda utapita haraka

KIBWAGIZO:

G D
Subira ndio jibu
G D
Wewe ukiwa mwenye huzuni
G D
Subira inalipa
A D
Inakuletea furaha

(Unaendelea ukurasa unaofuata)

Kaka yako haelewi
Lakini umeeleza zaidi ya mara mbili
Haswa ujaribu tena
Na fanya kila uwezalo kuwa mpole
Hakuna haja ya kutaharuki
Hakuna haja ya kuwa mkali
Kama wewe utamwonesha wema
Ni njia ya kumsaidia kujifunza

KIBWAGIZO

Wewe unaweza kufanya vizuri zaidi
Lakini bado wewe hutafanikiwa

Wajiuliza kwa nini ujitihadi
Na yote vyakupelea wapi
Hakuna haja ya kutaharuki
Ni ujinga kufanya kidogo
Kama wewe utaendelea jujitahidi
Hatimaye utaendelea

KIBWAGIZO

C. Kukariri mateuzi

Katika somo hili, watoto watakariri dondoo inayohusu subira, ambayo wewe unaweza kuiwasilisha katika njia ifuatayo:

Subira ni mojawapo ya sifa muhimu ambayo tunapaswa kumiliki. Bila subira hatuwezi kufanikiwa katika maisha haya. Katika mafunzo yetu, katika kazi zetu, katika familia zetu, katika urafiki wetu pamoja na wengine, katika jitihada zetu za kukua kiroho, subira inahitajika. Siyo vitu vyote maishani vinaweza kufanyika kwa haraka. Vitu vingi vinaweza kufanyika pole pole tu, siku baada ya siku. Pale tunapokuwa na subira, hatujaribu kuharakisha vile vitu vinavyohitaji muda. Sisi tunahitaji kuwa wenye subira kwa wengine na kwetu wenyewe pia, kwa sababu sote tunajifunza na tunakua. Ili kutusaidia katika jitihada yetu ya kupata subira, hebu likariri teuzi lifuatalo:

“Yeye, kwa kweli, ataongeza zawadi yao wale wanaostahimili kwa subira.”¹²⁶

Zawadi

1. Bi. Anderson alikuwa amefurahishwa sana na miradi mizuri sana ya kisayansi ambayo wanafunzi wa darasa lake waliloandaa. Kama zawadi yao, yeye aliwapeleka kutembea kwenye matangi yenye samaki hapo hapo jirani.

2. Alena alipitisha muda mwingi kila siku kufanya mazoezi ya kujifunza kucheza gita. Yeye alipocheza wimbo mtamu kwa ajili ya kaka yake mdogo, furaha juu ya sura yake ilikuwa zawadi peke aliyohitaji kwa ajili ya jitihada zake.

Stahimili

1. Aliya na familia yake walihama kwenda mbali. Kwa kipindi cha miezi michache, wao walipata shida nyingi. Lakini, kwa msaada wa jirani yao mwema, wao waliweza kustahimili shida hizi na sasa wao wana furaha sana katika nyumba yao mpya.
2. Hugh aliugua. Alikuwa anahisi maumivu makali, lakini yeye hakulalamika. Yeye alistahimili mateso kwa subira.

D. Hadithi

Li Xin alipenda sana matunda ya pichi. Kila siku, alileta pichi moja shuleni na kulila wakati wa chakula cha mchana. Yeye alifurahia kila tone, lakini yeye daima alitupilia kokwa lake, pamoja na mbegu ikiwa ikingali ndani yake.

Siku moja, darasa la Li Xin lilikuwa linajifunza kuhusu mbegu. Li Xin alipata wazo. Yeye angeipanda ile mbegu kutoka pichi lake moja na kulisaidia likue na kuwa mti mkubwa! Wakati wa chakula cha mchana yeye aliliweka kokwa, la pichi moja na katika kipande cha karatasi. Shule ilipofungwa, yeye alikimbia hadi nyumbani na kumwomba baba yake amsaidie kupata mahali pa kuanza kupanda mti wake. Baba yake alimkumbusha kuwa itambidi kusubiri hadi kokwa ikauke ndipo angeweza kutoa mbegu ndani yake. Hata hivyo, Li Xin alitaka kupanda kokwa wakati huohuo. “Li Xin,” alisema baba yake, “kama wewe usipokuwa mwenye subira kukausha kokwa, wewe utakuwaje na subira kungojea hadi mbegu ichipue?” Kwa hiyo Li Xin aliiweka kokwa ikauke.

Baada ya siku chache, Li Xin mwishowe aliweza kuvunja kokwa na alitoa mbegu. Mama yake alimwonesha pembe moja ya ua wao ambapo mti ungeweza kuwa mkubwa. Li Xin alichimba shimo dogo na kuweka mbegu ndani yake, halafu aliiifunika kwa udongo mbichi. Alitabasamu kwa msisimko. Mti wake hatimaye ulikuwa uko njiani!

Kila siku, Li Xin alikwenda kutazama lundo la udongo, akitumaini kuona ishara yoyote kuwa ile mbegu ingekuwa imechipua. Lakini hakuna mche uliojitokeza kwa majuma, na Li Xin alianza kukata tamaa. Alipoona wasiwasi wa Li Xin, mama yake alimuuliza kilichomsibu. “Mbegu yangu haioti,” Li Xin alisema. “Ninajiuliza kama nitaona mti wake siku moja.” “Unajua,” mama yake alisema, “hii mbegu inahitaji kuota sana. Sawasawa kama wewe. Pale wewe ulipozaliwa, ulikuwa kitu kidogo, na ulichofanya ni kula na kulala tu. Na sasa jitazame! Wewe ni mvulana mdogo, unayetembea, unayeongea, na kufikiri mwenyewe! Mti huu unaweza kuchukua muda wa miaka mingi kukua, lakini, kama ukiutunza vizuri, basi, siku moja utaweza kukaa katika kivuli chake na kufurahia matunda yake.” Alipofikiria hili, Li Xin alikuwa mtumainifu tena. Yeye alijua kutoka darasa lake kuwa mbegu ilihitaji kupitia mabadiliko mengi kabla ya kuchipua kuwa mche.

Halafu, siku moja ya mchipuo, Li Xin alikwenda kutazama lundo la udongo, kama alivyofanya siku zote, na kwa msisimko mkubwa aliona mche mdogo unachungulia kupitia udongo! Mti wake ulikuwa umeanza kuota! Alikimbia hadi kwa jirani yake, ambaye alikuwa mkulima, na akamwambia habari za kuisimua. Yeye alimpa ushauri juu ya jinsi ya kuutunza mti wakati ulikuwa mdogo sana na dhaifu, na alisikiliza kwa makini kila neno, akiwa mwenye shauku kuulea vizuri mti kadiri awezavyo. “Punde tu nitapata pichi nyingi kukupa wewe kama shukurani kwa ushauri wako mzuri,” Li Xin alisema. Lakini jirani alitabasamu tu. “Li Xin, unakumbuka jinsi ilikubidi uwe mwenye subira, ulipokuwa unangojea kokwa likauke?” Li Xin alitikisa kichwa kukubali. “Na wewe unakumbuka jinsi ulihitaji subira zaidi ulipokuwa unasubiri kuona mbegu inachipuka? Li Xin alikumbuka hii. “Naam,” jirani alisema, “utapita muda mrefu zaidi kabla mche haujawa mti na muda mwingine baada ya hapo kabla ya kutoa matunda. Itachukua miaka kadhaa kwa mti kuwa tayari kutengeneza pichi zozote ambazo wewe utafurahia.”

Na ndivyo Li Xin alivyotunza mti na kuangalia mahitaji yake kadiri ulivyokua kutoka mche hadi mti mdogo hadi mti uliokomaa. Kidogo kidogo, mti ukarefuka na kupanuka, kama alivyofanya yeye pia. Na halafu siku moja, Li Xin aliporudi kutoka shule, aliona pichi ya kwanza inaanza kuibuka pale yalipokuwepo maua kabla. Kwa mara nyingine tena, alihisi furaha ikijaa moyoni mwake kama pale ambapo ilichipua mara ya kwanza. Kwa sababu ungepita muda mwingine hadi pichi ziive na ziwe tayari kuliwa.

E. Mchezo: “Tafuta Mwanzilishi”

Mfungue kitambaa juu ya macho mtoto mmoja na mgeuzie mbali kutoka kundi lote. Halafu mwashirie kimyakimya mtoto mwingine awe “mwanzilishi”. Kabla ya kumwambia mtoto wa kwanza kurudi kundini, wasaidie wengine kufanya mazoezi yafuatayo kwa vitendo yanayofanywa na “mwanzilishi”. Kwa mfano, kama yeye atapiga makofi, kila mmoja apige makofi. Kama akianza kupunga mkono ya kuaga, wengine wote wapunge mkono. Mtoto wa kwanza sasa anaweza kuondoa kitambaa machoni na kuungana na kundi tena. Yeye lazima atazame kwa uangalifu na ajaribu kugundua “anayeanzisha”. Wakati huohuo watoto wengine wajaribu sana kutomwalia mtoto anayeongoza vitendo kwa karibu au mara nyingi, kitu ambacho kingemfanya agundulike haraka. Watoto wanaweza kuwa “waanzilishi” kwa zamu au yule anayebahatisha.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 23

G. Sala za kufunga

SOMO LA 24

A. Kusoma na kukariri sala

Kama siku zote, fungua darasa kwa sala moja na halafu pitia pamoja na watoto zile ambazo wamekuwa wakijifunza kusema kutoka kichwani katika masomo machache yaliyopita.

B. Nyimbo (yakiwemo mapitio ya nyimbo zilizotangulia)

Imara katika Upendo wa Mungu

G C
Sisi twatembea, Sisi twatembea

D G
Sisi twatembea njia ya Mungu

G C
Sisi ni imara, Sisi ni imara

D G
Imara katika upendo wetu kwa Mungu

G C
Sisi twatembea njia ya Mungu

D G
Matatizo yakitujia

G C
Sisi ni imara katika upendo wetu kwa Mungu

D G
Na juu ya njia Yake sisi twabaki

Sisi twaitumikia, sisi twaitumikia
Sisi twaitumikia Hoja ya Mungu
Sisi ni imara, Sisi ni imara
Imara katika upendo wetu kwa Mungu
Sisi twaitumikia Hoja ya Mungu

Daima twafanya sehemu yetu
Sisi ni imara katika upendo wetu kwa Mungu
Na kutumikia kwa moyo wenye furaha

Sisi twasimama, Sisi twasimama
Sisi twasimama, mioyo twaigeuza kuelekea kwa Mungu
Sisi ni imara, Sisi ni imara
Imara katika upendo wetu kwa Mungu
Sisi twasimama, mioyo twaigeuza kuelekea kwa Mungu
Bila mashaka juu ya msaada Wake
Sisi ni imara katika upendo wetu kwa Mungu
Na huzuni zetu zote hufifia

C. Kukariri mateuzi

Mawazo yaliyopo hapo chini yatakusaidia tambulisha teuzi ambalo watoto watalikariri katika somo hili la mwisho, ambalo linaongelea juu ya dhima ya uthabiti.

Sifa moja muhimu ya mtu ambaye anampenda Mungu kweli kweli ni uthabiti. Lolote litutokealo maishani, daima tumkumbuke Mungu na upendo wetu Kwake kwa hiyo hakuna chochote ambacho wengine wanaweza kusema au kutufanyia ambacho kitaathiri imani yetu katika Mungu. Twampenda Yeye ma twatii sheria Zake na mafundisho. Ili kutukumbusha kwamba tunapaswa kuwa thabiti wakati wote, hebu tukariri teuzi lifuatalo la Bahá'u'lláh:

“Daraja lako litakuwa lenye ubora wa juu kabisa, kama wewe utaendelea kuwa thabiti katika Hoja ya Bwana wako.”¹²⁷

Juu kabisa

1. Bustani zilikuwa nzuri kuliko zozote ambazo Xavier aliwahi kuona. Yeye hakuweza kufikiria bustani nyingine zenye uzuri wa juu kabisa.
2. Mama wa Keletso alitengeneza keki maalum kwa ajili ya familia. Wao waliila kwa raha kubwa, na wote walisema ilikuwa yenye utamu wa juu kabisa.

Ubora

1. Kila usiku kabla ya kulala Martha husali na anahisi ukaribu wa Mungu. Yeye anapokwenda kulala roho imo katika hali ya ubora.
2. Mkutanoni, Kumar alitoa hotuba kuhusu amani ya ulimwengu na mema ya jamii ya binadamu. Kumar aliongelea mawazo yenye ubora.

Kubakia thabiti

1. Rafiki yake Rosemary kila mara alikuwa akimwambia kuwa nyota ni taa ndogo ndogo zinazoelea angani. Lakini Rosemary alijifunza darasani kwamba kila nyota kwa uhalisi ni jua lililoko mbali sana. Rosemary habadilishi maoni yake. Yeye anaendelea kubakia thabiti katika kile anachokijua kuwa kweli.
2. Mtu mmoja alimwambia Mona kuwa siyo muhimu kusali kila siku, lakini yeye aliendelea kusali kwa sababu alijua kwamba ilikuwa sheria ya Mungu kusali. Mona aliendelea kubakia thabiti katika kufuata sheria ya sala.

D. Hadithi

Labda wewe unajua kuwa Bahíyyih Khánúm alikuwa dada mdogo wa ‘Abdu’l-Bahá. Yeye alikuwa ana umri wa takriban miaka sita pale ambapo Baba yao, Bahá'u'lláh, alipokamatwa na kufungwa jela na serikali isiyokuwa yenye haki. Unakumbuka kutoka hadithi nyingine kwamba familia yake ilikuwa sehemu ya tabaka la juu. Lakini, Baba yake alipokamatwa, mali zote za familia zilichukuliwa. Ardhi zao, nyumba zao, samani zao, vitu vyao binafsi — vyote hivi vilichukuliwa. Familia ilibaki bila chochote isipokuwa vichache sana, hata chakula kilichukuliwa. Yeye na kaka yake mpendwa ‘Abdu’l-Bahá, walipohisi njaa na haukuwepo mkate wa kuwapa, mama yao aliwamiminia unga kidogo katika viganja vyao ili waweze kula badala yake.

Baada ya muda, Baba yao aliachiliwa na kulazimishwa na serikali kuondoka katika nchi yake ya kuzaliwa. Ndipo Bahíyyih Khánum na familia yake waliondoka katikati ya msimu wenye baridi kali kuelekea mji wa Baghdád katika nchi jirani. Ili waweze kufika huko iliwabidi kuvuka milima mikubwa iliyofunikwa theluji. Safari hii ilikuwa yenye hatari nyingi, na vitu vyao kwa ajili ya safari vilikuwa vichache. Mavazi yao hayakuwalinda kutoka theluji na baridi. Kwa msaada wa nyumbu wachache, wao waliendelea na safari yao polepole kuzungukia vilele virefu vya milima hiyo. Aghalabu, wao walilazimika kupiga kambi usiku ulipoingia porini kabisa. Lakini Mungu aliwalinda, na kupitia msaada Wake usioshindwa, wao walifika Baghdád salama baada ya miezi mitatu. Bahíyyih Khánum asingerudi tena katika nchi yake ya kuzaliwa.

Maisha yake yote, Bahíyyih Khánum alishiriki katika mateso ya Baba yake na uhamisho. Hatimaye serikali ilimhamishia Bahá'u'lláh katika mji-gereza wa 'Akká, ambako yeye na familia yake waliishi kati ya majambazi sugu wasioweza kukubalika popote pengine. Baba yake mpendwa alipoaga dunia, Bahíyyih Khánum alimhimili kwa uaminifu Kaka yake mpendwa, 'Abdu'l-Bahá, Ambaye alikuwa ameteuliwa kama Kiongozi wa Imani ya Baba Yake. Na, miaka mingi baadaye, 'Abdu'l-Bahá, pia, alikwenda katika ulimwengu unaofuata, Bahíyyih Khánum alikuwa mhimili mkubwa kabisa na mtetezi imara kabisa wa mjukuu Wake, kijana Shoghi Effendi, ambaye alikuwa amepewa wadhifa wa Mlinzi wa Imani na 'Abdu'l-Bahá.

Bahíyyih Khánum sasa alikuwa mwanamke mzee. Maisha yake yalikuwa yamejaa mihangaiko na machafuko. Yalijongea kutoka shida moja hadi shida nyingine, kutoka janga hadi janga. Lakini roho yake iliendelea kuwa thabiti, na moyo wake siku zote ulijaa upendo wa Mungu. Yeye alikuwa thabiti na imara maisha yake yote hadi kufikia mwisho siku ya uhai.

E. Mchezo: “Mkono unaosaidia”

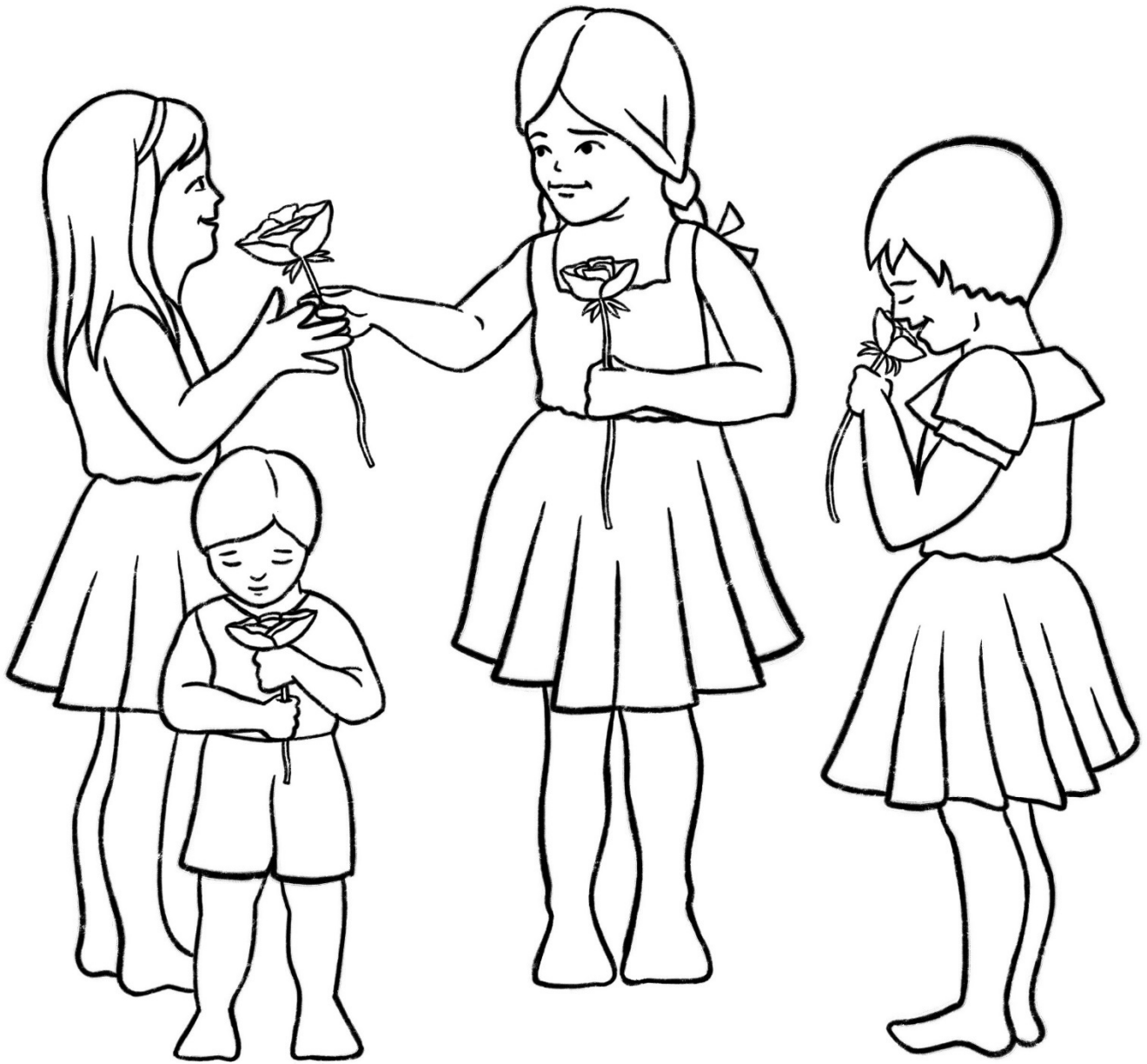
Waambie watoto wajipange wawili wawili, kisha washikane mikono na mwenzao. Kwanza watembeetembe katika eneo hilo wawili wawili pamoja, wakiwa na macho yao wazi. Wao lazima waanze na hatua ndogo ndogo, na polepole waongeze urefu wa hatua zao. Kila jozi ichunge isigongane na yeyote. Halafu, mtoto mmoja katika kila jozi afunge macho yake, na wao warudie zoezi la kutembea tembea. Ili wasigongane na yeyote, mtoto mwenye macho wazi atamwongoza rafiki yake. Waambie wasiseme lolote ila waelekezane kwa ishara za mguso tu. Wewe unaweza kuwasaidia kuunda ishara watakazotumia kabla ya kuanza mchezo — kwa mfano, kubonyeza mkono safari moja maana yake ni “simama” mara mbili “rudi nyuma”, mara tatu “nenda kulia”, mara nne “nenda kushoto”.

F. Kupaka rangi: Mchoro wa 24

G. Sala za kufunga

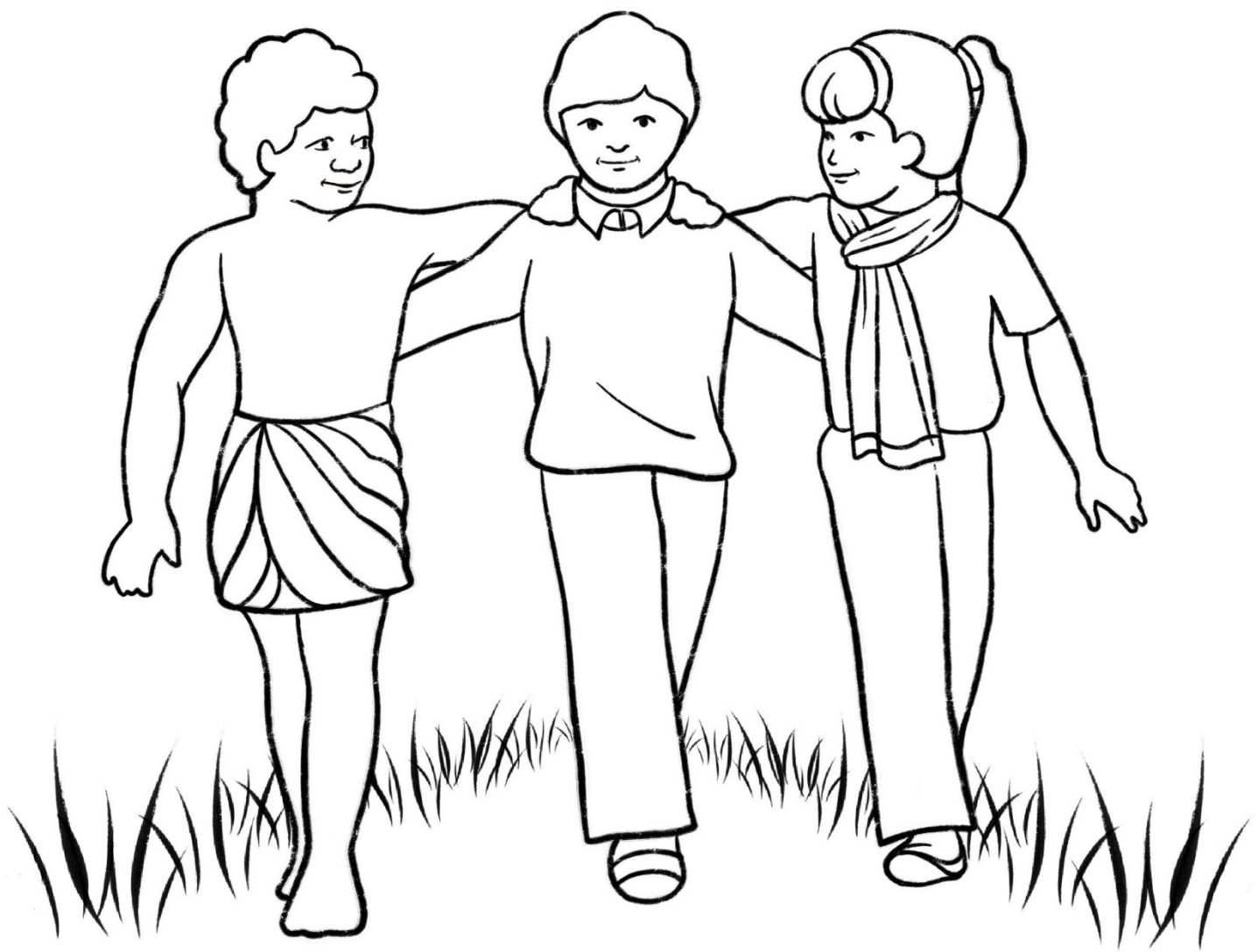

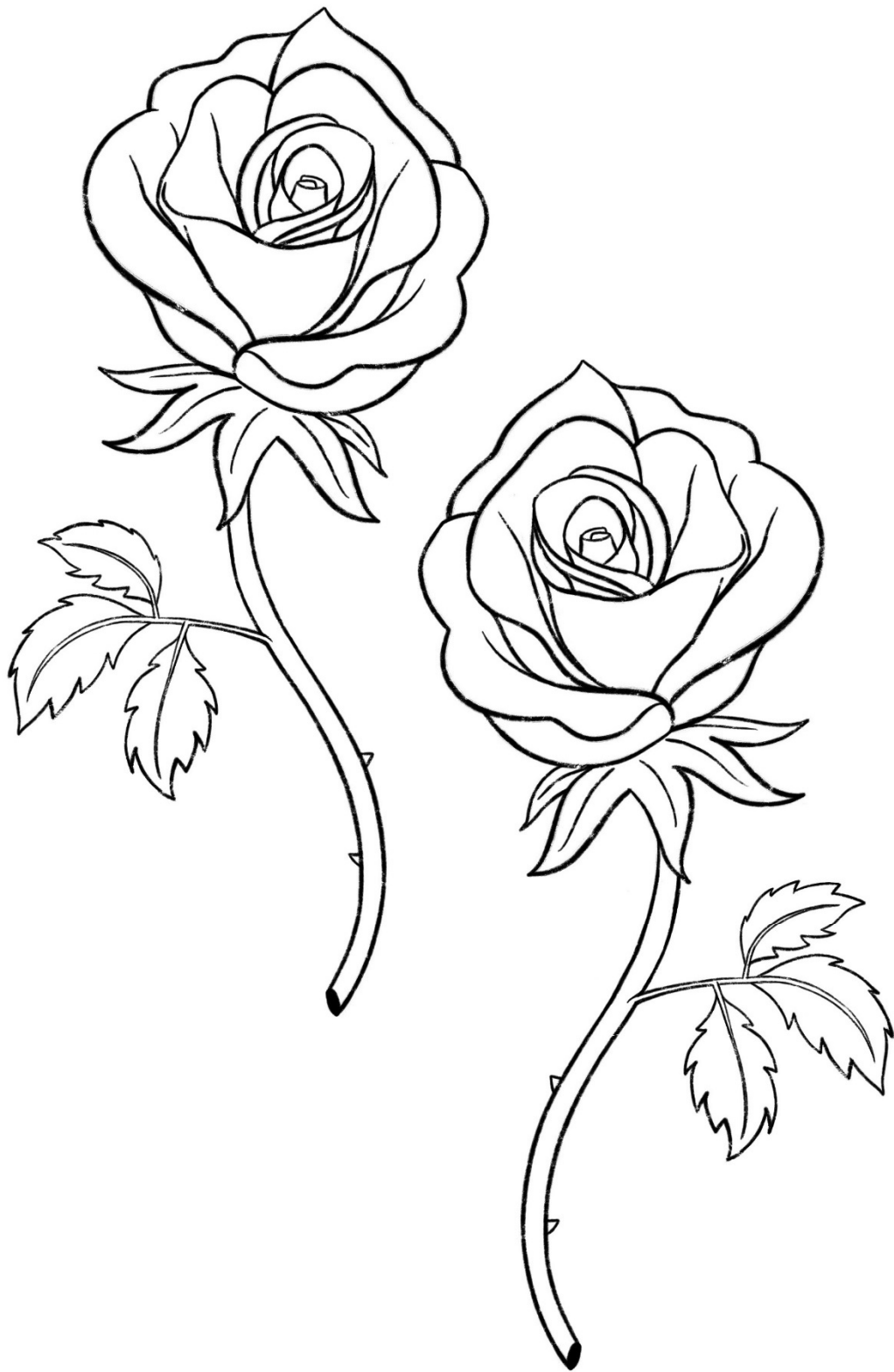
“Ewe Mwana wa Roho! Shauri langu la kwanza ni hili: Uwe na moyo safi, mwema na ung’aa . . .”

“Kanyageni njia ya haki, kwakuwa hii, kwa hakika, ndiyo njia iliyonyooka”

**“Ewe Rafiki! Katika bustani ya moyo wako usipande chochote
ila waridi la upendo . . .”**

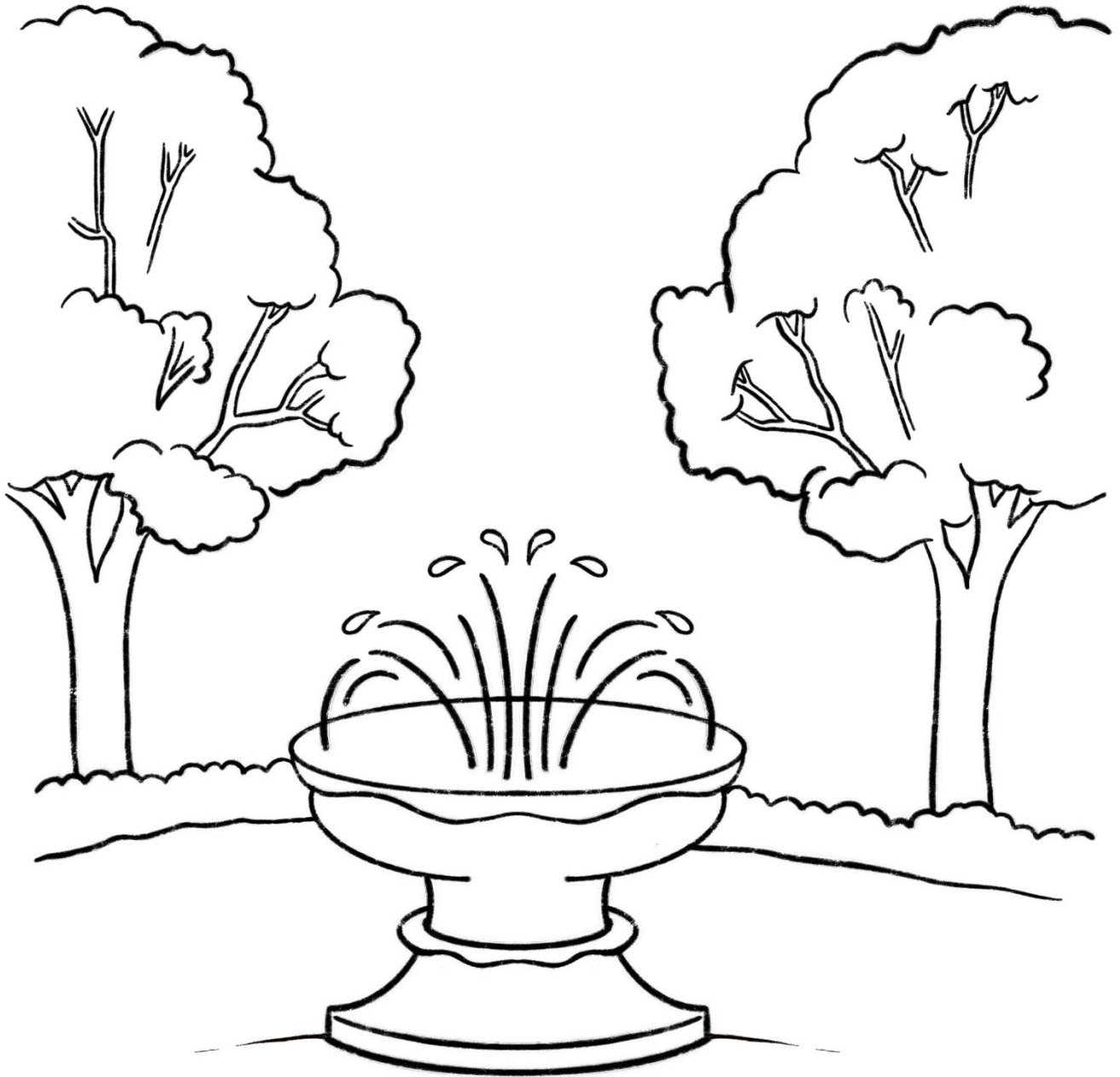

“Ukweli ndiyo msingi wa njema zote za binadamu.”

**“Kutoa na kuwa mkarimu ni sifa Zangu;
heri ni yake yule ajipambaye mwenyewe kwa njema Zangu.”**

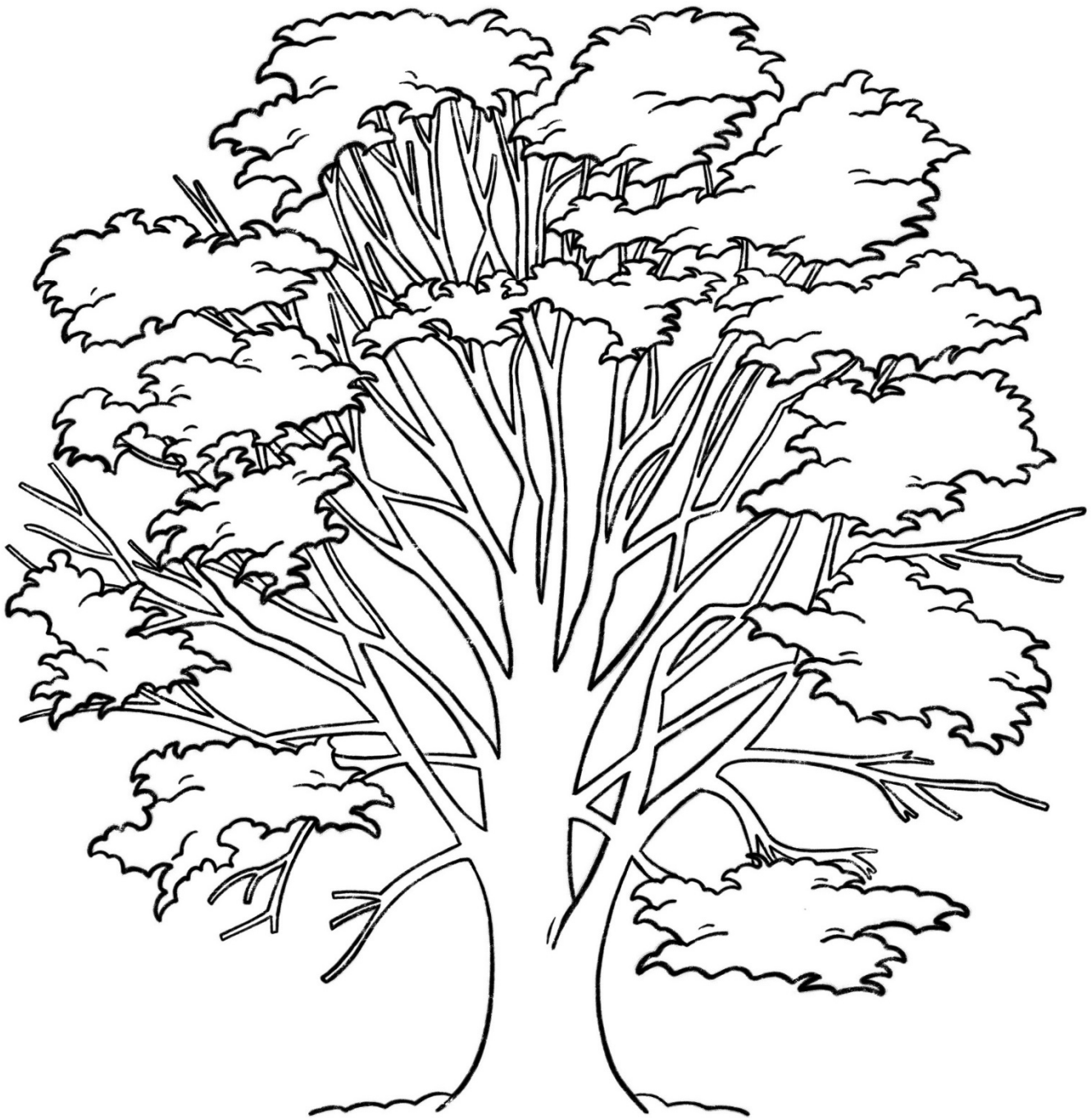
“Amebarikiwa yule ampendeleae nduguye kabla yake yeye mwenyewe.”

“Ewe Mwana wa Mtu! Furahia katika furaha ya moyo wako, ili uweze kustahili kukutana Nami na kuuakisi uzuri Wangu.”

“Tunapaswa wakati wote kudhihirisha ukweli wetu na uadilifu . . .”

**“Ewe Mwanawa Mtu! Jinyenyekeze mbele Yangu,
ili kwa hisani Nipate kukutembelea.”**

“Uwe mwenye furaha. Uwe mwenye shukrani. Inuka kutoa shukrani kwa Mungu, kwamba utoaji shukrani wako uweze kupelekea kwenye ongezeko la majaaliwa.”

“... acha urembo wako uwe msamaha na rehema na kile kinacho furahisha mioyo ya wapendwa wa Mungu.”

“Rembesheni ndimi zenu, Enyi watu, kwa ukweli, na pambeni roho zenu kwa pambo la uaminifu.”

**“Ufalme wa Mungu umeanzishwa juu ya usawa na haki,
na pia juu ya rehema, huruma, na wema kwa kila roho iliyo hai.”**

“Juwa kwamba pambo lako la kweli linapatikana katika upendo wa Mungu na katika kujitenga kwako na yote ila Yeye . . .”

**“Chanzo cha utukufu wote ni kukubali chochote kile
Bwana ametujalia, na kuridhika na kile Mungu Aameamuru.”**

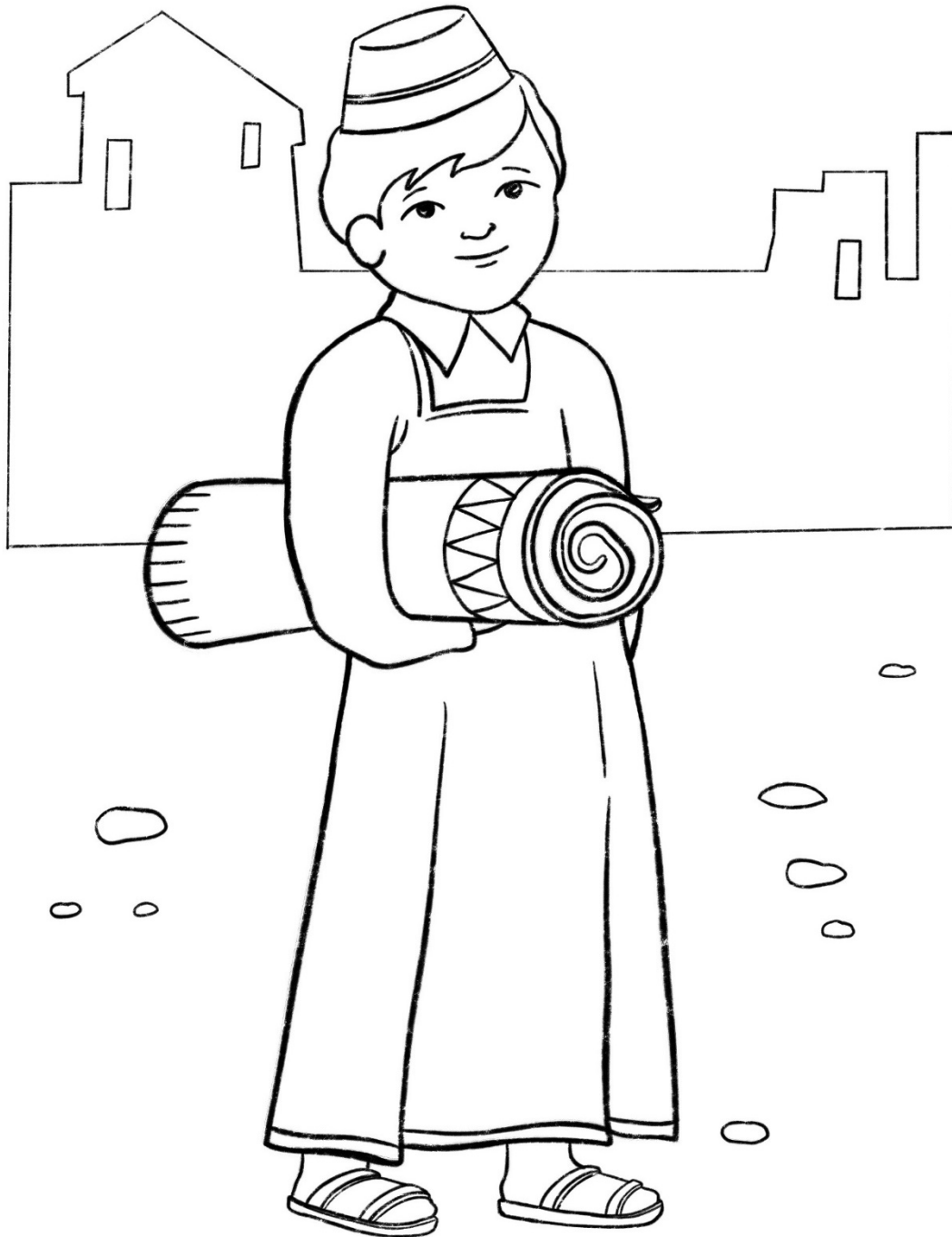

“Amebarikiwa yule achanganyikae na watu wote katika roho ya wema mkubwa kabisa na upendo.”

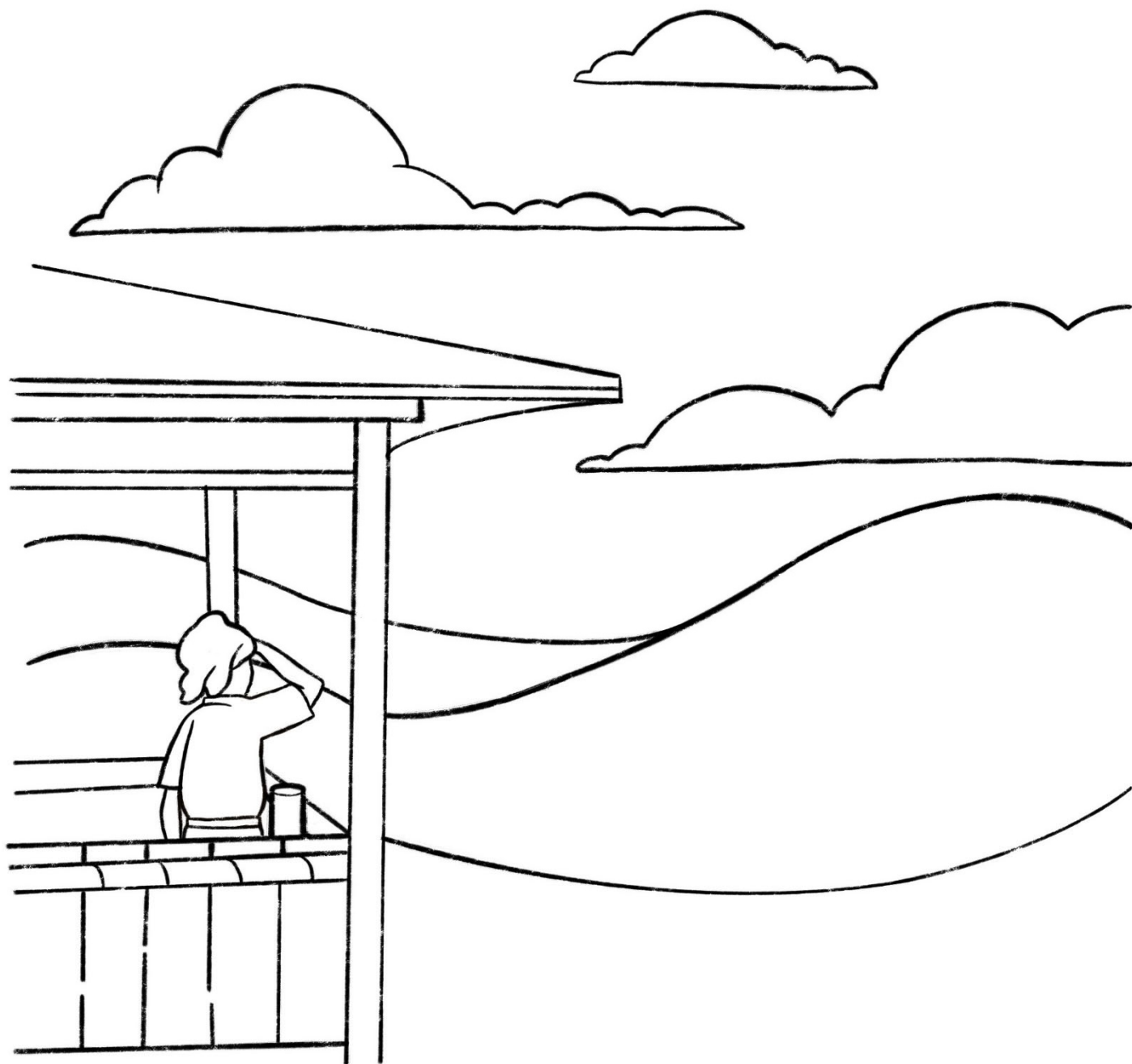

“Chanzo cha ujasiri na uwezo ni uendelezaji wa Neno la Mungu, na uthabiti katika Upendo Wake.”

**“Kamwe usipoteze imani yako kwa Mungu. Daima kuwa mtumainifu,
kwa fadhila za Mungu kamwe haziachi kutiririka juu ya mtu.”**

**“Uaminifu ni mlango mkuu kabisa uelekezao
kwenye utulivu na usalama wa watu.”**

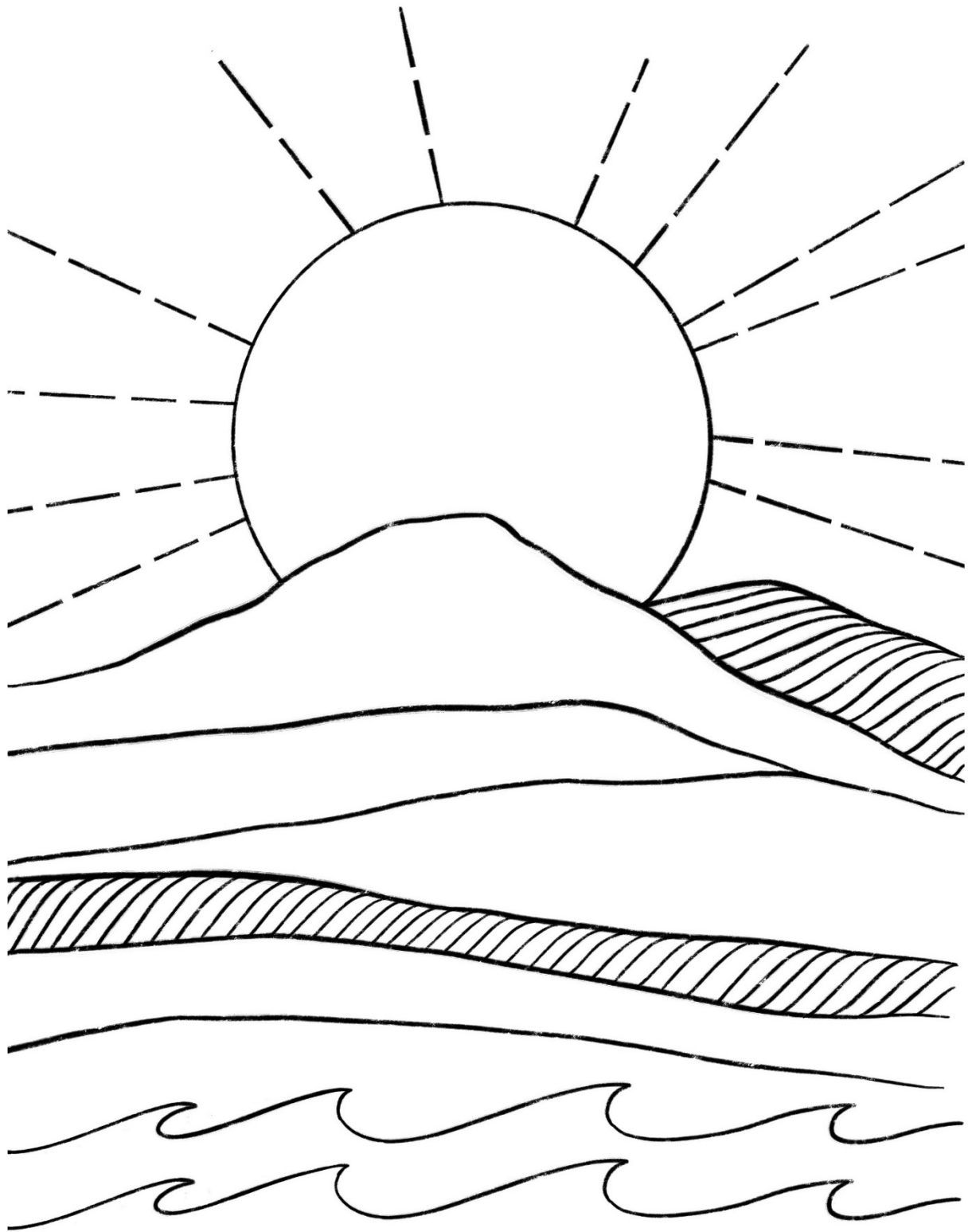

**“Wakeni, Enyi watu, kwa joto la upendo wa Mungu, kwamba
ninyi muweze kuwasha mioyo ya wengine.”**

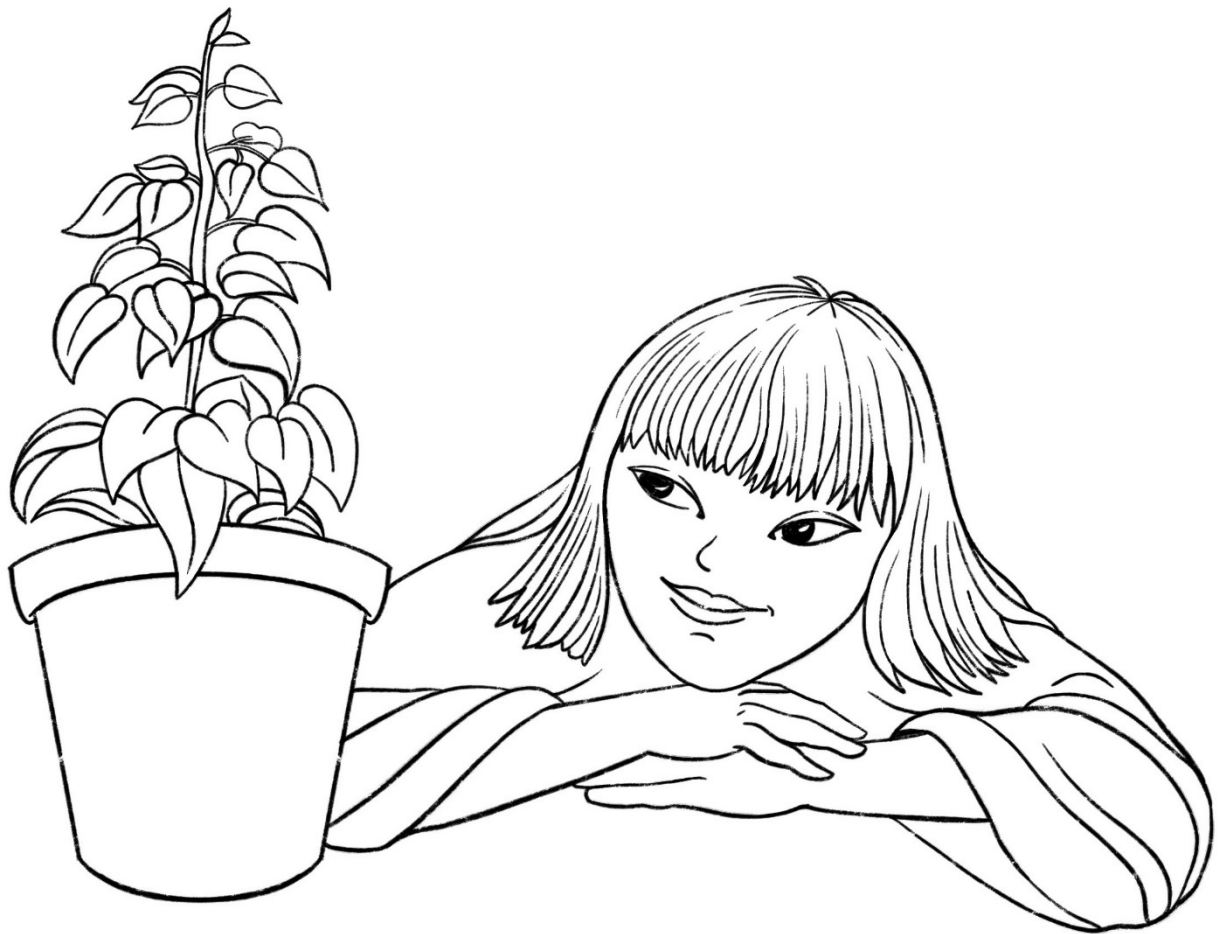
“Ewe Mwana wa Kuwa! Wewe ni taa Yangu na nuru Yangu iko ndani yako. Pata mng’ao wako kwayo na usitafute mwingine kuliko Mimi.”

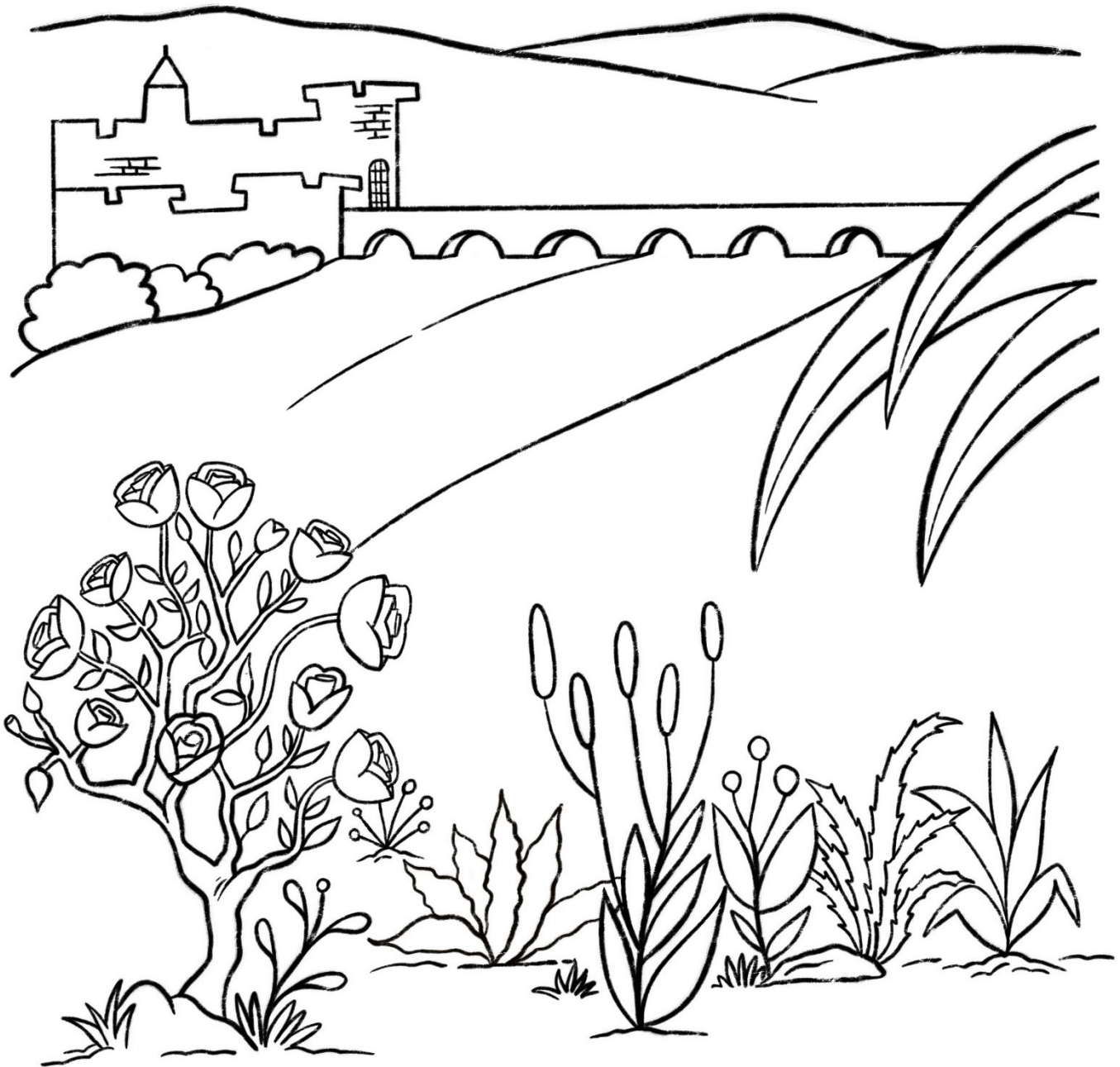
“Ni mwenye furaha yule mwaminifu ambaye amevaa vazi la jitihada ya juu na ameinuka kuihudumia Hoja hii.”

“Yeye, kwa kweli, ataongeza zawadi yao wale wanaostahimili kwa subira.”

**“Daraja lako litakuwa lenye ubora wa juu kabisa,
kama utaendelea kuwa thabiti katika Hoja ya Bwana wako.”**

MAREJEO

1. ‘Abdu’l-Bahá, katika *Sala za Kibahá’í: Uteuzi wa Sala na Sala Dhihirisha na Bahá’u’lláh, Báb, na ‘Abdu’l-Bahá* (Wilmette: Shirika la Uchapishaji la Kibahá’í, 2002, 2017 kuchapisha), uk. 28.
2. Kama hapo juu, uk. 29.
3. *Nyaraka za Bahá’u’lláh Zilizofunuliwa baada ya Kitáb-i-Aqdas* (Wilmette: Shirika la Uchapishaji la KiBahá’í, 1988, 2005 kuchapisha), na. 6.25, ku. 66–67.
4. Bahá’u’lláh, ilinukuliwa na Shoghi Effendi, *Advent wa Tukufu Haki* (Wilmette: Shirika la Uchapishaji la KiBahá’í, 2006, 2018 kuchapisha), aya. 42, uk. 41.
5. *Nyaraka za Bahá’u’lláh Zilizofunuliwa baada ya Kitáb-i-Aqdas*, na. 3.23, uk. 27.
6. Bahá’u’lláh, *Maneno Yaliyofichwa* (Wilmette: Shirika la Uchapishaji la KiBahá’í, 2003, 2012 kuchapisha), Kiarabu na. 2, ku. 3–4.
7. *Nyaraka za Bahá’u’lláh Zilizofunuliwa baada ya Kitáb-i-Aqdas*, na. 10.5, uk. 155.
8. Kutoka Waraka wa ‘Abdu’l-Bahá. (tafsiri iliyoruhusiwa)
9. Kama hapo juu.
10. *Mateuzi kutoka Maandiko ya ‘Abdu’l-Bahá* (Wilmette: Uchapishaji Bahá’í, 2010, 2015 kuchapisha), na. 12.1, uk. 42.
11. *Mateuzi kutoka Maandiko ya Bahá’u’lláh* (Wilmette: Shirika la Uchapishaji la KiBahá’í, 1983, 2017 kuchapisha), CXXXIX, aya. 8, uk. 345.
12. ‘Abdu’l-Bahá, ilinukuliwa na Shoghi Effendi, *Advent wa Tukufu Haki*, aya. 40, uk. 39.
13. ‘Abdu’l-Bahá, katika “Uaminifu: Sifa njema za Kibahá’í”, yalikusanywa na Idara ya Utafiti ya Nyumba ya Haki ya Uimwengu, uliochapishwa katika *Mkusanyo wa Makusanyo* (Maryborough: Bahá’í Publications Australia, 1991), kitabu 2, na. 2053, uk. 338.
14. ‘Abdu’l-Bahá, katika *Sala za Kibahá’í*, uk. 28.
15. Kama hapo juu, uk. 29.
16. *Nyaraka za Bahá’u’lláh Zilizofunuliwa baada ya the Kitáb-i-Aqdas*, na. 9.4, uk. 138.
17. Kama hapo juu, na. 10.15, uk. 156.
18. *Mateuzi kutoka Maandiko ya ‘Abdu’l-Bahá*, na. 206.13, uk. 357.

19. Kama hapo juu, na. 199.6, ku. 334–35.
20. Kutoka hotuba iliyotolewa najuu ya 1 July 1912, uliochapishwa katika *Uenezaji wa Amani ya Ulimwengu: Zilizotolewa na ‘Abdu’l-Bahá katika Ziara Yake ya Muungano wa Majimbo ya Amerikana Canada mnamo mwaka 1912* (Wilmette: Uchapishaji Bahá’í, 2012), aya. 1, uk. 304.
21. *Mateuzi kutoka Maandiko ya ‘Abdu’l-Bahá*, na. 237.5, uk. 442; pia katika *Bahá’í Sala na Sala*, uk. 328.
22. Kutoka hotuba iliyotolewa na ‘Abdu’l-Bahá juu ya 3 Septemba 1912, uliochapishwa katika *Uenezaji wa Amani ya Ulimwengu*, aya. 29, uk. 441.
23. *Madhabahu ya Umoja: Majibu ya Bahá’u’lláh kwa Mánikchí Sháh ib na Maandiko mengine* (Haifa: Bahá’í Makao Makuu ya Ulimwengu, 2006), na. 5.7, uk. 74.
24. *Siku za Ukumbusho: Mateuzi kutoka Maandiko ya Bahá’u’lláh kwa ajili ya Siku takatifu Bahá’í* (Haifa: Makao Makuu ya Ulimwengu Bahá’í, 2016), na. 42.8, ku. 209–10.
25. Kutoka hotuba iliyotolewa na mnamo tarehe 22 Novemba 1911, uliochapishwa katika *Mazungumzo ya Paris: Yaliyowasilishwa na ‘Abdu’l-Bahá katika 1911* (Wilmette: Uchapishaji Bahá’í, 2006, 2016 printing), na. 35.2, uk. 135.
26. *Mateuzi kutoka Maandiko ya ‘Abdu’l-Bahá*, na. 16.5, ku. 51–52.
27. *Wito wa Bwana wa Majeshi: Nyaraka za Bahá’u’lláh* (Wilmette: Uchapishaji Bahá’í, 2006), na. 5.51, uk. 301.
28. *Nyaraka za Bahá’u’lláh Zilizofunuliwa baada ya Kitáb-i-Aqdas*, na. 4.23, uk. 39.
29. *Wito wa Bwana wa Majeshi*, na. 3.17, uk. 249.
30. Kutoka hotuba iliyotolewa na ‘Abdu’l-Bahá juu ya 5 Mei 1912, uliochapishwa katika *Uenezaji wa Amani ya Ulimwengu*, aya. 3, uk. 127.
31. Bahá’u’lláh, katika *Sala za Ki-Bahá’í*, uk. 164.
32. Kama hapo juu, uk. i.
33. *Nyaraka za Bahá’u’lláh Zilizofunuliwa baada ya the Kitáb-i-Aqdas*, na. 6.19, uk. 64.
34. *Mateuzi kutoka Maandiko ya Bahá’u’lláh*, LXXXII, aya. 3, ku. 180–81.
35. Kama hapo juu, V, aya. 2, ku. 6–7.

36. ‘Abdu’l-Bahá, *Siri ya Ustaarabu Mtukufu* (Wilmette: Uchapishaji Bahá’í, 2007, 2016 kuchapisha), aya. 130, uk. 93.
37. *Maneno Yaliyofichwa*, Kiarabu na. 70, uk. 21.
38. *Mateuzi kutoka Maandiko ya Bahá’u’lláh*, CXXIX, aya. 2, uk. 316.
39. Kama hapo juu, CXXXIX, aya. 4, uk. 343.
40. Kutoka hotuba iliyotolewa na ‘Abdu’l-Bahá juu ya 23 April 1912, uliochapishwa katika *Uenezaji wa Amani ya Ulimwengu*, aya. 5, uk. 69.
41. *Mateuzi kutoka Maandiko ya Bahá’u’lláh*, CXXV, aya. 3, ku. 300–1.
42. Kama hapo juu, XV, aya. 1, uk. 39.
43. Kutoka hotuba iliyotolewa na ‘Abdu’l-Bahá juu ya 5 May 1912, uliochapishwa katika *Uenezaji wa Amani ya Ulimwengu*, aya. 4, uk. 128.
44. Kutoka hotuba iliyotolewa na ‘Abdu’l-Bahá juu ya 2 Desemba 1912, kama hapo juu, aya. 2, ku. 638–39.
45. *Nyaraka za Bahá’u’lláh Zilizofunuliwa baada yathe Kitáb-i-Aqdas*, na. 6.3, uk. 57.
46. Bahá’u’lláh, *Waraka kwa Mwana wa Kiume wa Mbwa Mwitw* (Wilmette: Shirika la Uchapishaji la KiBahá’í, 1988, 2016 kuchapisha), uk. 23.
47. Bahá’u’lláh, katika “Uaminifu”, uliochapishwa katika *Mkusanyo wa Makusanyo*, kitabu 2, na. 2037, uk. 334.
48. ‘Abdu’l-Bahá, katika “Sala za Ki-Bahá’í na Nyaraka kwa ajili ya Watoto: Mkusanyo Aandae by Idara ya Utafiti ya Nyumba ya Haki ya Uimwengu”, na. 11.
49. Kama hapo juu, na. 10.
50. Kutoka hotuba iliyotolewa na ‘Abdu’l-Bahá juu ya 14 April 1912, uliochapishwa katika *Uenezaji wa Amani ya Ulimwengu*, aya. 9, uk. 17.
51. *Abdul Baha juu ya Falsafa Takatifu* (Boston: Shirika la Habari la Tudor, 1918), ku. 41–42.
52. *Mateuzi kutoka Maandiko ya ‘Abdu’l-Bahá*, na. 35.8, uk. 104.
53. Kama hapo juu, na. 7.4, uk. 33.
54. *Mateuzi kutoka Maandiko ya Bahá’u’lláh*, CXXI, aya. 6, uk. 291.

55. Kama hapo juu, LXVI, aya. 6, uk. 144.
56. *Nyaraka za Bahá'u'lláh Zilizofunuliwa baada yathe Kitáb-i-Aqdas*, na. 10.8, uk. 155.
57. Bahá'u'lláh, katika *Bahá'i Ulimwengu: Juzuu ya Kwanza, 1925–1926* (Wilmette: Shirika la Uchapishaji la Kibahá'i, 1926, 1980), uk. 42.
58. *Maneno Yaliyofichwa*, Kiarabu na. 40, uk. 13.
59. Kama hapo juu, Uajemi na. 50, uk. 39.
60. Kutoka Waraka wa 'Abdu'l-Bahá. (tafsiri iliyoruhusiwa)
61. *Mateuzi kutoka Maandiko ya Bahá'u'lláh*, CXLVI, aya. 1, uk. 357.
62. *Mateuzi kutoka Maandiko ya 'Abdu'l-Bahá*, na. 1.7, uk. 8.
63. Kutoka hotuba iliyotlewa na 'Abdu'l-Bahá juu ya 12 May 1912, uliochapishwa katika *Uenezaji wa Amani ya Ulimwengu*, aya. 8, uk. 166.
64. Kutoka hotuba iliyotlewa na 'Abdu'l-Bahá juu ya 16 na 17 Oktoba 1911, uliochapishwa katika *Mazungumzo ya Paris*, na. 1.7, uk. 6.
65. 'Abdu'l-Bahá, katika *Sala za Kibahá'i*, uk. 173.
66. Bahá'u'lláh, kama hapo juu, uk. 94.
67. *Mateuzi kutoka Maandiko ya 'Abdu'l-Bahá*, na. 179.1, uk. 285.
68. Kutoka hotuba iliyotlewa na 'Abdu'l-Bahá juu ya 10 Novemba 1912, uliochapishwa katika *Uenezaji wa Amani ya Ulimwengu*, aya. 8, uk. 599.
69. *Mateuzi kutoka Maandiko ya Bahá'u'lláh*, CLIII, aya. 1, ku. 366–67.
70. *Maneno Yaliyofichwa*, Uajemi na. 21, uk. 29.
71. *Mateuzi kutoka Maandiko ya 'Abdu'l-Bahá*, na. 178.1, uk. 284.
72. Kutoka hotuba iliyotlewa na 'Abdu'l-Bahá juu ya 21 Novemba 1911, uliochapishwa katika *Mazungumzo ya Paris*, na. 34.8, uk. 133.
73. Bahá'u'lláh, katika “Uaminifu”, uliochapishwa katika *Mkusanyo wa Makusanyo*, kitabu 2, na. 2013, uk. 327.
74. Kama hapo juu, na. 2024, uk. 330.
75. Kama hapo juu, na. 2027, uk. 330.

76. Bahá'u'lláh, katika “Miongozo kwa ajili ya Ufundishaji, Makusanyo na Idara ya Utafiti ya Nyumba ya Haki ya Uimwengu, uliochapishwa katika *Mkusanyo wa Makusanyo*, kitabu 2, na. 1898, uk. 293.
77. *Mateuzi kutoka Maandiko ya Bahá'u'lláh*, XV, aya. 6, uk. 41.
78. *Wito wa Bwana wa Majeshi*, na. 1.145, ku. 114–15.
79. *Mwito wa Tukufu: Kazi za Bahá'u'lláh Zilizochaguliwa* (Haifa: Bahá'í Makao Makuu ya Ulimwengu, 2018), na. 2.22, uk. 21.
80. Bahá'u'lláh, katika *Sala za Kibahá'í*, uk. 162.
81. ‘Abdu'l-Bahá, kama hapo juu, uk. 29.
82. Kutoka Waraka wa ‘Abdu'l-Bahá. (tafsiri iliyoruhusiwa)
83. Bahá'u'lláh, katika *Kitáb-i-Aqdas: Kitabu Kitakatifu Kabisa* (Wilmette: Shirika la Uchapishaji la KiBahá'í, 1993, 2013), aya. 70, uk. 45.
84. Kutoka hotuba iliyotlewa na ‘Abdu'l-Bahá juu ya 23 Novemba 1911, uliochapishwa katika *Mazungumzo ya Paris*, na. 36.9, uk. 140.
85. Kutoka hotuba iliyotlewa na ‘Abdu'l-Bahá juu ya 12 April 1912, uliochapishwa katika *Uenezaji wa Amani ya Ulimwengu*, aya. 2, uk. 10.
86. *Madhabahu ya Umoja*, na. 3.16, uk. 64.
87. *Mateuzi kutoka Maandiko ya ‘Abdu'l-Bahá*, na. 141.4, uk. 228.
88. Kama hapo juu., na. 1.4, uk. 6.
89. *Maneno Yaliyofichwa*, Kiarabu na. 48, uk. 15.
90. *Mateuzi kutoka Maandiko ya Bahá'u'lláh*, LXVI, aya. 11, uk. 146.
91. *Wito wa Bwana wa Majeshi*, na. 2.30, uk. 229.
92. *Nyaraka za Bahá'u'lláh Zilizofunuliwa baada yathe Kitáb-i-Aqdas*, na. 14.11, uk. 212.
93. *Mateuzi kutoka Maandiko ya Bahá'u'lláh*, CXXXIV, aya. 1, uk. 328.
94. Kama hapo juu, CLXI, aya. 1, uk. 384.
95. Kama hapo juu, CXLIII, aya. 1, ku. 353–54.

96. Bahá'u'lláh, *Kitáb-i-Íqán: Kitabu cha Yakini* (Wilmette: Shirika la Uchapishaji la Kibahá'i, 2003, 2018), aya. 146, ku. 123–24.
97. Kutoka hotuba iliyotlewa na 'Abdu'l-Bahá juu ya 23 Novemba 1912, uliochapishwa katika *Uenezaji wa Amani ya Ulimwengu*, aya. 4, uk. 632.
98. 'Abdu'l-Bahá, katika *Sala za Ki-Bahá'i*, uk. 29.
99. *Maneno Yaliyofichwa*, Kiarabu na. 1, uk. 3.
100. *Mateuzi kutoka Maandiko ya Bahá'u'lláh*, CXVIII, aya. 1, uk. 283.
101. *Maneno Yaliyofichwa*, Uajemi na. 3, uk. 23.
102. 'Abdu'l-Bahá, ilinukuliwa na Shoghi Effendi, *Advent wa Tukufu Haki*, aya. 40, uk. 39.
103. 'Abdu'l-Bahá, katika *Sala za Kibahá'i*, uk. 29.
104. *Maneno Yaliyofichwa*, Uajemi na. 49, uk. 39.
105. *Nyaraka za Bahá'u'lláh Zilizofunuliwa baada ya Kitáb-i-Aqdas*, na. 6.37, uk. 71.
106. *Maneno Yaliyofichwa*, Kiarabu na. 36, uk. 12.
107. *Mateuzi kutoka Maandiko ya 'Abdu'l-Bahá*, na. 225.30, uk. 407.
108. Bahá'u'lláh, katika *Sala za Kibahá'i*, uk. i.
109. *Maneno Yaliyofichwa*, Kiarabu na. 42, uk. 13.
110. *Nyaraka wa Abdul-Baha Abbas* (New York: Kamati ya Uchapishaji ya Kibahá'i 1915, 1940), kitabu 2, uk. 483. (tafsiri iliyoruhusiwa)
111. *Nyaraka za Bahá'u'lláh Zilizofunuliwa baada ya Kitáb-i-Aqdas*, na. 9.5, uk. 139.
112. *Mateuzi kutoka Maandiko ya Bahá'u'lláh*, CXXXVI, aya. 6, uk. 336.
113. 'Abdu'l-Bahá, katika "Sala za Kibahá'i na Nyaraka kwa ajili ya watoto", na. 10.
114. *Mateuzi kutoka Maandiko ya 'Abdu'l-Bahá*, na. 138.1, uk. 220.
115. *Wito wa Bwana wa Majeshi*, na. 1.119, uk. 93.
116. *Nyaraka za Bahá'u'lláh Zilizofunuliwa baada ya Kitáb-i-Aqdas*, na. 10.4, uk. 155.
117. *Mateuzi kutoka Maandiko ya Bahá'u'lláh*, CLVI, aya. 1, uk. 378.

118. Bahá'u'lláh, katika *Sala za Kibahá'i*, uk. 94.
119. *Nyaraka za Bahá'u'lláh Zilizofunuliwa baada ya Kitáb-i-Aqdas*, na. 10.10, uk. 156.
120. *Mateuzi kutoka Maandiko ya 'Abdu'l-Bahá*, na. 178.1, uk. 284.
121. *Nyaraka za Bahá'u'lláh Zilizofunuliwa baada ya Kitáb-i-Aqdas*, na. 4.16, uk. 37.
122. Kutoka Waraka ya Bahá'u'lláh. (tafsiri iliyoruhusiwa)
123. 'Abdu'l-Bahá, katika *Sala za Kibahá'i*, uk. 29.
124. *Maneno Yaliyofichwa*, Kiarabu na. 11, uk. 6.
125. *Nyaraka za Bahá'u'lláh Zilizofunuliwa baada ya Kitáb-i-Aqdas*, na. 17, uk. 257.
126. *Mateuzi kutoka Maandiko ya Bahá'u'lláh*, LXVI, aya. 10, uk. 146.
127. Kama hapo juu, CXV, aya. 13, uk. 278.